

46083

35,00
09

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ
ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΥΠΟ

Α. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΒΑΡΒΑΚΕΙΩ ΛΥΚΕΙΩ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡΙΘ. 56

1885

Ἀριθ. Πρωτ. 8928.

Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 21 Ἰουλίου 1865.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Πρὸς τοὺς Κ.Κ. Σχολάρχας καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους.

Γνωστοποιούμεν ὑμῖν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθ. Σκελλαρίου
Καθηγητοῦ φιλοπονηθεῖσα Στοιχειώδης Γεωγραφία Πολιτικὴ
Μαθηματικὴ καὶ Φυσικὴ πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τοῖς Ἑλληνι-
κοῖς Σχολείοις σπουδαζούσης Νεολαίας, ἐξετασθεῖσα δεόντως,
ἐνεκρίθη παρ' ἡμῶν ὡς διδακτικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος
τῆς Γεωγραφίας· εἴθε θέλετε μεταχειρίζεσθαι καὶ ταύτην
μετὰ τῶν ἄλλων μέχρι τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου περὶ
προτιμητέων ἐκ τῶν ἐγκριμένων διδακτικῶν βιβλίων.

Ὁ Ὑπουργός

Ε. Α. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΝΕΩΤΕΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

(*Ἐκ τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας*).

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἣτις περιγράφει τὴν γῆν.

Ἡ Γεωγραφία διαιρεῖται εἰς τρία· α. εἰς *Μαθηματικὴν Γεωγραφίαν*, ἣτις θεωρεῖ τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα καὶ ἐξετάζει αὐτῆς τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὴν θέσιν, τὰς κινήσεις καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα· β. εἰς *Φυσικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὁποία πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς γῆς φλοιοῦ, τῆς φυσικῆς αὐτῆς διαπλάσεως, τῆς περικυκλοῦσης αὐτὴν ἀτμοσφαιρας, καὶ περὶ ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀντικειμένων· γ. εἰς *Πολιτικὴν Γεωγραφίαν*, ἣτις πραγματεύεται περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς γῆς εἰς διάφορα κράτη, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς θρησκείας, τῶν ἠθῶν, τοῦ πολιτεύματος· καὶ τῆς εὐπορίας καὶ δυνάμεως ἐκάστου τῶν ἐπ' αὐτῆς κρατῶν.

Σφαῖρα λέγεται σῶμα στερεόν, τὸ ὁποῖον πανταχόθεν περιτοῦται ὑπὸ κυρπύλης ἐπιφανείας, τῆς ὁποίας ὄλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἐπίσης ἀπὸ τινος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς σημείου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται *κέντρον* (α).

Εἰς ἐκάστην περιστρεφομένην σφαῖραν ὑπάρχουσι δύο τημεῖα ἀντικείμενα τῆς ἐπιφανείας τῆς, τὰ ὁποῖα δὲν συμπεριστρέφονται, ταῦτα καλοῦνται *πόλοι*· καὶ ὁ μὲν πρὸς βορρᾶν καλεῖται *πόλος Ἀρκτικὸς ἢ Βόρειος*, ὁ δὲ πρὸς νότον *πόλος Ἀρταρκτικὸς ἢ Νότιος*.

Ἡ γῆ, σχῆμα ἔχουσα στρογγύλον ἀπεικονίζεται διὰ τεχνικῆς σφίρας, ἣτις περὶ τοὺς πόλους εἶνε πεπιεσμένη καὶ ἐξωκαυμένη περὶ τὸν ἰσημερινόν.

(α) Ἡ φαῖρα ἣτις παριστᾷ τὴν γῆν λέγεται ὑδρογείος ἢ γῆνη, ἡ δὲ παριστᾷ τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ μὲ τοὺς διαφόρους ἀστέρας λέγεται οὐράνιος· ἡ δ' ἐμφαίνουσα τέλος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καλεῖται σφαῖρα κρῖκωτή· Πίναξ δὲ τῆς γῆς ἢ καθολικὸς χάρτης λέγεται τὸ ἀπεικόνισμα αὐτῆς τῆς γῆς ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας· τὸ δ' ἀπεικόνισμα μέρους τῆς γῆς ἐπὶ χάρτου λέγεται πίναξ εἰδικὸς ἢ ἀπλῶς χάρτης, καὶ τὸ ἄθροισμα πολλῶν ὁμοῦ πινάκων ὀνομάζεται γεωγραφικὸς ἄτλας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

"Αξων τῆς γῆς λέγεται ἡ νοουμένη εὐθεῖα γραμμὴ, ἣτις ἐνώ-
νει τοὺς δύο πόλους τῆς σφίρας, καὶ περὶ τὴν ὁποίαν ἡ γῆ περι-
στρέφεται εἰς 24 ὥρας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς (α).

Κύκλος λέγεται ἡ ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς περατουμένη περιφ-
ρῆς ἐπιφάνεια, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ ἀπὸ τοῦ μέσου σημείου ἀγ-
μενικὴ εὐθεῖαι ἐπὶ τὴν εἰρημένην καμπύλην εἶνε ἴσκι πρὸς ἀλλήλας.

Κύκλοι παράλληλοι καλοῦνται οἱ κείμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων παρὰ-
λλήλων, τῶν ὁποίων τὸ εἰς τὸ μέσον σημεῖον εἶνε ἐπὶ τῆς αὐτῆς
διχομέτρου καθέτου εἰς τὰ ἐπίπεδά των.

Κύκλοι μεγάλοι καλοῦνται οἱ σχηματιζόμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων δι-
ερχομένων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφίρας καὶ διαιρούντων αὐτὴν
εἰς δύο ἴσα μέρη καλούμενα ἡμισφαίρια.

Διὰ τὴν προσδιορίσωμεν τὴν θέσιν ἐνός τόπου ἐπὶ τῆς σφίρας
ἐννοοῦμεν ἐπ' αὐτῆς κύκλους· τούτων δὲ σημειωτέοι εἶνε δύο μεγά-
λοι ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ὁ πρῶτος Μεσημβρινός, καὶ τέσσαρες μικροί,
οἱ δύο Τροπικοὶ καὶ οἱ δύο Πολικοὶ κύκλοι.

Ἰσημερινὸς λέγεται μέγας κύκλος ἀπέχων ἐπίσης ἀπὸ τῶν δύο
πόλων καὶ διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφίρια εἰς Βόρειον καὶ εἰς
Νότιον ἡμισφαίριον· ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἡμέ-
ραι εἶνε ἴσκι μετὰ τὰς νύκτας.

Μεσημβρινὸς λέγεται μέγας κύκλος διερχόμενος διὰ τῶν δύο
πόλων καὶ τέμνων καθέτως τὸν ἰσημερινόν· ὠνομάσθη δὲ οὕτω,
διότι ὅταν ὁ ἥλιος διερχῆται δι' αὐτοῦ γίνεται μεσημέριον καθ'
ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν τόπους· καὶ οὗτος διακίρει τὴν γῆν εἰς δύο ἡ-
μισφίρια εἰς Ἀνατολικόν καὶ εἰς Δυτικόν ἡμισφίριον. Πρῶτος δὲ
μεσημβρινὸς λέγεται ὁ ἐξ οὗ ἀρχόμεθα ἐπὶ τῆς σφίρας νὰ μετρώ-
μεν· ὁ δὲ διερχόμενος διὰ τῆς νήσου Φέρου διακίρει τὴν γῆν ἐπί-
σης εἰς δύο ἡμισφίρια, τῶν ὁποίων τὸ μὲν περιλαμβάνει τὸν Πα-
λαιόν, τὸ δὲ τὸν Νέον κόσμον.

ΣΗΜ. Μεσημβρινοὶ εἶνε ἅπτεροι, ἀλλ' ἐκ συμφώνου οἱ Ἑβρωπαὶοὶ κατὰ τὸν
παραβλόντα αἰῶνα εἶχον παραδεχθῆ ὡς πρῶτον ἢ συνθηματικόν μεσημβρινόν
τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου κειμένης εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς· ἥδη
ὅμως ἕκαστον ἔθνος παραδέχεται ὡς τοιοῦτον τὸν διερχόμενον διὰ τοῦ ἰδίου αὐ-
τοῦ ἀστεροσκοπείου.

Τροπικοὶ λέγονται δύο κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπέ-
χοντες αὐτοῦ $23\frac{1}{2}$ μοίρας· καὶ ὁ μὲν κείμενος μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ
καὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ πόλου λέγεται Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, ὁ δὲ ἄλ-

(α) Ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ τί λέγε-
ται γραμμὴ εὐθεῖα, τί καμπύλη, τί ἐπιφάνεια ἐπίπεδος, τί κύκλος, κτλ. ταῦτα
δὲ δοῦναι νὰ ἀναγνώσῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ Β'. μέρους τῆς παρούσης γωγράφου.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

λος ὁ μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου *Τροπικὸς τοῦ Αἰγίουπερω*.

Πολικοὶ κύκλοι λέγονται δύο μικρότεροι κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπέχοντες ἑκάτερος τῶν πόλων $23 \frac{1}{2}$ μοίρας, καὶ ὁ μὲν ἔχων εἰς τὸ μέσον τὸν Ἀρκτικὸν πόλον ὀνομάζεται *Ἀρκτικὸς πολικὸς κύκλος*, ὁ δὲ ἄλλος *Ἀνταρκτικὸς πολικὸς κύκλος*.

Μοῖρα λέγεται τὸ τριακωσιοστὸν ἐξἑκωσιοστὸν πικντὸς κύκλου εἶτε μεγάλου εἶτε μικροῦ· ὑποδιαιρεῖται δὲ ἡ μοῖρα εἰς ἐξήκοντα πρῶτα λεπτά, καὶ τούτων ἕκαστον εἰς ἐξήκοντα δεύτερα κτλ. γράφονται δὲ οὕτω $40^{\circ} 6' 23''$ (=40 μοῖραι, 6 πρῶτα λεπτά καὶ 23 δεύτερα).

ΣΗΜ. Πά· κύκλος διαιρεῖται ἔτι δεκαδικῶς εἰς 400 βαθμούς, ἕκαστος δὲ βαθμὸς εἰς 100 πρῶτα λεπτά, καὶ πᾶν πρῶτον λεπτόν πάλιν εἰς 100 δεύτερα· γράφονται δὲ οὕτω $406\ 55' 45''$ (40 βαθμοί, 5 πρῶτα λεπτά καὶ 45 δεύτερα).

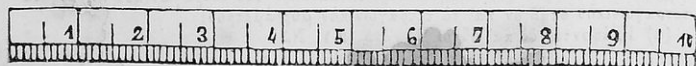
Ἡ γῆ διαιρεῖται ἔτι εἰς πέντε ζώνας· 1 τὴν *Διακεκαυμένην*, ἣτις κεῖται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ ἔχει εἰς τὸ μέσον τὸν ἰσημερινόν. Ἐν αὐτῇ ἡ θερμότης εἶνε πολὺ μεγάλη· 2 τὰς δύο *Εὐκράτους*, τῶν ὁποίων ἡ μὲν εἰς τὸ βόρειον ἡμισφάριον μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου καλεῖται *Βόρειος Εὐκράτος ζώνη*, ἡ δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφάριον μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγίουπερω καὶ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου ὀνομάζεται *Νότιος Εὐκράτος ζώνη*· 3 τὰς δύο *Κατεψυγμένας τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον*, κειμέναις μεταξὺ τῶν πολικῶν κύκλων καὶ τῶν πόλων· ἐνταῦθα τὸ ψῦχος εἶνε μέγιστον.

Καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ κύκλοι χρησιμεύουσι νὰ δεικνύωσι τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος ἐνὸς τόπου ἐπὶ τῆς σφίρας. Καὶ πλάτος μὲν λέγεται ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, μήκος δὲ ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Γνωστοῦ λοιπὸν ὄντος τοῦ μήκους καὶ πλάτους ἐνὸς τόπου εὐρίσκωμεν τὸν ζητούμενον τόπον ἐπὶ τῆς σφίρας, ὅστις κεῖται ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς συμπτώσεως τῶν δύο κύκλων τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους αὐτοῦ (α).

Ὅριζων αἰσθητὸς λέγεται ἡ κυκλικὴ ἐκείνη περιφέρεια, τὴν

(α) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐξηγῇ εἰς τοὺς μαθητὰς πρακτικῶς πῶς μετρεῖται ἐν γένει τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς σφίρας.

Πρὸς καταμέτρησιν δὲ τῆς ἐκτάσεως μεταχειρίζονται οἱ γεωγράφοι τὸ γεωγραφικὸν μίλιον (=22, 843 ποδ.) σημειούμενον οὕτω 5 μίλια (=πέντε γεωγραφικὰ μίλια)· ἀλλ' ἡμεῖς τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀκολουθοῦντες μεταχειρίζομεθα διὰ τὴν καταμέτρησιν τῆς ἐκτάσεως τὸν βασιλικὸν πήχυον, οὗ τὸ δέκατον εἶνε τὸ ἐξῆς,

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ὁποῖαν σχηματίζει ὁ οὐρανὸς κύκλῳ ἡμῶν, ἰσταμένων ἐπὶ τόπου ἐλευθέρου καὶ ὑψηλοῦ.

Ὁρίζων ῥοητὸς λέγεται ἡ κυκλικὴ περιφέρεια, ἣτις σχηματίζει ἐπίπεδον παράλληλον μὲ τὸν αἰσθητὸν ὀρίζοντα, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς.

Ὁ αἰσθητὸς ὀρίζων διαίρεται εἰς τέσσαρα μέρη ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 90 μοίρας· καὶ τὸ μὲν μέρος τοῦ ὀρίζοντος ὅπου φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος λέγεται Ἀνατολή, τὸ δὲ μέρος ὅπου φαίνεται ὅτι δύει λέγεται Δύσις, τὸ δὲ μέρος τὸ ὁποῖον ἔχομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅταν ᾖμεθα πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένοι, Μεσημβρία ἢ Νότος, καὶ τὸ ἀντίθετον Βορρᾶς ἢ Ἄρκτος.

Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων μερῶν πνέουσι καὶ οἱ τέσσαρες κυριώτεροι ἄνεμοι Βορέας, Νότος, Ἀπηνλιώτης καὶ Ζέφυρος ἢ Δυτικὸς ἄνεμος. Μεταξὺ δὲ τῶν τεσσάρων τούτων πάλιν ἐνοοῦνται τέσσαρα ἄλλα μέρη, τὸ Βορειανατολικὸν μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὸ Βορειοδυτικὸν μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ τοῦ δυτικοῦ, τὸ Νοτιανατολικὸν μεταξὺ τοῦ νοτίου καὶ τοῦ δυτικοῦ (α).

Τὰ τέσσαρα ταῦτα μέρη παρίστανται ἐπὶ τοῦ χάρτου οὕτω· τὸ βόρειον ἢ ἀρκτικὸν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ χάρτου, τὸ νότιον ἢ μεσημβρινὸν εἰς τὸ κάτω, τὸ ἀνατολικὸν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ παρατηρητοῦ, καὶ τὸ δυτικὸν εἰς τὰ ἀριστερά.

Κλίμα λέγεται ὁ διάφορος βαθμὸς τῆς θερμοκρασίας ἧτοι τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψύχους ἐκάστου τόπου.

Ἀτμόσφαιρα λέγεται ὁ ἀήρ, ὁ ὁποῖος περικυκλώνει τὴν γῆν· συνίσταται δ' ἐκ διαφόρων ἀερίων καὶ χρησιμεύει εἰς ἀναπνοὴν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων καὶ φυτῶν.

Προϊόντα λέγονται·

α. Ὅσα τρέφει ἢ παράγει ἡ γῆ καὶ εἶνε ζῶα, φυτὰ καὶ ὀρυκτά. Καὶ ζῶα μὲν λέγονται ὅλα τὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ζῶσι καὶ μεταβάλλουσιν ἐκ τινος τόπου εἰς ἄλλον εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· φυτὰ δ' ὅσα φύονται ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· οἷον τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι καὶ τὰ χόρτα· καὶ ὀρυκτά ὅλα ὅσα ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς ἢ εὐρίσκονται ἐπ' αὐτῆς· οἷον τὰ μέταλλα κτλ.

β'. Ὅσα ἐκ τῶν φυσικῶν προϊόντων ἐξευγενίζονται διὰ τῆς τέχνης τῶν ἀνθρώπων καὶ καλοῦνται τεχνικὰ προϊόντα· ταῦτα δὲ ἀποτελοῦσι τὴν βιομηχανίαν.

ἔτι τὸ στάδιον (= 1000 βασιλ. πῆχ.), καὶ τὸ μυριάμετρον (= 10000 βασιλ. πῆχ.) διὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν ἐπιφανειῶν τῶν τετραγωνικῶν πῆχυν, τὸ τετραγωνικὸν στάδιον καὶ τὸ τετραγωνικὸν μυριάμετρον.

(α) Γράφονται δὲ καὶ οὕτω ΒΛ, ΒΔ, ΝΛ, ΝΔ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Οἱ κάτοικοι ὅλου τοῦ κόσμου λογίζονται περὶ τὸ ἐν διλιόνιον καὶ τριακόσια τριάκοντα ἑπτὰ ἑκατομμύρια (α), καὶ διακροῦνται ὡς ἐκ τοῦ χρώματος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ κρανίου των εἰς πέντε φυλάς· εἶνε δὲ αὗται· 1 ἡ *Καυκασιακὴ ἢ Λευκὴ φυλὴ*· 2 ἡ *Μογγολικὴ*· 3 ἡ *Αἰθιοπικὴ ἢ Νιγριτικὴ*· 4 ἡ *Ἀμερικανικὴ*· 5 ἡ *Μαλαϊκὴ*.

Θρησκεία λέγεται ἡ λατρεία τοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Κυριώτεροι δὲ θρησκεῖται εἶνε ἡ *Χριστιανικὴ*, ἡ *Ἑβραϊκὴ*, ἡ *Μωαμεθανικὴ*, καὶ ἡ *Ἑθνικὴ* ἢ τῶν εἰδωλολατρῶν.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας διαιρέσεις· τὴν *Ἀνατολικήν* Ὀρθόδοξον, τὴν *Δυτικὴν* ἢ *Καθολικὴν* καὶ τὴν τῶν *Διαμαρτυρομένων*.

Ἔθνος λέγεται λαὸς πολιτισμένος, ὅστις ἔχει τὴν αὐτὴν θρησκείαν, γλῶσσαν καὶ καταγωγὴν, τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ κατοικεῖ συνήθως εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος τῆς γῆς.

Κράτος ἢ *ἐπικράτεια* λέγεται ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον κατοικεῖ καὶ ἐξουσιάζει ἐν ἔθνος.

Νομαδικαὶ φυλαὶ ἢ *στῆλαι* λέγονται λαοὶ ἡμιπολιτισμένοι ἢ ὅλως ἄγριοι κατοικοῦντες εἰς σκηνάς, καλύβας καὶ σπήλαια.

Κώμη ἢ *χωριόν* λέγεται ἡ ἔνωσις πολλῶν οἰκιῶν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· ἐὰν δ' αἱ οἰκίαι εἶνε πολλαὶ τότε λέγεται *πόλις*.

Πολίτευμα λέγεται ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον κυβερνᾶται ἐν ἔθνος. Εἶνε δὲ τέσσαρα εἶδη πολιτευμάτων· α'. ἡ *Ἀπόλυτος μοναρχία*, ὅταν νόμος ᾖ ἡ θέλησις τοῦ ἡγεμόνος· β'. τὸ *Ἀριστοκρατικόν*· γ'. τὸ *Συνταγματικόν*, ὅταν ἄρχῃ ὁ βασιλεὺς περιουσιζόμενος ὑπὸ συλλόγων ἀντιπροσωπευόντων τὸ ἔθνος· δ'. τὸ *Δημοκρατικόν*, ὅταν ἅπας ὁ λαὸς λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους.

Στόλος λέγεται ἄθροισμα πολλῶν μεγάλων πολεμικῶν πλοίων· ἐὰν δὲ εἶνε ὀλιγώτερα τῶν 5 τὰ πολεμικὰ πλοῖα καὶ ὄχι πολὺ μεγάλα λέγεται *στολλοχος*.

Ναύσταθμος λέγεται τὸ μέρος ὅπου ναυλοχεῖ ὁ στόλος κράτους· *ναυπηγεῖον* δὲ τὸ μέρος ὅπου τὰ πλοῖα κατασκευάζονται.

(α) Τούτων 350 ἑκατομ. εἶνε Χριστιανοί, 120 ἑκατ. Μωαμεθανοί, 5 ἑκατ. Ἑβραῖοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἔθνη καὶ διαφόρων θρησκειῶν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς συνίσταται ἐκ δύο μερῶν, τῆς ξηρᾶς, ἢ ὁποῖα κατέχει τὸ τέταρτον τῆς ἐπιφανείας τῆς καὶ τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον κατέχει τὰ τρία τέταρτα αὐτῆς.

Τὰ διάφορα μέρη τῆς ξηρᾶς λέγονται ἤπειροι, νῆσοι, χερσόνησοι, ἰσθμοί, ἀκρωτήρια κτλ.

Ἡπειρος λέγεται ἐκτεταμένη ξηρά. Τοιαῦται δὲ εἶνε εἰς ἅπασαν τὴν γῆν πέντε ἢ Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρικὴ, Ἀμερικὴ, Νέα Ὀλλανδία ἢ Αὐστραλία.

Νῆσος λέγεται ξηρὰ ἥττον ἐκτεταμένη, περιβρεχομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὕδατων· ἀθροισμα δὲ πολλῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι κεῖνται πλησίον ἀλλήλων λέγεται Ἀρχιπέλαγος, καὶ τοιοῦτον εἶνε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Χερσόνησος λέγεται τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, τὸ ὁποῖον ἐξέχει πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ περιλαμβάνεται ὑπ' αὐτῆς ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον μερῶν.

Ἰσθμὸς λέγεται μέρος γῆς στενόν, τὸ ὁποῖον ἐνώνει δύο ξηρὰς καὶ χωρίζει δύο θάλασσας.

Ἀκρωτήριον λέγεται ἄκρα γῆς, ἢ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶνε ἀπόκρημνος καὶ ἐκτείνεται πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν.

Δόφος λέγεται ὑψωμα γῆς μικρόν· ἐὰν δὲ αὐτὸ εἶνε ὑψηλότερον καὶ πετρῶδες, τότε λέγεται βουνόν· καὶ ἐὰν αὐτὸ εἶνε ὑψηλότερον τοῦ βουνοῦ, ὀνομάζεται ὄρος. Σειρὰ δὲ ὀρέων λέγεται ἢ ἔνωσις πολλῶν ὀρέων, τὰ ὁποῖα κατέχουσι μεγάλην ἔκτασιν.

Κορυφή ὄρους λέγεται τὸ ὑψιστον μέρος τοῦ ὄρους· ὑπάρεια δὲ ἢ πρόποδες τὸ χαμηλότατον αὐτοῦ μέρος.

Πεδιάδες λέγονται ἐκτεταμένοι χῶροι ἔχουσαι ἐπιφάνειαν ὁμαλήν καὶ ἐπίπεδον.

Ὀροπέδιον λέγεται τόπος ἐπίπεδος ἐκτεινόμενος ἐπὶ ὑψώματος ἢ ἐπὶ κορυφῆς ὄρους.

Κοιλιάδες λέγονται μικρὰ πεδιάδες κείμεναι μεταξὺ δύο ὀρέων.

Ἠφαίστειον λέγεται ὄρος, τὸ ὁποῖον ἀναπέμπει κατὰ καιροὺς πῦρ, καπνὸν καὶ ἄλλας ὕλας μεμιγμένας, βραστὸν ὕδωρ κτλ. αἱ δὲ ὅσαι αὐτοῦ αἱ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἢ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ἠφαιστείου λέγονται κρατῆρες.

Πρῶτον λέγεται ὄρος μεμονωμένον καὶ ἀπόκρημνον, ἐν σχήματι κώνου ὑψούμενον.

Πύλαι ἢ στενὰ λέγονται αἱ μεγάλαι καὶ ταχεῖς ταπεινώσεις.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

τῶν ὀρέων αἵτινες καὶ στεναὶ διόδου (δερεβένικ) σχηματίζουσι τοιαῦται δ' εἶνε εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ *Θερμοπόλεις*.

Ἐρημος λέγεται ἐκτεταμένη ἄφορος χώρα καὶ ἀκατοίκητος, πολλάκις κεκλυμμένη ὑπὸ ἄμμου.

Ἄπαντα ὁμοῦ τὰ ἀλμυρὰ ὕδατα τὰ καλύπτοντα τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καλοῦνται Ὠκεανός· διαίρεται δ' εἰς 5 μέρη·

α'. Τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸν νέον κόσμον πρὸς δυσμὰς.

β'. Τὸν Μέγαρον ἢ Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον πρὸς δυσμὰς καὶ τὸν νέον πρὸς ἀνατολὰς.

γ'. Τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα πρὸς Β. τὴν Ἀσίαν, πρὸς Δ. τὴν Ἀφρικὴν καὶ πρὸς Α. τὴν Ὠκεανίαν (α).

δ'. Τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὄντα τὸ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Βόρειον πόλον.

ε'. Τὸν Νότιον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὄντα τὸ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Νότιον πόλον.

Οἱ Ὠκεανοὶ ὑποδιαίρουνται εἰς θαλάσσας, κόλπους, λιμένας, ὄρμους κλπ.

Θάλασσαι λέγονται τμήματα Ὠκεανοῦ, τὰ ὅποια εἰσχωροῦσι συνήθως μεταξὺ τῶν ἡπειρῶν ὡς ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Πελάγη λέγονται τμήματα θαλάσσης εἰσχωροῦντα μεταξὺ δύο μικροτέρων ξηρῶν ὅσον τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Κόλπος λέγεται ἡ βυθθεὶς εἰσχώρησις τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν ὡς ὁ Κορινθιακὸς κόλπος.

Λιμὴν λέγεται μικρὸς κόλπος, εἰς τὸν ὅποιον δύνανται ἐν ἀσφαιεῖα νὰ διαμένωσι τὰ πλοῖα μὴ προσβαλλόμενα παντάπασι ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

Ὀρμος λέγεται τὸ μέρος ὅπου ἀγκυροβολοῦσι τὰ πλοῖα· μυχὸς δὲ τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ κόλπου.

Παραλία ἢ Αἰγιαλός ἢ ἀκτὴ λέγεται τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ἀπὸ τοῦ ὑποίου ἀρχεται ἡ θάλασσα.

Θις λέγεται σωρὸς κινητῆς ἄμμου συνηθρισμένης εἰς τὴν περαλίαν ἢ εἰς τὸ ἄκρον ποταμοῦ ἢ καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

Σύρτεϊς λέγονται ῥηχὰ ἀμμώδη μέρη, ἐν οἷς παρασύρονται ὑπὸ τῶν ῥευμάτων ἢ ὑπὸ τῶν παλιρροιῶν τὰ πλοῖα καὶ χάνονται.

Δίρη λέγεται ἡ συστροφή τῶν ὑδάτων ἢ προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀντικρούσεως δύο ἐναντίων θαλασσίων ῥευμάτων.

Παλιρροία λέγεται ἡ περιοδικὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις τῶν θαλασσίων ὑδάτων, γινομένη δις τῆς ἡμέρας εἰς τὰς ἀνοικτάς θαλάσσης καὶ εἰς τοὺς Ὠκεανούς· καὶ ἡ μὲν ἀνάβασις αὐτῶν ὀνομάζεται πλημμυρίς, ἡ δὲ κατάβασις ἀμπωτις.

(α) Ὠκεανία λέγεται τὸ ἔθροισμα ἀπασῶν τῶν πρὸς Δ. τῆς Ἀσίας ἐν τῇ Ἰνδῷ Ὠκεανῷ κειμένων νήσων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Σκόπελος λέγεται ὁ βράχος, ὅστις ἐξέχει ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἐγθαλος λέγεται ὁ βράχος, ὅστις φθάνει σχεδὸν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Πορθμὸς λέγεται μέρος στενὸν θαλάσσης, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνοῦσι δύο μεγαλείτεροι θάλασσαι· ὡς ὁ τοῦ Εὐρίπου.

Τὰ δὲ ὕδατα τῆς ξηρᾶς σχηματίζουσι τὰς λίμνας, τὰς πηγὰς, τοὺς χειμάρρους, τοὺς ποταμούς, κλ.

Λίμνη λέγεται μεγάλη ἐντὸς τῆς ξηρᾶς ἑκτασις ὕδατος, συγκοινωνοῦσα ἐνίοτε μετὰ θαλάσσης ἢ μετὰ ποταμοῦ.

Πηγή λέγεται τὸ μέρος ὅθεν ἐξέρχεται ἐκ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ πηγή καλεῖται ἔτι καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῆς γῆς κατὰ τὰς ὑπωρεῖς τῶν ὀρέων ἢ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πεδιάδας. Ἐν τῆς βόθης τούτων σχηματίζονται οἱ ῥύακες καὶ ἐκ τῶν ῥυάκων σχηματίζονται πάλιν τὰ ποτάμια.

Χείμαρρος ἢ ξηροπόταμος λέγεται τὸ ποτάμιον, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἐκ τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς ἢ τῆς χιόνος καὶ ξηρῶν τὸ θέρος.

Ποταμὸς λέγεται ὁ συνιστάμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ ῥυάκων καὶ ποταμίων καὶ γινόμενος συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν· ἐὰν δὲ γίνεται εἰς ἄλλον ποταμὸν, τότε λέγεται παραπόταμος.

Ῥεῖμα ἢ ρεῖθρον ἢ κοίτη τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἡ αὐλάξ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ῥέουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ ὕδατα· ὄχθαι δὲ ὀνομάζονται τὰ ἄκροα τοῦ ῥεύματος, καὶ δεξιὰ μὲν ὄχθη λέγεται, ἣν ἔχει εἰς τὰ δεξιὰ ὁ διὰ πλοίου καταβαίνων ποταμὸν καὶ ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν ἐκβολήν, ἀριστερὰ δ' ἡ ἄλλη ὄχθη.

Συμβολὴ ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος ὅπου ἐνώονται ἐν ἡ πλείονα ποτάμια μὲ ποταμὸν ἢ ποτάμιον.

Ἐκβολὴ ἢ στόμιον ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος, καθ' ὃ ὁ ποταμὸς γίνεται εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀρμός ποταμοῦ λέγεται ὁ ὄφειειδῆς ῥοῦς, τὸν ὁποῖον οὗτος σχηματίζει ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν του.

Καταβόθραι λέγονται τὰ χάσματα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια βυθίζεται ποτάμιον ἢ ποταμοὶ καὶ χάνονται.

Καταρράχται λέγονται οἱ πετρώδεις τόποι, τοὺς ὁποίους οἱ ποταμοὶ εὐρίσκοντες ἐν τῇ πορείᾳ των ἀνχαϊτίζοντας τὸν ῥοῦν των τοὺς ὑπερβαίνουσι, πολὺ συνάγοντες ῥεῦμα καὶ βιαίως ἄνωθεν καταπίπτοντες.

Διαρρῆ λέγεται τεχνικὸν ποτάμιον, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνοῦσι δύο ποταμοὶ πρὸς ἀλλήλους ἢ θάλασσαν πρὸς θάλασσαν ἢ ποταμὸν.

ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ δέκατον πέμπτον τῆς κατοικουμένης γῆς, συνδεομένη πρὸς Α. μετὰ τῆς Ἀσίας. Ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Πηγ. ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίης θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, τῆς Προποντιδος, τοῦ Εὐξείνου καὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου.

Αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 18 κράτη τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἰταλίαν, Ἑλβετίαν, Γαλλίαν, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν, Μεγάλην Βρεττανίαν ἢ Ἀγγλίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Δανίαν, Σουηδίαν (α), Ῥωσίαν, Ῥωμουλίαν, Σερβίαν.

Τῶν κρατῶν τούτων εἶνε πρὸς Ν. ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, καὶ λέγονται Μεσημβρινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης· εἰς τὸ κέντρον ἡ Γαλλία, Ἑλβετία, Βέλγιον, Ὀλλανδία (β), Γερμανία, Αὐστρία, Σερβία, Ῥωμουλία καὶ λέγονται Κεντρικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, πρὸς Β. ἡ Μεγάλη Βρετανία, Δανία, Σουηδία, Ῥωσσία, καὶ λέγονται Ἀρκτικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη τῆς Εὐρώπης διαίρεσις εἰς Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, περιλαμβάνουσαν τὴν Ῥωσίαν, Ῥωμουλίαν, Σερβίαν, Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἑλλάδα, καὶ εἰς Δυτικὴν Εὐρώπην περιλαμβάνουσαν τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Εὐρώπης.

Θάλασσαί τῆς Εὐρώπης εἶνε αἱ ἐξῆς· ἡ *Λευκὴ θάλασσα* εἰς τὸ Β. τῆς Ῥωσσίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Βορείου Πηγ. ὠκεανοῦ· ἡ *Βαλτικὴ θάλασσα* μεταξὺ Σουηδίας, Ῥωσσίας, Γερμανίας καὶ Δανίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ· ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὲ ὠκεανοῦ σχηματίζεται καὶ ἡ *Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα* πρὸς Δ. τῆς Γερμανίας καὶ τῶν Κάτω χωρῶν· ἡ *θάλασσα τῆς Μάγχης ἢ Βρεττανικὴ θάλασσα* μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἡ *Μεσόγειος θάλασσα* μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀφρικῆς.

Ἡ Μεσόγειος περιλαμβάνει ἐτέρας θαλάσσας, τὴν *Τυρρηρικὴν θάλασσαν* πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας· τὸ *Ἀδριατικὸν πέλαγος* πρὸς Α. τῆς Ἰταλίας· τὸ *Ἰόνιον πέλαγος* πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας· τὸ *Αἰγαῖον πέλαγος* πρὸς Α. τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας· τὴν *Προποντιδα* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Τουρκίας· τὸν *Εὐξείνου πόντον* πρὸς Α. τῆς Τουρκίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας, καὶ τὴν *Μαιώτιδα Ἀιγυπτίαν ἢ Ἀζοικὴν θάλασσαν* πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει κόλπους ἐκτενεῖς πολὺ εἰσχωροῦντας εἰς τὴν ξηρὴν ἕνεκα τούτου ἡ παραλία αὐτῆς εἶνε ἐκτεταμένη καὶ λίαν πολυ-

(α) Ἡ Σουηδία μετὰ τῆς Νορβηγίας λέγεται ἔτι καὶ ἀπλῶς Σουηδία ἢ Σκανδιναβία.

(β) Ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον λέγονται ὁμοῦ καὶ Κάτω Χωρὰι.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

κός, ὁ Φιλλανδικὸς ἢ Φιννικὸς καὶ ὁ Λιβόνιος ἢ τῆς Ρίγας εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Ῥωσσίας· ἐν δὲ τῇ Γερμανικῇ θηλάσῃ ὁ τοῦ Σουιδέρη πρὸς Δ. τῆς Ὀλλανδίας· ἐν δὲ τῷ Ἀτλαντικῷ ὁ Οὐασκωνικὸς εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ τῶν Γαδείρων εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἰσπανίας· καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ ὁ τῆς Λυών πρὸς Ν. τῆς Γαλλίας, ὁ τῆς Γερουῆς εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἰταλίας, ὁ τοῦ Γάραντος εἰς τὸ Ν. τῆς Ἰταλίας, ὁ Κορινθιακὸς μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ὁ Σαρωνικὸς μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου καὶ ὁ Θερμαϊκὸς πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Χερσόνησοι. Οἱ κόλποι οὗτοι τῆς Εὐρώπης εἰσχωροῦντες εἰς τὴν ξηρὰν σχηματίζουσι τὰς ἐξῆς ἐπισημοτέρας χερσονήσους· τὴν Κριμαϊκὴν εἰς τὸ Ν. τῆς Ῥωσσίας, τὴν Ἑλληνικὴν, περιλαμβανούσαν τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν καὶ τὸ Μυροβοῦνιον, τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Ἰσπανικὴν ἢ Ἰβηρικὴν χερσονήσον εἰς τὸ νότιον τῆς Εὐρώπης, τὴν Ὀλλανδικὴν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Δαρικὴν ἢ Κιμβρικὴν εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Γερμανίας, καὶ τὴν Σκανδιναυικὴν εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ἡ μὲν Σκανδιναυικὴ ἢ μεγαλειτέρη ἄλλων διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ἡ δὲ Δανικὴ ἔχουσα τριγωνικὸν σχῆμα διευθύνεται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν· ἡ δὲ Ἰσπανικὴ ἢ δευτέρη τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα σχῆμα τετραγώνον διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ἡ δὲ Ἰταλικὴ ἔχουσα σχῆμα ἐπιμήκους τετραπλεύρου διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ πρὸς τὸ νοτιανατολικόν· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἢ τρίτη κατὰ τὸ μέγεθος, ἐὰν ἀπεκόπτετο ἀπ' αὐτῆς μέρος ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἤθελεν ἔχει σχῆμα ἰσοσκελοῦς τριγώνου· ἡ δὲ Ὀλλανδικὴ καὶ ἡ Κριμαϊκὴ εἶνε αἱ μικρότεραι τῶν ἄλλων χερσονήσων.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει πολλοὺς πορθμούς· τούτων ἐπισημότεροι εἶνε ὁ Σκαγεράκης καὶ ὁ Κατεγάτης μεταξὺ Δανίας καὶ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου· ὁ τοῦ Σούνδου μεταξὺ τῆς Δανικῆς νήσου Σηλανδίας καὶ τῆς Σουηδίας· ὁ τοῦ Καλαί μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μεταξὺ τῆς νήσου Ἰρλανδίας καὶ τῆς Ἀγγλίας· ὁ τοῦ Γιβραλτάρ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς· ὁ τῆς Μεσσηνίας μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Σικελίας· ὁ Ἑλλησποριος εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντίδος· ὁ Βόσπορος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου, καὶ ὁ τοῦ Γενικαλὲ (Κιμμέριος) εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Μαιώτιδος λίμνης.

Ἰσθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Κορινθιακὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ Περσικόπιος ἐνῶνων τὴν Κριμαϊκὴν μετὰ τῆς λοιπῆς Ῥωσσίας.

Νῆσοι ἐπισημότεροι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ἰσλανδία, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Βρεττανία εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ἡ Σαρδώ, ἡ Κέρκος, ἡ Σικελία, καὶ ἡ Κρήτη εἰς τὴν Μεσόγειον, καὶ ἡ Εὐβοία εἰς τὸ Αἰγαῖον.

* Ακρωτήρια ἐπισημότερα εἶνε τὸ Βόρειον πρὸς Β. τῆς Νορβηγίας, τὸ Κλέαρρον πρὸς Ν. τῆς Ἰρλανδίας, τὸ Λιζάρδορ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας, τὸ Φιριστέρρον ΒΔ. τῆς Ἰσπανίας, τὸ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου ΝΔ. τῆς Πορτογαλίας, τὸ Τραγάλαρον πρὸς Ν. τῆς Ἰσπανίας, τὸ Πάσσαρον εἰς τὸ Ν. τῆς Σικελίας, τὸ Σπαρταβέντορ πρὸς Ν. τῆς Ἰταλίας, καὶ ὁ Μαλέας πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου.

Ἐὰν ἀπὸ τὴν Ὀλλανδικὴν χερσόνητον φέρομεν εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸν τὸν Εὐξείνιον πόντον, χωρίζεται ἡ Εὐρώπη εἰς δύο τμήματα εἰς πεδινὸν καὶ ὄρεινόν τμήμα.

Τὸ πεδινὸν κυρίως τῆς Εὐρώπης τμήμα κείμενον πρὸς βορρᾶν τῆς γραμμῆς ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ Βορείου Πηγ. ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Δανίας. Καὶ τὸ μὲν βόρειον αὐτοῦ μέρος εἶνε μᾶλλον ἐλῶδες, τὸ δὲ μέσον ἔχει ἐκτεταμέναν δάση καὶ πολλὰς κερποφόρους χώρας, τὸ δὲ νότιον ἔχει χώρας ἀνύδρους καὶ ὀπωσοῦν καλλιερησίμους. Τὸ δ' ἕτερον τμήμα τῆς Εὐρώπης τὸ κείμενον πρὸς νότον τῆς γραμμῆς εἶνε ὄρεινόν περιλαμβάνων τὰ Καρπάθια ὄρη, τὰ ὄρη τῆς Γαλλίας, τὰς Ἀλπεις καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γερμανίας· μεταξύ δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἀξιόλογοι πεδιάδες, ὡς ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλικὴ, ἡ Βελγικὴ καὶ ἡ Δανικὴ.

Ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπισημότεροι εἶνε ὁ Πετοχόρας ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν· ὁ Δούνας εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· ὁ Νεύας, ὁ Δύνας, ὁ Οὐϊστούλας καὶ ὁ Ὀδερος εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ Ἀλβις, ὁ Οὐϊσουργις, ὁ Ρῆνος, ὁ Τάμεσις (ἐν Ἀγγλίᾳ) εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκουάνας εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Αἰγῆρ, ὁ Γαρούνας, ὁ Δούριος, ὁ Τάγος, ὁ Γουαδιάνας καὶ ὁ Γουαθαλουθβερὸς εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ Ἐβρος (Ἰβηρ) καὶ ὁ Ροδανὸς εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Πάδος εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ὁ Ἐβρος (Μαρίτσκι) εἰς τὸ Αἰγῆιον πέλαγος· ὁ Δούναβις, ὁ Δρεϊστερος (Τύρας), καὶ ὁ Δρεϊπερος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ Τάραϊς ἢ Δῶν εἰς τὴν Μκιώτιδα λίμνην· ὁ Βόλγας, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁ Οὐράλης εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν (x).

Οἱ ποταμοὶ οὗτοι ἅπαντες εἶνε πλωτοί, διευκολύνοντες τὴν συγκοινωνίαν καὶ καθιστῶντες προσιώτερη ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς ἡπείρου. Πολλοὶ δὲ τούτων ἐνώνονται διὰ διωρίγων, ὡς ὁ Δύνας καὶ ὁ Νεύας μετὰ τῶν ποταμῶν τοῦ Εὐξείνου, ὁ Ρῆνος μετὰ τοῦ Δουνάβεως, ὁ Αἰγῆρ μετὰ τὸν Ση-

(x) Περὶ τῶν ὄρων καὶ τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης θέλομεν διηγήσει ἐν ἐκτάσει εἰς ἕκαστον τῶν κρατῶν αὐτῶν, ἐνθα γίνεται λόγος ἰδίως περὶ αὐτῶν.

σηκουάναν ἀπ' ἐνὸς καὶ μὲ τὸν Ῥοδάιον ἀπ' ἑτέρου ὁ Γαρούνας μὲ ποτάμιον χυνόμενον εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος κτλ.

Λίμναι ἐπισημότεραι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Βένερον, ἡ Βέτερον καὶ ἡ Μαλάρην εἰς τὴν Σουηθίαν· ἡ Λαυόγα, ἡ Ὀνέγα, ἡ Πεῖπος καὶ ἡ Ἰλιμενος εἰς τὴν Ῥωσίαν· ἡ Νευοιατέλη, ἡ τῆς Γερενός, τῆς Αὐκέρρης, τῆς Ζυρβίχης καὶ τῆς Κωροσταρτίας εἰς τὴν Ἑλβετίαν· ἡ Μελζων, ἡ Κῶμος, ἡ Τρασιμένη εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἡ Βαλιωτῶν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἐκ τῶν λίμνῶν τούτων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ ἢ καὶ ἀπλῶς διέρχονται δι' αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς Λαυόγας τῆς μεγαλειτέρης τῶν λίμνῶν τῆς Εὐρώπης πηγάζει ὁ Νεῦας.

Κλιματικῶς δὲ ἡ Εὐρώπη δύναται νὰ διαιρεθῆ εἰς δύο· καὶ εἰς ἀπάσας μὲν τὰς χώρας τὰς κειμένας πρὸς Ν. τῆς γραμμῆς τῆς φερούμενης ἀπὸ τὰ βόρεια πηγάλια τῆς Ἰσπανίας, τῆς πόλεως Τολώσης τῆς Γαλλίας, τῶν Κερκυνίων τῆς Ἡπείρου, τῶν παραλίῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τοῦ Θερμαίου κόλπου μέχρι τοῦ Βοσπόρου, τὸ κλίμα εἶνε εὐκραές, πίπτει βροχὴ καὶ ἐνίοτε χιῶν, καὶ βλαστάνει ἡ συκῆ, ἡ εἰλαία, ἡ λεμονέα, ἡ πορτοκαλέα, ἡ ἀμυγδαλέα, ἡ δάφνη, ὁ βάμβυξ κλ. εἰς ἀπάσας δὲ τὰς χώρας τὰς πρὸς Β. τῆς γραμμῆς ταύτης τὸ κλίμα εἶνε μᾶλλον ψυχρόν, πίπτει βροχὴ καὶ χιῶν, καὶ μόνον χιῶν εἰς τὰ ὑψηλότερα τῶν ὄρεων. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ Λεῖγερως, τοῦ Μοσέλα παραποτάμου τοῦ Ῥήνου, τοῦ Μολδάλου καὶ Μοραύου παραποτάμων τοῦ Δουνάβεως, βλαστάνει ἡ ἀμπελος, ὁ ἀρχθόσιτος καὶ ἡ καστανέα, μέχρι δὲ τῶν βορειοτάτων ἄκρων τῆς Σικκινδιανικῆς χερσονήσου καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Πετσχόρα βλαστάνει ὁ σῖτος, ἡ ρίζα, ἡ βρώμη, ἡ κριθὴ κλ.

Τὸ δ' ἔδαφος τῆς Εὐρώπης δὲν εἶνε τόσον πλούσιον ὡς τὸ τῶν ἄλλων ἡπείρων, ἀλλὰ δὲν ἔχει πάλιν καὶ ἐρήμους ὁποίας ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Ἀσία. Τὰ βόρεια τῆς Σουηθίας καὶ τῆς Ῥωσίας δὲν παράγουσι τίποτε, αἱ δὲ ἄλλαι χῶραι τὸν ἀναγκαῖον παράγουσι σίτον ἐπαρκουσίαν εἰς τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων τῶν. Ἐν αὐτῇ ἐπιδίδουσιν ὅλα τὰ φυτὰ τῶν συγκερασμένων κλιμάτων· ὅσον τὸ ζαχαροκλάμον, ὁ βάμβυξ, τὸ ὄρυζιον εἰς τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν κλ.

Τὰ δὲ τῆς Εὐρώπης περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου, ὑδραργύρου, γαιανθράκων κλ. καὶ πολυτίμων λίθων· ὅσον ἀχάτου κλ.

Οὐδὲμία ποικιλία ζῶων εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπαντᾶται, τὰ δὲ οἰκιακὰ ζῶα εἶνε λίαν πολλαπλασιασμένα· ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ αἴλουμος εἶνε σπάνιοι· ἄριστοι δὲ μόνον ὑπάρχουσιν εἰς τὸ βόρειον τῆς Ῥωσίας, καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν γῦπες λίαν ἐπίφοβοι.

Οι κάτοικοι τῆς Εὐρώπης εἶνε περί τὰ 313 ἑκατ. ἀνήκοντες πρὸς τὴν Κουκασίαν φυλὴν. Τούτων οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀλβανοί, οἱ Ἰταλοί, οἱ Ἰσπανοί, οἱ Πορτογάλοι, οἱ Γάλλοι, καὶ μέρος τῶν Βέλγων ἀήκουσιν εἰς τὴν Ἑλληνολατινικὴν ὁμοειδίαν· οἱ δὲ Γερμανοί, οἱ Ὀλλανδοί, οἱ λοιποὶ Βέλγοι, οἱ Σουηδοὶ καὶ Νορβεγοί, οἱ Δανοί, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ἰσλανδοὶ καὶ οἱ Ἑλβετοὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοειδίαν· καὶ τέλος οἱ Ῥῶσσοι, οἱ Σέρβοι, οἱ Βούλγαροι, οἱ Κροάται, οἱ Πολωνοί, οἱ Βιεσσοί, οἱ Μοραβοὶ καὶ ἄλλοι Σλαβικοὶ καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Σλαβικὴν ὁμοειδίαν.

Ἐπάρχουσι δὲ καὶ τινεῖς ἔθνη ἐν Εὐρώπῃ ἀνήκοντα εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν· τοιαῦτα δὲ εἶνε οἱ Φιννοὶ πρὸς Β. τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, οἱ Οὐγγροὶ, ἐν Οὐγγαρίᾳ, οἱ Σιμογέται παρὰ τὸν Πετσόρην· τῆς δὲ Ταταρικῆς φυλῆς εἶνε οἱ Τοῦρκοι κατοικοῦντες εἰς τὴν Ἑλλ. Χερσόνησον, οἱ Καλμῦσκοι καὶ τινεῖς ἄλλα Ταταρικά καὶ Τοῦρδικὰ ἔθνη κατοικοῦντα παρὰ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν Βόλγην.

Εἶνε δὲ καὶ ἄλλοι λαοὶ διεσπαρμένοι εἰς τὴν Εὐρώπην ὡς οἱ Λεττοὶ εἰς τὴν Λιθουανίαν, οἱ Ἑβραῖοι καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, οἱ Οὐάσκωνες εἰς τὰ δυτικὰ τῶν Πυρηνείων καὶ τῶν ὀρέων τῶν Κανταβρικῶν, οἱ Ἀθίγγανοι μεταβλίνοντες ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οἱ Κελτοὶ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, οἱ Γαλάται καὶ οἱ Οὐάλλιοι εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἀγγλίας, καὶ οἱ Βρεττανοὶ εἰς τὴν Βρεττανικὴν χερσόνησον.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης εἶνε χριστιανοί. Τούτων τὸ ἥμισυ εἶνε δυτικοί, ὑπὲρ τὰ 70 ἑκατ. ὀρθόδοξοι, ἄλλοι τοσοῦτοι διαμαρτυρούμενοι, 5 ἑκατομ. μωχμεθενοί, $1\frac{1}{2}$ ἑκατομ. Ἑβραῖοι καὶ 350 χιλ. εἰδωλολάτραι (Ἀθίγγανοι καὶ Λάπωνες).

Οἱ κάτοικοι τῆς ἡπείρου ταύτης μὴ ἐχούσης ἐρήμους χώρας, ἐν αἷς νὰ περιπλανῶνται ὡς νομάδες, πρῶτῶς ἐπεδόθησαν εἰς τὴν γεωργίαν. Πολλαπλασιασθέντες δὲ καὶ ἔχοντες διὰ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας εὐθετον πρὸς ἐμπορίαν ἐνησχολήθησαν ἐνωρίτατα εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ προήγαγον ἅπαντας τοὺς πόρους τοῦ βίου εἰς ὑψίστον βαθμὸν ἐντελείας.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑ ΚΡΑΤΗ

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΛΛΑΣ

Μήκ. Α. $18^{\circ} 38' - 21^{\circ} 47'$.

Πλάτ. Β. $36^{\circ} - 40^{\circ}$.

Ἡ Ἑλλάς κατέχουσα τὸ νότιον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἠπείρου, ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἴονίου πελάγους.

ΣΗΜ. Ἡ Ἑλλάς τὸ πάλαι ἐσχημάτιζε διαφόρους μικρὰς δημοκρατίας, τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι τὸ 146 π. Χ. ὑπέταξαν καὶ κατέστησαν αὐτὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν· τὸ δὲ 400 μ. Χ. περιελήφθη αὐτὴ εἰς τὸ Γραικορωμαϊκὸν βασίλειον, ὑφ' ὃ πολλὰς ἐπέστη καταστροφὰς ὑπὸ βαρβάρων λαῶν Σλάβων κλ. ἔτι δὲ Φράγγων, Ἑνετῶν, Γενουατῶν· τὸ δὲ 1715 ὑπέταγθη ἅπασα εἰς τοὺς Τούρκους, παραδωσάντων τῶν Ἑνετῶν εἰς αὐτοὺς τὴν Πελοπόννησον. Ἀλλὰ τὸ 1821 ἐκαστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως μετὰ πολυετῆ ἀγῶνα ἀνεγνωρίσθη ἡ Ἑλλάς ἀνεξάρτητον κράτος· τὸ δὲ 1864 προσητηθήσαν διὰ συνθήκης τῶν τριῶν προστατῶν δυνάμεων, ἑκουσίᾳ ἀθρομητῶν παραιτήσεως τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τῆς προστασίας, αἱ Ἴόνιοι Νῆσοι εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ 1881 δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐν Βερολίῳ συνεδρίου προσητηθῆ εἰς αὐτὴν σχεδὸν ἅπασα ἡ Θεσσαλία καὶ τὸ μέχρις Ἀράχθου μέρος τῆς Ἠπείρου.

Αὕτη φυσικῶς συνίσταται ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ Νήσων καὶ τῶν Ἰονίων Νήσων. Πολιτικῶς δὲ ἡ Ἑλλάς ἤδη διαιρεῖται εἰς 16 νομούς, τῶν ὁποίων ἕξ εἶνε εἰς τὴν Στερεᾶν Ἑλλάδα· ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτικῆς, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, τῆς Αἰτωλικῆς καὶ Ἀκαρνανικῆς, τῆς Ἀρτης, τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Ἀκρόσης· πέντε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁ τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, τῆς Μεσσηνίας, τῆς Λακωνίας καὶ τῆς Ἀρκαδίας· δύο εἰς τὰς ἐν τῷ Αἰγαίῳ νήσους, ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ ὁ τῶν Κυκλάδων, καὶ τρεῖς εἰς τὰς Ἴονιους νήσους, ὁ τῆς Κερκύρας, τῆς Κεφαλληνίας καὶ ὁ τῆς Ζακύνθου· οὗτοι δὲ ὑποδιαιροῦνται εἰς 72 ἐπαρχίας, καὶ αὗται πάλιν εἰς 443 δήμους.

Κόβοι τῆς Ἑλλάδος εἶνε Ἀμβρακικὸς μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Ἀκαρνανίας· ὁ Κορινθιακὸς εἰς τῶν πελοποννησίων καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος· ὁ Κυπριασιακὸς εἰς τὸ Δ. τῆς Μεσσηνίας· ὁ Μεσσηνιακὸς καὶ Λακωνικὸς εἰς τὸ Ν. τῆς Πελοποννήσου· ὁ

Ἀργολικός εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου· ὁ *Σαρωνικός*, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ Αἴγινα, ὁ *Πόρος* καὶ ἡ *Σκλαμίς*· ὁ *Μαλι-ακός* πρὸς Δ. τῆς Εὐβοίας καὶ εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ *Παρασητικός* μεταξὺ Φθιώτιδος καὶ Θεσσαλίας.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ τοῦ Ἰρίου μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Αἰτωλίας, καὶ τοῦ Εὐρίπου μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Εὐβοίας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισιμότερα εἶνε ὁ *Ἀράστης* εἰς τὸ Β. τῆς Κερκύρας· ὁ *Λευκάτας* εἰς τὸ Ν. τῆς Λευκάδος· τὸ *Ἀκτιον* εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβροκικοῦ κόλπου· τὸ *Ἰλιον* καὶ *Ἀρτίρριον* μετ' ὀχυρὰ φρούρια ἀπέναντι ἀλλήλων κείμενα εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ δὲ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα· ὁ *Χελωνάτας* πρὸς Δ. τῆς Πελοποννήσου· ὁ *Ἀκρίτας*, τὸ *Ταίναρον* καὶ ὁ *Μαλιέας* εἰς τὰ νότια τῆς Πελοποννήσου· τὸ *Σκόλλαιον* εἰς τὸ Α. τῆς Πελοποννήσου· τὸ *Σούριον* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς· ὁ *Καρηεὺς* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Εὐβοίας· τὸ *Ἀρτεμίσιον* εἰς τὸ Β. τῆς Εὐβοίας, καὶ ἡ *Σηπιάς* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Θεσσαλίας.

Ὄρη τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι αἱ ἐξῆς 2 σειραί·

1) Ἡ ἀνατολικὴ σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη *Χάσσια*, ὁ *Ὀλυμπος*, ἡ *Ὄσσα* (Κίτσαχος) καὶ τὸ Πήλιον. Τούτης συνέχειαι εἶνε τὰ ὄρη τῆς Εὐβοίας ἡ *Ὀχη* καὶ ἡ *Δίρφυς*.

2) Ἡ δυτικὴ σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη ὁ Πίνδος, ἡ *Ὀθρυς*, ὁ *Τυμφορηστός*, ἡ *Οἶτη*, ὁ *Κόραξ*, τὸ *Πανατωλικόν*, ὁ *Παρνακτός*, ὁ *Ἐλικών*, ὁ *Κιθαριών*, ὁ *Πάρνης*, τὸ *Πεντελικόν*, ὁ *Ἰμμητός* καὶ τὸ *Αζύριον*.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ εἶνε αἱ ἀκόλουθοι 4 σειραί·

1) Ἡ σειρά ἢ εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὴν *Κυλλήνην*, τὰ *Ἀροάνεια*, τὸ *Παραχαϊκόν*, τὸν *Ἐρύμκινθον* καὶ τὴν *Σκόλλιν*.

2) Ἡ σειρά ἢ ἀκολουθοῦσα τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου μέχρι τοῦ *Μαλέας* καὶ ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ *Δύρκειον*, τὸ *Ἀρτεμίσιον*, τὸ *Παρθέριον* καὶ τὸν *Πάρωνα*.

3) Ἡ σειρά ἢ εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου, φθάνουσα μέχρι τοῦ *Ταινάρου*, καὶ ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ *Μαίναλον* καὶ τὸν *Ταβύγετον*.

4) Ἡ σειρά ἢ εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὴν *Φαλόην*, τὸ *Λύκαιον*, τὸ *Τεράγιον* καὶ τὴν *Ἰθάμην*.

Ἐν δὲ ταῖς Ἰονίαις Νήσοις μόνον ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπάρχει ὄρος λόγου ἄξιον τὸ καλούμενον *Αἶρος*.

Πεδιάδες ἄξιαι λόγου τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἡ *Θεσσαλική*, μεθ' ἧς ἐνοῦται ἡ *δικήσιμος* κοιλάς των

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡ.).

Τεμπῶν, σχηματιζομένη μεταξύ Ὀλύμπου καὶ Ὀάσης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ῥέει ὁ Πηνειὸς ποταμὸς, ἢ *Ααριακὴ*, ἢ *Ἀκαρναρικὴ* ἢ τῆς *Λεπεροῦς*, ἢ *Ναυπακτικὴ*, ἢ *Αἰτωλικὴ*, ἢ *Ἐλευσινιακὴ*, ἢ *Ἀθηναϊκὴ*, ἢ τοῦ *Μεγαρθῶνος*, ἢ *Αεβαδικὴ*, ἢ *Πλαταικὴ* καὶ ἢ *Θηβαϊκὴ* ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἢ τῆς *Ἡλιδος*, τῆς *Βοστίτιος* (Αἰγίου), τῆς *Κορινθοῦ*, τοῦ *Ἄργους*, τοῦ *Ἀστρους* (Θυρέας), τοῦ *Ὀρχομενοῦ*, τῆς *Μαυτινείας* καὶ *Τεγέας*, τῆς *Μεγαλοπόλεως*, τῆς *Μεσσηρίας* καὶ τῆς *Λακωνίας*.

Ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπισημότεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι ὁ Πηνειὸς, ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος· οὗτος ἐκ τοῦ Λάκμωνος πηγάζων καὶ ἀρδεύων ἅπασαν τὴν Θεσσαλίαν ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ὁ *Ἄραχθος*, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Πίνδου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ὁ *Ἀχελῷος* (Ἄσπροπόταμος), ὁ δεῦτερος κατὰ τὸ μέγεθος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος· οὗτος ἐκ τοῦ Πίνδου πηγάζων καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λίμνῶν *Λουσιμαρίας* καὶ *Τριχωτίδος* ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ *Ἰβήνος* (Φεῖδχις), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Κόρρακος ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὁ *Σπερχειὸς* (Ἀλαμάνια), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ τῆς Ὄθρυς ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλικκὸν κόλπον· ὁ *Κηφισὸς*, ὅστις πηγάζων μεταξύ Οἴτης καὶ Κόρρακος χύνεται εἰς τὴν λίμνην *Κωπαΐδα* (α).

Τῆς δὲ Πελοποννήσου ἐπισ. ποταμοὶ εἶνε ὁ *Κράθις*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀρκανηίων ὀρέων καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ μυθικοῦ ποταμοῦ τῆς *Στυγῆς* ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὁ *Ἠπειεὸς*, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ *Ἀλφειὸς* (Ρουφιὰς), ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου, πηγάζων ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος (β)· ὁ *Πάμισος*, πηγάζων ἀπὸ τὸ *Τετράγιον* καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ *Εὐρώτας*, πηγάζων σχεδὸν ὅπου καὶ ὁ Ἀλφειὸς ἐκβάλλει εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.

Λίμναι ἐπισ. τῆς μὲν Στερεῆς Ἑλλάδος εἶνε ἡ *Λουσιμαρία*, ἢ *Τριχωτίς* εἰς τὴν Αἰτωλίαν, ἢ τῆς Ὀζηροῦ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἢ *Κωπατὴ ἀνατολικῶς* τῆς *Λεβηδικῆς πεδιάδος*, ἐνὸς τε ἐπιρεύουσα δι' ὑπογείου ὄχετος εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀταλάντης, καὶ εἰς ἀνατολικώτερον αὐτῆς ἢ λίμνη *Ἰλίκη*. Τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶνε ἡ *Φερεὸς* καὶ ἡ *Στυμφαλίς* εἰς τὴν Κορίνθον περὶ

(α) Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε πλωτοί, πλην τοῦ Πηνειοῦ, Ἀχελῷου καὶ Ἀλφειοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ πλέωσι μικρὰ πλοίαρια.

(β) Παραπόταμοι αὐτοῦ εἶνε ὁ Κρανίων, Γαστόριος, Λάδων καὶ Ἐβελανθοῦ.

τὴν νότιον ὑπώρειον τῆς Κυλλήνης, καὶ ἡ Λέρινη εἰς τὴν Ἀρχολίδα.

Στερεὰ Ἑλλάς.

1. Νομός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας (185 χιλ. κατ.)

Ὁ νομός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συνίσταται ἐκ 5 ἐπαρχιῶν.

α) Τῆς Ἀττικῆς, ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀθῆναι, ἀρχαία διάσημος πόλις, πρῶτ. τοῦ κράτους. Κεϊμένη μετὰ τῶν ἱστορικῶν ποταμῶν Κηφισσοῦ καὶ Ἴλισσοῦ ἔχει πληθὺς ἐκπαιδευτηρίων, ὠρυκίας ὁδοὺς, βιομηχανίαν τινά· οἷον χαρτοποιεῖον, ἀγγειοπλαστεῖα, κτλ. καὶ περὶ τὰς 85 κατ. αἱ δὲ ὁδοὶ τῆς ἀπασχι φωτίζονται δι' ἀεριόφωτος. Εἰς τὸ Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ ἀρχαία Ἀκρόπολις ἔχουσα 150 ποδ. ὕψος, καὶ εἶνε κεκαλυμμένη ἐξ ἀρχαίων μνημείων.

Αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι λαμπρὰ ἀρχαῖα μνημεῖα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὸν Περθευῶνα, τὸ Ἐρέχθειον, τὰ Προπύλαια, τὸν νῆον τῆς Ἀπτέρου Νίκης· ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως τὸ Θησεῖον, τὸ λεγόμενον γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου, τὴν λεγομένην πύλην τῆς Ἀγορᾶς, τὸ ὠδεῖον Πρῶδου τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, τὸ Πανθηναϊκὸν στάδιον, τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ μνημεῖον τοῦ Αὐσικράτους, τὸν πύργον τοῦ Κυρρήστου, τὸ ἐκτὸς τοῦ Κεραμεικοῦ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον κτλ. νέα δὲ τὰ ἀνάκτορα, τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῶν ὀηλέων, τὴν Ριζάρειον σχολήν, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ ὀφθαλμοιατρεῖον, τὴν ἀκαδημίαν, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ Ἀρσάκειον παρεκκλιγεῖον, τὸ πολυτεχνεῖον, τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, τὸ Κερκράκειον λύκειον, τὸ βρεφοκομεῖον, τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῶν ἀρρένων, τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὰ νεκροταφεῖα κτλ.

Πειραιεύς, ὁ λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὁκτὼ νέα στάδια αὐτῶν ἀπέχων, καὶ συγκοινωνῶν μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε πόλις λίαν ἐμπορική, ἔχουσα περὶ τὰς 30 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει Ἑλλην. γυμνάσιον, τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων, λαμπρὰ δημοτικὰ ἀρρένων καὶ ὀηλέων ἐκπαιδευτήρια, τὸ χρηματιστήριον μετὰ ἀξιολόγου βιβλιοθήκης, διάφορα ἐργοστάσια· οἷον σερικῆς (μετάξις), χυτήρια σιδήρου, νηματοποιεῖα, πανοποιεῖα, καθελκοποιεῖα ὑαλοουργεῖα, κτλ.

Ἀραραῖ (νῦν Μενίδι) πρὸς Β. πάλαι ἀξιόλογος τῆς Ἀττικῆς πόλις, νῦν δὲ ἔχουσα 2200 κατ. ἀσχολούμενους εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἀμαροῖσιον καὶ Κηφισσία ἐπὶ τοῦ Πεντελικοῦ ΒΑ. τῶν Ἀθηνῶν, περὶ τὰς 2½ ὠρ. αὐτῶν ἀπέχουσαι· εἶνε ὀρεινὰ κῶμικα καὶ

τερπναί τὸ θέρος, ἔχουσαι λαμπροὺς κήπους καὶ καλὸν ἔλαιῶνα. Ὅχι δὲ μακρὰν αὐτῶν ἐξορύσσονται ἐκ τοῦ ὄρους Πεντελικοῦ τὰ λευκὰ πεντελήσια μάρμαρα.

Μαραθῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ κώμη εἰς τὸ ἄκρον τῆς μικρᾶς πεδιάδος τοῦ Μαραθῶνος, ὅπου τὸ 490 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Πέρσας. *Κερατὰ ΝΑ.* μεσόγειος γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1600 κατ. *Λαίριον* εἰς τὸ Ν. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ κώμη νῦν συνοικιζομένη ἕνεκα τῶν ἀργυρῶν καὶ μολυβδόχων μεταλλείων τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Λαυρίου.

β'. Τῆς *Αἰγίνης*, ἐπισ. πόλεις *Αἴγινα* ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου Αἰγίνης (6, 130 κατ.), ἀρχαία πόλις ἔχουσα ἀρχαῖον λιμένα καὶ περὶ τὰς 3 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Δύο ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως ἐν μαγευτικῇ θέσει ὑπάρχει καὶ ὁ ἐν μέρει διατετηρημένος ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς.

γ'. Τῆς *Μεγαρίδος*, ἐπισ. πόλις εἶνε *Μέγαρα* περὶ τὰ 20' τῆς θαλάσσης ἀπέχουσα, νῦν δὲ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα ἀρχαῖα εἰρήπια καὶ 5350 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν· ταύτης ἐπίνειον εἶνε ἡ Νίσαια, ἠνωμένη τὸ πάλαι διὰ μακρῶν τειχῶν, ὡς καὶ ὁ Πειραιεὺς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς Δ. τῶν Μεγάρων ἐκτείνεται τὸ ὄρος *Γεράνεια*, πρὸς δὲ Α. ἡ *Ἐλευσίς*, παράλιος κώμη, ἐπίσημος τὸ πάλαι πόλις διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνεια μυστήρια. *Σαλαμίς*, νῆσος παρὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ Μεγαρίδα ἔχουσα κωμόπολιν *Σαλαμίνα*, κειμένην ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἔχουσαν 3500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀλιείαν. Ἐνταῦθα συνεκροτήθη τὸ 480 π. Χ. ἡ μετὰ τὸ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

δ) Τῶν *Θηβῶν*, ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Θίβα* παρὰ τὸν Ἰσμηνὸν ποταμὸν, διάσημος τὸ πάλαι πόλις μὲ ἀκρόπολιν *Καδμείαν*, πρωτ. ἐπαρχίας καὶ πατρίς τοῦ Πινδάρου, Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου, ἔχουσα 3510 κατ. καὶ μικρὸν ἐμπόριον. *Λεῦκτρα* (Ἀκροπόδι νῦν) ΝΑ. αὐτῶν, ὅπου ἐνίκηθησαν οἱ Σπαρτιάται ὑπὸ τῶν Θηβείων (371 π. Χ.) καὶ ἐφρονεῦθη ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος. *Πλαταιαί* (νῦν *Κόκλα*) πρὸς Ν. αὐτῶν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς μετὰ τὸν Κιθαίρων καὶ Ἐλιῶνος, ἀρχαία πόλις, ὅπου τὸ 479 π. Χ. οἱ Ἕλληνας ὁ τὸν Παισαρνίαν ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας στρατηγουμένους ὑπὸ τοῦ Μαρδονίου. *Ἐρημόκαστρον* (πάλαι *Θεσπιαί*) πρὸς Δ. νῦν μικρὰ κώμη, πάλαι δὲ

(α) Ἡ Ἐπαρχία τῆς Αἰγίνης μὴ ἔχουσα ἔπαρχον διοικητικῶς· ἀπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀττικῆς, οικονομικῶς δὲ εἰς τὴν τῆς Μεγαρίδος,

πόλις μισγάλως συμπράξασα μετὰ τοῦ Λαβινίδου εἰς τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ κώμῃ. *Μάξι* πρὸς Β. τῶν Θεσσαλῶν, μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀλίκαρον. *Τάναγρα* πρὸς Α. τῶν Θηβῶν παρὰ τὴν κώμην *Σχηματᾶρι*, ἀρχαία πόλις παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀσωποῦ καὶ παρὰ τὴν Ἀττικὴν, ἔχουσα ἀξιολόγους ἀρχαίας ἐπιγραφάς· ἐν τοῖς τάφοις αὐτοῖς εὐρέθησαν καὶ πῆλινα ἀγγεῖα πολύτιμα διὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν ἐπιχρυσώσιν των. *Αὐλῖς* πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ὅπου οἱ Ἕλληνες συνηθροίσθησαν ἵνα ἐκστρατεύωσι κατὰ τῆς Τροίας.

ε. Τῆς *Λεβαδείας*, πρωτ. *Λεβάδεια* ΝΑ. τῆς Χαριωνείας ἔχουσα 4530 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ μάλιστα τοῦ βόμβικος· ἐνταῦθα συνεστήθησαν ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ νηματοποιεῖα· παρ' αὐτὴν ὑπῆρχε καὶ τὸ σπήλαιον τοῦ Τροφωνίου. *Χαιρώνεια* (Κάπρινα νῦν) πρὸς Δ. αὐτῆς, πάλαι ἐπίσημος πόλις διὰ τὴν ἡτταν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα (338 π. Χ.)· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Πλουτάρχου. *Ράχωβα*, (πάλαι Ἀνεμώρεικ), κώμη εἰς τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ Πακχασοῦ, ἀξιολόγους παράγουσα οἶνους καὶ ἔχουσα 1610 κατ. *Δαύλια* (πάλαι Δαυλῖς) ΒΔ. εἰς τὰς Α. ὑπωρείας τοῦ Πακχασοῦ ἔχουσα 1250 κατ. *Δίστομον* ΝΔ. τῆς Χαριωνείας, κώμη ἔχουσα 1310 κατ. *Ὀρχομενός* (νῦν Σκριποῦ) παρὰ τὴν Κωπκίδαν, ἀρχαιοτάτη πόλις, ὅπου σώζονται λείψανα τάφου τῶν Μινυῶν καὶ πολλὰ ἀρχ. ἐπιγραφαί.

2. Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (135 χιλ. κατ.).

Ο νομὸς τῆς Φθιώτιδος, καὶ Φωκίδος συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·
 α. Τῆς Φθιώτιδος, ἐπισ. πόλις Λαμῖα ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τῆς Ὀθρουοῦ, ὄχι πολὺ μακρὰν τοῦ Σπερχεῖοῦ, ἀρχαία πόλις πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἐπίσημος διὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον (322 π. Χ.) καὶ ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρόπολιν, Ἑλλ. γυμνάτιον καὶ 5400 κατ. *Ἰπάτη* πρὸς Δ. αὐτῆς, ἀρχαία πόλις ἐπίσημος διὰ τὰ θερμὰ αὐτῆς ὕδατα λίαν χρήσιμα πρὸς ἕσιν χρονίων παθῶν καὶ ἔχουσα 1660 κατ. *Στυλλῖς* πρὸς Α. παράλιος κώμη εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἠνωμένη μετὰ τῆς Λαμίας δι' ἀμειλιτῆς ὁδοῦ καὶ ἔχουσα νηματοποιεῖον καὶ 1800 κατ. *Γαρδίκι* πρὸς Α. λίαν μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Κρεμαστὴν Λάρισσαν*. *Σούρπη* πρὸς τὸν Παγασητικὸν κόλπον (1400 κατ.), παράγουσα λαμπρὸν καπνόν. *Νέα Μιτζέλα* ἢ Ἀμαλιάπολις ΒΑ. αὐτῆς, παράλιος κώμη ἔχουσα 900 κατ. καὶ καλὸν ναυτικόν.

β. Τῆς *Λοκρίδος*, πρωτ. Ἀταλάντη (πάλαι Ὀποῦς) παρὰ τὸν Ὀπούντιον κόλπον, ἔχουσα περὶ τοὺς 1400 κατ. καὶ παράγουσα

σττον ἀξιόλογον. *Λιβανᾶται* παρὰ τοῦ ἀρχαίου λιμένα Κύνου, κώμη παράλιος, παρὰ τὴν ὁποίαν σώζονται λείψανα τοῦ τάφου τῆς Πύρρας συζύγου τοῦ Δευκαλίωνος. *Δαδίον* πρὸς Δ. γεωργικὴ μεσόγειος κωμόπολις, ἔχουσα 3050 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ὑφαντικὴν. *Θερμοπύλαι*, παράλιος ἐπίσημος τὸ πάλαι στενὴ ὄρεινὴ θέσις, ὅπου ὁ Λεωνίδης μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τοὺς Πέρσας (480 π. Χ.)· ἐνταῦθα ἔτι κατὰ τὴν ἑνῶρξιν τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμάνας ὁ Ἀθανάσιος Διάκος μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων συνελήφθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον. Ἐλάτεια (νῦν Λοῦτρα) εἰς τὸ ΝΑ. ἀξιόλογος τὸ πάλαι πόλις καὶ αἱ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος θεωρουμένη.

γ'. Τῆς *Παρνασίδος*, πρωτ. Ἀμφίσσα (Σάλωνα νῦν) ὄχι μακρὰν τῶν δυτικῶν ὑπωρείων τοῦ Παρνασοῦ, ἀρχαία πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν, ἔχουσα λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ 4640 κατ. *Τοπόλια* ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ πρὸς Β. τῆς Ἀμφίσσης, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 950 κατ. *Χρισσόρ*, κώμη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κρίσσης περὶ τὰ 45' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα 1200 κατ. καὶ ἐπίκειον τὴν Ἰτέαν (πάλαι Χάλαιον;)· *Καστρί*, μικρὰ κώμη εἰς τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου τὸ πάλαι ὑπῆρχον ἡ πόλις Δελφοὶ καὶ τὸ δῖόνημον μαντεῖον τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. *Γραβιὰ* πρὸς Β. αὐτῶν παρὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Δωρίδος *Κυτίσιον*, μάλαι στρατιωτικὴ θέσις καὶ κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ἀναδειχθεῖσα. *Γαλαξείδιον* (πάλαι Οἰάνθεια) εἰς τὸν Κρῖσσαῖον κόλπον ἔχουσα καλὸν λιμένα, τὸ καλλίτερον νῦν τῆς Ἑλλάδος ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ περὶ τὰς 4 χιλ. κατ.

δ'. Τῆς *Δωρίδος*, πρωτ. *Λιδωρίχιον* παρὰ τὸν Ἰλκιθον ποταμόν, ἔχουσα 900 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. *Βιτιρινίτσα* (940 κατ.) εἰς τὰ ΝΑ. παράλιος κώμη, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τολορῶνος. Ἀρτοτίτρα πρὸς Β. ἡ μεγαλύτερα κώμη τῆς Δωρίδος ἔχουσα περὶ τοὺς 1500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν.

Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρναντίας (138 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Αἰτωλ. καὶ Ἀκαρναντίας συνίσταται ἐξ 6 ἐπαρχιῶν.
 α'. Τοῦ *Μεσολογγίου*, ἐπισ. πόλις *Μεσολόγγιον* παρὰ τὴν ἀρχαίαν Καλυδῶνα, πρωτ. τοῦ νομοῦ· εἶνε δὲ παράλιος, ἔχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα λίαν ὑγιεινὸν κλίμα καὶ 6200 κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι καὶ οἱ τάφοι τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ Μάρκου Βότσαρη· ἐν δὲ τῷ τεχνίει κεῖνται καὶ αἱ μικραὶ ἀλλ' ἡρώϊκα νῆσοι *Κλεισοβα* καὶ *Βασιλάδι*. *Αἰτωλικὸν* εἰς τὰ ΒΑ. τοῦ Μεσολογγίου, ἔχουσα 3750 κατ. ἀσχολουμένους εἰς γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

β'. τῆς *Ναυτακτίας* πρωτ. *Ναύπακτος*, ἔχουσα ἀρχαῖον φρούριον, καλὸν λιμένα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ 1660 κατ. *Πλάταρος* πρὸς Β. μεσόγειος γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1100 κατ.

γ'. τῆς *Τριχωτίας*, πρωτ. *Ἀγρίτιον*, μεσόγειος πόλις ἔχουσα θεομαῦδα καὶ 5220 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν πρὸς Δ. αὐτῆς παρὰ τὴν Τριχωνίδα λίμνην ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Θέρον.

δ'. τῆς *Εὐρυταρίας*, πρωτ. *Καρπεῖσιον* ὀρεινότητι κωμόπολις ἐπίσημος διὰ τὰς συμβάσας ἐνταῦθα μάχας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων καὶ ἔχουσα 1730 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. *Φοιγρά* πρὸς Β. παρὰ τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος, ὀρεινὴ καὶ ποιμενικὴ κώμη ἔχουσα 1120 κατ. *Κρίκελλορ* πρὸς Ν. μικρὰ κώμη ἔχουσα 640 κατ. *Ἀμπλιανή* πρὸς Ν. κώμη ὀρεινὴ, εἰς ἣν οἱ Ἕλληνες τὸ 1824 ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους.

ε'. τοῦ *Βάλτου*, πρωτ. *Κραθασκράς* εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐπὶ τῆς ἀρχαίας *Λιμναίας*, ἐμπορικὴ πόλις ἐξέχουσα βαλκνίδιον, καὶ ἔχουσα 3 χιλ. κατ. Πρὸς Β. αὐτῆς σῶζονται τὰ εἰσέπια τοῦ Ἄργους τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ. *Λεπενού* πρὸς Ν. παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Στράτον, ἔχουσα 930 κατ.

ς'. τῆς *Βοιτίσης* καὶ *Ξηρομέρου*, πρωτ. *Βόιτισα* εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἀνακτόριον, ἔχουσα φρούριον, εἰς καλὸν λιμένα, κλῆμα νοσῶδες καὶ 1760 κατ. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου ἔκειτο ἡ πόλις Ἄκτιον, ὅπου τὸ 31 π. Χ. ἐνίκησεν ὁ Ὀκτάβιος τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βραδείσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτρην. *Λοτακὸς ΝΑ* ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς ἐπαρχίας.

4. Νομὸς Ἄρτης (31 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Ἄρτης συνίσταται ἐκ δύο ἐπαρχιῶν.

α'. τῆς Ἄρτης, ἐπισ. πόλεις Ἄρτα (πάλαι Ἀμβρακίχ) ἐπὶ τοῦ Ἀρχθου, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, μικρὸν ἐμπόριον, πέραν τοῦ Ἀρχθου ὠραίους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονεῶνας καὶ 5 χιλ. κατ.

β'. τῶν Ἰσουμέρκων, πρωτ. Ἄγγατα, ἔχουσα 1250 κατ. *Καλλαρύται*, ὀρεινὴ ἀλλὰ πλουεῖα πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως κώμη ἔχουσα 1500 κατ.

5. Νομὸς Τρικκάλων (117 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῶν Τρικκάλων συνίσταται ἐκ τριῶν ἐπαρχιῶν

α'. τῶν Τρικκάλων, ἐπισ. πόλεις *Τρίγκαλα* (πάλαι Τρίκκη) ἐπὶ τοῦ Ἀθηαίου παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα 5 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μωαμεθικῶν, ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ καλοὺς στρατῶνας.

β'. τῆς *Καλαμπάκκας*, πρωτ. *Καλαμπάκα* (πάλαι *Σταγοί*), ἔχουσα 1050 κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖνται ἐπὶ ἀποτόμων βράχων τὰ *Μετέωρα*, ἀρχαῖα Βυζαντινὰ μοναστήρια.

γ'. τῆς *Καρδίσης*, πρωτ. *Καρδίτσα*, ἔχουσα πρωτοδικεῖον καὶ 4500 κατ.

6. Νομός Λαρίσης (146 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Λαρίσης συνίσταται ἐξ ἑξ ἑπαρχιῶν.

α. Τῆς Λαρίτης, ἐπισ. πόλις Λάρισα ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ πναρχαία καὶ ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Θεσσαλίας, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα ἐφεταῖον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 13600 κατ. χριστιανούς, μωαμεθανούς, καὶ ἰσραηλίτας. Ἀμπελάκια, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ ἔχουσα 1600 κατ. καὶ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως ὑφαντήρια βαμβυκακρῶν ὑφασμάτων.

β. Τοῦ Δομοκοῦ καὶ τῶν Φαρσάλων, πρωτ. Φάρσαλος (1400 κατ.) ἀρχαία πόλις ἐπὶ τοῦ Ἐνιπέως, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ τὸ 48 π. Χ. ἐνίκησε τὸν Πομπηίου καὶ κατέλυσε τὴν Ῥωμαϊκὴν δημοκρατίαν. Πρὸς Α. αὐτῆς κεῖνται αἱ Κυρὸς Κεφαλοῖ, λόφοι, ὅπου ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τῆς Μακεδονίας. Δομοκὸν (πάλαι Θουμακός), ἔχουσα φρούριον καὶ 1350 κατ.

γ. Τῆς Ἀγυῖας, πρωτ. Ἀγυῖα γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ κωμόπολις, ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ.

δ. Τοῦ Τυρνόβου, πρωτ. Τύρνοβος, ὀνομαστὴ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως διὰ τὰ ὑφάσματά της, νῦν δ' ἔχουσα περὶ τὰς 4500 κατ. Ραψάρη ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα 2 χιλ. κατ. καὶ πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως ἀξιόλογα ὑφαντήρια.

ε. Τοῦ Ἀλμυροῦ, πρωτ. Ἀλμυρός, παράγουσα περίφημον καπνὸν καὶ βάμβακα καὶ ἔχουσα 3 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν.

ς. Τοῦ Βόλου, πρωτ. Βόλος παρὰ τὰς ἀρχαίας Παγασάς, εὐλόμενος καὶ ἡ ἐμπορικώτερά πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 5 χιλ. κατ. Βελεστίνον (πάλαι Φερσί), ἀρχαία πόλις ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πατρὶς Ῥήγα τοῦ Φερζίου τοῦ πρώτου μωαμεθανοῦ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως, ἔχουσα 900 κατ. Ζαγορά εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος κωμόπολις ἔχουσα 3500 κατ. Πορταριά πρὸς Δ. εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος κώμη ἔχουσα 2800. Μακρυτίτσα ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος, διὰ τὸ κεντρικὴν τῆς κωμόπολις, ἔχουσα 3900 κατ. Μηλιαὶ ἐπὶ τοῦ Πηλίου, κωμὴ ἔχουσα 2100 κατ.

Πελοπόννησος.

1. Νομός Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (136 χιλ. κατ.).

Ὁ Νομὸς οὗτος διαίρεται εἰς 7 ἑπαρχίας.

α. Τῆς Ναυπλίας, ἐπισ. πόλις εἶνε Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ Ἀργο-λικοῦ κόλπου, πρωτ. τοῦ νομοῦ καὶ μέχρι τοῦ 1834 ὄλου τοῦ βασιλείου, ἔχουσα ἀπόρθητα ἐνετικά φρούρια, τὸ βασιλικὸν ὄπλοστάσιον, Ἄλλ. Γυμνάσιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ μετὰ τῆς 5 μωαμεθανῶν αὐτῆς κειμένης Προροίας 6 χιλ. κατ. Τὸ Ναύπλιον ἦτο ἐπὶ τῶν ἀρχαίων λιμῆν τοῦ Ἄργου. Περὶ τὰ 20' δὲ μωαμεθανῶν τοῦ Ναυπλίου κεῖται ἡ ἀρχαία Τίρως, διασώζουσα ἀξιόλογα πελα-

σγικά τείχη. Ἐπίδαυρος (1120) παρὰλιος κόμη εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Παρὰ τὴν κόμην Λιγουριὸν κατὰ τὴν θέσιν Ἰερό σώζονται τὰ ἐρείπια τοῦ δικασήμου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ θέατρον τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐπιδαύρου ἀκέραιον.

β'. Τῆς Ἀργολίδος πρωτ. Ἄργος περὶ τὰ $\frac{3}{4}$ ὄρ. μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, διάσημος τὸ πάλαι πόλις, ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρόπολιν Λάρισαν, ὠραίους κήπους, νηματοποιεῖται καὶ περὶ τὰς 10 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν τοῦ εὐφορωτάτου Ἀργολικοῦ πεδίου. Μυκῆναι (νῦν Χαρθάτι), μεσόγειος πικναρχαία πόλις, πρωτ. τῶν Ἀτρειδῶν. ἐνταῦθα σώζονται πολύτιμα διὰ τὴν τέχνην ἀρχαῖα μνημεῖα οἷον λείψανα τῆς πύλης τοῦ τείχους, οἱ ἐπ' αὐτῆς λέοντες τῶν Μυκηνῶν, καὶ οἱ ἐσχάτως εὐρεθέντες πανάρχαιοι τάφοι.

γ'. Τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ἑρμιονίδος, πρωτ. Σπέτσαι ἐπὶ μικρᾷ νήσῳ (Πάλαι Πιτυούσης;) μᾶλλον πεδινηῆς, ἔχουσαι 6 500 κατ. καὶ ἐμπορικὸν ναυτικόν, μεγάλως συντελέσαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. Κρανίδιον ἐπὶ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου, μεσόγειος πόλις ἔχουσα 5630 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἑρμιόνη (Καστρί νῦν) ἀπέναντι τῆς Ἰδρας, ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ κόμη γεωργικὴ καὶ ναυτικὴ ἔχουσα περὶ τοὺς 1900 κατ.

δ'. Τῆς Ἰδρας συνισταμένης ἐκ μόνης τῆς πόλεως Ἰδρας κειμένης ἐπὶ μικρᾷ βραχέωδου καὶ ἀνύδρου νήσῳ Ἰδρέας τὸ πάλαι καλουμένης ἀντικρῦ τοῦ Σκυλλαίου ἀκρωτηρίου ἐχούσης ἀξιολόγους οἰκοδομὰς ὠραίους ναοὺς, μικρὰν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὄφρασματῶν 7400 κατ. ἀσχολουμένων ὅλως εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἀκμαῖον ἔχοντες οἱ Ἰδραῖοι ναυτικὸν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπικρασίας καὶ ζωηρὸν τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα ἐπρώτευσαν καὶ ἄπαντας τοὺς ἐν θαλάσῃ ἡμῶν ἀγῶνας, ὅχι κατώτεροι δευθέντες τῶν ἐν Σκλαβῖνι καὶ μαχησάντων.

ε'. Τῆς Τροιζηνίας (9800 κατ.) Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Πόρος (πάλαι Κκλαυρία), νήσος με δμών. πόλιν, ἔχουσαν λιμένα ἀσφαλέςτατον καὶ περὶ τὰς 6 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν γεωργίαν τῶν λαμπρῶν λεμονεῶνων των. Ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης ἐντὸς δάσους σώζονται καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ παναρχαίου ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος. Τροιζήν (νῦν Δαμαλάς) ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου ἀρχαία πόλις διάσημος διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ 480 π. Χ. φιλοξενίαν τῶν κατοίκων Μέθαρα χερσονήσου ἐπ' ἧς κόμη Μεγάλωρ Χωρίον (450 κατ.) καὶ τὰ ἀξιόλογα θεμελιὰ θειοῦχα ὕδατα τῆς Βρωμολίμνης.

τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Δι' ἀμφοτέρων τῶν λιμένων τούτων γίνεται ἡ ἀπ' Ἀθηνῶν συγκοινωνία πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τὴν Ἐπτάνησον καὶ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. *Κόρινθος*, ὑπὸ τὸ ὄχυρὸν φρούριον Ἀκροκόρινθον, διάσημος ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ μικρὰ κώμη καὶ νοσῶδης καταστραφεῖσα ὄλωσεν τὸ 1857 ὑπὸ σεισμοῦ. *Περαχώρα* παρὰ τὸ Ἑραῖον ἀκρωτήριον ἔχουσα 1460 κατ. *Σοφικὸν* (πάλαι *Σολύγεια*), κώμη γνωστὴ διὰ τὴν ὠραίαν ῥητινὴν τῆς ἔχουσα 2 χιλ. κατ. *Βασιλικά*, κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σικυῶνα. *Τρίκαλα*, μεσόγειος κωμόπολις ἐπὶ ποταμοῦ ἔχουσα 1010 κατ. ἀσχολούμενους εἰς τὴν σταφιδοφυτείαν. *Ἀγ. Γεώργιος* (Φλυοῦς) ΝΔ. τῆς Κορίνθου, κώμη παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἀπ' Ἀργους εἰς Κόρινθον, παρὰ γούσα μαῦρον οἶνον καὶ ἔχουσα 1520 κατ. Περὶ αὐτὴν κεῖνται καὶ αἱ τρεῖς ἱστορικαὶ θέσεις *Δερβεράκι*, *Ἀγινόρι* καὶ *Στεφάνι*, ὅπου ὁ Δράμαλις κατεστράφη ἀποχωρῶν τῆς Ἀργολίδος.

Γ'. Τῶν *Κυθέρων*, πρωτ. *Κύθηρα* ἐπὶ ὁμων. νήσου (13, 260 κατ.) ἀπέναντι τῆς Λακωνικῆς 4 στάδ. ἀπέχουσα τῆς θηλάσσης παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν, δικασίζουσαν λείψανα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἔχουσα 1220 κατ. Τὰ *Κύθηρα* εἶνε λίαν ὄρεινὴ νῆσος, ἀλλ' ἔνεκα τῆς μεγάλης φιλοπονίας τῶν κατοίκων τῆς παράγει ἀξιολόγους ὀπώρας, μέλι, οἶνον καὶ ἔλαιον. Πρὸς Ν. τῶν Κυθέρων *Ἀρτικήθυρα*, (πάλαι *Αἰγύλη* 440 κατ.), μικρὸν νησίδιον.

2. Νομοὶ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος (182 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας:

α. Τῶν Πατρῶν, ἐπισ. πόλις Πάτρις, ἀρχαία καὶ ἐκ τῶν διασημοτέρων πόλεων τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, νῦν δὲ ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κράτους, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα, ὠρχαίς οἰκοδομίας, κανονικὸν σχέδιον, ἄφθονα ὕδατα, Ἑλλήν. γυμνάσιον, μικρὰν βιομηχανίαν οἰνοποιίας, φωτισμὸν δι' αερίοφωτος καὶ ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ἐλιθοβολήθη ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας κηρύττων τὸ εὐαγγέλιον.

β. Τῆς *Αἰγιαλείας*, πρωτ. *Αἴγιον* (Βοστίτσα νῦν 5200 κατ.), ἀρχαία παρὰ τὴν πόλιν καὶ ἔδρα τὸ πάλαι τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ἐντελῶς σχεδὸν καταστραφεῖσα τὸ 1861 ὑπὸ σεισμοῦ καὶ πάλιν ἀνεργεθεῖσα. Περὶ αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ μονὴ τῶν *Ταξιαρχῶν*, ὅπου εὕρισκονται καὶ τὰ Ἅγια Πάθη τοῦ Χριστοῦ.

γ. Τῶν *Καλαβρῶτων*, πρωτ. *Καλάβρυτα* (πάλαι *Κύναιθα*), παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην ποταμοῦ, μεσόγειος πόλις ἔχουσα περὶ τοὺς 1060 κατ. Πρὸς Β. τούτων κεῖται τὸ *Μέγα Σπήλαιον*, ἡ διασημοτέρα μονὴ τῆς Ἑλλάδος, ὅπου εὕρισκεται μίξ τῶν τοιῶν εἰκόνων τῆς Θεοτόκου ἱστορηθεῖσα ὑπὸ Λουκᾶ τοῦ ἀποστόλου.

Ημίσειαν δὲ ὄραν πρὸς Α. κεῖται καὶ ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας. Σωποτόν παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἐρυμάνθου, κώμη ἔχουσα 1100 κατ. καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. σχολεῖον. *Λειβάρτσιον* εἰς τὰς Α. ὑπηρείας τοῦ ὄρους Ἀρυμάνθου, ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον καὶ 1070 κατ. *Λυκούρια ΝΑ.* μεσόγειος κώμη ἔχουσα 1210 κατ.

δ'. Τῆς *Ἡλείας*, πρωτ. Πύργος, μεσόγειος ἐμπορικὴ καὶ γεωργικὴ πόλις ἔχουσα 8650 κατ. Ταύτης ἐπίνειον εἶνε τὸ Κιττάκωλον, ἐνωθὲν μετὰ τοῦ Πύργου δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ. *Γαστούνη* ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ, κώμη ἔχουσα εὐφωρωτάτην πεδιάδα, 1420 κατ. καὶ ἐπίνειον τὴν *Γλαρέντσαρ*. *Λεχαιρά* πρὸς Β. ἔχουσα 2120 κατ. Ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ, τόπῳ ἱερῷ κεκαλυμμένῳ ὑπὸ νεῶν, ἄλσεων καὶ διαφόρων ἄλλων οἰκοδομημάτων ἔκειτο ἡ πόλις *Πῖσα*, ἔνθα κατὰ πενταετίαν ἐτελοῦντο οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ἡ μεγίστη τῶν ἑσχαίων Ἑλλήνων πανήγυρις.

3. Νομὸς Μεσσηρίας (156 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας·

α'. Τῶν *Καλαμῶν*, ἐπισ. πόλις *Καλάμαι* πρὸς τὰς ἀρχαίας *Φαράς* εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον περὶ τὰ 20' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἀλίμενος, ἔχουσα Ἑλλ. γυμνάσιον, μεταξοκλωστήρια, βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ἀμαξιτὴν ὁδὸν μέχρι τοῦ Νησίου καὶ 7 χιλ. κατ. Εἶνε πόλις ἐμπορικὴ ἐξάγουσα σῦκα, ἔλαιον, μέταξαν, σταφίδας κλ. *Σίτσοβα* (1400 κατ.) παρὰ τὸν Ταύγετον, ἡ ἀξιολογώτερα κώμη τῆς Ἀλαγονίας. *Καμάρα* (Θουρία 1350 κατ.) ἐπὶ τοῦ Ἀρεῶς ποταμοῦ, εὐφορος κώμη, ἔχουσα 1600 κατ.

β'. Τῆς *Μεσσήνης*, πρωτ. *Νησίον* παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου, πόλις θερινὴ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. καὶ ἐξάγουτα ἀξιόλογον μαῦρον οἶνον. Ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπηρειῶν τοῦ ὄρους *Ἰθώμης* (νῦν Βουλκάνου) σῶζονται ἔτι λείψανα παναρχαίου τείχους, ἀποτελοῦντα τὴν ἀκρόπολιν τῆς πόλεως Μεσσήνης. *Μαυρομμάτι*, κώμη ἐντὸς τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχ. Μεσσήνης συνοικισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου. Τοῦ τείχους ταύτης σῶζεται τὸ πλεῖστον μέρος ὡς καὶ οἱ πύργοι, ἔτι δὲ τὸ στάδιον τῆς πόλεως καὶ τὸ αὐτῆς θέατρον. *Πολιανή*, κώμη πρὸς τὰς πύλας τῆς Ἀρακδίας, ἐπίσημος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συγκροτηθείσας μάχας κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ Πασῆ.

γ'. Τῆς *Πυλίας*, πρωτ. *Πύλος* (κοιν. Νεαφῆνον, ἢ Νεόκαστρον, 1320 κατ.) ἀντικρὺ τῆς νήσου Σφακτηρίας, ἀρχαία ἐπίσημος πόλις ἔχουσα φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ

β'. Τῆς *Γορτυνίας*, πρωτ. *Δημητσάνα* (Θεισάα;) ἐπὶ ποταμίου, ἐπίσημος διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως σχολεῖον καὶ τὴν βιβλιοθήκην του· εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ τοῦ ἀειμνήστου Γρηγορίου τοῦ πατριάρχου, τοῦ κρημασθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἐπαναστάσεως, ἔχουσα περὶ τὰς 2250 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον (α).

Καρύταινα πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Γορτυνίου καὶ Ἄλφειοῦ ἐν ὑψηλῇ θέσει, ἔχουσα ἄχυρὸν φρούριον καὶ 1460 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν. *Στεμιτίτσα* ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, κωμόπολις ὄρεινῆ ἔχουσα 2800 κατ. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαλικέων καὶ φανοποιῶν. *Ζάτουνα*, κώμη ὠσαύτως ὄρεινῆ, ἧς οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μᾶλλον εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν. *Βυτίνα* πρὸς Β. ἔχουσα 1100 κατ. *Λαγκάδια* (Τευθίς) ΒΔ. ὄρεινῆ κωμόπολις ἔχουσα 4900 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν οἰκοδομικὴν. *Μαγυλίαινα* ὠσαύτως ὄρεινῆ κώμη, ἧς οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ὕλοτομίαν.

γ'. Τῆς *Μεγαλοπόλεως*, πρωτ. *Μεγαλόπολις* (Σινάνον νῦν), παρὰ τὸν ποταμὸν Ἐλισσόντα, κώμη μικρὰ (1150 κατ.) ἤδη ἀνεγειρομένη μὲ κανονικὸν σχέδιον παρὰ τὰ εῤεῖπια τῆς ἀρχ. Μεγαλοπόλεως, συναρξισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην· εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Φιλοποίμενος καὶ τοῦ Πολυβίου. *Λεοτάριον* παρὰ τὸν Καρνίωνα ποταμὸν, ὄρεινῆ κώμη γεωργικὴ καὶ ποιμενικὴ· ἐντεῦθεν ἀμείλιτῃ ὁδῷ ἄγει ἀπ' Ἀρκადίης εἰς Μεσσηνίαν.

δ'. Τῆς *Κυνουρίας*, πρωτ. *Λεωνίδιον* πόλις ὑπὸ ὄρος περὶ τὰς 45' μακρὰν τῆς θalάσσης, ἔχουσα μικρὰν μὲν ἀλλὰ κατὰφυτον πεδιάδα ἐξ ἐλικίων, πορτοκαλιῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ 4870 κατ. ἀσχολουμένων μᾶλλον εἰς τὸ ἐμπόριον (β). Ἄστρος πρὸς Β. κώμη κειμένη εἰς τὸ ἄκρον τῆς εὐφόρου πεδιάδος. *Θυρέας*, ἔχουσα μόνον ὄρμον δι' οὗ ἐξάγονται τὰ διάφορα προϊόντα τῆς Κυνουρίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ τὸ θέρος μεταβαίνουν εἰς τὴν 3 ὥρας ΝΔ. αὐτοῦ κειμένην κώμην Ἁγίου Ἰωάννην, ὅπου πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχεν Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ

(α) Τὸ Σχολεῖον τοῦτο ἐμβόσως τοῦ περισοτέρου πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Πελοποννήσου τοῦ διαπρέψαντος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ ταῦτα, ἡ δὲ βιβλιοθήκη του ἐχρησίμευσε τότε ὡς χαρτίον εἰς κατασκευὴν πυριτιδοβουλῶν τῶν Ἑλληνικῶν στρατοπέδων τῆς Πελοποννήσου. Ἐπίσης εἰς τοῦ πυριτιδοβούλου τῆς Δημητσάνης κατασκευάζετο τὸ πλεῖστον τῆς πυριτιδος τῆς χρησιμευσάσης εἰς τὸν ὑπερ ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα.

(β) Ἐνταῦθα ὡς καὶ εἰς τὰς κώμας Καστάνιτσαν, Σίτσιαν, Πραστόν, κλ. λαλεῖται ἡ Τσακωνικὴ διάλεκτος, ἧς εἶνε λείψανον τῆς ἀρχαίας δωρικῆς διαλέκτου.

βιβλιοθήκη. Πρὸς Ν. τούτου Ἅγιος Πέτρος ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀρχαίων Ἑρμῶν συνέχειαν ὄντα τοῦ ὄρους Πάρνωνος, ὄρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα ὠραίους κήπους, πολλὰ ὕδατα καὶ 3700 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. *Καστρί* παρὰ τὸν Ἅγιον Πέτρον, κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων, κωμηθὸν οἰκουμένη καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 4500 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐχόντων πολλὴν κλίσιν εἰς τὰς τέχνας. *Δολιανὰ* κώμη περὶ τὰς 2½ ὥρ. ἀπέχουσα τῆς Τριπόλεως, ἔχουσα ἀξιόλογα λατομεῖα μαρμάρου καὶ περὶ τοὺς 1700 κατ. *Βέρβαιρα* οὐ μακρὰν αὐτῆς, λίαν ὄρεινὴ κώμη, ἧς οἱ κάτοικοι μᾶλλον εἶνε ποιμένες. Ἀμφότερα αὐταὶ αἱ κῶμαι εἶναι ὀνομασταὶ διὰ τὴν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετεσίου τὸ 1821 καταστρεπτικὴν ἦσαν τῶν Τούρκων.

Αἱ ἐν τῷ Αἰγαίῳ Νῆσοι

1. Νομὸς Εὐβοίας (95 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας·

α. Τῆς *Χαλκίδος*, ἐπισ. πόλις *Χαλκίς* ἐπὶ τοῦ διαιρήμου διὰ τὴν παλιγγροίαν του πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινήτη σιδηρὰ γέφυρα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ Στερεὰ Ἑλλάς μετὰ τῆς Εὐβοίας, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἀρχαία, ἐμπορικὴ καὶ γεωργικὴ πόλις ἔχουσα λίαν ὄχυρον φρούριον, Ἑλλ. γυμνάσιον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τοὺς 6700 κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ τινες μωαμεθανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. *Αἶγινη* (πάλαι *Αἰγαί*) πρὸς Δ. παράλιος κώμη, ἔχουσα περὶ τοὺς 1700 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἐρέτρια (Νέα Ψαρὰ νῦν) ΝΑ. αὐτῆς ἀρχαία παράλιος πόλις νῦν ἀνοικοδομουμένη ὑπὸ τῶν Ψαριανῶν καὶ ἔχουσα περὶ τοὺς 400 κατ.

β. Τοῦ *Ξηροχωρίου*, πρωτ. *Ξηροχώριον* εἰς τὸ ΒΔ. ἄκρον τῆς νήσου, κωμόπολις κατάφυτος, ἔχουσα περὶ τὰς 2800 κατ. *Αἰδηψός* ΝΔ. ταύτης, μικρὰ κώμη ἡμίταικν ὄρον μακρὰν τῆς ἀρχαίας *Αἰδηψοῦ* παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι καὶ τὰ εἰς τοὺς ἀρχαίον γνωστὰ θερμὰ ἰαματικὰ ὕδατα.

γ. Τῆς *Καρυστίας*, πρωτ. *Κύμη* εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Χαλκίδος, περὶ τὰ 45' μακρὰν τῆς θαλάσσης, παράγουσα πολὺν μαῦρον οἶνον καὶ ὀπώρας καὶ ἔχουσα ἀξιολόγους γαιάνθρακας καὶ περὶ τοὺς 3620 κατ. *Κάρυστος* πρὸς τὸ ΝΑ. ἀρχαία πόλις ἔχουσα φρούριον ὄχυρον καὶ περὶ τοὺς 700 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. *Αἰλιέριον* (πάλαι *Ταμύναι*) εἰς τὴν ΝΑ. παραλίαν, κώμη λίαν ὑγιεινὴ, ἔχουσα περὶ τοὺς 600 κατ. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Σκύρος* μὲ ὄρων. πόλιν, ἔχουσα 3250 κατ. ἔτι δὲ καὶ ἡ πρὸς Ν. μικρὰ νῆσος *Πσταλία*.

δ'. Τῆς Σκοπέλου, συνισταμένης ἐκ τῶν Βορ. Σποράδων καλουμένων νήσων Σκοπέλου (4950 κατ.), Σκιαθοῦ (3200 κατ.), Ἄλονήσου (400 κατ.) καὶ ἄλλων μικροτέρων νήσων μὲ ὁμων. κωμόπολεις, πρωτ. εἶνε Σκόπελος ἐπὶ τῆς Σκοπέλου, ἐχούσης ἑσδαφος εὐκαρπον καὶ δασῶδες καὶ ἐξαγούσης οἶνον, κεράσια, ἀπίδια καὶ ἄλλας ἀξιολόγους ὀπώρας.

2. Νομὸς Κυκλάδων (133 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος συνίσταται ἐξ 7 ἐπαρχιῶν·

α'. Τῆς Σύρου, (συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων Σύρου (27 χιλ. κατ.), Μυκόου (4470 κατ.) καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων, ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἐρμούπολις ἢ Σύρος ἐπὶ τῆς νήσου Σύρου ὀρεινῆς οὐσῆς καὶ τραχεῖς, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἡ ἐμπορικῶτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα Ἑλλ. γυμνάσιον, πολλὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, ὄρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς ναοὺς, ἀγορὰν ἀξιόλογον, θέατρον, βυρσοδεψεῖα, νηματοποιεῖα, σαπωνοποιεῖα σιδηρουργεῖα, καὶ μάλιστα τῆς Ἑλλ. ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας, ὑαλουργεῖα, ἐμπορικὸν ναυπηγεῖον κτλ. καὶ 21 χιλ. κατ. Ἐν αὐτῇ ἔτι συνενοῦνται καὶ αἱ ταχυδρομικαὶ ἀτμοπλοικαὶ γραμμὰι ἐξ ἀπασῶν τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Μετ' αὐτῆς ἐνοῦται καὶ ἡ Ἄνω Σύρος ἔχουσα 5 χιλ. κατ. τῶν πλείστων δυτικῶν. Μύκοος, πόλις ἐπὶ ὁμων. νήσου τραχεῖς καὶ ἀκάρπου, ἔχουσα πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. Δήλος, μικρὰ νήσος ἤδη ἀκκτοίχητος, ἐπίσημος τὸ πάλαι διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς εἶνε ἡ Ῥήγεια, μικρὸν νησίδιον, ἐν ᾧ ἔθιπτον οἱ Δῆλιοι τοὺς νεκροὺς των.

β'. Τῆς Κέας, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων Κέας (4320 κατ.), Κύθνου (2900 κατ.) καὶ Σερύρου (2950 κατ.), πρωτ. νέα, κωμόπολις ἐπὶ τῆς νήσου Κέας κειμένης ἀπέναντι τοῦ Σουῖου ἀκρωτηρίου καὶ παρχγούσης βαλκνίδιον καὶ οἶνον ἀξιόλογον. Κύθρος, κώμη (1530 κατ.) ἐπὶ τῆς νήσου Κύθνου ὀρεινῆς οὐσῆς καὶ πετρώδους καὶ ἐχούσης θερμὰ ἰχματικὰ ὕδατα, εἰς ἃ τὸ θέρος συρρέουσι πλῆθος πασχόντων ἐκ χρονίων νοσημάτων. Σέρυρος, κώμη ἐπὶ τῆς νήσου Σερύρου, ἐπισήμου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖά της.

γ'. Τῆς Ἄνδρου, πρωτ. Ἄνδρος ἐπὶ ὁμων. νήσου κειμένης πρὸς Ν. τῆς Εὐβοίας, ἔχουσα 1830 κατ. καὶ ἀξιόλογον ναυτικόν. Γαύριον, ἑτέρα κώμη τῆς Ἄνδρου, ἔχουσα λιμένα μέγαν. Κόρθιον (νῦν Ἄνω Κάστρον), κώμη ὅχι πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἡ νήσος αὕτη ἔχουσα περὶ τὰς 22, 570 κατ. εἶνε ὀρεινὴ, ἀλλ' ἔχει καὶ ἀξιολόγους πρὸς καλλιέργειαν τόπους.

δ'. Τῆς *Τήρον*, πρωτ. *Τήρος* (2100 κατ.) ἐπὶ ὄμων. νήσου (12600 κατ.), ἐπίσημος διὰ τὸν λαμπρὸν γαλὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας. *Πύργος* (620 κατ.), ἐτέρη κώμη τῆς νήσου, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐξορίσονται λαμπρὰ λευκὰ καὶ πράσινα μάρμαρα.

ε'. Τῆς *Νάξου*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Νάξου* (116,500 κατ.), *Πάρου* (7 χιλ. κατ.), *Ἀντιπάρου* (πάλαι *Ὀλιάρχου*) καὶ ἄλλων μικρῶν νησιδίων, πρωτ. *Νάξος*, πόλις ἐπὶ τῆς νήσου *Νάξου*, ἔχουσα 1880 κατ. ἐξ ὧν εἶνε περὶ τοὺς 300 δυτικοί. Ἡ νήσος αὕτη εἶνε ἡ μεγαλειότερα καὶ εὐφορωτέρα τῶν *Κυκλάδων*, ἐξάγουσα λαμπρὰ πορτοκάλια, λεμόνια, κίτρα, οἶνον ἐξίαιρετον, ἔλαιον, βάμβακα, μετὰξάν, τυρὸν καὶ τὸ ὀρυκτὸν σμυρίδα, δὲν ἔχει ὅμως καλὸν λιμένα. *Παροικία*, κωμόπολις ἐπὶ τῆς δυτ. παραλίας τῆς νήσου *Πάρου*, ἔχουσα μέγαν τῆς *Παναγίας* γαλὸν καὶ περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. Ἡ νήσος *Πάρου* εἶνε πατρὶς τοῦ Ἀρχιλόγου καὶ ἔχει τὰ ὠραιότερα τῆς Ἑλλάδος λευκὰ μάρμαρα. Ἡ δὲ Ἀντίπαρος εἶνε ἐπίσημος διὰ τὸ μέγα καὶ λαμπρὸν ἐκ σταλακτίτου ἄντρον τῆς.

ς'. Τῆς *Μήλου*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Μήλου* (4200 κατ.), *Σίφνου* (5770 κατ.), *Κιμῶλου* (1340 κατ.), *Φολεγάνδρου* (970 κατ.), *Σικίνου* (700 κατ.), πρωτ. *Μήλος* ἐπὶ τῆς νήσου *Μήλου*, παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν διχσώζουσαν σπουδαῖα ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ ἔχουσαν λαμπρὸν λιμένα. Ἡ νήσος *Μήλος* εἶνε ὕψιστειώδης, τούτου ἕνεκα παράγει ἐξίαιρετον οἶνον καὶ ὀπώρας, καὶ ἔχει θερμὰ ὕδατα, ἄλας ἀφθονον, στύψιν, θεῖον, μυλοπέτραις καὶ ἄλλα ὀρυκτά· οἱ δὲ *Μήλιοι* θεωροῦνται οἱ καλλίτεροι πρῶραις τῆς *Μεσογείου*. *Σίφνος* ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου, ἔχουσα ἄερα καθαρὰ καὶ κατόικους μᾶλλον ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀγγεῖο πλαστικὴν· ἡ δὲ *Κιμῶλος* κειμένη παρὰ τὴν *Μήλον* εἶνε νήσος λίαν τραχεῖα καὶ ἄγονος· ἐντεῦθεν ἐξάγεται ἡ *κιμωλίη* γῆ.

ζ'. Τῆς *Θήρας*, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων *Θήρας* (13 χιλ. κατ.) *Θηρασίας*, (670) *Ἀμοργοῦ* (3 χιλ.) *Ἴου* (2100), καὶ *Ἀνάφης*, (900), πρωτ. *Θήρα* (*Σαντορίνη* νῦν) ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου, ἀρχαῖα πόλις ἀποικία τῶν *Λακεδαιμονίων* καὶ ἔχουσα νῦν ἀξιόλογον ναυτικόν. Ἡ νήσος *Θήρα* εἶνε ὑψιστειώδης ἔχουσα θειώδη καὶ μεταλλικὰ ὕδατα, πορσελάνην ἀξιόλογον, καὶ παράγουσα οἶνου λαμπροῦς πεμπομένους καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους πρὸς ἐμπορίαν. Παρ' αὐτὴν κεῖνται αἱ μικραὶ ὑψιστειώδης νῆσοι *Θηρασία*, ἡ νήσος τοῦ *Γεωργίου*, ἐν ἧ τὸ 1866 ὑπῆρχεν ἐνεργὸν ὑψίστειον, καὶ ἡ *Ἀνάφη*. Ἴος ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου ἔχουσα λιμένα ἀξιόλογον. *Ἀμοργός*, ἐπὶ τῆς ὄμων. νήσου, ἥτις εἶνε ὀρεινὴ καὶ δασώδης, ἀλλ' ἔχει καὶ εὐφόρους τινὰς γαίαις.

Ίόνιοι νῆσοι.

1. Νομός Κερκύρας (106 χιλ. κατ.)

Ὁ νομός οὗτος συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας, Παξῶν, Λευκάδος καὶ ἄλλων μικρῶν νησιδίων καὶ διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας

α. Τῆς Κερκύρας, συνισταμένης ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας (78 χιλ. κατ.) κειμένης ἀπέναντι τῆς Ἠπείρου καὶ ἐκ μικρῶν τινῶν νήσων τοῦ Ὀθρωνοῦ (800 κατ.), τῆς Ἐρικούσσης (600 κατ.) καὶ Μαλθάκης, ἐπισ. πόλεις εἶνε Κέρκυρα ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας, ἀρχαία πόλις ἀποικία τῶν Κορινθίων, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα λίαν ὀχυρὰ φρούρια, εὐρύχωρον λιμένα, σημαντικὸν μετὰ τῆς Ἠπείρου ἐμπόριον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, Ἑλλ. γυμνάσιον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, σωφρονιστήριον, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 16060 χιλ. κατ. ὦν περὶ τὰς 5 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι. Περ' αὐτὴν κεῖνται τέσσαρα λόγου ἄξια προάστεια τὸ Μαρτοῦκι (4660 κατ.), ἡ Γαρίτσα (3160 κατ.) ὁ Ἁγ. Ῥόκος (1240 κατ.) καὶ ὁ Ἀνεμόμυλος (770 κατ.). Σικεράδες, κώμη μεσόγειος (1350 κατ.). Γαστοῦρι (2020 κατ.) πρὸς Ν. πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Μέσης. Σκριπερὸν ΒΔ. πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Ὀρους (α). Κυριώτερον προϊόν τῆς νήσου Κερκύρας εἶνε τὸ ἔλαιον, ἐξ οὗ ἐν εὐφορίᾳ περὶ τὰ 20 ἑκατ. δραχμῶν εἰσάγονται.

β. Τῶν Παξῶν, συνισταμένης ἐκ τῆς νήσου Παξῶν (4800 κατ.), Ἀντιπέζων καὶ ἄλλων τινῶν νησιδίων, πρωτ. Γάιος ἐπὶ τῆς πετρώδους καὶ ἀνύδρου νήσου Παξῶν κειμένης πρὸς Ν. τῆς Κερκύρας, ἔχουσα ὠραίαν προκυμαίαν, ἀσφαλέςτατον λιμένα καὶ 410 κατ. Τὸ μόνον δὲ προϊόν τῆς νήσου ταύτης εἶνε τὸ ἔλαιον.

γ. Τῆς Λευκάδος, πρωτ. Λευκάς (4370 κατ.) ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου (22 χιλ. κατ.), κειμένης ἀπέναντι τῆς Ἀκαρναντίας καὶ χωρισθείσης ἀπ' αὐτῆς δι' ἀβυθουῶς πορθμοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Κορινθίων. Καρυὰ πρὸς Δ. ἔχουσα περὶ τοὺς 1720 κατ. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε μᾶλλον ὀρεινὴ παράγουσα ἔλαιον καὶ οἶνον. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ μικρὰ νῆσος Τάφος.

Νομός Κεφαλληνίας (80 χιλ. κατ.)

Ὁ νομός οὗτος συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης, καὶ διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας

α. Τῆς Κραταίας, ἐπισ. πόλεις Ἀργοστόλιον (Κράνιοι) ἐπὶ τῆς νήσου Κεφαλληνίας (69 χιλ. κατ.), πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα

(α) Ἡ ἐπαρχία τῆς Μέσης καὶ ἡ τοῦ Ὀρους ὠνομάσθησαν μόνον, ἀλλ' ἐπαρχοὶ ἐν αὐταῖς δὲν διωρίσθησαν.

Ἑλλ. γυμνάσιον, τὸν καλλίτερον λιμένας τῆς νήσου καὶ περὶ τοὺς 7730 κατ. Ἀγ. Γεώργιος πρὸς Ν. κόμη ἀξιόλογος ἐπὶ Βενετῶν πρωτ. τῆς νήσου. Ληξούριον πρὸς Δ. παρὰ τὴν ἀρχαίαν Πάλην, πρωτ. τῆς ἐπαρχίης Πάλης (α), ἔχουσα καλλίτερον κλῆμα τοῦ Ἀργοστολίου, Ἑλλ. σχολεῖον διατηρούμενον ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Πετρίτση καὶ 5820 κατ. Δειλιναῖα, κόμη ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Αἴνου, ἔχουσα 2100 κατ. Αἰγιαλὸς εἰς τὸ Α. τῆς νήσου, πρωτ. τῆς ἐπαρχίης Σάμης. Ἄσσος εἰς τὸ ΒΔ. ἔχουσα ὄχυρόν φρούριον καὶ περὶ τοὺς 700 κατ. Παρὰ τρυτὴν κεῖται ἡ πλουσιωτέρα μονὴ τῆς νήσου, ἐν ἣ εὐρίσκεται καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγ. Γερσαίου. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε λίαν ὀρεινὴ, ἀλλὰ καλῶς καλλιεργημένη παράγουσα οἶνον, κορινθιακὴν σταφίδα, ἔλαιον, βάμβυκα, λίνον, οἱ δὲ κάτοικοί της πλὴν τῆς γεωργίας ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

β'. Τῆς Ἰθάκης, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων Ἰθάκης, Καλάμου, Καστοῦ καὶ ἄλλων τινῶν νησιδίων, πρωτ. Βαθὴ ἐπὶ τῆς νήσου Ἰθάκης (12, 230 κατ.), ἔχουσα ναυπηγεῖον, 4670 κατ. καὶ ἀξιόλογον ναυτικόν. Ἐξωγῆ πρὸς Β. τῆς νήσου ἔχουσα 840 κατ. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε ἠφαιστειώδης καὶ ὀρεινὴ παράγουσα οἶνον, ἔλαιον καὶ κορινθιακὰς σταφίδας.

Νομὸς Ζακύνθου (45 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος, συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου καὶ ἄλλων μικρῶν πέριξ ἀκτοικῆτων νησιδίων καὶ δὲν διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίης. Ἐπισ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε Ζάκυνθος, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ὠραία πόλις ἔχουσα τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, Ἑλλ. γυμνάσιον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, γηροκομεῖον, πλυτεῖς ὁδοὺς, λέσχας ἀξιολόγους καὶ 16 χιλ. κατ. φιλοπονωτάτους καὶ μικρὰν ἔχοντας βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ βαμβυκερῶν ὑφασμάτων. Πηγαδάκι ΒΔ. κόμη ἔχουσα περὶ τοὺς 520 κατ. Καταστάρι ΒΔ. αὐτοῦ, κόμη ἔχουσα 1160 κατ. Πρὸς Ν. παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Κεφ. ὑπάρχουσι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀναφερόμενα νάφθης φρέατα. Ἡ νῆσος αὕτη κατάφυτος ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ

(α) Ἡ νῆσος Κεφαλληνία διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ αἱ τρεῖς αἰετὶ διοικουῦνται ὑπὸ τοῦ νομάρχου Κεφαλληνίας ἐδρεύοντος ἐν Ἀργοστολίῳ.

ἐλαιώνων εἶνε ἡ ὠραιοτέρα καὶ μᾶλλον καλλιεργημένη τῶν Ἰο-
νίων νήσων, παράγουσα ὠραίας ὀπώρας, σταφίδας, ἔλαιον κλ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος εἶνε περίπου 130000 τετρ.
στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 2 ἑκατ., τῶν ὁποίων 765 χιλ. κα-
τοικοῦσι τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, 755 χιλ. τὴν Πελοπόννητον, 230
χιλ. τὰς Ἰονίους νήσους καὶ περὶ τὰς 290 χιλ. τὰς νήσους
τοῦ Αἰγαίου, προσθεύοντες τὴν ὀρθόδ. χριστιανικὴν θρησκείαν, δι-
οικουμένην ὑπὸ πενταμελοῦς συνόδου ἀρχιερέων, πλὴν 20 χιλ.
περίπου δυτικῶν, κατοικούντων εἰς τὰς πόλεις καὶ ἰδίως εἰς τὰς
νήσους Σύρον, Τήνον, Νάξον καὶ Θήραν κλ. 30 χιλ. Μωαμεθανῶν
καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. Ἑβραίων. Πολίτευμα δ' αὐτῆς εἶνε μοναρ-
χία συνταγματικὴ μετ' ἑνὸς νομοθετικοῦ σώματος τῆς Βουλῆς.

Πρὸς ἀπονομὴν δὲ τῆς δικαιοσύνης καθ' ἀπάσας τὰς ἐπαρχίας
ὑπάρχουσι ἐν ἡ πλειότερα εἰρηροδικεῖα, εἰς πᾶσαν δὲ πρωτεύου-
σαν νομοῦ ἐν πρωτοδικεῖον (α), εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας, τὰς Πάτρας,
τὸ Νεὺπλιον καὶ τὴν Κέρκυραν ἀνά ἐν ἐφετεῖον, καὶ εἰς τὰς Ἀ-
θήνας ἔτι ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους δικαστή-
ριον. Διὰ δὲ τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ὑπάρχουσι τέσσαρα ἐμπο-
ροδικεῖα εἰς Νεὺπλιον, Πάτρας, Ἐρμούπολιν καὶ Κέρκυραν. Διὰ
δὲ τοὺς κακούργους εἶνε τὰ κακούργοδικεῖα κινητὰ δικαστήρια,
τῶν ὁποίων οἱ δικασταὶ εἶνε πολῖται ἕνορκοι καλούμενοι.

Ἡ Ἑλλὰς καθ' ἑκάστην ἀναπτυσσομένη εἰς τὴν παιδεῖαν ἔχει
πολλὰ δημότ. καὶ Ἑλλ. σχολεῖα ὡσαύτως δ' εἰς ἑκάστην πρω-
τεύουσιν νομοῦ ἐν δημόσιον Ἑλλ. γυμνάσιον, πολλὰ ἰδιώτερὰ
ἀρρ. καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, τὴν Ῥιζάρειον ἐκκλησ. σχολήν,
τρεῖς ἔτι ἄλλας μικροτέρας ἐκκλησ. σχολὰς τῆς Χαλκίδος, Σύρου
καὶ Τριπόλεως, τὰ ἐν Ἀθήναις ὀρφανοτροφεῖα τῶν ἀρρ. καὶ θηλέων,
τὴν φιλεκαπιδ. ἐτκίριον, τὸ πολυτεχνικὸν σχολεῖον, τὸ πανεπι-
στήμιον καὶ τὸ ἐν Πειραιεῖ στρατ. σχολεῖον τῶν εὐελπίδων.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν γένει εἰς μὲν τὰ παράλια
θερμόν, εἰς δὲ τὰς ὑψηλὰς πεδιάδας καὶ τὰς ὄρεινὰς κοιλάδας εὐ-
καρπὸς καὶ ὀρεσπερόν, καὶ μόνον εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρων ψυχρόν.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ποικίλον· καὶ ἐν μὲν τῇ Στερεῇ
Ἑλλάδι ἡ Ἀττικὴ εἶνε χώρα μᾶλλον ὄρεινὴ καὶ λεπτόγειος, ἀ-
ρθόνους παράγουσα ὀπώρας, σῦκα, οἶνον, ἔλαιον κλ. καὶ μέλι
ὀμῆσττον πανταχοῦ περιζήτητον, καὶ ἔχουσα λαμπρὰ λευκὰ
μάρακα καὶ κλίμα ξηρὸν καὶ υγιεινόν. Ἡ δὲ Βοιωτία εἶνε μᾶλ-
λον πεδινή, ἔχουσα ἀφθονὰ ὕδατα, τόπους ἐλώδεις, γῆν λίαν εὐ-

(α) Ἀπὸ τινων ἐτῶν συνεστήθησαν τοιαῦτα καὶ ἐν Ἀρφισσῇ καὶ Πύργῳ
καὶ Κυπαρισσίῃ.

φορον και κλίμα μᾶλλον νοσῶδες. Ἡ δὲ Φθιώτις και Φωκίς εἶνε μᾶλλον ὄρειναι, ἔχουσαι και ἀξιολόγους πεδιδάδας, ὡς τὴν Λαμιακὴν και κλίμα μᾶλλον ὑγιεινόν, ὁ σίτος τῆς Ἀταλάντης, ὁ καπνὸς τῆς Σούρπης και αἱ ἐλαῖαι τῆς Ἀμφίσσης πολλὴν γαίρουσιν ὑπόληψιν. Καὶ ἡ Αἰτωλία δὲ και ἡ Ἀκαρνανία εἶνε βουνώδεις, ἡ δὲ γεωργία ἐν αὐταῖς λίαν παρημελημένη, αἱ και εὐφορωτάτας τινὰς ἔχουσι πεδιδάδας. Ἡ δὲ Θεσσαλία εἶνε ἡ πεδινωτέρα, εὐφορωτέρα και εὐκρκεστέρα χώρα τῆς Ἑλλάδος, παράγουσα ἀφρόνους δημητριακοὺς καρπούς, ἔλαιον και ἄλλα προϊόντα, και τρέφουσα εἰς τοὺς λειμῶνάς της πλῆθος ποιμνίων προβάτων και αἰγῶν, ἀγέλας βοῶν και περιφήμους ἵππους.

Ἐν δε τῇ Πελοποννήσῳ ἡ Ἀργολίς και ἡ Κορινθία εἶνε μᾶλλον ὄρειναι παράγουσαι ἔλαιον, σταφίδας, οἶνους, καπνὸν και ἄλλα προϊόντα. Ἡ δὲ Ἀχαΐα και ἡ Ἥλις εἶνε μᾶλλον πεδιναί, τὰ αὐτὰ παράγουσαι προϊόντα και μάλιστα σταφίδας, ὡς και τὰ ΒΑ. τῆς Μεσσηνίας· τὸ δὲ ΝΑ. αὐτῆς μέρος εἶνε μᾶλλον ὄρεινόν. Καὶ ὁ τῆς Λακωνίας δὲ νομὸς εἶνε μᾶλλον ὄρεινός, ἔχων τὸ εὐφορώτατον και ὠρτόν λεκανοπέδιον, εἰς τὸ ὅποτον κεῖται ἡ Σπάρτη· παράγει δ' εἰς τὸ νότιον πλὴν τῶν ῥηθέντων προϊόντων βλανιδιον και μέταξαν, και ἐπὶ τοῦ Ταινάρου ἔχει λαμπρὰ κόκκινα μάρμαρα. Ὁ δὲ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας ὡσαύτως εἶνε ὄρεινός, ἀλλ' ἔχει και μαγευτικὰς τινὰς πεδιδάδας· κυρίως ὅμως ἡ χώρα εἶνε γεωργικὴ και ποιμενικὴ.

Τῶν δὲ νομῶν τῶν νήσων τῆς μὲν Εὐβοίης ἡ χώρα εἶνε λίαν εὐφορος, διάφορα παράγουσα προϊόντα. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι γαίανθρακες και κατὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου συμβαίνει καθ' ἐκάστην παλίρροια. Αἱ δὲ Κυκλάδες εἶνε μᾶλλον πετρώδεις και ἐλάχιστοι αὐτῶν εὐφοροί· πολλὰ δ' ἔχουσι και γῆν ἠφαιστειώδη· οἶον ἡ Θήρα, ἡ Μῆλος κλ. θερμὰ ὕδατα, ὄρυκτά, οἶνους ἐξαιρέτους κτλ. και κλίμα εὐκρκεὲς και ὑγιεινόν. Τὸ δὲ κλίμα τῶν Ἰονίων Νήσων εἶνε τερπνόν και ὑγιεινόν και τὸ ἔδαφος ἐν γένει ὄρεινόν και πετρωδες, ἀλλ' εὐφορώτατον, παράγον σταφίδας, οἶνον, ἔλαιον, μέταξαν, κλ.

Ἡ Ἑλλάς ἔχει θέσιν προσφορωτάτην διὰ ναυτιλίαν και ἐμπορίον. Ἐν αὐτῇ ἐσχάτως ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσεται και μικρὰ βιομηχανία· οἶον ἡ μεταξουργία, ἡ ἀγγειοπλαστικὴ, ἡ νηματοποιία, ἡ πανοποιία, ἡ βυρσοδεψικὴ τέχνη, ἡ καθελκοποιία, ἡ ὑαλοουργία, ἡ σιδηρουργία, ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζυλοουργικὴ, ἡ ζυλογραφία, ἡ λιθογραφία κλ.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε περὶ τὰ 56 ἑκατ. δραχ. (α) τὸ δὲ

(α) Ἐν αὐτοῖς δὲν περιλαμβάνονται αἱ πρόσοδοι τῶν ἤδη προσαρτωμένων χωρῶν.

δημόσιον χρέος 450 ἑκατ. ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς 18000, ἀλλ' ἐν καιρῷ πολέμου διὰ τῆς ἐφεδρείας καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς δύναται νὰ φθάσῃ τὰς 150 χιλ. Τὸ πολεμικὸν αὐτῆς ναυτικὸν ἤδη ἀναπτύσσεται, τὸ δ' ἐμπορικὸν συνίσταται ἐκ 4000 πλοίων ἱστιοφόρων καὶ ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας, καὶ ἄλλων δύο ἐταιριῶν.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωμουσίας, Σερβίας, Αὐστρίας καὶ Μαυροβουνίου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Αὕτη πολιτικῶς δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς 6 τμήματα· τὴν Ἥπειρον καὶ Ἀλβανίαν ΒΔ. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Μακεδονίαν μετὰ μέρος τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Νότιον Θράκην πρὸς Α. τῆς Μακεδονίας, τὴν Βόρειον Θράκην ἢ Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν πρὸς Β. τῆς Νοτίου Θράκης, τὴν Βουλγαρίαν πρὸς Β. τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, τὰς νήσους τὰς εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Κρήτην εἰς τὴν Μεσόγειον.

ΣΗΜ. Αἱ χῶραι αὗται τὸ πάλαι διαφόρως κυβερνῶμεναι ὑπετάχθησαν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ 148 π. Χ. εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος· τὸ δὲ 400 μ. Χ. ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἔχοντος πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ τὸ 1453 Μωάμεθ ὁ Β' ἐκπορεύσας τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπέταξε τὴν χώραν ταύτην μετ' ἄλλων ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Τὰ ὄρη τῆς Τουρκίας εἶνε συνέχειαι τῶν καλουμένων Διαιρικῶν ἄλπεων, καὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δυτικὰ, βορειανατολικά καὶ κεντρικά ὄρη.

Καὶ δυτικὰ μὲν εἶνε ὁ Σκάρδος, ἡ Πελαγονικὴ σειρὰ τὰ Καρδαοῦια, τὸ Βόδιον, ἡ Τύμφη, ὁ Λάκμων, τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας, τὰ ὄρη τῆς Ἥπειρου τὰ Κεραῦνια καὶ ὁ Τόμαρος.

Βορειανατολικά δὲ ὁ Αἶμος (Βαλκάνια νῦν) ἐκτεινόμενος μετὰ τοῦ Εὐξείνου, τὸ Σκόμιον, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἑλληνερσονήσου, ὁ Ὄρηλος, καὶ ἡ Ῥοδόπη.

Κεντρικά δὲ τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας τὸ Παγγαῖον, ὁ Ἄθω (νῦν Ἀγιον ὄρος), τὰ Καμβούνια, καὶ ὁ Ὀλυμπος.

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ Κρήτῃ τὰ λευκὰ ὄρη, ἡ Ἴδη καὶ ἡ Δίκτη.

Πεδιάδες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἐπισημ. εἶνε εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειον τῆς Πελαγονικῆς σειρᾶς ἡ τῶν Βιτωλίων, ἡ τοῦ Κρισόβου καὶ ἡ τῆς Καλκαρδέλης, καὶ μετὰ τῶν Μακεδονικῶν ὀρέων ἡ ἐκτετατμένη Μακεδονικὴ πεδιάς. Ἐντὸς δὲ τῶν ἡπειρωτικῶν ὀρέων ἡ τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς Αὐλῶνος, ἡ Ἀμβρακική, ἡ τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἡ τῆς Κορίνθου, καὶ πρὸς Β. τοῦ Τούζου ἡ τοῦ Βερατίου καὶ ἡ τῆς Σκόδρας ἐντὸς τῆς

Ἄλθωνίας. Πρὸς Δ. δὲ τῆς Ῥοδόπης κείνται αἱ πεδιάδες τῶν Σερρών, ἢ τοῦ Δραβήσκου, τῆς Δουβαρίτης, τοῦ Σαμοκόβου, πρὸς Β. ἢ τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ πρὸς Α. ἢ πεδιάς τῆς Ἀδριανουπόλεως. Πρὸς Β. δὲ τοῦ Αἴμου ἐκτείνονται αἱ πεδιάδες τῆς Σούμλιας, τοῦ Σελβίου, τῆς Σοφίας, Νύσσης, κλ.

Ποταμοὶ ἐπισημ. τῆς Τουρκίας εἶνε εἰς τὴν Ἄλθωνίαν ὁ Δρίλων, ὅστις δύο ἔχει πηγὰς τὴν μὲν ἐκ τῆς λίμνης Ἀχρίδος, τὴν δ' ἐκ τοῦ ὄρους Μικρογόρα· ὁ Ἄψος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοῖου ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Εἰς τὴν Ἠπειρὸν ὁ Ἄψος (Βοϊούσα), ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἠπείρου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Τύμφης καὶ τοῦ Ἀκκωνοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ὁ Καλάμας (πάλαι Θύαμις), ὅστις ΝΔ. ἐν αὐτῇ ῥέων ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος. Ἐν αὐτῇ ἔτι ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐν τῇ μυθολογίᾳ μνημονευόμενοι ποταμοὶ Κωκυτὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀχέρηντα, καὶ ὁ Ἀχέρων ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ὁ Ἀλιάκμων, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοῖου ἐκβάλλει εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον. Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἐκβάλλει καὶ ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Μακεδονίας Ἀξιὸς (νῦν Βαρδάρη) πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου· ὁ Στρομῶν, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμών. κόλπον· ὁ Νέστος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Ὀρβήλου ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον ἀπέκνυται τῆς νήσου Θάσου.

Ἐν δὲ τῇ Θράκῃ ὁ Ἐβρος (νῦν Μαρίτσα), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον εἰς τὸν κόλπον τῆς Αἴνου.

Ἐν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ ὁ Δούναβις, κατέχων τὰ δυτικὰ ὅρια αὐτῆς· εἰς τοῦτον χύνονται ἐκ τοῦ Αἴμου πηγάζοντες πολλοὶ παραπόταμοι, ὧν ἐπισημότερος εἶνε ὁ Πάνυσος.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε εἰς τὴν Ἄλθωνίαν ἢ τῆς Σκόδρας (Λαβεῆτις) καὶ ἡ τῶν Ἰωαννίνων (Παμβῶτις) ἐν Ἠπειρῷ· ἐν δὲ Μακεδονίᾳ ἢ Ἀχρὶς (Λυχνιδός), ἢ Πρέσπα, ἢ τῆς Καστορίας, ἢ Βόλθη καὶ ἡ Κερκινίτις (νῦν Ταχυνός).

Θ ρ ά κ η.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Θράκης εἶνε *Κωνσταντινούπολις*, πάλαι Βυζάντιον, ἀπεικία τῶν Μεγαρέων. Ἐν θαυμασίᾳ αὕτῃ θέσει κειμένη ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου εἶνε ἡ μεγίστη πόλις τῆς Τουρκίας, πρωτ. τοῦ κράτους, ἐκτισμένη ἐπὶ ἑπτὰ λόφων καὶ ἔχουσα περὶ τὰς εἴς ὄρας περιφέρειαν, εὐρυχωροτάτους καὶ ἀσφαλεστάτους λιμένας, μέγιστον ἐμπόριον, ἐνεργοῦμενον μάλιστα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων, λαμπρὰν ἐξωθεν θέαν καὶ μετὰ

τῶν προαστείων τῆς ὑπὲρ τὸ 1,000,000 κατ. Τούρκων, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, Ἑβραίων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐθνῶν. Αἱ καλλιτέχναι αὐτῆς συνοικίαι εἶνε ὁ Γαλατᾶς, τὸ Πέρα, τὸ Σταυροδρόμιον, ὅπου κυρίως κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι, τὸ Φινάριον, τὸ ὀπλοστάσιον (Τοπχανές), κτλ. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκῶν τῆς εἶνε στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι καὶ σχεδὸν ἅπασαι αἱ οἰκοδομηαὶ αὐτῆς ξύλινοι, ἂν καὶ μετ' ἄλλεπαλλήλους συμβάσας πυρκαϊᾶς ἐκτίσθησαν ἐσχάτως καὶ λαμπρὰ λίθιναι οἰκοδομήματα. Ἐχει δὲ διάφορα ἀνάκτορα, ὡς καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Βυζαντινῶν ἡγεμόνων, πολλὰ τσαμιά· οἷον τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἀρχαῖον χριστιανικὸν ναὸν κτισθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὸ τοῦ Ἀχμέτ Γ' ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἵπποδρόμου, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ ὀβελίσκος, πολλοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς, πλήθος σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων μάλιστα Ἑλληνικῶν, συντηρουμένων ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων.

Ἐν δὲ τῇ Προποντίδι ὑπάρχουσι νῆσοι τερπναί, ὧν ἐπισημότερα εἶνε ἡ Χάλκη ἔχουσα ἱερτικὴν καὶ ἐμπορικὴν σχολήν, ἡ Πρίγγηπος, ἡ Ἀντιγόνη, καὶ ἡ Προκόνησος (νῦν νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ) ἐν ταύταις μεταβαίνουνσι καὶ διέρχονται τὸ θέρος οἱ εὐρωπαῖοι τῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ῥαιδεστός (πάλαι Βισάνθη) ΝΑ. λίαν ἐμπορικὴ παρχλιος πόλις ἐν τῇ Προποντίδι, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε Τοῦρκοι καὶ Ἀρμένιοι. Σηστός (Ἰάλοβα) παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέναντι τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεως Ἀβύδου, ὅπου ὁ Ξέρξης γεφυρώσας τὸν Ἑλλησπόντον διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Εὐρώπην. Καλλιπόλις πρὸς Β. αὐτῆς, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ παρχλιος πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν τινὰ μαροκηνῶν δερμάτων καὶ 20 χιλ. κατ. Ταύτην πρώτην τὸ 1357 εἰς τὴν Εὐρώπην πατήσαντες οἱ Τοῦρκοι ἐκυρίευσαν. Αἶνος παρὰ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἑβρου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 8 χιλ. κατ. καὶ μικρὰν ἀλιεῖαν τῶν καπνιστῶν ἰσθμῶν.

Ἀρδριακούπολις (πάλαι Ὀρεστία) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἑβρου, εἰς ὠραίαν θέσιν μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Εὐρωπ. Τουρκία ἔχουσα Ἑλλην. ἀρρένων σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖα, ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 60 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον τὸ 1363 οἱ Τοῦρκοι ἐν Εὐρώπῃ ἔστησαν τὴν ἑδρὰν των.

Πρὸς Ν. τῆς Θράκης κεῖνται τέσσαρες νῆσοι τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας ἡ Θάσος, ἡ Σαμοθρίκη, ἡ Ἰμβρος καὶ ἡ Λήμνος, ἔχουσαι ὁμωνύμους πόλεις· εἶνε δ' ἅπασαι ὄρειναί, ἡ δὲ Λήμνος καὶ ἡ φαιστειώδης.

Μακεδονία.

Ἐπίσημ. πόλεις τῆς Μακεδονίας εἶνε *Θεσσαλονίκη* εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ὄχρῳ, εὐλίμενος καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα στενάς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, Ἑλλ. Γυμνάσιον, διδασκαλεῖον καὶ ἄλλα διάφορα ἀρρένων καὶ θηλέων Ἑλλην. ἐκπαιδευτήρια καὶ 90 χιλ. κατ. ὦν 50 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι καὶ ἀνὰ 20 χιλ. Ἑλληνες καὶ Τοῦρκοι. *Γιαρτισά* πρὸς Δ. αὐτῆς, κωμόπολις παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Πέλλα*. *Βοδερά* (πάλαι *Αἰγαί* καὶ Ἔδεσσα), περιφνημος διὰ τὰς καλλυνὰς τῆς φύσεως καὶ διὰ τὴν λαμπρὰν τῆς τοποθεσίαν, ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ. *Μιάουστα* πρὸς Ν. παράγουσα λαμπρὸν οἶνον καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Βέροια* νοτιώτερον ταύτης παρὰ ποτάμιον τοῦ Ἀλιάκμωνος μὲ 8 χιλ. κατ. ἀμφοτέραι αὗται ἔχουσιν Ἑλλην. σχολεῖα καὶ βιομηχανίαν μαλλίων ὑφασμάτων. *Κοζάρη* ΝΔ. ἀξιόλογος πόλις, ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον μετὰ πλουσίας βιβλιοθήκης καὶ 6 χιλ. κατ. ταύτης πρὸς Δ. εἶνε *Σιάτιστα*, πόλις ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον καὶ 8 χιλ. κατ. *Καστοριά* ΒΔ. παρὰ τὴν ὁμών. λίμνην, ἐπίσημος διὰ τὴν φιλομουσίαν τῶν κατοίκων τῆς, ὄντων περὶ τὰς 10 χιλ. καὶ δικητρούτων Ἑλλην. σχολεῖον καὶ παρεναγωγεῖον οἱ δὲ ἰχθύς τῆς λίμνης τῆς λίαν φημίζονται. *Κομιτσά* ΒΔ. ταύτης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. καὶ ἀξιόλογα Ἑλλην. σχολεῖα. *Βασκόπολις* ΒΔ. πατρίς τοῦ ὁμογενοῦς Σίνα ἔχουσα τὸ 1750 τυπογραφεῖον. *Ἀχρίς* (Αὐχινίδος) ΒΔ. ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἰλλυρίᾳ ἐπὶ ὁμων. λίμνης, ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον, παρεναγωγεῖον καὶ 12 χιλ. κατ. *Στροῦγγα* μὲ 8 χιλ. κατ. ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ Δρίλωνος ἐκ τῆς λίμνης. *Βιτώλια* πρὸς Β. τῆς Καστορίαις, ἡ δευτέρη πόλις τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὁδοὺς πλατείαις, νοσοκομεῖα, στρατῶνας, ἀξιόλογα Ἑλλην. ἐκπαιδευτήρια καὶ παρεναγωγεῖον καὶ 50 χιλ. κατ. *Περλεπὲς* πρὸς Β. ταύτης, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐμπορικὴν τῆς πανήγυριν καὶ ἔχουσα 8 χιλ. κατ. *Βελεσά* ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν Ἀξιόν, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. *Σκόπια* ΒΑ. πόλις λίαν ἐμπορικὴ ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Σέρραι* πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν, πόλις λίαν ἐμπορικὴ ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος παραχούσης λαμπρὸν βάμβακα καὶ κηπνόν, ἔχουσα ἀξιόλογα Ἑλλην. ἐκπαιδευτήρια, παρεναγωγεῖον καὶ 30 χιλ. κατ. *Καβάλλα*, κωμόπολις ἐμπορικὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ Στρυμονίου κόλπου.

Εἰς τὸ νότιον τῆς Μακεδονίας κεῖται ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος, ἐν ἣ ὑπῆρχον τὸ πάλαι δικάσημοι Ἑλληνικαὶ πόλεις ὄλον ἡ Ὀλυθος, ἡ Ποτίδαια κλ. νῦν δ' εἶνε κωμοπόλεις ἄξια λόγου τὰ Βασιλικά, ἡ Γικλίτσα, ἡ Ἐρισσὸς κλ. εἰς δὲ τὴν ἀνατολι-

κὴν τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσον τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀκτὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθω ὑπάρχουσιν 21 μοναστήρια ὀρθοδόξων μετὰ 6 χιλ. μοναχῶν, ζώντων διὰ τῆς γεωργίας καὶ τῆς μικρᾶς βιομηχανίας τῶν ξυλουργικῶν ἔργων των.

Εἰς τὴν Μακεδονίαν προτετέθη ἤδη τὸ μεῖναν εἰς τὴν Τουρλίαν μέρος τῆς Θεσσαλίας, πρωτ. Ἐλασσῶν ἔχουσα 2500 κατ. *Τσερίτσαρη*, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. *Βλαχολεῖβαδορ*, ἡ μεγαλειτέρα γεωργικὴ κωμόπολις τῆς Ἐλασσῶνος ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

Ἕπειρος καὶ Ἀλβανία.

Ἐπισ. πόλεις τῆς νῦν Ἕπείρου εἶνε *Ἰωάννινα* ἐπὶ ὄμων. λίμνης, πρωτ. τῆς Ἕπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἔχουσα Ἑλλ. Γυμνάσιον, ὄρακα προάστεια, ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν μακλινῶν ὑφασμάτων καὶ 17 χιλ. κατ. (α). Τρεῖς ὄρας ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ Τομάρου πρὸς Ν. τοῦ Παλαιοκάστρου τῆς Δραμεσοῦς ἔκειτο ἡ Δωδώνη καὶ τὸ διάσημον ἐν Ἑλλάδι μαντεῖον τῆς Δωδώνης. Πρὸς δὲ τὸ ΒΔ. αὐτοῦ κεῖται τὸ *Ζαγόρι* ἢ τὰ *Ζαγοροχώρια*, ἐκ 44 κωμῶν συγκείμενα καὶ ἔχοντα ὑπὲρ τὰς 20 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰ γράμματα. *Μέτσοβον* εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἕπειρον, ὄρεινὴ πόλις ἔχουσα Ἑλλήν. ἀρρένων καὶ κορασιῶν σχολεῖα καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. *Παραμυθία* πρὸς Ν. τῶν Ἰωαννίνων, μητρόπολις τῶν Τσάμιδων, λίαν ὄρεινὴ ἔχουσα φρούριον καὶ 3 χιλ. κατ.

Σοῦλι ΝΑ. αὐτῆς, ὄρεινὴ κωμόπολις διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. *Πρέβεζα* (πάλαι Νικόπολις) εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτιῷ μάχην καὶ ἔχουσα φρούριον, Ἑλλήν. σχολεῖον καὶ 8 χιλ. κατ. *Πάργα* (πάλαι Ἰορύνη) ΒΔ. τῆς Πρεβέζης ἐπὶ ἀποτόμου παραθαλασσίῳ ἄρκυ ἀπέναντι τῶν Ἰαζῶν, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. *Ταύτης* ΝΑ. κεῖται ἡ μυθικὴ λίμνη Ἀχερουσία καὶ ὁ ποταμὸς Ἀχέρων. *Δέλβινορ* ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, πρωτ. τῶν Χειμαριωτῶν κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Αργυρόκαστρον* πρὸς Β. τοῦ Δελβίνου ἐπὶ τριῶν ἐξοχῶν τῶν Ἀκροκερυνίων, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλήν. σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν.

Τῆς δὲ Ἀλβανίας κειμένης πρὸς Β. τῆς Ἕπείρου ἐπισ. πόλεις

(α) Οἱ Ζωσιμίδηι, Καπλίνχι, Ριζάραι, εἶνε γέννημα τῶν Ἰωαννίνων, εὐπρεπέστεροι πολυτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

εἶνε *Βυλῶν* εἰς τὸν ὁμών. κόλπον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Βεράτιον* πρὸς Β. τῆς Αὐλῶνος ἐπὶ τοῦ Ἄψου ποταμοῦ, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖα καὶ 10 χιλ. κατ. *Ελισσαῶν* πρὸς Β. αὐτῆς, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον καὶ 12 χιλ. κατ. *Δυρράχιον* (πάλαι Ἐπίδαμνος), ἀποικία τῶν Κερκυραίων, ὄχυρὰ πόλις καὶ ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. *Ἀλέσιον*, παρχλιος πόλις, ἐν ᾗ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Σκενδέρβη, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον. *Σκόδρα* παρὰ τὴν ὁμών. λίμνην, ὄχυρὰ πόλις καὶ πρωτ. τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ χυτῆρας ἀλβανικῶν ὅπλων. *Πρεσρένη*, ἡ βορειότερα πόλις τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα φρούριον καὶ 25 χιλ. κατ.

Ἀνατολικὴ Ῥωμανία.

Τὸ ἐν τρίτον περίπου τῆς Θράκης τὸ πρὸς τὸν Αἴμον, ἀποχωρισθὲν αὐτῆς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου (1878) ἀπετέλεσεν ἡμιανεξάρτητον ἡγεμονίαν, ὑπὸ ἡγεμότα χριστιανόν, διοριζόμενον ἀπὸ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου.

Ἐπισημ. πόλεις αὐτῆς εἶνε *Φιλιππούπολις* παρὰ τὸν Ἔβρου ἐν εὐτορωτάτῃ πεδιάδι, λίαν ἐμπορικὴ, ἔχουσα μικράν τινα βιομηχανίαν, Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 25 χιλ. κατ. *Ἐσκιζακρά* (Βέροια) μεταξύ Ἔβρου καὶ τοῦ παραποτάμου του Τούντσα, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Σέλιμος* πρὸς τὸν Αἴμον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων (ἀμπάδων) καὶ 20 χιλ. κατ. *Σωζόπολις* (Ἀπολλωνία) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 4 χιλ. κατ. Ἑλλήνων ἀσχολουμένων εἰς τὴν νυκπηγικὴν. *Πύργος* ἢ *Βουργᾶς* ἐν ὁμών. κόλπῳ εἰς τὸν Εὐξείνου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Ἀγγιάλος* ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ αὐτοῦ κόλπου. *Μεσημβρία* πρὸς Β. τῆς Ἀγγιάλου, μικρὰ παρχλιος πόλις. Αἱ παρχλιοὶ αὗται πόλεις ἄπασαι κατοικοῦνται ὑπὸ Ἑλλήνων.

Βουλγαρία.

Ἡ Βουλγαρία, Κάτω Μοισία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, καῖται πρὸς Β. τοῦ Αἴμου καὶ ὀρίζεται πρὸς Β. διὰ τοῦ Δουνάβεως ὑπὸ τῆς Ῥωμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σερβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, τὸ δὲ νότιον ὄριον αὐτῆς κατέχει ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμανία.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Βουλγαρίας εἶνε *Τύρναβος* ἄλλοτε πρωτ. αὐτῆς ἐπὶ βράχου ἐκτισμένη, λίαν ὄχυρὰ μεσόγειος πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ 20 χιλ. κατ. *Σοφία* πρὸς Α. αὐτῆς εἰς τὰς ὑπὸ βορᾶς τοῦ Αἴμου ἐκ τῶν ὄχυρωτάτων πόλεων τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα

ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 50 χιλ. κατ. Βάρη (πάλαι Ὀδησσός) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον, σημαντικὸν ἐμπόριον, τὸν κάλλιστον λιμένα τοῦ Εὐξείνου, στενὰ καὶ ἀκκαθάτους ὁδοὺς, σιδηρόδρομον μετὰ τῆς Σιλίστρας καὶ 20 χιλ. κατ. ἐν οἷς οἱ περισσότεροι εἶνε Ἕλληνες, διατηροῦντες ἀξιόλογα ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια. Καβάργα πρὸς Β. πᾶς ῥάλιος κώμη ὑπὸ Ἑλλήνων σχεδὸν κατοικουμένη.

Σιλίστρια (Δορύστολον) ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὄχυρωτάτη καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Βιδίνιον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Νύσσα ἐπὶ τοῦ Σαίου ποταμοῦ πρὸς τὰ ὄρια τῆς Σερβίας ὄχυρὰ πόλις, πατρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔχουσα 26 χιλ. κατ. Πλεῦγα πρὸς Α. τῆς Νύσσης, μικρὰ μεσόγειος πόλις, γνωστὴ δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν (τὸ 1877—1878) ὑπὸ τῶν Ῥώσων. Σόφια, λίαν ὄχυρὰ μεσόγειος πόλις, πρωτ. τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

Οἱ Βούλγαροι ταταρικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ κατοικοῦντες παρὰ τὸν Βόλγαν μετενάστευσαν τὸν ἔβδομον αἰῶνα εἰς τὴν νῦν Βουλγαρίαν καὶ ἀναμιχθέντες μετὰ σλαβικῶν φύλων παρεδέχθησαν καὶ τὴν γλῶσσάν των. Εἶνε δ' αὐτοὶ περὶ τὰ 2 ἑκατ. ὧν 1,300,000 εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἰδίως Βούλγαροι, 700 χιλ. Τοῦρκοι καὶ 250 χιλ. Ἕλληνες, Ῥωμοῦνοι, Ἀθίγγανοι, Ἑβραῖοι, Ἀρμένιοι κλ. καὶ κυβερνοῦνται αὐτονόμως ὑπὸ ἡγεμόνος ὑποτελοῦς μόνον φόρου εἰς τὸν σουλτάνον, ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν Βουλγάρων.

Τὸ κλίμα τῆς Βουλγαρίας εἶνε ψυχρὸν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον ἀλλὰ κακῶς καλλιεργημένον παράγον σίτον, κριθάν, ἀρχόσιτον, οἶνον, λίνον κτλ. ἡ κτηνοτροφία εἶνε ἀνεπτυγμένη διὸ τρέφει ἡ χώρα πολλοὺς ἵππους, βουβάλους, ἡμιόνους, πρόβατα, αἰγας κτλ. ἔχει δάση λαμπρὰ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου μολύβδου καὶ μεταλλικὰ ὕδατα· ἡ δὲ παιδεία εἰσέτι ἐν αὐτῇ εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐσχάτην νηπιότητα.

Κρήτη.

Ἡ Κρήτη κειμένη πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου, καθ' ὃ μέρος ἢ Μεσόγειος σχηματίζει τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἶνε νῆσος ὀρεινὴ, ἀλλ' ὠραία καὶ λίαν εὐφορὸς παράγουσα ἔλαιον, κάστανα, πορτοκάλια, τυρόν, μέλι, βλακνίδιον, μέταξαν κλ.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε Χανία (Κυδωνία) εἰς τὰ ΒΔ. παράλιος πόλις ἔδρα τοῦ νῦν διοικητοῦ τῆς νήσου, λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 17 χιλ. κατ. Ῥεθύμνη, ὡσαύτως παράλιος

πόλις ἔχουσα φρούριον καὶ 7 χιλ. κατ. *Κάστρον* (Ἡράκλειον) πρὸς Α. ἡ ὀχυρωτέρα πόλις τῆς νήσου ἔδρα τοῦ μητροπολίτου τῶν ὀρθοδόξων, ἔχουσα μικρὸν λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην σὺζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Κνωσοῦ. *Ἄμιοι Δέκα* πρὸς Ν. μεσόγειος κώμη ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος. *Υεράπετρα* εἰς τὰ ΝΑ. ἀρχαία παράλιος πόλις, νῦν δὲ μικρὰ γεωργικὴ κώμη ἔχουσα καὶ μικρὸν φρούριον. *Σφακιὰ* εἰς τὰ ΝΔ. ἐπαρχία ὄρεινὴ κειμένη ἐπὶ τῶν Λευκῶν ὄρεων, ἐπίτημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων τῆς.

Ἡ Κρήτη, ἔχουσα περὶ τὰς 300 χιλ. κατ. ὦν τὸ τρίτον εἶνε Τοῦρκοι, ἀπὸ τοῦ 1878 ἔτους ἔλαβεν αὐτοδιοικήσιν τινα, ὀριζομένων τῶν φόρων τῆς ὑπὸ συνελεύσεως τῶν ὄλων κατοίκων τῆς νήσου καὶ ἐγκρινομένων ὑπὸ τῆς Πύλης. Διοικεῖται δὲ μάλιστα ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος, διοριζομένου ἀνὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε 233600 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτ. 9 ἑκατ. Τοῦρκοι, Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοι. Ὁ δὲ πληθυσμὸς τοῦ ὅλου Τουρκικοῦ κράτους μετὰ τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ κτήσεων εἶνε περὶ τὰ 34 ἑκατ. Αἱ δὲ κτήσεις αὐτῆς εἶνε ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι. Καὶ ἄμεσοι μὲν εἶνε αἱ κτήσεις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔμμεσοι δ' αἱ τῆς Βουλγαρίας, Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας καὶ Κρήτης ἐν Εὐρώπῃ, αἱ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Σάμου ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἐν Ἀφρικῇ αἱ τῆς Τριπόλεως καὶ αἱ τῆς Αἰγύπτου, ἀναγνωρίζουσαι μόνον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ πληρώνουσαι εἰς αὐτὸν ἐτήσιόν τινα φόρον.

Διοικεῖται δὲ ὑπὸ μονάρχου ἀπολύτου τοῦ Σουλτάνου, σχηματίσαντος τὸ 1876 δύο Βουλὰς, τὰς ὁποίας συγκαλεῖ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκυτοῦ βούλησιν.

Αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Τουρκικοῦ κράτους διοικοῦνται ὑπὸ πασιδῶν τριῶν τάξεων, ὑπὸ διοικητῶν, οὓς καὶ μακάμας λέγουσι, καὶ ὑπὸ ἐπάρχων. Οὗτοι ἐν ταῖς ἔδραις των συγχροτοῦσι διοικητικὰ συμβούλια ἐκ χριστιανῶν, μωαμεθανῶν καὶ ἐνιαχοῦ Ἑβραίων, ἐν οἷς λαμβάνει πάντοτε μέρος καὶ ὁ ἐκάστοτε τοῦ τόπου ἀρχιερεὺς. Ἐκάστου δὲ συμβουλίου προεδρεῖ ὁ ἡγεμὼν, ὅστις καὶ διοικεῖ τὰ τῆς ἐπαρχίας.

Θρησκείαι δ' ἐπικρατοῦσαι εἶνε ἡ Μωαμεθανικὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ ὀρθόδοξος ἄλλὰ καὶ ἡ τῶν Καθολικῶν, ἡ τῶν Διχαρτυρομένων, ἡ τῶν Ἀρμενίων καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἔχουσι μικρὰν τινα εἰς τὰς πόλεις ἐξέσκησιν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς πλὴν τῶν ὄρεινῶν τόπων εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος εἶνε μὲν ὄρεινόν, ἀλλ' ἔχει καὶ πεδιάδας εὐφορωτάτας παραγούσας γεννήματα, οἶνον, ἔλαιον, λίνον, τυρόν,

μέλι, κηρίον, βάμβακα, καπνόν, μέταξαν, πορτοκάλια, λεμόνια· ἔχει δὲ καὶ πλῆθος ποιμνίων μάλιστα αἰγῶν, προβάτων, ἵππων, βοῶν χοίρων κλ.

Ἡ βιομηχανία εἶνε ἐν αὐτῇ εἰς τὰ σπάρρανα, ὑπαρχόντων μόνον ἐν Μακεδονίᾳ ἐργοστασίων μαλλίνων ὑφασμάτων (ἀμπάδων καὶ σαγιαννῶν), μαλλίνων περιποδίων (τσουραπίων) καὶ νημάτων. Τὸ δ' ἐμπόριον τό τε ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν εἶνε ἐνεργόν, γινόμενον πρὸ πάντων διὰ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων. Ἐξάγονται δ' ἐκ τῆς Τουρκίας ἐκτὸς ἄλλων προϊόντων, δέρματα, αἰγότριχες, ἄλας, ἐκ τῆς Φιλιππουπόλεως χρωματισμένα νήματα κλ. ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ ὅχι ἐνεργά.

Ἡ παιδεία εἰς τὴν Τουρκίαν εἶνε ὀλίγον προχωρημένη· διότι τὰ μὲν Τουρκικὰ σχολεῖα εἶνε μόνον γραμματοδιδασκαλεῖα, ὡς καὶ τὰ τῆς σλαβικῆς φυλῆς· μόνοι δὲ οἱ Ἕλληνες, ὅπου καὶ ἂν κατοικῶσι, ἔχουσι παντοῦ ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, καὶ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις καὶ γυμνάσια.

— — — — —

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Τὸ Μαυροβούνιον ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τῆς Αὐστρίας.

Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὄρεων τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε τὰ ὄρη *Δορμίτωρ* καὶ *Κόμος*, συνέχεια ὄντα τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων· ἀλλ' οὔτε ποταμοὶ ἄξιοι λόγου οὔτε λίμναι ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι.

Πρωτεύουσα τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ἡ κωμόπολις *Κεττίγη*, κειμένη ἐπὶ λίαν ὑψηλῆς καὶ ὀρεινῆς θέσεως, ἔχουσα περὶ τὰς 4 χιλ. κκτ. Ἐν αὐτῇ ἐδρεύει ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ γερουσιασταί. Ἔτεροι δ' αὐτοῦ ἄξιοι λόγου παράλιαι κωμοπόλεις εἶνε τὸ Ἀντίβαρι καὶ τὸ Δουλοῦον, ὑπὸ Ἀλβανῶν μάλιστα κατοικούμενα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφ. τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε 6400 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 300 χιλ. χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, σλαβικῆς καταγωγῆς· ἀλλὰ διὰ συνθήκης τοῦ Βερολίνου (1878) προσελήφθησεν ἐν αὐτοῖς καί τινες Ἀλβανοὶ μωχμεθανοὶ καὶ χριστιανοί· κυβερνῶνται δὲ μᾶλλον στρατιωτικῶς ὑπὸ ἀνεξαρτήτου ἡγεμόνος μετὰ γερουσίας.

Τὸ κλίμα τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος λίαν ὀρεινόν, παράγον ὀλίγον σίτον, κριθήν, ἀρχβόσιτον, γεώμηλα, καπνόν, καὶ τρέφαν ἡμίονους, πρόβατα, αἰγας, χοίρους· Ἡ δὲ παιδεία ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εὕρισκεται ἐν πλήρει νηπιότητι.

— — — — —

ΙΤΑΛΙΑ.

Μῆκ. Α. 4^ο 13'—16^ο 12'.

Πλάτ. Β. 36^ο 38'—46 36'.

Ἡ Ἰταλία, συνισταμένη ἐκ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, τῆς Σικελίας καὶ πολλῶν ἄλλων νήσων, ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Τυρρηνικῆς καὶ τῆς Μεσογείου θάλασσης.

ΣΠΜ. Ἡ Ἰταλία ἐκ πολλῶν ἀρχῆθεν μικρῶν κρατῶν συνισταμένη ὑπετάχθη τὸ 272 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀπετέλεσε μίαν δημοκρατίαν ἔχουσαν πρωτεύουσαν τὴν Ῥώμην. Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐγούστου καταλυθεῖσας τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ἐγένετο ἐν αὐτῇ αὐτοκρατορία. Ἀλλὰ καὶ αὕτη κατέλυθη τὸ 476 μ. Χ. ὑπὸ Ὀδοάκρου ἀρχηγοῦ τῶν Ἑρούλων. Εἶτα δὲ ἤρξαν αὐτῆς μετὰ τῶν Πικῶν διάφοροι λαοί, οἷον Γόθοι, Γραικωματοί, Λογγοβάρδοι, Γερμανοί, Ἰσπανοί, Αὐστριακοί. Τέλος τὸ 1871 ἐσχημάτισεν αὕτη ἐν Ἰταλικὸν κράτος, συγχωνευθέντων ἐν αὐτῷ τοῦ βασιλείου τῆς Βενετίας καὶ τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας.

Ἄσκησις τῆς Ἰταλίας εἶνε· 1 αἱ Ἄλπεις πρὸς Β. ὧν ὑψηλότερα κορυφή εἶνε τὸ Λευκὸν ὄρος (3810 μέτρ.)· 2 τὸ Ἀπεννίνον (2890 μέτρ.), τὸ ὁποῖον κατὰ μῆκος διασχίζον ὄλην τὴν Ἰταλίαν σχηματίζει πρὸς τὴν περικλίαν μικρὰς πεδιάδας καὶ τὴν μεγάλην Λομβαρδικὴν πεδιάδα, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Πρὸς νότον δὲ τούτου ὑψοῦται μεμονωμένως τὸ ἠψίστειον Οὐεσσούβιος (1140 μέτρ.), τὸ ὁποῖον ἀπὸ κειροῦ εἰς καιρὸν ἐξερεῦγεται καὶ ἐπιφέρει εἰς τὰς περὶξ οἰκουμένους χώρας μεγάλας καταστροφάς.

Καὶ ἡ Σικελία δὲ σκεπάζεται ὑπὸ ὄρεων, τῶν ὁποίων ὑψηλότερα κορυφή εἶνε τὸ ἠψίστειον Ἄττη (3237 μέτρ.), ἐπιφέρον καὶ αὐτὸ ὅταν ἐξερεῦγεται μεγάλας καταστροφάς· ἔχει δὲ καὶ μικρὰς πεδιάδας· οἷον τὴν Καταρικὴν κλ.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Πάδος, ὅστις πηγάζων παρὰ τὸ Βήσουλον τῶν Ἄλπεων, καὶ διαρρέων τὸ Πεδεμόντιον, τὸ νότιον τῆς Λομβαρδίας καὶ τοῦ Βενετικοῦ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον· ὁ Ἀδίγης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν πρὸς Β. τοῦ Τυρόλου ἀνατ. Ἄλπεων καὶ διαρρέων τὸ Τυρόλον καὶ τὸ Βενετικὸν ἐκβάλλει πλησίον τοῦ Πάδου· ὁ Ἄρνος ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου, ἐκβάλλων εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν· ὁ Τίβερις ὡσαύτως ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου πηγάζων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης μετὰ ῥοὴν 350 χιλιομέτρων ἐκβάλλει εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. ἡ Μελζων ἢ Οὐρβαρός, καὶ

ἡ Κόμος χυθόμενοι εἰς τὸν Πάδον, ἡ Βολσένα καὶ ἡ Τρασιμένη ἡ Περούγια κείμενοι εἰς τὸ μέσον τῆς χερσονήσου.

Ἡ Ἰταλία συνίσταται ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου, καὶ ἐκ τῆς Μάλτας (Μιελίτης) καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν νήσων ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Τὸ Ἰταλικὸν βασίλειον, συνιστάμενον ἐξ ἀπάσης τῆς σχεδὸν Ἰταλικῆς χερσονήσου ἢ Ἰταλίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας. Δύναται δὲ αὐτὸ νὰ διαιρεθῇ 1) εἰς βόρειον Ἰταλίαν περιλαμβάνουσαν τὴν Σαρδηνίαν, τὴν χώραν τῆς Γενούας, τὴν Λομβαρδίαν καὶ τὴν Βενετίαν· 2) εἰς κεντρικὴν Ἰταλίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Αἰμιλίαν (δουκάτα Πάρμης, Μοδένης, Τοσκάνης), καὶ τὴν πρῶην Πικπικὴν ἐπικράτειαν· 3) εἰς μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, περιλαμβάνουσαν τὸ πρῶην βασίλειον τῆς Νεαπόλεως· 4) εἰς τὰς νήσους Σαρδῶ καὶ Σικελίαν. Πολιτικῶς δὲ διακρίνεται εἰς πολλὰς διοικήσεις.

Ἐπισ. πόλεις τῆς βορείου Ἰταλίας εἶνε Τουρῖνον ἐπὶ τοῦ Πάδου, μεσόγειος καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Σαρδηνίας πρῶην πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν μουσεῖον, ἀξιόλογα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ 207 χιλ. κατ. Γένοα, λίαν ὄχυρά, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἄλλοτε χρηματίσασα πρωτ. ἰσχυρᾶς δημοκρατίας καὶ οὖσα πατρὶς τοῦ Χριστοφῆρου Κολόμβου, νῦν δ' ἔχουσα 130 χιλ. κατ. Ἀλεξάνδρεια, λίαν ὄχυρά μεσόγειος πόλις ἐπὶ τοῦ Τανῆρου, ἔχουσα 57 χιλ. κατ. πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ διὰ τὴν νίκην τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος διάσημος κόμη Μιρέγγον. Παντᾶ ἐπὶ τοῦ Τικίνου παρκοπαίου τοῦ Πάδου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. Μεδιόλανα (νῦν Μιλάνου), ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Λομβαρδίας ἐπὶ τοῦ Ὀλόνου ἐντὸς μεγάλου πεδίου, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, σημαντικὴν ἐμπόριον ὀρυζίου καὶ μετάξις, ἀξιόλογον βιομηχανίαν, περίφημον καθεδρικὸν νθὸν καὶ 200 χιλ. κατ.

Βερόνα, ὄχυρά πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀδίου ἔχουσα μέγα Ῥωμαϊκὸν ἀμφιθέατρον καὶ 70 χιλ. κατ. Μάρτυνα ἐπὶ λίμνης σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἀδίου, ὄχυρωτάτη πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ ἀκαδημίαν τῶν ὠκίων τεχνῶν. Παταύιον, ἔχουσα λαμπρὴν πανεπιστήμιον καὶ 55 χιλ. κατ. Βενετία, ἐκτισμένη ἐπὶ 80 διαφόρων νησιδίων, συγκοινωνούντων πρὸς ἄλληλα διὰ πλοικερίων καὶ διὰ 300 καὶ ἔτι πλέον γεφυρῶν, εἶνε μεσαιωνικὴ πόλις ἄλλοτε χρηματίσασα πρωτεύουσα ἰσχυρᾶς δημοκρατίας καὶ ἔχουσα νῦν λαμπροτάτας οἰκοδομὰς, τὸν νθὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, πολύτιμον βιβλιοθήκην καὶ 130 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ κεντρικῆς Ἰταλίας εἶνε Πάρμα (48 χιλ. κατ.) καὶ Πλακετία (40 χιλ. κατ.), ἀρχαῖα πρωτ. δουκάτων καὶ ὠκίαι πό-

λιες ἔχουσαι ὠραίας οἰκοδομὰς. *Φερράρα* ἐπὶ κλάδου τοῦ Πάδου, πατρὶς τοῦ Ἀριστοῦ, ἔχουσα φρούριον ὄχυρόν καὶ 75 χιλ. κατ. *Καρράρα* παρὰ τὴν Θάλασσαν, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά της. *Βοκωνία*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 110 χιλ. κατ. *Φλωρεντία*, ἄλλοτε πρωτ. δημοκρατίας· αὕτη ἐπὶ τοῦ Ἄρνου κειμένη περικυκλοῦται ὑπὸ ὠραίων πεδιάδων καὶ λόφων, ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ παλάτια, ὠραίους κήπους, λαμπροὺς περιπάτους, μουσεῖα ἐκ τῶν λαμπροτέρων τῆς Εὐρώπης, ὠραῖον μητροπολιτ. ναὸν καὶ 170 χιλ. κατ. *Πίζα*, ὠραία πόλις παρὰ τὸν Ἄρνον πρωτ. ποτὲ δημοκρατίας, νῦν δ' ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἶον τὸν καθολικὸν ναὸν, τὸν κεκλιμένον πύργον καὶ τὸ κοιμητήριον περιέχον ὑπὲρ τοὺς 600 τάφους ἐκ Παρίου μαρμάρου καὶ 50 χιλ. κατ. *Λιβόρνο*, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν Θάλασσαν, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. ἐξ ὧν εἶνε καὶ τινες Ἕλληνες καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. *Σιένα*, ἀρχαία πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. ἐνταῦθα λαλεῖται ἡ καθωρτέρα Ἰταλικὴ γλῶσσα.

Ραβέννα παρὰ τὴν Θάλασσαν, πρωτ. κατὰ τὸν μεσαιῶνα τοῦ Ὀνορίου καὶ Θεοδορίου καὶ καταρύγιον ἐνίοτε τῶν Παπῶν ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Πρὸ αὐτῆν κεῖται καὶ ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου ἐξ 8 χιλ. κατ. ἔχουσα πρωτ. τὸν Ἁγ. Μαρτίνον. *Αγκῶνα*, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἰταλίας ἔχουσα φρούριον, λιμένα καλὸν καὶ 80 χιλ. κατ. *Ταϊβιτα-Βέκια*, ἀξιόλογος πόλις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν Θάλασσαν *Ρώμη* ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, πρωτ. νῦν τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἔχουσα ἄπειρα μνημεῖα ἀρχαῖα· οἶον τὸ μέγα ἀμφιθέατρον, τὸ πᾶνθεον, τὴν στήλην τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Τραϊανοῦ κτλ. νεώτερον δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, τὸν μέγιστον ναὸν τῶν δυτικῶν, τὸ Βατικανόν, τὸ πανεπιστήμιον καὶ 300 χιλ. κατ. *Ψωτία* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, ἐπίσημος διὰ τὸν ἀρχαῖον λιμένα. *Περούγια* παρὰ τὴν Τρκασιμένην λίμνην, ὅπου ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Εἰς τὰ παράλια τῆς Τοσκάνης κεῖται ἡ νῆσος *Ελλά*, εἰς ἣν τὸ 1814 ἐξωρίσθη Νεπολέων ὁ μέγας.

Τῆς δὲ μεσημβρινῆς Ἰταλίας εἶνε *Νεάπολις*, ὅχι μικρὸν τοῦ Οὐεσουβίου ἐπὶ θυμασίας θέσεως, πρωτ. τῆς Νεπολίσεως ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα, μέγιστον ἐμπόριον, λαμπροτάτας οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, μουσεῖον ὀνομαστόν κτλ. ἐργοστάσια μεταξωτῶν ὑφανμάτων, χρυσοποιεῖα, χρυσοχοεῖα, ἀργυροχοεῖα, κτλ. καὶ περὶ τὰς 450 χιλ. κατ. Οὐ μικρὸν δὲ ταύτης κεινται τὰ ἐρείπια τῶν πόλεων Ἡρχαλείου καὶ Πομπηίας, αἵτινες ἐπὶ Τίτου (79 μ. Χ.) ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου κατεχώσθησαν. Αἱ πόλεις αὗται ἀπὸ

πολλοῦ ἀνσχισκπτόμεναι παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς πολύτιμα τῆς ἀρχιότητος μνημεῖα. Καπύη ἐπὶ τοῦ Βουλτοῦρου παρὰ τὴν ἀρχαίαν Καπύην, ἐπίσημον τὸ πάλαι διὰ τὰ πλοῦτη καὶ τὴν μακροθακτότητα τῶν κατοίκων της. Γαίτα πρὸς τὴν πρῶν Παικιῆν ἐπικράτειαν, παρχίως καὶ λίαν ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Καστελαμάρι* παρὰ τὰς ἀρχαίας *Σταβίας*, καταστραφείσα, ὡς αὐτως ἐπὶ Τίτου ὑπὸ τοῦ Οἰεσουβίου, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχουσι πολλαὶ μικρὰ νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ *Καπρέα*, ὅπου εἶχε τὰς δικταβίβας δ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης Τιβέριος καὶ ὁ νέος ἦρωσ τῆς Ἰταλικῆς Γαριβάλδης, καὶ ἡ *Ίσχια*, ἔχουσα ἠφιστειῶδες ἔδαφος καὶ παράγουσα ὄρκιους οἴνους. *Τάρας* ΝΑ. τῆς χερσονήσου, πάλαι ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων, ἐμπορικὴ καὶ εὐλίμενος πόλις, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βρεντήσιον*, νέα πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ. ἐνταῦθα καταλήγουσιν οἱ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου σιδηροδρομοί. *Ότρατορ*, ἡ ἐγγυτέρα πόλις εἰς τὴν Εὐρωπαικὴν Τουρκίαν. *Ῥήγιον*, ἡ ἀξιολογώτερά πόλις τῆς Κκλαυρίκς ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας ἔχουσα 40 χιλ. κατ.

Νῆσοι δὲ τοῦ βασιλείου εἶνε *Σικελία*, ἡ μεγαλύτερά νῆσος τῆς Ἰταλικῆς. Ταύτης ἐπισ. πόλις εἶνε Πάλερμον (πάλαι Πάνορμος) ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῆς Σικελίας ἐπὶ ὄρκις θέσεως, ἔχουσα πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον καὶ 230 χιλ. κατ. *Μεσσήνη* πρὸς τὸν πορθμόν, ἀρχαία καὶ ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ δωονύμου πορθμοῦ εὐρίσκεται ὁ βράχος τῆς Σκύλης ἐπὶ τῆς Κκλαυρίκς, καὶ ὁ τῆς Χαρόυθδωος ἐπὶ τῆς Σικελίας ὀνομαστοὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων διὰ τὰς τρικυμίας. Κατὰ τὴν εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Αἴτνης, πολλάκις ὑπ' αὐτῆς καταστραφείσα, νῦν δ' ἔχουσα ἀκαδήμειαν τῶν τεχνῶν καὶ 90 κατ. *Συράκουσαι*, μεγίστη τὸ πάλαι ἑλληνικὴ πόλις ἀποικία τῶν Κορινθίων καὶ πατρὶς τοῦ Ἀρχιμήδους, νῦν δ' ὀλίγον σημεντικὴ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Δρέπατορ* ἐπὶ χερσονήσου εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας μετ' ἑλίμενον ὄχυρόν καὶ 40 χιλ. κατ.

Πρὸς Β. τῆς Σικελίας κεῖται αἱ νῆσοι τοῦ *Αἰόλου* ἢ *Λιπάραι*, ὧν ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ *Λιπάρα* ἀπασσι δὲ αὐταὶ εἶνε ἠφιστειῶδες. *Σαρδῶ*, νῆσος μεγάλη ΒΔ. τῆς Σικελίας· ταύτης ἐπισ. πόλις εἶνε *Καλιάρι* ἔχουσα 35 χιλ. κατ. Πρὸς Δ. δὲ τῆς Σικελίας αἱ *Αἰγάδες* νῆσοι, ὅπου ὁ ὑπάτος τῶν Ῥωμαίων *Κάτουλος* ἐνίκησε τοὺς *Καρχηδόνιους*, καὶ ΝΑ. τούτων ἡ *Παρτελαρία* (Ὠλυγία ;), ἠφιστειῶδης νῆσος καὶ πλήρης σπηλαίων.

Πρὸς Ν. τῆς Σικελίας κεῖται ἡ νῆσος, *Μάλτα*, ὑποκειμένη ἀπὸ

τοῦ 1815 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχουσα μετὰ τῶν παρακει-
μένων νησιδίων 150 χιλ. κατ. καταγωγῆς Ἀραβικῆς καὶ δυ-
τικῆς τὴν θρησκείαν, καὶ πρωτεύουσαν τὴν Βαλένταν, ἐκ
τῶν ὑγρωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσαν 90 χιλ. κατ.
λαμπρὸν λιμένα, ὠραίους κήπους καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰταλίας εἶνε 296300 τετρ. στάδ.
οἱ δὲ κάτ. 28 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Ἡ Ἰταλία εἶνε ἐκ τῶν μεσημερινωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης,
ἔχουσα κλίμα θερπνὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐκτὸς τῶν μεσογείων χωρῶν,
ἔπου ὑπάρχουσι λίμναι. Ἔχει δὲ θελκτικὰς καὶ ὠραίας πεδιάδας
μάλιστα δ' εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς πλῆθος ποταμίων καὶ ποταμῶν,
οἵτινες καταστάνουσιν αὐτὴν τὴν πλουσιωτέραν χώραν τῆς Εὐρώ-
πης, παράγουσαν γεννήματα, ὄρζιον, βάμβακα, ἔλαιον, οἶνον καὶ
μάλιστα παρὰ τὸν Οὐεσούβιον τὸν καλούμενον δάκρυα τοῦ Χρι-
στοῦ, πορτοκάλια, λεμόνια, ζαχαροκάλιον κλ. καὶ τρέφει μελί-
σας καὶ μεταξοσκώληκας ἰδίᾳ εἰς τὰ βόρεια χώρας τῆς· ἡ δὲ
κτηνοτροφία εἶνε ἀνεπτυγμένη καθ' ἄπασαν τὴν χερσόνησον· διὸ
καὶ τρέφει λαμπροὺς βοῦς, βουβάλους, ἵππους, ἡμιόνους καὶ ἐξεί-
ρητα πρόβατα. Ἀλλὰ καὶ ἄγρια ζῷα ἔχει, οἷον ἄρκτους, λύκους,
ἀγριοχοίρους, ἔτι δὲ πτηνὰ, γυπάς, ἀετοὺς κλ.

Εἰς τὸ νότιον αὐτῆς συμβαίνουσιν ἕνεκα τῶν ἠρικιστείων σει-
σμοῖ κατκαστρεπτικοί, τὰ δὲ ὄρη τῆς παρέχουσι σίδηρον, χαλκόν,
διάφορα μέταλλα, ἀλάβεστον κλ.

Αἱ δ' ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα κατὰ τὸν ΙΕ'. καὶ ΙΣ'. αἰῶνα
ἦνθουν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ ἤδη οὐχ ἦντον αὐταὶ καλλιεργοῦνται·
ἰδίως ὁμοῦ ἔχουσι ἐπίδοσιν αἱ ὠραῖαι τέχναι ἢ ζωγραφικὴ, ἢ
γλυπτικὴ καὶ ἢ μουσικὴ. Καὶ βιομηχανίαν δ' ἔχει αὕτη ἀξιόλογον·
οἷον μεταξωτῶν ὕφασμάτων, χρυσταλλίνων καὶ πηλίνων ἀγγείων
κλ. ἔτι δὲ πολλοὺς σιδηροδρόμους καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Μῆκ. Α. 1⁰—10⁰ 37'.

Πλάτ. Β. 36⁰ 1'—42⁰ 45'.

Ἡ Ἰσπανία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ Ἀ-
τλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ.
ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Πορτογαλίας.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ νῦν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη
Ἰσηρία, ἐστύθησαν ἀποικίαι ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων οἱ Φοίνικες· εἴτα
δὲ κατεστάθησαν ἐν αὐτῇ οἱ Καρχηδόνιοι. Μετὰ δὲ τὸν Β'. Καρχηδονικὸν πό-
λεμον ὑπετάγη ἡ χώρα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὸ δὲ 500 μ. Χ. ὑπέπεσαν ὑπὸ τὴν
ἐξουσίαν τῶν Γότθων, καὶ τὸ 711 μ. Χ. ὑπὸ τοὺς Ἀραβας. Ἀλλ' ἐκθηλυθέν-
των καὶ τούτων, ἀπεσπῶντο κατὰ μικρὸν τμήματά τινα ἀπὸ τῶν Ἀραβικῶν

κρατῶν καὶ ἐσχημάτιζον ἴδια χριστιανικὰ βασίλεια· οἶον τὸ τῆς Πορτογαλίας (1139 Ἀλφόνσος), τῆς Ἀραγωνίας, τῆς Καστίλλιας, κλ. μέχρις οὗ τὸ 1492 συγχωνευθέντων θλων τῶν βασιλείων τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τὸ στέμμα τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης, ἐδιώχθησαν ὑπ' αὐτῶν οἱ Ἀράβες ἐκ τῆς Ἰσπανίας. Μετὰ ταῦτα δὲ ἠνώθη ἡ Ἰσπανία εἰς ἓν κράτος μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ πάλιν μετὰ μακρὸν πόλεμον ἐχωρίσθη· τὸ δὲ 1658 ἠνώθησαν ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία εἰς ἓν κράτος· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1640 πάλιν ἡ Πορτογαλία ἐχωρίσθη τῆς Ἰσπανίας καὶ ἔκτοτε ἀποτελεῖ ἴδιον κράτος. Εἶτα δ' ἐπέκυψαν μετὰ τὴν Γαλλικὴν (1789) ἐπανάστασιν εἰς τοὺς Γάλλους· ἀλλὰ τὸ 1815 τούτων ἀπαλλαγθεὶς αὐταὶ ἀπείτεσαν ἑκατέρω ἴδιον συνταγματικὸν κράτος.

Ὁρη τῆς Ἰσπανίας εἶνε τὰ *Πυρηναῖα* (3500 μέτρ.), χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Τούτων ἐπισ. σειραὶ εἶνε· 1) τὰ ὄρη τῆς *Ἀστουρίας* ἐκτεινόμενα πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Φινιστέρου ἀκρωτηρίου· 2) τὰ *Ἰβηρικὰ ὄρη*, ἕτινα ἠνωμένα μετὰ τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας ἐκτείνονται ἐκ τοῦ Π.Δ. πρὸς τὸ Ν.Α. μετὰ ταῦτα δὲ συνέχονται τὰ ὄρη τοῦ *Τολέδου*, ἡ *Σιέρα Μορένα* καὶ *Σιέρα Νεβάδα* ἐκτεινόμενα εἰς Α. πρὸς Δ.

Ποταμὸς ἐπισ. αὐτῆς εἶνε ὁ *Ἑβρος* (Ἰβηρ), πηγάζων ἐκ τῶν *Πυρηναίων* καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ *Δούριος* ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων πηγάζων καὶ ῥέων πρὸς Δ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ *Τάγος*, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἰσπανίας (750 χιλιομ. μῆκ.), ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων πηγάζων καὶ ῥέων Ν.Α. ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ *Γουαδιάνας*, ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀσάκτως ὀρέων αὗτος εἰσερχόμενος εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ προχωρῶν πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῶν *Γαδείρων*· ὁ *Γουαδαλκονίβερρος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς *Σιέρας Μορένης* ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ἰσπανίας, διηρημένης εἰς 48 τμήματα, εἶνε *Μαδρίτη* ἐπὶ τοῦ *Μανσαναρέζου*, ὠραία πόλις πρωτ. τοῦ βασιλείου ἔχουσα ὠραίους περιπάτους, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ 400 χιλ. κατ. *Σαλαμάνκα* πρὸς Δ. ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της, κλυομένη διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκοδομῶν της μικρὰ *Ρώμη*. Ἅγιος *Ἰάκωβος* τῆς *Κομποστέλης* εἰς τὸ Β.Δ. ἔχουσα περίφημον κathedρικὸν Γοθικὸν ναὸν καὶ 30 χιλ. κατ. *Βίλλαον* πρὸς Β. ἡ πρώτη ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῶν ὠραίων μαλλίων τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα 125 χιλ. κατ. *Σαραγόσσα* εἰς τὸ Β.Α. ἐπὶ τοῦ Ἑβρου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 90 χιλ. κατ. *Βαρκελόνη*, εὐκλειμενος, ὀχυρωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 190 χιλ. κατ. *Βαλόρηθ* πρὸς Α. ἐν θερπνοτάτῃ πεδιάδι, ἔχουσα πολλὰ ἐργαστήσια μεταξῆς, μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, ὠραίους οἶκους, πανεπιστήμιον καὶ 150 χιλ. κατ. *Αλικάντη* πρὸς Α. παράλιος πόλις καὶ ἐμπορικὴ, παράγουσα λαμπροὺς οἶνους καὶ ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Μουρκία* πρὸς τὸ Ν.Α. ἐπίσημος διὰ τοὺς οἶνους της, ἔχουσα 80 χιλ.

κατ. *Καρθαγένη* πρὸς Ν. λαμπρὰ πόλις καὶ πολεμικὸς λιμὴν ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Γρενάδα* ΝΔ. ἐπὶ ἑξαίσιος θέσεως, ἔχουσα 70 χιλ. κατ. καὶ περίφημον ἀρχαῖον πικλάτιον (α). *Μαλάκα* πρὸς Ν. εὐλίμενος πόλις πρὸς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα μέχρι ἐμπορίου οἴνων καὶ 120 χιλ. κατ. *Γιβραλτάρ*, ὄχρωσάτη πόλις ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ, ἔχουσα μέχρι ἐμπορίου, 25 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1704 ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἄγγλους. *Κάδιξ* (πάλαι *Γάδειρα*) πρὸς Ν. λίαν ὄχυρά πόλις, ἔχουσα μέχρι πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα καὶ 70 χιλ. κατ. *Σεβίλλα* (πάλαι Ἴσπαλις) παρὰ τὸν Γουαδαλκούβερρον ἐπὶ θαυμασίας θέσεως ἐν μέσῳ πεδιάδος κεκαλυμμένης ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ ἄλλων δένδρων διαφόρων, ἔχουσα 130 χιλ. κατ. *Κορδύβη* παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, σώζουσα ἔτι μεγαλοπρεπὲς τσαμίον καὶ ἔχουσα 50 χιλ. κατ. (β). *Τόλεδορ* ἐπὶ τοῦ Τάγου ΝΔ. τῆς Μεδρείτης, τὸ πάλαι ἐπίσημος πόλις καὶ νῦν ἔτι ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῷ τμήματι τῆς Καταλωνίης πρὸς τὰ Πυρηναῖα κεῖται ἡ δημοκρατία τῆς *Ανδόρας* (15 χιλ. κατ.), προστατευομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Νῆσοι αὐτῆς εἰς τὴν Μεσόγειον εἶνε αἱ *Βαlearίδες*, τῶν ὁποίων ἐπισ. εἶνε ἡ *Μαϊόρκα*, νῆσος εὐφροσάτη, ἔχουσα πρωτ. *Πάλμαρ* μὲ ὕψ. 40 χιλ. κατ. καὶ ἡ *Μινόρκα*, ἔχουσα πόλιν *Μάχωνα* μὲ λαμπρότατον λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ. *Ίβικα* νῆσος μὲ ὁμων. πόλιν, ἔχουσα πλούσια ἀλοπηγεῖα. *Φορμεντέρα* καὶ *Γαβρέρα*, λίαν μικραὶ νῆσοι.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰσπανίας εἶνε 508000 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 16 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς. Οἱ σημερινοὶ Ἴσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι εἶνε μίγμα ἀρχαίων *Κελτῶν*, *Ῥωμαίων*, *Γόθων*, *Σουήθων* καὶ *Ἀράβων*· τούτου ἕνεκα καὶ ἡ γλῶσσά των εἶνε μίγμα Λατινικῆς, Ἀρχαϊκῆς Γερμανικῆς, καὶ Κελτικῆς γλώσσης, οἱ δ' ἐν αὐτῇ Οὐάσκωνες λαλοῦσι τὴν Οὐάσκωνικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Ἰσπανία διατεταταμένη ὑπὸ σειρῶν ὄρεων ἔχει κλίμα εὐκρὲς, πλὴν τῶν νοτίων μερῶν, ἅτινα προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀνέμου *Σολανου*· τὸ δ' ἔδαφος καίτοι κακῶς καλλιεργημένον παράγει οὐχ ἥττον γεννήματα, πορτοκάλια, λεμόνια, βάμβακα, ζαχαροκλάμον, ξυλοκέραττα, ἔλαιον, οἴνους· ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, θείου, γαιωνοθήκων, ἄλατος, μινεράλων, κλ. ἔτι δὲ τρέφει μεταξὺ σκώληκος, λαμπρὰς αἰγας καὶ ὄρνιθους εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας ἵππους καὶ ἡμιόνους, καὶ ἔχει ὄχι πολὺ ἀνεπτυγμένον ἐμπόριον.

(α) Ἐπὶ τῶν Ἀράβων αὕτη εἶχεν 80 ἑκατ. κατ.

(β) Ἐπὶ τῶν Ἀράβων εἶχεν αὕτη 300 χιλ. κατ.

Ἡ ππιδεία ἐν αὐτῇ δὲν εἶνε πολὺ διαδεδομένη εἰς τὸν λαόν, ἀν καὶ ἔχη πολλὰ πικνεπιστήμια, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν ὀνομαστά κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Ἀπὸ τινος ὁμοῦ χρόνου ἤρχισαν οἱ Ἰσπανοὶ νὰ ἐπιμελῶνται τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν καὶ νὰ ἐνασχολῶνται εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ὡσαύτως δὲ κατεσκευάσαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας καὶ ἀξιολόγους σιδηροδρόμους. Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Ἰσπανία εἰς τὴν Ἀφρικὴν, Ἀμερικὴν καὶ Ὠκεανίαν (6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.).

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Μῆκ. Α. 8⁰ 35' — 11⁰ 51'.

Πλάτ. Β. 36⁰ 57' — 42⁰ 5'.

Ἡ Πορτογαλία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας, πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ἡ ὄρη αὐτῆς εἶνε τὰ τῆς Ἀστούριαις ἐκτεινόμενα εἰς τὰ βόρεια τῆς Πορτογαλίας· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἔχει ὄρη ὑψηλὰ τὴν Σιέραν Ἐστρέλλα (2000 μέτρ.), συνέχειαν οὖσαν τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων.

Ποταμοὶ αὐτῆς, πλὴν τῶν ῥηθέντων ἐν Ἰσπανίᾳ Δουρίου, Τάγου καὶ Γουαδιάννα οἵτινες διέρχονται καὶ διὰ τῆς Πορτογαλίας καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, εἶνε καὶ ὁ Μίνος πρὸς Β. τοῦ Δουρίου, ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστούριαις πηγάζων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 6 τμήματα εἶνε Λισβῶνα, πρωτ. τοῦ βασιλείου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τάγου· ἐκτισμένη δ' ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου ἔχει θέαν θαυμασίαν, λιμένα ἐκ τῶν εὐρυχωροτέρων τῆς Εὐρώπης πλήρη πάντοτε πλοίων, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον καὶ 230 χιλ. κατ. Καῦμβρα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μονδέγου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. Ὀπόρτορ πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουρίου ἐπὶ λαμπρὰς θέσεως, ἡ ἐμπορικωτάτη καὶ πλουσιωτάτη μετὰ τὴν Λισβῶνα πόλις τῆς Πορτογαλίας, περίφημος διὰ τοὺς οἴνους τῆς καὶ ἔχουσα 110 χιλ. κατ. Βράγα πρὸς Β. χρηματίσασα πρωτ. τῶν Σουήθων καὶ ἔχουσα ἐργοστάσια ὄπλων καὶ 18 χιλ. κατ. Βραγάνση ΒΑ. εἰς τῆς κατὰγεται ἡ νῦν βασιλεύουσα οἰκογένεια. Ἐβούρα ΝΑ. ἔχουσα ὄρειον καθεδρικὸν ναὸν καὶ 15 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πορτογαλίας εἶνε 9300 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 4 $\frac{2}{3}$ ἑκατ. ἅπαντες δυτικοὶ κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε λίαν θερμὸν εἰς τὰ περὶ τὰς ἀλῆς, ἀλλὰ γλυκύ, τερπνὸν καὶ ὑγιεινὸν εἰς τὰ μεσόγεια· τὸ δ' ἔδφος εἶνε ὀρει-

ΕΥΡΩΠΗ.

νόν, διακοπτόμενον ὑπὸ τερπνῶν πεδιάδων, παραγουσῶν λεμόνια, πορτοκάλια, οἶνον, ἀμύγδαλα, σῦκα κλ. ἀλλ' ἡ γεωργία εἶνε πολὺ ἐν αὐτῇ παρημελημένη, καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ αὐτῆς μένουσιν ἀκαλλιέργητα· παράγει δὲ καὶ ἕλας ἄφθονον καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν. Ὡσαύτως ὁ πολιτισμὸς εἶνε μᾶλλον ἐν αὐτῇ προχωρημένος ἢ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἀλλ' ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε εἰσέτι ἐνταῦθα λίαν παρημελημένη.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει κατὰ τήσεις εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν μόνον τὰ ΝΑ. τῆς νήσου Τιμόρης (τὸ ὅλον περὶ τὰ 4 ἑκατ. κατ.).

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ.

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΓΑΛΛΙΑ.

Μηκ. Α. $1^{\circ} 9'$ — $56'$.

Πλάτ. Β. $42^{\circ} 20'$ — $51^{\circ} 5'$.

Ἡ Γαλλία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βορείου Θαλάσσης, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γερμανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Θαλάσσης τῆς Μάγχης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Γαλλία, τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Γαλατία, διάφορα μικρὰ κράτη ἀποτελοῦσα, τὰ ὅποια ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατὰ δὲ τὸν Δ'. αἰῶνα μ. Χ. οἱ Φράγγοι ἐκυρίευσαν τὴν χώραν καὶ τὴν ὠνόμασαν Φραγγίαν. Ἐκτοτε δὲ καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 843 ὅτε μὲν ἀπολύτως βασιλευομένη, ὅτε δὲ δημοκρατουμένη καὶ ὅτε συνταγματικὴν ἔχουσα πολιτεῦμα ἢ καὶ αὐτοκρατορίαν διέμεινε ἀνεξάρτητος, λαβοῦσα τὸ 1814 τὰ μέχρι τοῦ 1860 αὐτῆς ὄρια ἀλλὰ τὸ 1860 κοινὴν συγκαταθέσει τῶν λαῶν καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας ἢ Σαβοῦα καὶ ἡ Νίκαια προσετέθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ δὲ 1871 μετὰ φονικὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσίας πόλεμον ἀφῆρέθη ἀπ' αὐτῆς ἡ τῆς θείσεως ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ πρῶν γερμανικὴ Λοθαριγγία, αἵτινες ἀπέτελεσαν μέρος τῆς Γερμανίας.

Ἡ ὄρη τῆς Γαλλίας τὰ ὄρη ἐκτείνονται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τοῦτων ἐπισημότερα εἰς τὸ νότιον εἶνε αἱ *Κηβόραι* (1774 μέτρ.) εἰς δὲ τὸ βόρειον τὰ *Βόσγια* (1428 μέτρ.), καὶ τὰ *Ἀρδενα* ἔχοντα πρὸς Α. τὴν πεδιάδα τοῦ Ῥήνου· αἱ *Ἀλπεις* πρὸς Α. χωρίζουσιν τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας, ὧν ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶνε ὁ *Τόσας* (1700 μέτρ.)· τὸ *Λευκὸν ὄρος* (1810 μέτρ.), τὸ ὑψιστον ὄρος τῆς Εὐρώπης· τὸ *Κέρισον* (3493 μέτρ.) καὶ τὸ *Βήσουλον* τέλος τὰ *Πορρηγαῖα* ΝΔ. χωρίζοντα τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας.

Ποταμοί τῆς Γαλλίας εἶνε πρὸς Β. ὁ Μούσης καὶ ὁ Σκάλις, ἀμφοτέρω ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκουάνας, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους *Tasselotou* καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Παρισίων ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Λείγηρ, ἐκ τῶν Κηθενῶν πηγάζων καὶ ὁ Γαρούνας ἐκ τῶν Πυρηναίων, ἐκβάλλουσι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· ὁ Ροδάρς, ὀρειτικὸς ποταμὸς ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων δυτικῶς καὶ τέλος πρὸς νότον ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Γαλλίας, διηρημένῃς εἰς 86 νομοῦς, εἶνε Παρίσιοι, κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Σηκουάνη καὶ ἐπὶ δύο αὐτοῦ νήσων, πρωτ. τῆς Γαλλίας, ἔχουσα πολλοὺς καταφύτους τόπους, ὡς τὰ Ἠλύσια πεδία, λαμπροὺς περιπάτους, μεγάλας καὶ πλατεῖας ὁδοὺς, ἐπισήμους οἰκοδομὰς, ἀνάκτορα, ναοὺς, θέατρα, πανεπιστήμια, νοσοκομεῖα, τὸν στρατῶνα τῶν ἀπομάχων, τὸ σχολεῖον τῶν ὀρκίων τεχνῶν, τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἄπειρα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ ἐργοστάσια καὶ 2,200,000

κατ. Εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου κατὰ τὸν πολιτισμόν, τὴν πληθὺν καὶ ποικιλίαν τῶν δημοσίων μνημείων, ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμόν καὶ ἡ τετάρτη κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἔχουσα περιφέρειαν 33 χιλιομ. *Βερσαίλια*, ὄχι μακρὰν τῶν Παρισίων πρωτ. τῆς Γαλλίας μέχρι τῆς Γαλλικ. μεταπολιτεύσεως (1789), ἔχουσα 50 χιλ. κατ. ὄραϊα ἀνάκτορα μετὰ λαμπρῶν κήπων καὶ λαμπρὸν μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας. *Ρουένη* ἐπὶ τοῦ Σηκουάνη, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Γαλλίας, πατρὶς τῶν δύο Κορνηλιῶν, ἔχουσα λαμπροὺς Γοτθικοὺς ναοὺς, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 105 χιλ. κατ. *Αμιένη*, ὄχυρά πόλις ἔχουσα κathedριὸν ναόν, ἀξιόλογον βιομηχανίαν διαφόρων ὑφανμάτων καὶ 70 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου. *Αἰλλή* πρὸς τὸ Βελγιον, ὄχυρωτάτη πόλις τῆς Γαλλίας ἔχουσα βιομηχανίαν ἀξιόλογον καὶ 160 χιλ. κατ. *Καλαί*, ὄχυρά πόλις ἐπὶ τοῦ ὄρων. πορθιοῦ· ἐντεσθ. διαβαίνουσι συντομώτερα ἐκ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Χάβρη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκουάνη, λίαν ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 90 χιλ. κατ. *Χερβοῦργον* ἐπὶ γερμανοῦ νήσου, ἔχουσα ὄχυρώτατον καὶ εὐρυχωρώτατον πολεικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα καὶ 40 χιλ. κατ. *Βρέστη*, ἔχουσα λαμπρὸν καὶ ἀσφαλῆ πολεμικὸν λιμένα, ναύσταθμον ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ 70 χιλ. κατ. *Νάντη* ἐπὶ τοῦ Λείγηρος, ὄραϊοτάτη καὶ ἐμπορικ. πόλις ἔχουσα λαμπροὺς περιπάτους, ὄραϊκὰ γέφυρα, κελὸν λιμένα τυχαζόμενον ὑπὸ πολυαριθμῶν πλοίων καὶ 120 χιλ. κατ. *Τορση*, μεσόγειος πόλις ἡ ἐπικλυομένη τὸ περιβάλλον τῆς Γαλλίας, ἔχουσα ἐπὶ τοῦ Λείγηρος ὄραϊκὸν γέφυρα καὶ 42 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην Κάρλος ὁ Μάρτελος κατέστρεψε τοὺς κατὰ τῆς Εὐρώπης

ἐκστρατεύσαντας Ἄραβας (733 μ. Χ.). Ἀὐρηλία (Ὁρλεάνς) ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Αἰγίηρος, ἀρχαία πρωτ. ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον οἴνων, ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 50 χιλ. κατ.

Βορδῶ (Βουρδίγαλλζ), ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γαρόννα, ἔχουσα ὠρεῖον λιμένα πλῆρη σχεδόν πάντοτε ἐκ διαφόρων πλοίων, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα οἴνων μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ 275 χιλ. κατ. Τολῶσα πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῆς διώρυγος Λαγκεδόκου καὶ τοῦ Γαρόννα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ Μεσόγειος μετὰ τὸν Ἀτλαντικόν, ἔχουσα κκονοχυτήρια, ἀναδήμεικν, μέγα ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. Μομπελιέρον εἰς τὸ ΝΑ. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως, ὅθεν βλέπομεν τὰ Πυρηναια, τὰς Κηθένας, τὰς Ἀλπεις καὶ τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα 55 χιλ. κατ. κκλὰς οἰκοδομάς, ἀξιόλογον ἱατρικὴν σχολὴν, ἐν ἧ ἐσπούδασε καὶ ὁ ἡμέτερος σοφὸς Κοραΐς, βοτανικὸν κῆπον, ἐργοστάσια καὶ ἐμπόριον οἰνοπνευμάτων.

Νίμη πρὸς Α. ὠρεῖα πόλις μετὰ λαμπρὰς ἀρχαίας οἰκοδομάς καὶ 60 χιλ. κατ. Ἀβινιῶν ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, ἔχουσα σημεντικὸν ἐμπόριον οἴνου, ἐλαίου, ἀρωμάτων καὶ 40 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1307—1377 χρηματίσασα ἔδρα τῶν Ηκπῶν. Μασσαλία, ἡ ἐμμοικωτέρα καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον ἀποικία τῶν Φωκαέων (600 π. Χ.), ἔχουσα ἐξ λαμπρῶν λιμένων καὶ 320 χιλ. κατ. Τουλών, ὄχυρα πόλις καὶ εὐρυχωρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα 70 χιλ. κατ. μέγα ἐμπόριον οἴνων, οἰνοπνευμάτων, ἐλαίου, σαπωνίου κλ. Νίκαια, παρχίλιος πόλις ἔχουσα 52 χιλ. κατ. ἔνεκα δὲ τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος τὸν χειμῶνα συναθροίζονται ἐν αὐτῇ πληθὸς ξένων ἐκ διαφόρων πόλεων τῆς Εὐρώπης. Σιαμπερὴ ΝΑ. ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Σκωτίας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Κλαρμόντιον πρὸς Β. τῆς Νίμης, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1095 τῶν δυτικῶν (Σταυροφορία) εὐνοδον, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἅγιος Στέφανος πρὸς Α. ταύτης, βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ μάλιστα ὄπλων, ἔχουσα ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα γαιαθοράκων καὶ 125 χιλ. κατ. Αὐὸν πρὸς Β. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Σκόνου, εἶνε ἡ δευτέρη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλλίας καὶ πατρὶς πολλῶν διασήμων ἀνδρῶν, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων τῆς 350 χιλ. κατ. μέγιστον ἐμπόριον, μέγιστην βιομηχανίαν καὶ μάλιστα μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ναρσή, πόλις ὠρεῖα ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 66 χιλ. κατ. Ῥήμιοι, ὅπου τὸ πάλαι ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ἔχουσα 80 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Κόρσικ (Κόρσικκ νῆν), ἔχουσα 236 χιλ. κατ. Ταύτης πρωτ. εἶνε Αἰάκειον, λίαν ὄχυρα

καὶ εὐλίμενος πόλις, πατρὶς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Βαστία, ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Κύρνου καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γαλλίας εἶνε 528000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 40 ἑκατ. δυτικοί, πλὴν 1 1)2 ἑκατ. διαμυρτυρομένων, κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς.

Οἱ σημερινοὶ Γάλλοι εἶνε μῆγμα ἀρχαίων Κελτῶν, Ἑλλήνων ἀποίκων, Ῥωμαίων, καὶ Ἀγγλῶν κατοικούντων τὸ ΒΔ. μέρος τῆς Γαλλίας. Ὑπάρχουσι δ' ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑβραῖοι περὶ τὰς 80 χιλ. διεσπαρμένοι εἰς τὰς διαφόρους αὐτῆς πόλεις.

Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον συγκερασμένων τῆς Εὐρώπης, ὃ ἀπὸ αὐτῆς καθαρὸς καὶ ὑγιεινός, ἀλλ' εἰς τὸ ΝΔ. ἐνίστε φυσιῶσιν ὀρητικῶς βορειοδυτικοὶ ἀνεμοὶ καὶ συχνὰ πίπτουσι χιάλαι, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ μέρη καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὄρεων τὸ κλίμα εἶνε βροχερώτατον· εἰς τὸ Β. τὸ ἔδαφος εἶνε πεδινόν, παρὰ γὰρ ἀφθόνους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ τρέφον λαμπρὰ πόμικτα· τὸ Α. περιέχει τὰ ὄρη Ἰόραν καὶ Βόσγια καὶ τὰς πεδιάδας τοῦ Σκόνου, τὸ δὲ Δ. εὐφύρους πεδιάδας παραγοῦσας λαμπροὺς οἴνους, καὶ τὸ κεντρικὸν ὠρκαὶς πεδιάδας, αἵτινες προφυλαττόμεναι ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων παράγουσιν ἔλαιον, λεμόνια, πορτοκάλια, λαμπροὺς οἴνους, οἷον τὸν Καμπανίτην καὶ τὸν Βορδικόν, καὶ τρέφουσι μεταξοσκώληκας· ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ γκιανθράκων.

Ἡ βιομηχανία αὐτῆς εἶνε μεγίστη καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμαιοτάτον, βοηθούμενον τὸ μὲν ἐσωτερικὸν ὑπὸ πλήθους πλωτῶν ποταμῶν, διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, τὸ δ' ἐξωτερικόν, προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ πολεμικοῦ αὐτῆς ναυτικοῦ. Ἡ δὲ παιδεία εἶνε μὲν ἀνεπτυγμένη ἐν Γαλλίᾳ μεγάλως, ἀλλ' ὑπάρχουσιν εἰσέτι καὶ πλεῖστοι Γάλλοι μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Γαλλία εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους ὑπὲρ τὰ 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Μήκ. Α. 30° 37' — 60° 9'

Πλάτ. Β. 45° 49' — 47° 49'

Ἡ Ἑλβετία, οὕσα τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἰρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

ΣΗΜ. Ἡ Ἑλβετία, διακρινόμενη πάντοτε διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων τῆς, ἀπετάθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Εἶτα σφραγίσθη

μέρος τῆς Γαλλίας, ἔπειτα τῆς Γερμανίας· τὸ δὲ 13:8 μ. Χ. ἐπαναστατήσασα κατὰ τῶν Γερμανῶν ἐσχημάτισε κράτος ανεξάρτητον, ἀδιακόπως αὐξανόμενον μέγρι τοῦ 1815, ὅτε αἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἔθεσαν τὰ σημερινὰ αὐτῆς ὅρια.

"*Ὀρη* τῆς Ἑλβετίας, εἶνε αἱ *"Αλπεῖς* κείμεναι μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς Ἰταλίας· διακροῦνται δὲ αὐταὶ εἰς δύο μέρη, εἰς δυτικὸν καὶ ἀνατολικόν· καὶ τὸ μὲν δυτικὸν ἐκ μιᾶς μόνης σειρῆς ἀποτελούμενον ἐκτείνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἀπολήγον ἀποτόμως εἰς τὸ Λυγιστικὸν πέλαγος ἢ κόλπον τῆς Γενούας· τούτου ἐπισκορυφὴ εἶνε πρὸς Ν. τὸ *Βήσουλον* (3838 μέτρ.).

Τὸ δὲ ἀνατολικὸν κείμενον πρὸς Β. τῆς Λομβαρδικῆς πεδιάδος διευθύνεται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ σχηματίζει: 1) τὰς κεντρικὰς *"Αλπεῖς*, τῶν ὁποίων ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶνε τὸ *Λευκὸν ὄρος*, ἢ *Ρόζα* (4686 μέτρ.), τὸ *Κέρβιον* (4600 μέτρ.), καὶ τὸ τοῦ *Ἀγίου Βερνάρδου* (3600 μέτρ.)· ἐπὶ τούτου εἰς ὕψος 2430 μέτρ. κεῖται τὸ πτωχοτροφεῖον τοῦ *Ἀγίου Βερνάρδου* τὸ ὑψηλότερον καταφικημένον μέρος τῆς Εὐρώπης· τούτων δὲ συνέχεις εἶνε καὶ ὁ πρὸς τὴν Γαλλικὴν Ἰόρκι· 2) τὰς *Ἀνατολικὰς "Αλπεῖς*, αἵτινες συνιστᾶμεναι ἐκ τριῶν σειρῶν τῶν *Νωρικῶν*, τῶν *Καρνικῶν* καὶ τῶν *Ἰουλιακῶν "Αλπεων*, διευθύνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ μεγάλων κοιλάδων. Μετὰ δὲ τῶν *Ἰουλιακῶν* καὶ *Δυναρκῶν "Αλπεων* ἐνώνονται καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἐκ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσιν οἱ ἐξῆς ποταμοί, πρὸς Β. ὁ *Ῥήνος*, ὅστις ἐκ τοῦ ὄρους *Ἀδοῦλα* πηγάζων καὶ σχηματίζων τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας προχωρεῖ εἰς πρὸς Δ. εἶνε λίαν ταχὺς ποταμὸς καὶ σχηματίζει πολλοὺς κεντρικίτας, ὧν ἐπιστημότερος εἶνε ὁ τῆς *Στραγοῦσης* (22 μέτρ. ὕψ.)· ὁ *Ροδανός*, ὅστις σχηματίζων τὴν μεγάλωπρεπῆ λίμνην *Λεμάνη* ἢ τῆς *Γενεύης* εἰσέρχεται εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ τέλος ὁ *Ῥίνο* πρὸς Ν. ὅστις πίπτων εἰς τὴν λίμνην *Μεῖζορα* ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ χύνεται εἰς τὸν Πάδον.

Λίμναι δ' ἐπισκορυφῆς αὐτῆς εἶνε ἡ *Κωνσταντία*, ἡ *Λυκέρνη*, ἡ *Νευσιατέλη*, ἡ *Ζυρίχη* καὶ ἡ *Λεμάνη* ἢ τῆς *Γενεύης* ἡ ὠραιότερα τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἐπισκορυφῆς τῆς Ἑλβετίας, συνισταμένης ἐξ 22 ὀροσπόνδων τοπαρχιῶν, εἶνε ἡ *Βασιλεία*, διχρεομένη ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, λίαν βιομηχανοῦ καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον καὶ 60 χιλ. κατ. *Ζυρίχη* πρὸς Β. τῆς ὁμων. λίμνης εἰς θέσιν θελκτικὴν, ἔχουσα 50 χιλ. κατ. ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ πανεπιστήμιον. *Ἀλτδέρση*, ἡ κοιτίς τῆς Ἑλβετικῆς ἐλευθερίας καὶ πατὴρ τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου, ἐνὸς τῶν πρώτων θεμελιωτῶν τῆς Ἑλβετικῆς δημοκρατίας· *Λυκέρνη* πρὸς τὰ ΝΔ. ἐπὶ ὁμων. λίμνης λίαν ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Βέρνη*,

πρωτεύουσα τῆς Ἑλβετικῆς δημοσπονδίας, ἐκτισμένη ἐπὶ χειρσονήστου τοῦ (Αἴβου, ἔχουσα ὠραίαις οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 50 χιλ. κατ. Λαυσαίνη παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα γραφικὴν τοποθεσίαν καὶ 30 χιλ. κατ. Γενεὺς, κειμένη καθ' ἓ μέρος ὁ Ῥοδανὸς ἐξέρχεται τῆς ὁμων. λίμνης, εἶνε πόλις ὠραία ἔχουσα πανεπιστήμιον (Καλθῖνος, θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις), ὀνομαστὸν βοτανικὸν κῆπον, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, περίφημα χρυσοχοεῖα καὶ ὠρολογοποιεῖα καὶ 50 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Ἰωάν. Ρουσσῶ καὶ τοῦ Νεκέρου πατρὸς τῆς κυρίας Στάελ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλβετίας εἶνε 41400 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 2 $\frac{3}{4}$ ἑκατ. ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ εἶνε διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ ἄλλοι δυτικοί. Αἱ 22 αὐταὶ τοπαρχίαι σχηματίζουσιν 27 μικρὰ κράτη ἀποτελοῦντα δημοσπονδίαν, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ διατήρησις τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς κατὰ πάσης ἐξωτερικῆς προσβολῆς. Ἄπασαι δ' αἱ ὑποθέσεις τῆς δημοσπονδίας κανονίζονται ὑπὸ διαίτης συγκροτουμένης ὑπὸ ἀντιπροσώπων ὄλων τῶν μικρῶν τούτων κρατῶν ἐσωτερικῶς δ' ἕκαστον τούτων διοικεῖται ὑπὸ ἰδίαις ἀνεξαρτήτου κυβερνήσεως τὰ μὲν δημοκρατικῶς, τὰ δ' ἀριστοκρατικῶς. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ αὐτῆς δύναμις εἶνε μικρά· ἀλλ' ἅπαντες οἱ Ἑλβετοὶ εἶνε ἐθιοφύλακες καὶ καλῶς ἐξησκημένοι εἰς τὰ ὄπλα.

Οἱ Ἑλβετοὶ εἶνε καταγωγῆς Ἰταλικῆς, Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς· διὸ καὶ γλῶσσα αὐτῶν εἰς τὰ νότια εἶνε ἡ Ἰταλική, εἰς τὰ δυτικὰ ἡ Γαλλικὴ καὶ εἰς τὰ βόρεια ἡ Γερμανικὴ. Εἶνε δὲ οἱ Ἑλβετοὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ πάτρια ἔθιμα, σφίδρα φιλοπάτριδες καὶ φίλεργοι, χρηστοὶ τὰ ἦθη καὶ λίαν ἀπλοῦ τοῦ τρόπου.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλβετίας εἶνε ποικίλον καὶ ἐκ τῶν γραφικωτέρων τῆς Εὐρώπης· καὶ εἰς μὲν τὰς κορυφὰς τῶν Ἄλπεων εἶνε σχεδὸν ἀδιάλειπτος χειμῶν, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας τὸ κλίμα εἶνε γλυκύ. Ταύτης, σχεδὸν οὔσης τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς Εὐρώπης, τὸ μὲν μεγαλειότερον μέρος δὲν εἶνε ἐπιτήδειον εἰς καλλιέργειαν, ἀλλ' εἰς πολλὰ μάλιστα μέρη εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐκτεταμένων κρυσταλλῶνων, σχηματιζομένων ὑπὸ τοῦ πάγου καὶ τῆς χιόνος, τὰ δὲ χαμηλότερα καὶ αἱ αὐτῆς μεταξὺ τῶν ὀρέων κοιλάδες καὶ πεδιάδες εἶνε καλῶς καλλιεργημέναι παράγουσαι ὄχι πολλοὺς δημητριακοὺς καρπούς, καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη οἶνον, σῦκα, καπνόν, κάστανα, κλ. ἔχει δὲ καὶ πλουσίας βοσκὰς, ὅπου τρέφονται πλῆθος ἀγελάδων, βοῶν, προβάτων, αἰ-

(α) Διότι ἡ Βασιλεία, ἡ Ἀπενζέλη καὶ ἡ Ὀντερβάλδη διαιροῦνται ἐκάστη εἰς δύο διακεκρυμένας δημοκρατίας, ἡ δὲ τοπαρχία τῶν Γριζόνων εἰς τρεῖς δημοκρατίας.

ρών, ἐν δὲ τοῖς ὄρεσιν ὑπάρχουσι καὶ ἀγρία ζῶα καὶ πτηνά· οἷον ἄρκτοι, λύκοι, ἀγριόχοιροι, ἰκτίδες, γῦπες, κλ. Ὡσαύτως τὰ ὄρη τῆς περιέχουσιν ἀφθονα καὶ πολύτιμα μέταλλα καὶ μεταλλικὰ ὕδατα, τινὲς δὲ μάλιστα τῶν ποταμῶν τῆς φέρουσι καὶ χρυσοκονίον.

Ἡ Ἑλβετία εἶνε χώρα λίαν βιομηχανοῦ καὶ τὰ ὄρολόγια καὶ τὰ ἐξωγραφημένα πανία τῆς εἶνε περιζήτητα· τὸ δ' ἐντός καὶ ἐκτός ἐμπορίον τῆς ἔνεκα τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἄλλων ἀξιολόγων μέσων τῆς συγκοινωνίας εἶνε λίαν ἐνεργόν· ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῆς τυρὸς καὶ βούτυρον ἀξίας ὑπὲρ τὰ 40 ἑκατ. δρχμ. ὀπῶρι, βότανα, κτήνη, ὄρολόγια κλ.

ΒΕΛΓΙΟΝ

Μῆκ. Α. 0° 15'—3° 46'.

Πλάτ. Β. 49° 30'—51° 30'.

Τὸ Βέλγιον ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, πρὸς Ν. καὶ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βορ. Θυλάσσης.

ΣΗΜ. Τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία ἐν γένει καλοῦνται Κάτω Χώρα, ὡς πολὺ χαμηλῆς οὐσῆς τῆς γῶας τῶν Ἀρφότερων ταῦτα τὰ κράτη ὑπέκυψαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, εἶτα δὲ τῶν Φράγκων καὶ τῶν Ἰσπανῶν, ὑπὸ Αὐστριακοῦ ἡγεμόνος βασιλευσμένων. Ἐπὶ τούτων δ' ἀπεσπάσθη τὸ 1579 ἡ Ὀλλανδία καὶ ἀπέτελεσεν ἴδιαν δημοκρατίαν, ἣν κατὰ τὴν Βεσφαλικὴν εἰρήνην ἠναγκάσθη ἡ Ἰσπανία νὰ ἀναγνωρίσῃ. Τὸ δὲ Βέλγιον ὑπέκειτο ἕνεκα τοῦ διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου πολέμου εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ὀλλανδία καίτοι κατ' ἀρχὰς ἤματι, περιπλεγθεῖσα ὅμως εἰς πολέμους πρὸς τε τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸν Λουδοβίκον ΙΔ'. ὑπέκυψε μετὰ τοῦ Βελγίου ἴδιον βασιλείον· ἀλλὰ τὸ 1830 ἀπεσπάσθη τὸ Βέλγιον τῆς Ὀλλανδίας καὶ ἔκτοτε ἀμφοτέραι αἱ χώραι ἀποτελοῦσιν ἴδια βασίλεια.

Ὅρη. Τὸ Βέλγιον ἄξιον λόγου ὄρη ἔχει μόνον πρὸς Ν. τὰ Ἄρδενα, ὄντα καὶ ὄρη τῆς Γαλλίας, ἡ δὲ ἄλλη χώρα ἄπατα εἶνε πεδινὴ διχοκοπημένη ὑπὸ λόφων. Ποταμούς δ' ἔχει τὸν Σκάλδιον καὶ τὸν Μεύσην.

Ἐπισ. δ' αὐτοῦ πόλεις, διηρημένους εἰς 9 νομούς, εἶνε Βρυξέλλαι, μεσόγειος ὠραία πόλις πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὸν παλάτιον, ἀστεροσκοπεῖον, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ, πανεπιστήμιον, καὶ μετὰ τῶν προαστείων 390 χιλ. κατ. Βατερλώδον ΝΑ. τῶν Βρυξελλῶν, διάσημον διὰ τὴν ἵεταν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος (1815). Γάνδη πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, μεγάλη πόλις διηρημένη ὑπὸ δώρυγος εἰς 26 νήσους ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομάς, πανεπιστήμιον, ὠραίας ὁδοὺς, περιπάτους, ἐργοστάσια δαντελῶν, πανίων κλ. καὶ 130 χιλ. κατ. Βρόγη, πλουσιωτάτη πόλις ὅπου ἐφευρέθη ἡ ἐλαιογραφία κατὰ τὸν ΙΕ'. αἰῶνα μ. Χ.

ἔχουσα 45 χιλ. κατ. *Μαλίται* εἰς τὸ κέντρον τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων, ὠραία πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μάλιστα ὀπλων, τσοχῶν κλ. καὶ 40 χιλ. κατ. *Αντβέση*, ἐχυρωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομήχανος πόλις ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος σχηματίζοντος ἐκεῖ εὐρύχωρον λιμένα, ἔχουσα περίφημον κλόν τῆς Πανγκίας, περικαλέστχτον χρηματιστήριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Λουβαίη*, ὠραία πόλις ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ δημοκρεῖτον καὶ 35 χιλ. κατ. *Λιέγη* πρὸς Α. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μεύση καὶ Οὐρθου, βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ μάλιστα ὀπλων, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Αρλώη*, μικρὰ πόλις εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Βελγίου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Βελγίου εἶνε 29450 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 5 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἅπαντες σχεδὸν δυτικοί, κυβερνώμενοι ὑπὸ συνταγματικῆς ἡγεμονίας καὶ δύο βουλῶν ἐλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Εἶνε δὲ οἱ Βέλγχι καταγωγῆς γερμανικῆς καὶ γαλιτικῆς· καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ κατοικοῦσι τὸ ΒΑ. μέρος, οἱ δὲ Γαλάται τὸ ΝΔ. λαλοῦντες, ἰδίαν γλῶσσαν, πλὴν τῶν εὐγενῶν λαλούντων τὴν Γαλλικὴν.

Οἱ Βέλγχι, φημιζόμενοι διὰ τὴν φιλοπονίαν των, θαυμασίως ἀνέπτυξαν τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας των· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν δισχίζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων καὶ διωρύγων εἶνε ἐν αὐτῷ λίαν ἐνεργόν. Καὶ τὰ γράμμματα δ' ἐνταῦθα παρὰ πολὺ ἐκαλλιεργήθησαν, ἢ δὲ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε ἐν αὐτῷ εἰς ἀμαίαν κατὰστασιν.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε ὑγρὸν καὶ ἀρετὰ ψυχρὸν, τὸ δὲ ἔδαφος ἢ γένει εὐφορὸν καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παρὰ γόν δημοτικῶν καρπῶν, λίνον, καπνόν, ριζάρειον, καὶ περιέχον λευκῶνας, ἐν οἷς τρέφεται πλῆθος ποιμνίων, ἔτι δὲ δάστη, καὶ κήτους ἀπείρους θαυμασίως διατεταγμένους· τὰ δὲ ἄνθη του ἀποτελοῦσιν οὐτιῶδες ἄρθρον ἐμπορίου. Ὡσαύτως ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου, γαιανῶν θράσκων, σίγκου, μαρμάρων κλ.

Ο Λ Λ Α Ν Δ Ι Α .

Μῆξ. Α. 10— 40 52'.

Πλάτ. Β. 50⁰ 45'—53⁰ 28'.

Ἡ Ὀλλανδία ὁρίζεται πρὸς Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Βορείου θάλασσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελγίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

Ποταμοὶ τῆς Ὀλλανδίας εἶνε ὁ *Ρῆνος*, ὅστις ἐν τῇ Ἑλβετικῇ πηγῶν καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ὀλλανδίας ἐκβάλ-

λει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τε τὸν κόλπον Σουιδέρην καὶ μετὰ τοῦ Μεύση εἰς τὴν βόρειον Θάλασσαν (1:00 χιλομ. μῆκ.) ὡσαύτως δὲ ὁ *Μεύσης* καὶ ὁ *Σκάλδιος*.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις διηρημένης εἰς 11 νομούς, εἶνε Ἄμστερδάμορ, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ὀλλανδίας, διακοπτομένη ὑπὸ πολλῶν διορύγων, αἵτινες σχηματίζουσιν 90 νήσους συννηωμένκς μεταξὺ των διὰ 310 γεφυρῶν, ὧν ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ τοῦ

Ἄμστελ' ἔχει δὲ μέγιστον ἐμπόριον, λαμπρὰς οἰκοδομάς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸ χρηματικτῆριον, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης καὶ 290 χιλ. κατ. *Γρονίγγη* πρὸς Β. ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Οὐτρέχτη* ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν σιδηροδρόμων, ἐπίτημος διὰ τὸ ἐμπόριον, τὰς τσόχας καὶ τὰ βελουδά της, ἔχουσα 70 χιλ. κατ. Ἄρλέμη, πρὸς Δ. ἔχουσα λαμπρὸν δημρχεῖον, 40 χιλ. κατ. καὶ ἐρίζουσα μετὰ τῆς Μζυάνσης καὶ τοῦ Στρακτσούργου περὶ εὐρέσεως τῆς τυπογραφίης. *Λεῦδη* (Λούγδουον Βαχτσῶν) πρὸς Β. τῆς Χάγης, ἐπίτημος διὰ τὰς τσόχας, τὰ ἐλξεβιρικὰ κατὰ τὸν 17 αἰῶνα τυπογραφεῖα καὶ τὸ πανεπιστήμιόν της, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Χάγη*, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου ὄχι μακρὰν τῆς Βορείου θαλάσσης ἐπὶ ὠραίας θέσεως, ἔχουσα 115 χιλ. κατ. *Ροτερδάμη* ἐπὶ τοῦ Μεύση, πατρὶς τοῦ Ἐράσμου ἔχουσα 150 χιλ. κατ. *Μαστρέχτη* πρὸς Ν. μῆτρ, τοῦ Ὀλλανδικοῦ Αἰμβούργου ἐπὶ τοῦ Μεύση, ὄχυρωτῶτη πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Λουξεμβούργον*, μῆτρ. τοῦ Ὀλλανδικοῦ Λουξεμβούργου, ἔχουσα ὄχυρῶτ. φρούριχ τῆς Γερμανίας καὶ 16 χιλ. κατ.

Νῆσοι τῆς Ὀλλανδίας ἐπισ. εἶνε εἰς τὴν εἴσδοον τοῦ Σουιδέρου ἡ *Τεξέλη* καὶ ἡ *Β. Βιελάνδη*, καὶ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σκάλδιος ἡ *Βαλχέρνη*, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ πόλις *Μιδελβοίγγη*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 35560 τετρ. στῆδ. οἱ δὲ κάτοικοι $4\frac{1}{4}$ ἑκατ. ἅπαντες σχεδὸν καθινοισταί, κυβερνώμενα ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος καὶ ὑπὸ δύο Βουλῶν τῆς μιᾶς ἐγλεγομένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. Οἱ Ὀλλανδοὶ Γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ ἰδίαν λαλοῦντες γλῶσσαν φημίζονται διὰ τὴν οἰκονομίαν, τὴν φιλοπονίαν, τὴν καθαρρότητα, τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰ καλὰ ἦθη των.

Τὸ κλίμα τῆς Ὀλλανδίας εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες καὶ ὄχι παντοῦ ὑγεινόν, τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τοῦ Λουξεμβούργου εἶνε παντοῦ πεδινὸν καὶ χαμηλότερον εἰς τινὰ μέρη τῆς θαλάσσης· τοῦτου ἕνεκα οἱ Ὀλλανδοὶ ἔχουσι κατασκευάζση καὶ προχώματα, ἵνα ἐμποδίζωσι τὰς πλημμύρας τῆς θαλάσσης. Ἐχει δὲ καὶ πολλὰς βοσκὰς, δι' ὧν τρέφονται πολυάριθμα ποίμνια, καὶ παρὰ γει. στρον, λίνον, κικπνόν, ριζάριον κλ. καὶ διάφορα ἄλλα.

Ἡ κτηνοτροφία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Ὀλλανδίας, εὐκολυνόμενον διὰ τῶν διωρύγων, τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ ἀξιολόγου νευτικῆς τῆς, εἶνε λίαν ἀνεπτυγμέναι· διὸ περιζήτητα εἶνε τὰ ὑφάσματα, τὰ δέρματα, ὁ τυρὸς αὐτῆς κτλ. Καὶ ἡ νευτικὴ δὲ καὶ ἡ ἀλιεΐα παρέχει μεγάλα πλοῦτη εἰς τὸν τόπον. Ὡς πρὸς τὴν ἀνωτέραν αὐτῆς ἐκπαιδεύσειν εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἡ δὲ δημοτικὴ κάλλιστα ὀργανισμένη.

Ἡ Ὀλλανδία ἐξουσιάζει ἔτι τὸ Λουξεμβούργον καὶ Λιμβούργον ἀνήκοντα εἰς τὴν Γερμανίαν· ἰδίως ὅμως αὕτη ἔχει λαμπρὰς κτήσεις εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν καὶ εἰς τὰς Ἀντίλλας νήσους (23 ἑκατ. κατ.).

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Μῆκ. Α. 3^ο 30'—16^ο 52'.

Πλάτ. Β. 4^ο 20'—55^ο 12'.

Ἡ Γερμανία κατέχουσα σχεδὸν τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας.

ΣΗΜ. Τῆς Γερμανίας ὑπετάθη μέγα μέρος ἐπὶ Αὐγούστου εἰς τοὺς Ῥωμαίους· θελήσαντες ὅμως μετὰ ταῦτα καὶ περαιτέρω ἐν αὐτῇ νὰ προχωρήσωσιν ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν (9 μ. Χ.) καὶ παρητήθησαν ἕκαστὴ τῆς περαιτέρω αὐτῆς κατακτήσεως. Ταύτην δ' ἐν πολλῇ ἀταξίᾳ οὖσαν ὠργάνισεν ὁ μέγας Κάρολος (800 μ. Χ.), εἰσαγαγὼν ἐν αὐτῇ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Καὶ τότε μὲν ἀπετίλει ἐν κράτος μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας· ἐπὶ τῶν ἐκρήνων του ὅμως ἐγένετο καὶ αὐτῇ ἴδιον κράτος, διατηρησάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς τὸν τίτλον τοῦ αυτοκράτορος. Εἶτα δ' ἀπὸ τοῦ Ὄθωνος τοῦ μεγάλου (911 μ. Χ.) περιπλέγη ἡ Γερμανία εἰς ἀδικήτους πολέμους· πρὸς τε τοὺς γερμανοὺς μεγιστάνας καὶ τὸν Πάπαν ἕνεκα τῆς Ἰταλίας, ὅστινες μεγάλας καταστροφὰς ἐπένευον εἰς τε τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Τὸ δὲ 1273 ἀνέβη εἰς τὸν αυτοκρατορικὸν θρόνον Ῥοδόλφος ὁ Ἀψβούργου, ὁ θεμελιωτὴς τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας· ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ αυτοκρατορικὸν ἀξίωμα ἕκαστος διέμενεν εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἐκτὸς δὲ τῆς Αὐστρίας ἀνεπτύσσοντο καὶ τὰ ἄλλα μικρὰ κράτη τῆς Γερμανίας, ἂν καὶ ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν πολέμων (Λούθηρος), ἡ Γερμανία ὑπέστη πολλὰ δεινά. Τὰ κράτη δὲ ταῦτα κατὰ μικρὸν ἐγένοντο ἀνεξάρτητα καὶ ὀνομάσθησαν βασιλεῖαι· οἷον τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ Α' ἢ Βαυαρία, ἡ Βυρτεμβέργη καὶ ἡ Σαξωνία (καὶ αἱ τρεῖς 1806 μ. Χ.), τὸ βασίλειον τοῦ Ἀνωδέου τοῦ 1814, ὅτε ἀπολαύσθη καταστροφέντος τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος ἡ Γερμανικὴ Ὁμοσπονδία. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας καὶ τῶν συμμάχων ἑκατέρων (1866), ἠττηθείσης τῆς Αὐστρίας τὸ βασίλειον τοῦ Ἀνωδέου, ἡ ἐλευθέρη πόλις Φραγκφούρτη καὶ τινὰ δοκίμα ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Πρωσσικοῦ κράτους. Τέλος τὸ 1871 μετὰ τὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας, εἰς ὃν μετέσχον ὡς σύμμαχοι ὑπὲρ τῆς Πρωσσίας ἅπαντες οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες, ἠττηθείσης τῆς Γαλλίας, προσεβίθη εἰς τὴν Γερμανίαν μέγα μέρος τῆς Λοθαριγγίας καὶ ἡ Ἀλσατία, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας κατὰ κοινὴν ἀπάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας ἀΐτησεν ἐκηρύχθαι αυτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Οὕτω δὲ ἅπαντα

ἡ Γερμανία ἐνωθεῖσά ὑπὸ ἓνα αὐτοκράτορα ἀπετέλεσε τὴν νῆαν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

"*Ορη.* Τὰ ὄρη τῆς Γερμανίας ἐκτείνονται πρὸς Α. τῶν Γαλλικῶν ὄρέων, φθάνοντα πρὸς Β. εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ἔχουσι δὲ ταῦτα κυρίως δύο διευθύνσεις τὴν μὲν ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸν βορειανατολικόν, τὴν δὲ ἀπὸ τὸ νοτιανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ σχηματίζουσι τὰς ἐξῆς σειράς· α') τὰ Βόσγια, τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Γαλλίας κείμενα ἐκτείνονται πρὸς Β. μεταξύ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας· β') τὸν *Γόραν* (1700 μέτρ.), ὅστις ὀρίζει ΒΔ. τὴν Ἑλβετικὴν καὶ τὴν Βυαρξίαν· γ') τὸν *Μέλαρα Δρυμόν* (1250 μέτρ.) κείμενον ἐν τῇ Βάδῃ πρὸς Α. τῆς Ῥηνικῆς· πεδιάδος· δ') τὸν *Βοεμικὸν Δρυμόν*, ὅστις περιλαμβάνων ΝΔ. τὴν πεδιάδα τῆς Βυαρξίας ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ νοτιανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, ἔχων συνέχειαν ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὸ ΒΔ. τὸν *Θουρίγγειον Δρυμόν*, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὸ ΒΑ. τὸ ὄρος *Ἔρτσον*, τὰ *Γιγάρτια* καὶ τὰ *Σουδητία ὄρη*. Ἐτέρη δὲ σειρά ὄρέων εἶνε ἡ ἐξακολουθήσας τῶν *Ανατολικῶν Ἀλπεων* (Νωρικαὶ καὶ Καρνικαὶ Ἀλπεῖς), ἧτις πρὸς τὰ Α. καὶ ΒΑ. ἐκτεινομένη συνεννοῦται τέλος μετὰ τῶν Σουδητικῶν ὄρέων.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ *Ῥοδερος*, ὅστις ἐκ τῶν Σουδητικῶν ὄρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ *Ἀλβις*, πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντικῶν ὄρέων καὶ ὁ *Ῥῆνος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετικής καὶ διερχόμενος διὰ τῶν δυτικῶν χωρῶν τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Δούναβις*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Μέλκνος Δρυμοῦ* διευθύνεται πρὸς Α. ἀρδεύων δὲ τὴν Βυαρξίαν καὶ Αὐστρίαν, καὶ ἐξερχόμενος τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει διὰ τῆς Τουρκίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γερμανίας εἶνε 545000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 45 ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοὶ καὶ διαμικτυρόμενοι· καὶ οἱ μὲν δυτικοὶ ἐπικρατοῦσιν εἰς τὰ νότια κράτη, οἱ δὲ διαμικτυρόμενοι εἰς τὰ βόρεια.

Ἡ Γερμανία συνίσταται ἐξ 26 κρατῶν, τῶν ὁπίων ἕκαστον ἔχει ἰδίους νόμους. Τούτων 4 εἶνε βασιλεία, Πρωσσία, Βυαρξία, Σαξωνία, Βυρτεμβέργη· 6 μεγάλα δουκάτα, Βάδη, Ἔσση, Μεκλεμβούργον-σχουερίνον, Σαξο-βεϊμάρη, Μεκλεμβούργον-στρέλιτσον, Ὀλδεμβούργον· 5 δουκάτα, Βρουνσβίκη, Σαξο-μείνιγγη, Σαξο-αλτεμβούργον, Σαξο-κοβούργον-γόθκ, Ἀναλτον· 7 ἡγεμονίαι Σχουαροβούργον - ῥοδολστιάδη, Σχουαροβούργον - σονδερχούζεν, Βυλδέκη, Ῥέουσον-γρέιτζον, Ῥέουσον-σλείτσον, Αίππη-σχουεμ-

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡ.).

Βυύργη, Λίππη-δετμύλδη, και ἡ κττακτηθεῖσα ἐπικράτεια τῆς Ἀλσατίας και Λοθαριγγίας.

Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶνε Γερμανοί, ἀλλ' ἐν Πρωσίᾳ ἀνερίγησαν μετ' αὐτῶν και Σλάβοι. Ὡσαύτως δ' ἐπάρχουσιν ἐν αὐτῇ και πολλοὶ Ἑβραῖοι. Γλῶσσα δὲ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν εἶνε ἡ Γερμανικὴ.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Γερμανίας εἰς τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν και ὑγρὸν και τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐλῶν, ἐν οἷς τρέφονται ἀπειρα ποίμνια και λαμπροὶ ἵπποι· τὸ δὲ κεντρικὸν και τὸ νότιον ἔχει κλίμα συγκερασμένον και ὑγιεινόν, παρᾶγον παρὰ τὴν Ῥῆνον ἀξιόλογον οἶνον και σῖτον. Ἐκ τῶν ὄρεων τῆς καταφύτων ὄντων παντοῦ ἐξορύσσεται σίδηρος και ἐκ τοῦ Ἑρτσου και ἄργυρος. Ἐν δὲ ταῖς Σουηθίαις ὄρεσι κλ. ὑπάρχουσι και ἀξιόλογοι ἱαματικὰ πηκτά.

Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ εἶνε διαδεδομένη εἰς ἀπάσας τὰς τάξεις· οὕτω δ' ἔχει πᾶμπολλα πανεπιστήμια, γυμνάσια και ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, μουσεῖα κλ. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη εἰς ἅπαντα τὰ Γερμανικὰ κράτη.

ΣΠΜ. Ἐνταῦθα ἐκθέτομεν ἐν πίνακι ἅπαντα τὰ κράτη τῆς Γερμανικῆς αυτοκρατορίας και τὸν πληθυσμὸν και τὴν πρωτεύουσιν ἐκάστου αὐτῶν.

ΚΡΑΤΗ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΙ.
1 Πρωσία.	27,300,000	Βερολίνου.
2 Σαξωνία.	2,970,000	Δρέσδη.
3 Βαυαρία.	5,275,000	Μόναχου.
4 Βυρτεμβέργη.	1,970,000	Στουτγάρδη.
5 Βάδη.	1,570,000	Καρlsruhe.
6 Ἑσσης Μέγα Δουκάτον.	940,000	Ζαμστάτη.
7 Μεκλεμβούργον-σχουεϋντον.	577,000	Σχουεϋντον.
8 Μεκλεμβούργον-στρέλιτςον.	100,000	Στρέλιτςον.
9 Ὀλδεμβούργον.	340,000	Ὀλδεμβούργον.
10 Βρουνσβίχη.	350,000	Βρουνσβίχη.
11 Σαξο-βεϊμάρη.	310,000	Βεϊμάρη.
12 Σαξο-κοδούργον-γρόθα.	195,000	Κοθούργον.
13 Σαξο-αλτεμβούργον.	155,007	Ἀλτεμβούργον.
14 Ἄναλτον.	235,000	Δεσσάου.
15 Σχουαρζβούργον-σονδεργάουζεν.	71,000	Σονδεργάουζεν.
16 Σχουαρζβούργον-ροδολστατή.	80,000	Ῥοδολστατή.
17 Σαξο-μείνιγγη.	207,000	Μεϊνιγγη.
18 Ῥέουσον-γρέιτςον.	51,000	Γρέιτςον.
19 Ῥέουσον-σλέιτςον.	101,000	Σλέιτςον.
20 Λίππη-δετμύλδη.	120,000	Δετμύλδη.
21 Λίππη-σχουεμβούργη.	35,000	Βουκεμβούργη.
22 Βιλλδέκη.	37,000	Ἀρολσένη.
23 Λυδέκη.	64,000	Λυδέκη.
24 Βεζέμη.	156,000	Βεζέμη.
25 Ἀμβούργον.	460,000	Ἀμβούργον.
26 Ἀλσατία και Λοθαριγγία.	1,572,009	Στρατ-δούργον.

Ἡδὴ δ' ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Γερμανικῶν κρατῶν τῶν πρὸ τῆν Ἑλβετικῆν καὶ τῆν Γαλλικῆν κειμένων ἀρχόμενοι καὶ πρὸς Β. προχωροῦντες θέλομεν εἶπη περὶ τῶν ἐπισημοτέρων αὐτῶν τὰ δέοντα, διὰ δὲ τὰ ἄλλα ἐλέχθησαν ἐν τῷ ἀνωτέρω πίνακι ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον.

ΒΑΥΑΡΙΑ. Γενέτης διηρημένης εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Ῥηνικὴν Βυκραίην, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μόναχο* ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα λαμπρὰ ὠραίων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐκπαιδευτήρια, πανεπιστήμιον ὀνομαστόν, τὴν πλουσιωτέραν μετὰ τὴν τῶν Πρωσίων δημοσίην βιβλιοθήκην (800 χιλ. τόμ. καὶ 22 χιλ. χειρογράφων) καὶ 230 χιλ. κατ. *Αὔγουστα*, ἀρχαία καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 62 χιλ. κατ. *Νυρεμβέργη* ἐπὶ ποταμίου, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχανος πόλις ἔχουσα 100 κατ. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν κατὰ τὸ 1500 τὰ ἐγκόλπια ὠρολόγια. *Βυρτσβουργον* ἐπὶ τοῦ Μοίνου, ἔχουσα ὀνομαστόν τῶν δυτικῶν πανεπιστήμιον καὶ 51 χιλ. κατ. *Ῥατισβόρη* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, πατρὶς τοῦ ἀστρονόμου Κεπλέρου ἔχουσα 35 χιλ. κατ. *Σπύρα* παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. τῆς Ῥηνικῆς Βυκραίας· *Λαιπὶ* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ὀχυρώτατον φρούριον τῆς Γερμανίας.

ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ βυβαίου τῆς Βυρτεμβέργης εἶνε *Στουτγάρδη* ἐν ὠραίᾳ κοιλάδι, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα 140 χιλ. κατ. *Τυβύργη*, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. *Λουΐσμωδργον*, ἡ δευτέρα ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος. *Οὐλμη* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχουσα φρούριον ἐπίσημον τῆς Γερμανίας, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 35 χιλ. κατ.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΒΑΔΗΣ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ δουκάτου τούτου εἶνε *Καρλσρούη*, ὠραία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις πρωτ. τοῦ Δουκάτου ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Μανέιμον*, ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἔχουσα 53 χιλ. κατ. *Εἰδελβέργη*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. *Φρειβούργη* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 37 χιλ. κατ. *Κωρσταρτία* πρὸς τὰ ὄρια τῆς Ἑλβετικῆς παρὰ τὴν ὁμών. λίμνην, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1414 ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον καὶ ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

ΕΣΣΗΣ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ μὲ μητρ. *Δαρμιστάτην*, πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσαν 50 χιλ. κατ.

ΠΡΩΣΣΙΑ. Αὐτὴ, οὗσα τὸ μεγαλύτερον κράτος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Γερμανίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Δανίας καὶ τῆς Βελτικῆς, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Ἑσσης, Βυκραίας, Σαξωνίας καὶ Αὐστρίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Βαρ. θηλάσσης.

ΣΗΜ. Ἡ Πρωσία κατεκτήθη περὶ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος· ἐπὶ τοῦ Γευτονικοῦ γάματος καὶ λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ τὸν χριστιανισμὸν ἀπετέλεσεν ἐν

μέγα δουκίτον· τὸ δὲ 1751 Φριδερίκος ὁ Α΄ ἡγεμὼν αὐτῆς ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως. Ἐμεγάλυνε δὲ αὐτὴν Φριδερίκος ὁ μέγας, προσέλασε εἰς τὸ κράτος του τὴν Σιλεσίαν καὶ τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου διαμελισμοῦ τῆς Πολωνίας προσετέθη εἰς αὐτὴν ἡ Πομερανία καὶ τὸ Πόσενον. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἀπέκτησεν ἡ Πρωσία τὰ μέχρι τοῦ 1866 αὐτῆς ὅρια. Τὸ δὲ 1866 κατὰ τὸν μεταξὺ Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας πόλεμον ὑπέταξε καὶ ἤνωσε μετὰ τοῦ κράτους της οὐ μόνον τὰ δουκᾶτα Ὁλοστέρνιον Σλέσβιργον καὶ Λαουεμβούργον, ἀλλὰ καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἄνω-Βέρου, τὴν ἐκλεκτορίαν τῆς Ἑσσης, τὸ δουκίτον τοῦ Νασσάου, τὴν χωροκομητείαν τῆς Ἑσσης Κοβούργου καὶ τὴν πόλιν Φραγκφούρτην. Τὸ δὲ 1871 ἠττηθείσης τῆς Γαλλίας ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν πολέμῳ προσήρτησεν εἰς τὴν χώραν της ἅπαντα τὴν Ἀλσατίαν καὶ μέρος τῆς Λιθαργίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Ν. τὰ *Σουδητία* (1350 μέτρ.) καὶ τὰ *Γιγάντια* (1600 μέτρ.) καὶ πρὸς τὴν Γαλλίαν τὰ *Βόσργια*, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὸ ὄρος *Ἄρτσον* (1140 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ *Πρέγγελος*, ὁ *Οὔιστούλας* καὶ ὁ *Ὀδερος*, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βαλτικὴν, ὁ *Ἄλβιος* ὁ *Ὀθόσουργος* καὶ ὁ *Ρήνος* εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

Ἡ Πρωσία δικαιοῦται ἤδη εἰς 13 νομοὺς· εἶναι δὲ οὗτοι μετὰ τῶν ἐπιστημ. αὐτῶν πόλεων.

1) *Βραδεμβούργον* πρὸς Ν. ἐπισ. αὐτοῦ πόλεις εἶναι *Βερολῖνον*. πρωτ. τοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ Σπαίρου, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἶον τὰ ἀνάκτορα τὸ ὄπλοστάσιον, ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, μουσεῖον, πλατείας ὁδοὺς, λίαν ἐνεργὸν βιομηχανίαν καὶ 1 ἑκατ. καὶ 130 χιλ. κατ. *Ποτσδάμη*, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου, στρατιωτικὴ μᾶλλον πόλις ἔχουσα ἀξιολόγητα προάστεια καὶ 48 χιλ. κατ.

2) *Πομερανία* πρὸς Δ. μητρ. αὐτῆς *Στεττινον* ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 92 χιλ. κατ.

3) *Πρωσικὴ Σαξωνία*. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μαγδέμβουργον* ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, ὀχυρωτάτη πόλις τῆς Γερμανίας ἔχουσα 140 χιλ. κατ. *Ἄλη*, ἐπίσημος πόλις διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της ἔχουσα 52 χιλ. κατ.

4) *Σιλεσία* μὲ μητρ. τὴν *Βρεσλαΐαν* ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, τὴν τρίτην πόλιν τοῦ κράτους, ἔχουσαν λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 275 χιλ. κατ.

5) *Πόσενον* μὲ ὁμών. ὀχυρὰν μητρ. ἐπὶ τοῦ Οὐάρθιος, ἔχουσαν 65 χιλ. κατ.

6) Ἡ πρὸς τὴν Βαλτικὴν *Πρωσία*. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε *Καιρισβέργη* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πρεγγέλου, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Καντίου ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 141 χιλ. κατ. *Λάντσικον*, ὀχυρωτάτη καὶ ἐμπορικ. πόλις παρὰ τὸν Οὔιστούλαν καὶ ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα 110 χιλ. κατ.

7) *Ὁλοστέρνιον* καὶ *Σλέσβιργον*. Ἐπισ. τούτων πόλεις εἶνε *Ἄλτσόνα*, ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις

ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 91 χιλ. κατ. *Kielor*, μητρ. τοῦ Ὀλοτείνου ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ 45 χιλ. κατ. *Σλέσβιγορ*, μητρ. τοῦ Σλεσβίγοι ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

8) Ἀρνόβερν μετ' ἑμῶν. μητρ. πατρίδα τοῦ ἀστρονόμου Ἐρστέλου ἔχουσαν 150 χιλ. κατ. Ὀσναβρῦκη, ἐν ἧ ὡς καὶ ἐν Μουστέρῳ ἐκλείσθη ἡ Βετσοβλικὴ εἰρήνη τὸ 1648 μεταξύ Σουηδίας καὶ Γερμανίας. Γοτίγγη, ἔχουσα πανεπιστήμιον, πλουσίαν βιβλιοθήκην καὶ 20 χιλ. κατ.

9) Βετσαλλία μετ' ἑμῶν. Μίνστερον ἔχουσαν 40 χιλ. κατ. καὶ ἀξιόλογον πανεπιστήμιον θεολογίας καὶ φιλοσοφίας.

10) Ἐσσης νομός. Τούτου ἐπισ. πόλεις εἶνε *Κασσέλη*, μητρ. τοῦ νομοῦ, ὠρική πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Φραγκφούρτη*, πρῶτην ἐλευθερὰ πόλις καὶ ἔδρα τῆς Γερμαν. δημοσπονδίας ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ.

11) Ῥηνικὴ Πρωσσία καὶ ἡγεμονία τῶν Ὀχεντζόλερν. Γζύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε *Κοβλέντσορ* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥήνου καὶ *Μοσέλα*, ὀχυρωτάτη πόλις, μητρ. τῆς Ῥηνικῆς Πρωσίας ἔχουσα 31 χιλ. κατ. *Κολωνία* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα μεταλλικὰ ὕδατα καὶ 145 χιλ. κατ. *Αὐτσγρανον*, ἀρχαία πόλις πρωτ. τοῦ μεγάλου Καρόλου ἔχουσα θερμὰ λουτρά, ὠραία προάστεια καὶ 85 χιλ. κατ. Τῆς δὲ ἡγεμονίας τοῦ Ὀχεντζόλερν μητρ. εἶνε ἡ κώμη *Ἐχίγγη*.

Νῆσοι τῆς Πρωσίας εἶνε ἡ *Ρουγένη*, ἡ *Ὀυσσεδόμε* καὶ ἡ *Βολλίνη*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πρωσίας εἶνε 352000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 27 ἑκατ. ὧν περὶ τὰ 15 ἑκατ. εἶνε λουθηρική, οἱ δὲ λοιποὶ δυτικοὶ καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ Ἀθίγγανοι· τὸ δὲ πολίτευμα συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ δύο Βουλῶν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰς δὲ τὰ νότια συγκερασμένον· τὸ δ' ἔδραφος πλὴν τοῦ βορείου μέρους εἶνε ἐπιτηδειότατον εἰς τὴν γεωργίαν, παράγον σίτον, κριθὴν κάρναβιν, λίνον, γεώμηλα καὶ ἐν τῷ Ῥήνῳ οἶνον ἐξαίρετον. Ἐχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου, λιθανθράκων καὶ κατα τὴν Βαλτικὴν ἠλεκτρον κτλ. μεγάλην κτηνοτροφίαν, ἐμπόριον ἐνεργὸν καὶ βιομηχανίαν λίαν ἀκμάζουσιν, οἱ δὲ σιδηρόδρομοι καὶ αἱ διώρυγες πανταχοθεν αὐτὴν διασχίζουσιν. Ἐναῦθα ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε πολὺ διαδεδομένη εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν οἱ Πρωσοὶ κἀκύνουσι μεγάλας προόδους· κατὰ δὲ τὰ στρατιωτικὰ ὁ στρατὸς αὐτῆς εἶνε νῦν ὁ καλλίτερος τῆς Εὐρώπης· ἕκαστος δὲ πολίτης εἶνε ὑπόχρεως ἐν αὐτῇ νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ ἴδιος ὡς στρατιώτης.

ΣΑΞΩΝΙΑ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξωνίας εἶνε

Δρέσδη, ὠραία καὶ μεγάλη πόλις ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν, λαμπρὸν δυτικὸν ναόν, μουσεῖα καὶ 220 χιλ. κατ. *Λειψία*, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα βιβλίων καὶ γουναρικῶν καὶ 150 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Γερμαν. ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ δουκάτων ἐπισ. πόλεις εἶνε Κολοῦργου πρωτ. τοῦ δουκάτου Σαξο-κοβούργου ἔχουσα ἐπιστημονικὰ εκπαιδευτήρια, λαμπρὰν βιβλιοθήκην καὶ 16 χιλ. κατ. *Ίένα*, μικρὰ ἀλλ' ὠραία πόλις τοῦ δουκάτου Σαξο-βειμάρης ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον. *Βρουμβίχη*, ὠραία πόλις πρωτ. ὄμων. μεγ. δουκάτου ἔχουσα 75 χιλ. κατ. *Σχουερῖνον*, πρωτ. τοῦ μεγ. δουκάτου Μεκλεμβούργου-σχουερῖνου ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Ροστόχη* πρὸς τὴν Βαλτικὴν, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τοῦ αὐτοῦ δουκάτου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 37 χιλ. κατ. *Ὀλδεμβούργου*, πρωτ. ὄμων. μεγάλου δουκάτου ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Μαυάουσα* (Μογοντίακιον) ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα ὠραίκην θέσιν, λαμπρὰ ὄχυρά μνημεῖα καὶ 55 χιλ. κατ. εἷνε δὲ πατρίς τοῦ Γουτεμβέργου τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς τυπογραφίας.

Τῶν δ' ἐλευθέρων πολιτειῶν ἐπισ. πόλεις εἶνε *Βρέμη* ἐπὶ τοῦ Οὐισούργιδος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦ πόλις ἔχουσα 112 χιλ. κατ. *Λυβέκη* παρὰ τὴν Βαλτικὴν ἐπὶ ὠραίας θέσεως ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 51 χιλ. κατ. *Άμβούργου* ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανοῦ πόλις ἔχουσα 290 χιλ. κατ.

Τῆς δ' ἐπικρατείας τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας, διοικουμένης κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Στρατσβούργου* (Ἀργεντοράτον) παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. αὐτῆς, ἀρχαία καὶ ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα λαμπρὸν καθεδρικὸν ναόν, πανεπιστήμιον καὶ 105 χιλ. κατ. *Μέτται* παρὰ τὸν Μοσέλαν, ἀξιόλογος πόλις ἔχουσα ἀπόρητα φρούρια καὶ 53 χιλ. κατ.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Μήκ. Α. 60° 50'—24° 5'.

Πλάτ. Β. 42° 8'—51° 10'.

Ἡ Αὐστρία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ Γερμανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Μαυροβούνου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, τῆς Ῥωμανίας καὶ τῆς Σερβίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας.

ΣΗΜ. Ἡ Αὐστρία περιλαμβάνει τὰς ἀρχαίας χώρας Ῥαιτίαν, Νορικὴν, Πανονίαν καὶ μέρος τῆς Δακίας· ὁ δὲ μέγας Κάρολος κυριεύσας αὐτὴν τὴν ὠνόμασεν Αὐστρίαν (Ἀνατολικὸν βασιλεῖον). Ταύτης ὁ ἡγεμὼν μέχρι τοῦ 1806 διετήρει τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας· κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ 11 αἰῶνος ἠνώθη μετ' αὐτῆς ἡ Ὀυγγαρία καὶ ἡ Βοεμία, καὶ κατὰ τὸν διαμε-

λισμόν τῆς Πολωνίας ἢ Γαλικίας· τὸ δὲ 1814 ἐδόθη εἰς αὐτὴν ἡ Δαλματία, καὶ τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον· ἀλλὰ τὸ 1859 διὰ τῆς ἐν Βιλαφράγκα εἰρήνης ἀπεσπίασθη ἡ Λομβαρδία, καὶ τὸ 1866 διὰ τοῦ Πρωσσοαυστριακοῦ πολέμου τὸ βασίλειον τῆς Βενετίας, καὶ ἀπέτελεσαν μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας· ὡσαύτως τὸ 1878 ἀποφάσει τοῦ ἐν Βερολίῳ συνεδρίου ἐδόθη εἰς τὴν κιοχὴν τῆς Αὐστρίας ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη ἐπαρχίαι τῆς Τουρκίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὰ Σουδητία, τὰ ὁποῖα μίξ σειρὰ ὄντα τῶν Γερμανικῶν ὄρεων, καὶ παραλλήλως τῶν Βοεμικῶν ὄρεων ἐκτεινόμενα ἀπολήγουσι ΒΑ. εἰς τὴν Γερμανικὴν πεδιάδα· τὰ Καρπάθια (2700 μέτρ.), τὰ ὁποῖα ἀνυψούμενα ἐκ τῆς Δακικῆς πεδιάδος ἐκτείνονται ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Τούτων ἀξιολογώτερον μέρος εἶνε αἱ *Τρανσυλθανικαὶ Ἀλπεις*, τὰ κεντρικὰ Καρπάθια καὶ τὰ μικρὰ Καρπάθια. Εἰς τὰ δυτικὰ δὲ τούτων σχηματίζονται αἱ *Ὀγγρικαὶ πεδιάδες*, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλύτερη καὶ *Κάτω* καλουμένη εἶνε τὸ πλεῖστον ἀκαρπος, εἰς τὸ δυτικὸν ἐλώδης καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἀμυώδης.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ *Ἀλβις* καὶ ὁ *Ῥήνος*, ὅστις μόλις ψαύει πρὸς Δ. τὴν αὐτοκρατορίαν, ἀμφοτέροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν· ὁ *Ὀδερὸς* καὶ ὁ *Οἰστόυλας*, οἵτινες πηγάζοντες ἐκ τῶν Σουδητίων καὶ Καρπαθίων ὄρεων ἐκβάλλουσι διὰ τῆς Πρωσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν, καὶ ὁ *Δούναβις*, ὅστις διερχόμενος δι' ἀπόσεως τῆς Αὐστρίας καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους, ὡς τὸν *Δραβὸν*, τὸν *Τυσιάρ*, τὸν *Σαῖον* κλ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Ῥωμανίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον. *Μίμη* δ' αὐτῆς ἐπισ. ἐν τῇ Ὀγγαρίᾳ εἶνε ἡ *Πλατενσὴ* ἢ *Βαλατέρ*.

Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ ἐν ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην δυτικὴν Αὐστρίαν, περιλαμβανούσαν τὰς χώρας, αἵτινες πέμπουσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ κοινοβούλιον τῆς Βιέννης, τὸ δὲ τὴν ἀνατολικὴν Αὐστρίαν, περιλαμβανούσαν τὴν Ὀγγαρίαν μετὰ τῆς Τρανσυλθανίας, Κροατίας, Σλαβονίας, τῶν Στρατιωτικῶν μεθορίων χωρῶν καὶ τῆς πόλεως Φιούμης· εἶνε δὲ αὗται·

Α'. Ἐν Αὐστρίᾳ.

1) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Αὐστρίας. Τούτου ἐπισ. πόλεις εἶνε *Βιέννη* ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουναβέως, πρωτ. τῆς αὐτοκρατορίας ἔχουσα ὄχι καλὰς ὁδοὺς, ἀλλὰ λαμπρὰς οἰκοδομὰς· ὡς τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Στεφάνου, τερπνότατα πρόαυται, ἐπίσημον πανεπιστήμιον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, σημαντικὸν ἐμπόριον καὶ 1 ἑκατ. καὶ 100 χιλ. κατ. *Βίντση* ἐπὶ τοῦ Δουναβέως, ὀχυρὰ, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 42 χιλ. κατ.

2) Τὸ δουκάτον Σαλτσבוῦργον, μητρ. *Σαλτσβοῦργον* (25 χιλ. κατ. ἐπὶ χώρος ἐχούσης πλῆθος ὀρυκτῶν καὶ ἄφθονον ἔλαιον).

3) Ἡ Στυρία μετὰ μητρ. *Γραϊτσο* ἐπὶ τοῦ Μούρου, ἔχουσα

πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν βαμβακερῶν υφασμάτων καὶ χαλο-
δικῶν ἔργων καὶ 98 χιλ. κατ.

4) Ἡ Καρινθία μετ' μητρ. *Κλαγεμφοῦρτην*, ἔχουσαν λαμπρὰν
βιομηχανίαν μαλλίνων υφασμάτων καὶ 19 χιλ. κατ.

5) Ἡ Καρνιολία μετ' μητρ. *Λαϊβάχην*, ἔχουσαν 26 χιλ. κατ.

6) Αἱ κομητεῖαι Γορίτσια καὶ Γραδίσκα, ἡ μαρκία Ἰστρία,
καὶ ἡ εἰς τὸ κράτος ἀπ' εὐθείας ἀνήκουσα πόλις Τεργέστη ἐκ-
τῶν ἐμπορικωτάτων ἐν τῇ Μεσογείῳ πόλεω τῆς Εὐρώπης, ἔ-
χουσα 140 χιλ. κατ. ὧν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, ἀξιόλογοι δια-
τηροῦντες Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια. *Πόλια*, ὁ σπουδαιότερος πο-
λεμικὸς λιμὴν τῆς Αὐστρίας.

7) Ἡ Δαλματία, μετ' μητρ. Ζάρα παράλιος πόλις ἔχουσα 10 χιλ.
κατ. *Σπάλατρον*, παράλιος μικρὰ πόλις ἔχουσα 13 χιλ. κατ.
Ραγοῦσα, ἄλλοτ' ἐπίσημος πόλις καὶ πρωτ. ὁμων. δημοκρατίας.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Δαλματίας ὑπάρχουσι πολλοὶ μικρὰ νῆ-
σσι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Αὐστρίαν ὅσον ἡ *Μέλιδα*, *Κορζέλα*, *Αἰο-
σα*, *Βραιτέα*, *Γρόσσα*, *Πάγος* κλ.

8) Τὸ Τυρόλον μετ' μητρ. *Ἰνσπρέκην*, κειμένην μετὰξὺ ὑψη-
λῶν ὄρεων καὶ ἔχουσαν 21 χιλ. κατ.

9) Ἡ Βοεμία ΒΔ. τῆς ἰδίως Αὐστρίας. Ταύτης ἐπισ. πόλις
εἶνε *Πράγα* ἐπὶ τοῦ Μολδαίου εἰς ὠραίαν θέσιν, μετ' αὐτῆς
λίαν ὄχυρά καὶ βιομήχανοι, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον
καὶ 243 χιλ. κατ. *Καρλοβάδη* πρὸς Δ. ἐπίσημος διὰ τὰ λου-
τρά της.

10) Ἡ Μοραβία πρὸ Α. τῆς Βοεμίας μετ' μητρ. *Βρόνην* λίαν
ὄχυράν, ἔχουσαν βιομηχανίαν μαλλίνων υφασμάτων καὶ 83 χιλ.
κατ. ΝΑ. ταύτης *Ἀουστερλίτση*, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ
1805 νίκην τῶν Γάλλων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ῥώσων.

11) Ἡ Σιλεσία μετ' μητρ. *Γρόπαον*, ἔχον 21 χιλ. κατ.

12) Ἡ Γαλικία μετ' μητρ. *Λεμβέρην*, ὠραίαν καὶ ἐμπορικὴν
πόλιν, ἔχουσαν πανεπιστήμιον καὶ 110 χιλ. κατ. ἐξ ὧν αἱ 30
χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι. *Κρακοβία* ἐπὶ τοῦ Οὐιστούλα, πρωτ. μέχρι
τοῦ 1846 τοῦ ἀνεξαρτήτου μέρους τῆς Πολωνίας· ἔκτοτε δ' ὑπό-
κειται εἰς τὴν Αὐστρίαν ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 66 χιλ. κατ.

13) Ἡ Βουκοβίνα μετ' μητρ. *Τσερνοβίτσαν*, ἔχουσαν 26 χιλ. κατ.

B. Ἐν Οὐγγαρία.

14) Οὐγγαρία. Ταύτης ἐπισ. πόλις εἶναι *Πέστα* ἐπὶ τῆς ἀ-
ριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, πρωτ. καὶ ἡ βιομηχανικωτέρα
καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουσα πανεπιστήμιον
καὶ 250 χιλ. κατ. *Βούδα* ἢ *Όφεν* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ἀπέναντι
τῆς Πέστης, ἀρχαία πρωτ. τῆς Οὐγγαρίας ἔχουσα 70 χιλ. κατ.
Κομόρνον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἰσχυρότατον φρούριον τῆς Οὐγγα-
ρίας. *Πρεσβοῦργον* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὠραία πόλις ἐν ἡ

ἐπέφεροντο οἱ βασιλεῖς τῆς Οὐγγαρίας ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Σλοβενία* ΒΑ. ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου καὶ χαλκοῦ καὶ διὰ τὴν μεταλλουργικὴν σχολὴν τῆς. *Δελφεινὴ* ΝΑ. λίαν βιομήχανος πόλις ἔχουσα 51 χιλ. κατ.

15) Ἡ *Τρανσυλβανία* μὲ μητρ. *Κλαουσεμβούργην* ἐπὶ ποταμίου ἔχουσαν 29 χιλ. κατ. *Κροιστάτη* πρὸς τὰ ὄρια τῆς Τουρκίας, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Τρανσυλβανίας ἔχουσα 28 χιλ. κατ.

16) Ἡ *Κραατία καὶ Σλαβορία* μὲ μητρ. *Ἀγρόμην* παρὰ τὸν ποταμὸν *Σαῦον*, ἔχουσαν 28 χιλ. κατ. *Φιούμη*, ἐλεύθερος ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἔχουσα 19 χιλ. κατ.

17) Αἱ *Στρατιωτικαὶ* μεθόριοι χῶραι ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τῆς Τρανσυλβανίας. Ἐπισ. πόλις *Ζέγγη*, λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. *Σεμλίνορ*, ὄχυρῶτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἐπὶ τοῦ Δουνάβου.

18) Ἡ Βοσνία μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης (1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.) μὲ μητρ. *Σαραέβο*, ἐμπορικὴν πόλιν ἔχουσαν 20 χιλ. κατ. *Γραβύνον* πόλις ἔχουσα φρούριον καὶ 15 χιλ. κατ. *Βαρναλούκα*, ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα ἱμακτικὰ λουτρὰ, ἀρχαῖα ῥωμαϊκὰ εἰσέπια καὶ 20 χιλ. κατοίκους.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Αὐστρίας εἶνε 634000 τετρ. σπῆδ. οἱ δὲ κάτ. 37 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. Τούτων 24 ἑκατ. εἶνε δυτ. 8 ἑκατ. ὀρθόδοξοι 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. διαμαρτυρούμενοι καὶ ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατ. Ἑβραῖοι τὸ δὲ τελετέυμα εἶνε αὐτοκρατορὶα συνταγματικὴ μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μία σύγκειται ἐξ ἀντιπροσώπων πεμπομένων ἐκ τῶν διαφόρων Δικαιτῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Τῆς δ' Οὐγγαρίας, ἀπετελούσης ἴδιον βασίλειον καὶ ἐχούσης ἰδίως Βουλὰς καὶ διοικουμένης ὑπὸ ἰδίου ὑπουργείου, βασιλεὺς εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ ἡ Αὐστρίας.

Τῶν κατοίκων τῆς Αὐστρίας ἐν μὲ τῇ ἰδίῳ Αὐστρίᾳ, *Σαλτσμπούργῳ*, *Τυρόλῳ*, *Στυρίᾳ*, *Καρινθίᾳ* καὶ *Καρνιολίᾳ* ἐπικρατοῦσιν οἱ Γερμανοὶ (9,200,000), ἐν δὲ τῇ *Γαλιίᾳ*, *Μοραβίᾳ*, *Βοεμίᾳ*, *Κροατίᾳ*, *Σλαβονίᾳ*, *Δαλματίᾳ*. *Τρανσυλβανίᾳ*, *Βοσνίᾳ*, *Ἑρζεγοβίνῃ* οἱ *Σλάβοι* ὑπὲρ τὰ 17 ἑκατ. ἐν δὲ τῇ *Οὐγγαρίᾳ* οἱ *Οὐγγροὶ* ἢ *Μαγιάροι* (5 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.)· ἄλλ' ἐν τῷ *Τυρόλῳ*, τῇ *Καρνιολίᾳ*, κ.λ. κατοικοῦσιν ὑπὲρ τὰ 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. *Λατινικῶν φυλῶν* (*Ιταλῶν*). Ἐν τῇ *Αὐστρίᾳ* ὅμως κατοικοῦσιν ἔτι Ἕλληνας, Ἀρμένιοι, Ἀθίγγανοι, ἅπαντες περὶ τὸ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.

Ἡ Αὐστρία ἔχει κλίμα συγκρασημένον καὶ ὑγιεινόν, οὐ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε μᾶλλον ὄρεινόν· ἔχει ὅμως καὶ *λαμπρὰς πεδιάδας* καὶ *κοιλιάδας* εἰς τὴν *Γαλιίαν*, *Βοεμίαν*, *Οὐγγαρίαν*, ἰδίως *Αὐστοίαν*, *παροχούσας* σίτον ἄφθονον, οἶνον, ἀπὸν, ὄρνιθους, ἴππους, βοῦς, πρόβατα, χοίρους κ.λ. εἰς τὴν *Οὐγγαρίαν* ὑπάρχουσι μεταλ-

λεῖτα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου κτλ. καὶ ὑδρογύρου πρὸς Ν. παρὰ τὴν μικρὰν πόλιν Ὑδριαν, εἰς δὲ τὴν Γαλιζιαν ἐπὶ τῶν ὄρεων ὄρυκτῶν ἄλλας.

Ἡ βιομηχανία τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸν ἐνεστῶτα αἰῶνα ἔκαμε μεγάλην προόδου· καὶ τὸ ἐμπόριον δ' αὐτῆς εἶνε λίαν ἐνεργόν, εὐκολυνόμενον ὑπὸ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, τῶν διαρύγων καὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς.

Γλῶσσοι δ' ἐν αὐτῇ ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Γερμανικὴ· ἀλλὰ καὶ ἕκαστον τῶν διαφόρων αὐτῆς ἔθνῶν ὀμιλεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν.

Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶνε εἰσέτι διαδεδομένη καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς τῶν μὴ Γερμανικῶν χωρῶν εἶνε πολὺ ἀγροίκος.

ΣΕΡΒΙΑ.

Ἡ Σερβία, ἢ *Αρω Μουκτα* ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωμουίκης καὶ τῆς Τουρκίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ Βοσνίας, κατεχομένην ἤδη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας.

Τὰ ὄρη τῆς Σερβίας κλάδοι ὄντα τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων εἶνε λίαν χαμηλά· ἡ δὲ χώρα δύναται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς λοφώδης, ἔχουσα καὶ ἀξιολόγους κοιλάδας καὶ πεδιάδας.

Ἐπισ. ποταμοὶ τῆς Σερβίας εἶνε ὁ Δούναβις, σχηματίζων τὰ βορειανατολικά ὄρια τῆς χώρας· ὁ Σαῖος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς Β. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν· ὁ Μοραῖος, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς τὰ ΒΑ. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν πόλιν Σεμενδριαν.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Σερβίας εἶνε Βελιγράδιον ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σχίου καὶ Δουνάβεως, πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα λίαν ὀχυρὰ φρούρια, ἀκμαῖον ἐμπόριον, βιομηχανίαν, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἀκιδήμειαν καὶ 30 χιλ. κατ. Σεμενδριαν ΝΑ. τοῦ Βελιγράδιου ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μοραίου καὶ Δουνάβεως, ἀρχαία πρωτ. τῆς Σερβίας, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 12 χιλ. κατ. Κραγουεβάτση πρὸς Ν. τῆς Σεμενδρίας, ἔχουσα χυτήρια πυροβόλων, ὀπλοποιεῖον, καὶ 5 χιλ. κατ. Ὅσκριστα ΝΔ. τῆς Κραγουεβάτσης, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 7 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σερβίας εἶνε 49000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι 1,600,000 σλαβικῆς καταγωγῆς καὶ δεσθόδοξοι τὴν ὀρθοσκείαν· εἶνε δὲ ἤδη ὅλως ἀνεξάρτητοι καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ συναγματικοῦ βασιλέως μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Τὸ κλίμα τῆς Σερβίας εἶνε ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον παράγον σίτον, ἀραβόσιτον, κίνναξιν, λίνον, σίον, κτλ. ἀλλ' ἡ γεωργία εἰσέτι ἐν αὐτῇ εἶνε παρημελημένη, ἀσχολουμένων τῶν κατοίκων τῆς εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ μάλιστα τῶν χοίρων καὶ εἰς τὴν ὑλοτομίαν τῶν ἀπερὶντων δασῶν τῆς· ἡ δὲ παιδεία μάλιστα ἤδη ἀρχεται νὰ ἐμφυτεύηται ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

ΡΩΜΟΥΝΙΑ.

Ἡ Ῥωμουνία, συνισταμένη ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ πάλαι Δακία καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Σερβίας.

Ἐπισ. ὄρη τῆς Ῥωμουνίας εἶνε πρὸς Β. τὰ Καρπάθια καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά αὐτῆς αἱ Τρανσυλβανικαὶ ἄλπεις.

Ἐπισ. ποταμοὶ τῆς Ῥωμουνίας εἶνε ὁ Δούναβις διακρῶν τὰ νότια ὄρη τῆς χώρας· ὁ Ἀλούτας (Ὀλις), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Τρανσυλβανικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς Ν. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν· ὁ Σερέτης καὶ ὁ Προῦτος, οἵτινες πηγάζοντες ἐκ τῶν Καρπαθίων ὀρέων καὶ ῥέοντες πρὸς Ν. χύνονται ὡσάυτως εἰς τὸν Δούναβιν· λίμνη δὲ ἡ Ρασέλιμη.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Βλαχίας εἶνε Βουκουρέστιον ἐπὶ τοῦ Δουμπεροβίτσα παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, πρωτ. τῆς Ῥωμουνίας, ἔχουσα οἰκίαις λιθοκτίστους, ἀκαδημειαν, καμπύλας καὶ κικῶς ἐστρωμέναις ὁδοῦς, ὄρχειους κήπους, προάστεια καὶ περὶ τὰς 180 χιλ. κατ. Κραϊῶβα πρὸς Δ. ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Ἰβραίλια ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα καλὸν λιμέναν καὶ 30 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνας, διατηροῦντες ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια. Πλοίστι πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ρίμνικον παρὰ τὸν Ἀλούταν, ἔχουσα ἀφθονὸν ἀλκυρωχεῖον. Γιούργεβον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἐπίγειον τοῦ Βουκουρεστίου λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. Καλαγάτι, ἐμπορικὸς λιμὴν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως.

Τῆς δὲ Μολδαβίας Ἰάσιον πρωτ. τῆς Μολδαβίας, μεσόγειος πόλις δύο ὄρη δυτικῶς τοῦ Προῦτου, ἔχουσα ξυλίνας οἰκίας, πολλὰ ἀνάκτορα, ἀθλίαις ὁδοῦς, ὄρχειους κήπους, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 90 χιλ. κατ. Ῥωμαρον πρὸς Β. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαβίου καὶ τοῦ Σερέτου ἐπὶ τερπνῆς θέσεως. Ὀκνα ἐπὶ τοῦ Σερέτου, ἔχουσα σπουδαῖα ἀλκυρωχεῖα. Γαλάτσιον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Προῦτου, ὁ κυρίως λιμὴν τῆς

Μολδαυίαις, ἔχουσα μέγχα ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. κατ. ἐν αἷς εἶνε καὶ πολλοὶ Ἑλληγες κἀλλιστὰ ἔχοντες ἐκπιδευτήρια. *Φοῦάνη*, ἔχουσα καλὸν ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ. *Τοῦλτσα*, πρωτ. τῆς Δουβρουτσας, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ῥωμουνίας εἶνε 130000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 $\frac{1}{4}$ ἑκατ. εἶνε ἀπόγονοι τῶν ἐπὶ Τραϊκνοῦ συστηθεισῶν ἐνταῦθα Ῥωμαϊκῶν ἀποικιῶν, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι κυβερνώμενοι ἤδη ὑπὸ συνταγματικῷ βασιλείῳ μετὰ Βουλῆς.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς, καίτοι ἡ γεωργία εἶνε παρημελημένη, εἶνε σίτος, ἀραβόσιτος, κριθή, οἶνος κτλ. ἡ δὲ κτηνοτροφία λίαν εὐδοκιμεῖ ἕνεκα τῶν ἀσθόνων νομῶν τῆς παρχύουσα καλοὺς ἵππους, ἡμιόνους, χοίρους, κλ. ἡ μελισσοτροφία ὡσαύτως εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, τὰ δὲ δάση τῆς παρέχουσιν ἄσθονον ξυλείαν καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς παχυτάτους ἰχθῦς· ἡ δὲ παιδεὶα ἀπό τινος ἤρξατο νὰ παρχῆγ λαμπροὺς καρπούς.

ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ.

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ.

Μῆκ. Δ. 0° 35'—12° 45'.

Πλάτ. Β. 50° —61°.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς νήσου *Βρεττανίας* ἢ *Αγγλίας*, τῆς *Ἰρλανδίας*, τῶν νήσων *Ἐβρώων*, *Ὀρχάδων*, *Σκετλανδικῶν* καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων, κειμένων ἀπέναντι τῆς Γαλλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀγγλία ἄλλοτε καλουμένη Βρεττανία κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 78 π. Χ. Ἐἶτα δ' ἀποσπρήντων αὐτῶν ἐκεῖθεν τὸ 448 μ. Χ. ὑπέκυψεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀγγλων καὶ Σαξῶνων, οἵτινες ὡς φίλοι προσεκλήθησαν νὰ τὴν συνοράμωσι κατὰ τῶν βαρβάρων Καληδονίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 8ο αἰῶνος πολλάκις ἐληλατήθη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν τῆς Δανίας καὶ τέλος ὑπετάγη ὑπ' αὐτῶν ἀλλὰ τὸ 888 Ἀλφρέδος ὁ μέγας μετὰ πολλὰς ἀποτυχίας ἀπεδίωξε τέλος τοὺς Νορμανδοὺς ἐκ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ δὲ 1066 Γουλιέλμος ὁ Κατακτητῆς, δοῦς τῆς ἐν Γαλλίᾳ Νορμανδίας, κατέκτησε τὴν Ἀγγλίαν. Ἐκτοτε δὲ οὐδὲν ἴθνος εἰσέβαλεν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἀλληλοδιαδόχως ἡ ἰδίως Βρεττανία κατέκτησε τὴν Ἰρλανδίαν, τὴν Σκωτίαν καὶ ἄλλας ἐκτεταμένας χώρας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ἡ νήσος Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίως Βρεττανίας ἢ Ἀγγλίας, τῆς Οὐαλλίας καὶ τῆς Σκωτίας.

Ὁρη. Τῆς Βρεττανίας τὸ βόρειον μέρος εἶνε ὄρεινόν, καὶ ἐκεῖθεν ἐκτείνονται τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας, τῶν ὁποίων ὑψηλότερα κορυφή εἶνε τὰ *Γραβιανὰ ὄρη* (1450 μέτρ.)· τὸ δὲ νότιον εἶνε πεδινόν, ἀλλ' εἰς τὴν Οὐαλλίαν ὑψοῦται τὸ ὄρος *Στρόβδορον*, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ πρὸς Δ. τὴν περὶ τὴν βροχῶδη. Κεὶ ἡ Ἰρλανδική

δ' ἔχει πρὸς Α. τὸ ὄρος *Καρτονάλορ* (1037 μέτρ.) καὶ παραλίαν ἀπότομον, ἀλλὰ τὰ μεσόγεια αὐτῆς εἶνε πλήν τινων λόφων ἀπανταχὲ πεδινά, περιλαμβάνοντα πολλὰς λίμνας καὶ τόπους ἐλώδεις.

Ποταμοὶ δ' ἐπίσημοι ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε ὁ *Τάμεσις*, ὁ βασιλεὺς τῶν ποταμῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας οὗτος διερχόμενος διὰ τοῦ Λονδίνου ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὴν Βόρ. θάλασσαν (320 χιλιομ. μῆκ.). Ὁ *Οὐμβερως*, ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Οὐαλλίης ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὴν Βόρ. θάλασσαν. Ὁ *Σαβέρης*, ὁ δεύτερος ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Οὐαλλίαν, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βριστόλιον κόλπον. Ὁ *Κλύδης* ἐν Σκωτίᾳ πρὸς Δ. ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμών. κόλπον. Τῆς δὲ Ἰρλανδίας ἐπισ. ποταμὸς εἶνε ὁ *Σάγαν*, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως *Αἰμερικής* ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἡ ἰδίως Ἀγγλία διαιρεῖται εἰς 40 κομητείας, ἡ Οὐαλλία εἰς 12, ἡ Σκωτία εἰς 33 καὶ ἡ Ἰρλανδία εἰς 4 διοικήσεις.

Ἐπισ. πόλεις τῆς ἰδίας Βρετανίας ἢ Ἀγγλίας εἶνε *Λούδρη*, ἐξ ἧς μετακλίνουσι συντομώτερον ἐκ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Γαλλίαν (*Καλι.*) *Λονδίον* ἐπὶ τοῦ *Ταμέσιως*, ἡ μεγίστη πλουσιωτάτη, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τοῦ κόσμου, πρωτ. τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 3 ἐκατ. καὶ 800 χιλ. κατ. εἶνε δὲ διηρημένη κυρίως εἰς δύο, εἰς ἀρχαίαν πόλιν *Ἄστου*, καλουμένην, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ ἔμποροι, καὶ εἰς τὸ *Οὐεστμίνστερ*, ὅπου κατοικεῖ ἡ αὐλή, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ μεγάλοι κτηματίαι καὶ ἔμποροι. Τὸ Ἄστου ἔχει ὁδοὺς στενὰς καὶ μὴ εὐθείας, τὸ δὲ *Οὐεστμίνστερ* πλατυτάτας καὶ εὐθείας. ἔχει δὲ καὶ πολλὰς γειφύρας, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισ. εἶνε ἡ τοῦ *Βατερλώου*. Ἐπισ. δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα εἶνε ὁ ναὸς τοῦ *Ἁγίου Παύλου* ὁ ἰσχυρότερος ναὸς τῶν διαμαρτυρομένων, τὸ *παραμύριον*, ὁ πύργος τοῦ *Λονδίνου* συνιστάμενος ἐκ διαφόρων πύργων καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, τὸ *παλάτιον Βούγκιχαμ*, ὅπου συνήθως διαμένουσιν οἱ ἡγεμόνες, τὸ *Κρυστάλλινον παλάτιον*, οἱ ὑπόγειοι σιδηροδρομοὶ κτ. εἰς δὲ τὸ *Οὐεστμίνστερ* ὑπάρχουσιν οἱ καλλίτεροι κηποὶ, χρησιμεύοντες εἰς κοινὸν περίπατον. Τὰ δὲ *προάστεια* αὐτῆς εἶνε λίαν θερπνά, ἔχοντα λαμπρὰς οἰκίας, κήπους θελακτικούς, βιομηχανικὰ καταστήματα κτ. *Γρηνοήρσιον* ἐπὶ τοῦ *Ταμέσιως* πρὸς τὸ Λονδίον, διάσημος πόλις διὰ τὸ ἀστεροσκοπεῖον καὶ τὸ νυκτικὸν νοσοκομεῖόν της ἔχουσα 130 χιλ. κατ.

Πορτμουθον πρὸς Ν. λίαν ἰσχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα περὶ τὰς 130 χιλ. κατ. *Πλυμουθον*, ὁ δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχον 130 χιλ. κατ. *Βριστόλη*, ἀρχαία, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 180 χιλ. κατ. *Ἄξφορδη* (*Ἄξωνία*) ΒΑ. τῆς Βριστόλης, ἐπίσημος διὰ τὸ

πανεπιστήμιόν της, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βιρμινγάμη*, μεσόγειος πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν βιομηχανίαν τῶν ὄπλων, τῶν σιδηρουργείων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐργοστασίων της, ἔχουσα 450 χιλ. κατ. *Σχεφιάλδη*, μεσόγειος πόλις ἔχουσα ἐργοστασια σιδηρῶν ἔργων καὶ 370 χιλ. κατ. *Μαγχεστέρη* πρὸς Ν. μεσόγειος καὶ ἡ πρώτη βιομήχανος πόλις τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τοῦ βύβυκος ἔχουσα περὶ τὰς 540 χιλ. κατ. *Λιβερπούλη* πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Μερσέη, παράλιος, βιομήχανος-ἐμπορικωτάτη καὶ δευτέρα μετὰ τὸ Λονδῖον πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 600 χιλ. κατ. *Υόρκη* εἰς τὰ ΒΑ. ἔδρα ἀρχιεπισκόπου ἔχουσα λαμπρὸν Γοθικὸν Ναὸν καὶ 45 χιλ. κατ. *Οὐλλη* ΝΑ. τῆς Ὑόρκης, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα 150 χιλ. κατ. *Νεοκαστέλλη* πρὸς Β. παράλιος πόλις ἔχουσα πλουσιώτατ' ἀνθρακωρυχεῖα καὶ 130 χιλ. κατ.

Μερτυθβίγη, βιομήχανος καὶ ἡ ἐπίσημος πόλις τῆς Οὐαλλίας ἔχουσα μεταλλεῖα σιδήρου, λιθανθράκων καὶ 90 χιλ. κατ. *Ἐδιμβούργον*, μητρόπολις τῆς Σκωτίας ἐπὶ ὠρική θέσεως ἐκτετατομένη ἐπὶ τριῶν λόφων ὀλίγων μακρὰν τοῦ κόλπου Φόρθη, καὶ ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον καὶ 230 χιλ. κατ. *Γλασκώθη*, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Σκωτίας ἐπὶ τοῦ Κλύδου ποταμοῦ, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον, μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 580 χιλ. κατ. *Δούνη* πρὸς Β. ἐμπορικωτάτη πόλις ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰάη, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Ἀβερδίνη* πρὸς Β. ταύτης, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 90 χιλ. κατ.

Τῆς δ' Ἰρλανδίας ἐπίσημοι πόλεις εἶνε *Δουβλίον* πρὸς Α. μητρόπολις αὐτῆς· εἶνε πόλις ὠρική ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, λαμπρὸν λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 325 χιλ. κατ. *Κόρκη* πρὸς Ν. ἐπὶ ὁμων. κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 80 χιλ. κατ. *Λιμέρικα* εἰς τὰ ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Σχάνωνος, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ἰρλανδίας ἔχουσα λίαν ἐνεργὸν ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. *Ἀρμάρη* πρὸς τὸ ΒΑ. ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰρλανδίας. *Βελφάστη* πρὸς Β. ἔχουσα 175 χιλ. κατ.

Νῆσοι δ' αὐτῆς πρὸς Β. τῆς Σκωτίας εἶνε αἱ *Σχετλανδικαί*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Μελμάρδη* αἱ *Ορκάδες*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Παμόρη* αἱ *Ἐβρίδες* ἡ *Οὐεστέρηαι*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Λεβίς*, ἡ *Σκῆη* καὶ ἡ *Στάφφα*, ἧτις εἶνε ἐπίσημος καὶ διὰ τὸ φιγγάλειον ζῖντρον της. Ἡ *Μάχη* καὶ ἡ *Ἀργλεσέη* πρὸς Δ. τῆς Ἀγγλίας. Αἱ *Σορλίγγαι* εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ *Ὠριγνή* εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ ἡ *Οὐϊκτίς* πρὸς Ν. τῆς Ἀγγλίας, ἐπονομαζομένη τὸ περιβόλιον αὐτῆς.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Βρετανίας εἶνε 315000 τετρ. σταδ. αἱ δὲ κάτ. 35 ἑκατ. ὧν 26 ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν Ἀγγλίαν καὶ

Ουαλλίαν, 3 1/2 τήν Σκωτίαν, 5 τήν Ἰρλανδίαν καὶ οἱ λοιποὶ τὰς ἄλλας μικρὰς νήσους πρεσβεύοντες ἐν μὲν Ἀγγλίᾳ τὴν Ἀγγλο-Βρετανικὴν, ἐν δὲ τῇ Σκωτίᾳ τὴν Πρεσβυτεριακὴν, καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ τὴν Δυτικὴν Θρησκευτικὴν (α). τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε συνταγματ. μοναρχία μετὰ δύο Βουλῶν τῶν Λόρδων καὶ κοινοτήτων.

Οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ νοτιοὶν τῆς Σκωτίας εἶνε κυρίως Ἀγγλοὶ, οἱ δὲ κατοικοῦντες τὸ βόρειον τῆς Σκωτίας Γαλάται· Βρεττανοὶ δὲ κατοικοῦσι τὴν Ουαλλίαν καὶ Κέλτοὶ τὴν Ἰρλανδίαν. Ἀπαντᾷ δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη λαλοῦσι διαφόρους συγγενεῖς γλώσσας, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ εἶνε μίγμα Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε ὑγρὸν, ὀμιχλῶδες καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ μαλακώτερον τοῦ τῆς Γερμανίας, τὸ δ' ἔδαφος εἰς μὲν τὴν Ουαλλίαν καὶ Σκωτίαν εἶνε βουνῶδες, εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν μάλλον πεδινόν, παράγον δημοτικὰς καρποὺς καὶ γεώμηλα καὶ περιέχον πολλὰς βοσκὰς, ὅπου τρέφονται πλῆθος βοῶν, αἰγῶν κλ. οἱ δὲ ἵπποι τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ μαλλία τῶν προβάτων τῆς εἶνε περίφημα. Ἔχει δὲ καὶ πλῆθος μεταλλείων χρυσοῦ, σιδήρου, μόλυβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, γιανθράκων, καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ λαμπρῶν μαρμάρων.

Ἡ παιδεία εἶνε μὲν ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς ἀνωτάτας τάξεις τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἡ κατωτέρα ἐκπαίδευσις εἶνε πολὺ ὀπίσω, καὶ διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη ὁ κοινὸς λαὸς τῆς Ἀγγλίας εὐρίσκεται εἰς μέγαν βαθμὸν ἀμαθείας. Πρακτικὸν δὲ ὄν τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος ἐπέδωκεν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἐν τῇ Βρετανίᾳ ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εὐρίσκονται εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς τελειότητος· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ εὐκολυνόμενον ὑπὸ ἀπείρων διωρῶν καὶ σιδηροδρόμων, διασχίζόντων ἅπασαν τὴν χώραν, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ προικατευόμενον ὑπὸ τοῦ μεγαλειτέρου στόλου τοῦ κόσμου.

Κατὰ κράτος δ' ἔχει ἡ Ἀγγλία μέγαν εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους (170 ἑκατ. κατ.).

Δ Α Ν Ι Α.

Μῆκ. Α. 50° 45'—10° 14'

Πλάτ. Β' 55° 35'—57° 48'.

Ἡ Δανία κειμένη εἰς τὰ βόρεια τῆς Γερμανίας συνίσταται ἐκ τῆς χερσονήσου *Youtlandias*, κειμένης εἰς τὸ Β. τῆς Γερμανίας,

(α) Ἡ περὶ τῶν δογματικῶν τούτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας διδασκαλία, ὡς καὶ ἡ περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐν γένει ἀφήνεται εἰς τὸν διδάσκαλον τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

τῶν νήσων *Σηλανδίας, Φινίας, Ίσλανδίας, Φερσῶν* καὶ ἄλλων πολλῶν νήσων. Ἐν αὐτῇ οὔτε ὕψος οὔτε ποταμοὺς ἄξιους λόγου ὑπάρχει.

Σημ. Ἡ Δανία, ἄλλοτε καλουμένη *Κιμβρική Χερσόνησος* ἢ *Ίουτλανδία*, εἶνε γῶρα τῶν Κίβρων, οἵτινες ἐξστράτευσαν κατὰ τῆς Ῥώμης καὶ ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Μαρίου στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 830 — 1012 οἱ Δανοὶ ἔκαμαν πολλὰς λεηλασίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἄρξαντες αὐτῆς 20 ἔτη. Εἰς δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ γῶρα αὕτη πάντοτε διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κοπεγχάγη* ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Σηλανδίας, ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων καὶ ὠραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα πανεπιστήμιον, μεγάλην βιβλιοθήκην καὶ 270 χιλ. κατ. *Ἐλσιγγόρη* ἐπὶ τοῦ Σούνδου, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριόν της. Τῆς δὲ *Φινίας* εἶνε Ὀδέρη. Ἐν δὲ τῇ Ἰουτλανδίᾳ *Βιμπόρη* εἰς τὸ κέντρον καὶ *Ααλβόρη* (15 χιλ. κατ.) εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς. Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκει ἔτι ἡ πρὸς τὸν βόρειον πολικὸν κύκλον κειμένη νῆσος *Ίσλανδία* (72 χιλ. κατ.) μὲ πρωτ. τὴν κώμην *Ῥεκιαβίγηρ*. Πρὸς Ν. δὲ ταύτης κεῖται αἱ νῆσοι *Φερῶν*. Αὗται 25 τὸν ἀριθμὸν εἶνε ὀλίγον κατοικημένοι (11 χιλ. κατ.) καὶ ἐπιτήδειοι μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Δανίας εἶνε 38300 τετρ. σταδ. οἱ δὲ κάτ. 1980000 λουθηρανοὶ, διοικούμενοι συνταγματικῶς.

Οἱ Δανοὶ γερμανικῆς ὄντες καταγωγῆς εἶνε χρηστοὶ τὰ ἤθη, λίαν φιλόπονοι, φίλοι τῆς τάξεως καὶ πολλὴν κλίσιν ἔχουσιν εἰς τὴν παιδείαν.

Τὸ κλίμα τῶν ἐν τῇ Βαλτικῇ νήσων αὐτῆς εἶνε λίαν ὑγρὸν καὶ ὀμβρῶδες, τὸ δ' ἔδαφος τῆς Ἰουτλανδίας καὶ τῶν νήσων τῆς Βαλτικῆς εἶνε εὐφορώτατον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγον σίτον, λίνον, κλ. Οὐχ ἦττον δὲ οἱ Δανοὶ ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν τῶν ἵππων, βοῶν καὶ προβάτων, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, ἀξιόλογον ἔχοντες ναυτικόν· ἡ δὲ Ἰουτλανδία εἶνε μὲν πεδινή, ἀλλὰ ψυχρὰ καὶ ἐλώδης, ἔχουσα καλὰς βοσκὰς καὶ τρέφουσα ἀξιόλογα ποίμνικα καὶ λαμπροὺς ἵππους· ἡ δὲ Ἰσλανδία ἔχει ἡραιότητα ὄρη, οἷον τὴν *Ἐκλαν*, ἐκπέμποντα βροστὸν ὕδωρ μέχρι 50 μέτρ. Ἐν ταύτῃ δ' ἔνεκα τοῦ ψύχους φύονται μόνον θάμνοι, καὶ γεώμηλα μόνον καλλιεργοῦνται· οἱ δὲ κάτοικοί της ἐνασχολοῦνται ἔτι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν θήραν καὶ τὴν ἀλιεῖαν. Τὸν αὐτὸν δὲ διέχουσι βίον καὶ οἱ κάτοικοι τῶν *Φερσῶν*.

Ἡ Δανία κατέχει ἔτι τὴν *Γροιλανδίαν*, κειμένην εἰς τὸ Β. τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, καὶ εἰς τὰς μικρὰς Ἀντίλλας τὴν νῆσον τοῦ *Σταυροῦ* (109 χιλ. κατ.).

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ἢ ΣΟΥΗΔΙΑ.

Μῆκ. Α. 2⁰ 30'—29⁰.Πλάτ. Β. 55⁰ 25'—71⁰ 5'.

Σκανδιναυικὸν κράτος λέγεται ἡ Σουηδία συνισταμένη ἐκ τῆς ἰδίως Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας· ὀρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορ. θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Ῥωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Σουηδία τὸ πρῶτον κατοικήθη ὑπὸ Φιλανδῶν, κατοκούντων ἤδη εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς μέρη, εἶτα δὲ κατέλαβον αὐτὴν οἱ Γότθοι, οἱ προξενήσαντες τοσαύτας λεηλασίας καὶ καταστροφάς εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Ἐἰ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ὁμοῦ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου καλουμένης ἐξήλθον οἱ τρομεροὶ ἐκείνοι πειραταὶ Νορμανδοί, οἱ ἐπὶ πολὺν χρόνον (1000 μ. Χ.) ἐρημώσαντες τὰ παράλια τῆς Δ. καὶ ΝΔ. Εὐρώπης. Τὸ δὲ 1397 ἠνώθη μετ' αὐτῆς ὑπὸ τῆς Μαργαρίτης καὶ ἡ Δανία. Ἄλλ' ὁ Γουσταῦος Βάσις κατέλυσεν εἶτα τὴν ἔνωσιν ταύτην, καὶ ἐλευθερώσας τὴν Σουηδίαν ἐγένετο αὐτῆς βασιλεὺς, εἰσαγαγὼν καὶ τὴν θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν. Ὁ δὲ Γουσταῦος Ἀδόλφος κατέστησεν αὐτὴν ἐν τῶν ἰσχυροτέρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης· ἀλλὰ διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀτυχῶν πολέμων τοῦ 18^{ου} ἐξησθένησεν ἡ Σουηδία καὶ ἀπώλισε τὰς ἐξωτερικὰς κτήσεις τῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἡ Σουηδία ἀποτελεῖ ἐν κράτος μετὰ τῆς Νορβηγίας.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε αἱ Σκανδιναυικαὶ Ἀλπεις (2600 μέτρ.), αἵτινες κείμεναι μεταξὺ Σουηδικῆς καὶ Νορβηγικῆς διευθύνονται ἐκ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπολήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ αὗται ταπεινούμεναι καθιστῶσι πεδινήν ἕπασαν τὴν Σουηδίαν.

Ποταμοὺς ἐπισήμους ἡ Σουηδία δὲν ἔχει· ἄξιοι δὲ μνείας μόνον εἶνε ὁ Τορτέας, ὅστις ἐκ τῶν Αἰκωνικῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ Γλόμμερος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυικῶν ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν Νορβηγίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Αἶμαραι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἐν μὲν τῇ Νορβηγίᾳ ἡ Μαισέρη, ἐν δὲ τῇ Σουηδίᾳ ἡ Μαλιάρη καὶ ἡ Βέττερ συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ Βένερ ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Κατεγάττην.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Σουηδίας, διηρημένης εἰς τρία μέρη, εἶνε Στοκχόλμη ἐπὶ θυμυκίᾳ θέσεως παρὰ τὴν Μιχλέρην, πρωτ. τοῦ κράτους· ἐκτισμένη ἐπὶ πολλῶν νησιδίων καὶ ἐπὶ δύο χερσονήσων, ἔχουσα λαμπρὰ ἀνάκτορα, ὠρκαίς ἐξοχάς, ἀξιόλογον ἐμπόριον, λαμπρὰν βιομηχανίαν καὶ 170 χιλ. κατ. Οὐψάλη πρὸς Β. ἐπὶ τερπνῇ· θέσεως, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν ἀστεροσκοπεῖον, τὸ μόνον ἐν τῷ κρᾷτι ἀρχιεπισκοπεῖον καὶ 15 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Λιναίου. Καλιμάρη πρὸς Ν. ἐπίτ. διὰ τὴν συνθήκην, καθ' ἣν τὸ 1397 ἠνώθησαν ὑπὸ ἐν σακῆπρον ἡ Δανία, Σουηδία καὶ Νορβηγία. Γοθμβούργη ΒΔ. αὐτῆς· ἐπὶ τοῦ

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΓ.)

Κατεγάτου παράλιος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 74 χιλ. κατ. *Καρλσκρόνα*, ὄχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Σουηδίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Νορβηγίας, διηρημένης εἰς 2 μέρη, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Χριστιανία* ἐπὶ ὁμων. κόλπου, ἔδρα τῶν Βουλῶν τῆς Νορβηγίας ἔχουσα μέγα ἐμπόριον σιδήρου καὶ σανίδων, ἐπίσημον πνευμαστικίον καὶ 120 χιλ. κατ. *Χριστιανσάρδη* εἰς τὸ Ν. τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ *Σκκχεράκου* λίαν ἐμπορικὴ πόλις. *Βεργένη*, παράλιος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Νορβηγίας, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Αροσθείμη* ἐπὶ τερπνῆς θέσεως, ὅπου ἐστέφοντο τὸ πάλαι οἱ βασιλεῖς τῆς Νορβηγίας, ἐξάγουσα χαλκὸν καὶ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Ραράση*, ἔχουσα ὀνομαστὰ μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ οὖσα ἡ ὑψηλοτέρα πόλις τῆς Νορβηγίας. *Βαρθούση* εἰς τὴν *Λαπωνίαν*, ὁ βορειότερος ὄλων τῶν κατοικουμένων τόπων τῆς Εὐρώπης.

Καθ' ὅλα τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ παράλια τῆς Νορβηγίας ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων, ὧν ἐπισ. εἶνε αἱ *Λογοδέραι*, γνωσταὶ διὰ τὸ γυμνὸν καὶ ἀπόκηρμον τῆς χώρας τῶν τούτων δ' ἐπισ. εἶνε ἡ *Κονέλη*, ἔχουσα πόλιν *Αμερφέστην* συχνάζομένην διὰ τὴν ἀλιεῖαν ὑπὸ πλήθους πλοίων. Ὡσαύτως ἐν τῇ Βαλτικῇ ὑπάρχουσι δύο ἄξια λόγου νῆσοι ἡ *Γοθλάρδη* καὶ ἡ *Αλάρδη*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 761000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κῆτ. 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. (ἐν Σουηδίᾳ ὑπὲρ τὰ 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. καὶ ἐν Νορβηγίᾳ ὑπὲρ τὰ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.), πρεσβύοντες τὴν λουθηρανικὴν θρησκείαν, καὶ διοικούμενοι συνταγματικῶς. Ἄν δὲ καὶ ἡ Σουηδία εἶνε ἠνωμένη ὑπὸ ἐν σκῆπτρον μετὰ τῆς Νορβηγίας, ἀποτελοῦσιν ὅμως ἑκτέρη ἴδιον κράτος καὶ ἔχουσιν ἴδια ἀνεξάρτητα νομοθετικὰ σώματα.

Οἱ Σουηδοὶ καὶ οἱ Νορβεγοί, Γερμανικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ ἰεμανικὴν τινα διάλεκτον λαλοῦντες, εἶνε μεγαλόσωμοι, ῥωμαλέοι, χρηστοὶ τὰ ἤθη, φιλόξενοι καὶ λίαν λιτοὶ τὴν διαίταν.

Τὸ κλίμα τῆς Σουηδίας ἐν γένει εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινὸν καὶ εἰς μὲν τὰς μεσημβρινὰς αὐτῆς χώρας διακρίνονται καὶ αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους. Ἐνταῦθα τὸ θέρος εἶνε βραχύτατον ἀλλὰ καὶ θερμότατον, οὗ ἕνεκα καὶ ταχέως τὰ ἐν ταύταις ταῖς χώραις προϊόντα ὀριμάζουσι. Κατὰ δὲ τὴν 67 μοῖραν διακρίνονται δύο κίονον ὥραι τοῦ ἔτους χειμῶν καὶ θέρος, καθ' ἃ ἡ θερμότης καθίσταται ἀφόρητος. Ὡσαύτως καὶ ἡ Νορβηγία εἶνε λίαν ψυχρά, τὰ παράλια ὅμως αὐτῆς, καίτοι ἐκτεθειμένα εἰς ἀλλεπαλλήλους μεγάλαις τρικυμίαις, ἔχουσι κλίμα σχετικῶς πολὺ συγκερασμένον· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε ὀλίγον εὐφορον, πλὴν τοῦ νοτίου μέρους διακοπτομένου ὑπὸ πλήθους λιμῶν, καὶ παράγοντος ἄφθονον σῖτον, κριθῆν, λίνον, γαβουλιὰ κτλ. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία εἶνε μέλλον πεδινή, ἡ δὲ Νορβηγία ὄρεινή, ἔχουσα ἄλλα ὑψηλοκ., φέροντι ξυλικὴν πρὸς

ἐμπορίαν· τὸ δὲ βόρειον μέρος κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν τῆν θρησκείαν Λαπώνων (20 χιλ.), λαοῦ δυσειδοῦς καὶ μικροσώμου, ζῶντος βίον πλάνητα καὶ νομαδικὸν καὶ τρεφομένου ἐκ τῶν προΐόντων τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τῶν ποιμνίων τῶν ῥενῶν τῶν· ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἀφθόου.

Ἡ βιομηχανία εἶνε ἐν αὐτῇ περιορισμένη εἰς τὰς μεγαλειτέρας πόλεις, τὸ δ' ἐμπόριον λίαν ἐνεργόν. Καὶ ἡ παιδεία δὲ καὶ μάλιστα ἡ κατωτέρα εἶνε μᾶλλον διαδεδομένη ἐν αὐτῇ ἢ εἰς ἕτερον οἰονδήποτε μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Σουηδία ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, κατέχει ἐν Ἀμερικῇ τὴν νήσον τοῦ Ἀγίου Βαρθελεμῆ, μίαν τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν, καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν τὰς νήσους τοῦ ἀρχιπελάγους Οὐίτη.

Ρ Ω Σ Σ Ι Α.

Μῆξ. Α. 15⁰ 20'—62⁰.

Πλάτ. Β. 38⁰ 20'—80⁰.

Ἡ Ῥωσσία, περιλαμβάνουσα ἤδη καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Πολωνίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Εὐξεινίου καὶ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σουηδίας, τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ῥωμουνίας.

ΣΗΜ. Ἡ Ῥωσσία κατοικεῖτο ἔκπαλαι ὑπὸ τῶν Σκυθῶν, Φινῶν ἢ Φιλλανδῶν, Λαπώνων, Σαμογετῶν, Σαρματῶν καὶ Σλάβων· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Πέτρου τοῦ μεγάλου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐξηλθε τῆς βαρβαρότητος, καὶ ἔκτοτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κράτος πολιτισμένον· διότι εἰσῆχθησαν ἐν αὐτῇ αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. Ἡ Πολωνικὴ Ῥωσσία προσετέθη εἰς αὐτὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, καὶ τὸ βασίλειον τῆς Πολωνίας τὸ 1814. Ἐκτοτε δὲ τὸ μέγα τοῦτο κράτος αὐξάνει καθ' ἑκάστην διὰ κατακτήσεων νέων καὶ χωρῶν εἰς τὴν Καυκάσιον Ῥωσσίαν, τὴν Σιβηρίαν καὶ τὸ Τουρκεστάν, καὶ ἤδη κατέχει τὸ ἕδωμον τῶν χωρῶν τῆς σφαίρας μας.

Ὁρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Δ. τὰ Οὐράλια, πρὸς Ν. τὰ ὄρη τῆς Ταυρικῆς χειρσονήσου καὶ ὁ Καύκασος (5600 μέτρ.), εἰς τὸ ΝΔ. τὰ Καρπάθια καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τὰ Λαπωνικὰ ὄρη. Ἀπασα δὲ ἡ χώρα ἐν γένει εἶνε πεδινή, διακοπτομένη μόνον ὑπὸ λόφων.

Ποταμοὶ δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Καρὰς καὶ ὁ Πεταχόρας, πηγάζοντες ἐκ τῶν Οὐραλίων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βορ. Ὠκεανόν, ὁ Δούνας, ὡσαύτως ἐκβάλλον εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· ὁ Τοργέας ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὄρεων, ὁ Νεβάς ἐκ τῆς λίμνης Λαδῶγας, ὁ Δύνας ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὄρεων, καὶ ὁ Οὐϊστόυλας ἐκ τῶν Κερκασθίων ὄρεων πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ Δνεϊστερος, ὁ Δνείπερος (Βορυσθένης) ἐκ τῶν Κερκασθίων ὄρεων καὶ ὁ Δῶν (Γόγκις) ἐκ τῶν Οὐραλίων ὄρεων

πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ Βόλγας (3500 χιλιομ. μῆκ.) καὶ ὁ Οὐράλης ὡσπύτως ἐκ τῶν Οὐραλίων ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ *Λαδόγα*, ἡ *Ορέγα*, ἡ *Ίλιμερος*, ἡ *Πέϊπος* καὶ πρὸς Α. ἡ Κασπία θάλασσα.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία περιλαμβάνει· 1 ἐξήκοντα διοικήσεις, (ἐν αἷς εἶνε καὶ αἱ τοῦ πάλαι Πολωνικοῦ κράτους)· 2 τὴν ἐπὶ τοῦ Ταννάιδος χώραν τῶν Κοζάκων· 3 τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιλλανθίας· 4 τὰς τρεῖς κυριαρχικὰς διοικήσεις. Δύνεται ὁμως αὕτη νὰ διακριθῆ κἀλλιον οὕτω· α) εἰς χώρας τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ· β) τῆς Βαλτικῆς· γ) τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης· δ) τῆς Κασπίας θαλάσσης· ε) εἰς χώρας μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Κασπίας θαλάσσης.

1) *Χῶραι* τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ. Ἐπισ. πόλεις Ἀρχάγγελος ἐπὶ τοῦ Δούνα ὄχι μακρὰν τῆς Λευκῆς θαλάσσης, τὸ κέντρον τοῦ θαλάσσιου ἐμπορίου τῶν βορ. χωρῶν τῆς Ῥωσσίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. ἐν αὐτῇ τῇ 23 Ἰουνίου ἡ ἡμέρα εἶνε 21 ὥρας, τῇ δὲ 23 Δεκεμβρίου 4 μόνον ὥρας. *Κόλα*, ἡ βορειοτέρα πόλις τῆς Ῥωσσίας.

2) *Χῶραι* τῆς Βαλτικῆς. Ἐπισ. πόλεις Πετρούπολις ἐπὶ τοῦ Νεύα, κτισθεῖσα ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου (1703 μ. Χ.), πρωτ. τοῦ κράτους, ἐκ τῶν ἐπισ. πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα εὐρείας ὁδοῦς, ὠρικήας διώρυγας, λαμπρὰ ἀνάκτορα, θέατρα, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Ἰσάκ, τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν, τοῦ Ἀγ. Παύλου, λαμπρὰ προάστεια, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 800 χιλ. κατ. *Κροσιάτη* ἐπὶ μικρᾶς νήσου εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον, λίαν ὄχυρά πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Ελισιφόρη*, μητρ. τῆς Φιλλανθίας ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ δύνανται νὰ φοιτῶσι καὶ γυναῖκες καὶ 40 χιλ. κατ. παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ τὸ ὄχυρόν φρούριον *Σβεαβοῦργος*. *Δορπάτη* πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. *Ρίγα* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δύνα, εὐλίμενος, ἐμπορικὴ καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν ἔχουσα 100 χιλ. κατ. *Βίλνα* ἐπὶ τοῦ Βιλία, μητρ. τῆς Λιθουανίας ἔχουσα 80 χιλ. κατ. ὦν τὸ $\frac{1}{3}$ εἶνε Ἑβραῖοι. *Γρόδνο* ἐπὶ τοῦ Νιεμένου, παλαιὰ πρωτ. τῆς Πολωνικῆς διαίτης ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βαρσοβία* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐίστούλα, πρωτ. τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας, ἔχουσα ὠρικήας καὶ πλατείας ὁδοῦς, πλῆθος ἀνακτόρων, πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἐκπαιδευτήρια, πανεπιστήμιον, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 350 χιλ. κατ. ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ εἶνε Ἑβραῖοι. *Λόδη*, ἡ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Πολωνίας.

3) *Χῶραι* τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης. Ἐπισ. πόλεις *Κίεβο* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, ἀρχαιοτάτη καὶ ἐπί-

σημος πόλις τῆς Ῥωσσίας χρηματίτατα καὶ πρωτ. αὐτῆς, νῦν δ' ἔχουσα θεολογικὰς ἀκαδημειὰς καὶ 70 χιλ. κστ. ἐνταῦθα ὁ μέγας Βλαδίμηρος τὸ 989 ἐδέχθη παρὰ τῶν Βυζαντινῶν ἱερῶν τὸ βᾶπτισμ. *Πουλτάβα*, ἐνταῦθα Πέτρος ὁ μέγας ἐνίκησε τὸ 1709 Κάρολον τὸν ΙΒ'. τῆς Σουηδίας· ἰστέθη ἐπὶ τοῦ Δνειστέρου, μητρ. τῆς Βασσαράβιας, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κστ. Ὀδησσός, ἡ ἐμπορικωτέρη πόλις τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 185 χιλ. κστ. ἐν αὗτῃ εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες. *Νικολάϊεφ* ἐπὶ τοῦ Βούγου, νέα καλῶς οἰκοδομουμένη πόλις ἔχουσα εἰς τὰ ἐνδότερα ἀξιόλογον ντυπηγεῖον καὶ 85 χιλ. κστ. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο καὶ ἡ ἀρχαία Ὀλβία, ἀποικία τῶν Μιλησίων. *Χερσῶν* ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κστ. *Συμφερούπολις*, μητρ. τῆς Γαυρίδος, ἔχουσα 20 χιλ. κστ. *Σεβαστούπολις*, παρχίσις, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, διχάσημος δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν τὸ 1855—56 ὑπὸ τῶν Γάλλων, Ἄγγλων καὶ Σάρδων. *Ταϊγάριον* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαυρίδος, πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 30 χιλ. κστ. ἐνταῦθεν ἐξάγεται πολὺς σίτος διὰ τὴν Εὐρώπην.

4) *Κεντρικαὶ γῶραι τῆς Κασπίης θαλάσσης*. Ἐπισ. πόλεις *Μόσχα* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Μοσχόβου ποταμοῦ, πρῶτη πρωτ. τῆς Ῥωσσίας καὶ ἡ δευτέρη πόλις τοῦ κράτους, ἔχουσα πλατείαις ὁδοῖς, λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἷον τὸ Κρεμλίον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, μέγα ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ 600 χιλ. κστ. *Τοῦλα* πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὰ ὀπλοποιεῖα τῆς ἔχουσα 60 χιλ. κστ. *Καζάν* πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ἔχουσα βιομηχανίαν ἀξιόλογον, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 90 χιλ. κστ. *Ἀστραχάν* ἐπὶ νήσου τοῦ Βόλγα παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κστ.

Νῆσοι τῆς Ῥωσσίας ἐπισ. εἶνε εἰς τὴν Βαλτικὴν ἡ Ὀσεέλη· εἰς δὲ τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ἡ *Καλγουέβη* καὶ ἡ *Βαϊγάτη*, ἐπισκεπτόμεναι ὑπὸ τῶν Ῥώσων διὰ τὴν ἀλιείαν. Εἰς τὴν Ῥωσίαν ἀνήκει ἔτι καὶ ἡ ΒΑ. τῆς Βαϊγάτης κειμένη *Νέα Ζέμβλα*, κεκλυμένη πάντοτε ὑπὸ πάγων καὶ χιόνος, καὶ μόνον ὑπὸ ἀλιῶν καὶ θηρευτῶν Ῥώσων ἐπισκεπτομένη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 5419000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 74. Τούτων περὶ τὰ 64 ἑκατ. εἶνε ὀρθόδοξοι, 3 ἑκατ. ἐν Πολωνίᾳ δυτικοί, 1 ἑκατ. Ἑβραῖοι, 2 ἑκατ. ἐν Φιννίᾳ καὶ ἀλαχοῦ Λουθηραννοί, 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἐν Κριμαίᾳ καὶ Καυκάσῳ Τοῦρκοι καὶ τινες εἰδωλολάτραι· τὸ δὲ πολίτευμα μοναρχία ἀπόλυτος.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ῥωσσίας τὰ 58 ἑκατ. εἶνε *Σλάβοι* (Ῥῶσοι, Κοζάκοι καὶ Πολωνοί), οἱ δὲ ἄλλοι *Φιλλάρδοι*, *Γερμανοί*, *Κιρκάσιοι*, Ἕλληνες, *Βλάχοι* καὶ Ἑβραῖοι. Κοινὴ δὲ

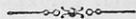
γλωσσαι εἶνε ἡ Ῥωσσικὴ ἐν δὲ τῇ Πολωνίᾳ ὡς καὶ ἐν τῷ δυτικῷ αὐτῆς λαλεῖται ἡ Πολωνικὴ.

Τὸ κλίμα τῆς Ῥωσσίας πρὸς μὲν τὸν Πολικὸν κύκλον εἶνε ψυχρότατον καὶ ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἐν αὐτῷ 8 μῆνας, πρὸς δὲ τὸ μέσον καὶ τὸ ΝΑ. εἶνε ψυχρὸν ὁμοιάζον τῷ τῆς Γερμανίας· ὡσαύτως ψυχρὸν εἶνε καὶ εἰς τὰς ἀνατολικὰς παρὰ τὸν Βόλγαν χώρας, τὸ δὲ ΝΑ. ἔχει θερμότατον θέρος καὶ δριμύτατον χειμῶνα.

Τὸ δ' ἔδαφος σχεδὸν παντοῦ εἶνε πεδινὸν διακοπτόμενον ὑπὸ λόφων. Καὶ τὸ μὲν βόρειον αὐτῆς (Πετσχόρας, Καρὰς ποτ. Λαπωνία) εἶνε ἄγονον καὶ σχεδὸν ἀκατοίκητον συγκαζόμενον διὰ τὴν θήρη τῶν πολυτίμων γουναρικῶν καὶ τὴν ἀλιεῖαν, τὴν δ' ἀνατολικὴν εἶνε δασῶδες, τὸ νοτιανατολικὸν τὸ μὲν παρὰ τὴν Κασπίαν καὶ τὸν Οὐράλην ξηρὸν καὶ ἀλατοῦχον, τὸ δὲ παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐρήμων καλυμμένων Ῥωσσιστὶ στεππῶν, ἐν αἷς κεκαλυμμέναις ὑπὸ χόρτων βόσκουσιν ἄπειρα ποίμνια· εἰς τὸ νότιον ἐν γένει (Βολινία, Ποδολία) καὶ τὸ δυτικὸν ὑπάρχουσι χῶραι δασῶδεις παράγουσαι ἀφθονωτάτους δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνὸν κτλ. τὰ δ' Οὐράλια ὄρη ἔχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, χαλκοῦ, σιδήρου, ἀλάτων, ἀδαμάντων κτλ.

Ἡ γεωργία ἐν Ῥωσίᾳ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἔτι δὲ ἡ κτηνοτροφία τῶν βοῶν, προβάτων, ἵππων, καμήλων, καὶ ἡ ἀλιεῖα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, ὅθεν ἐξάγεται πλῆθος ἰχθύων καὶ τὸ αὐγοτάραχον· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον εὐκολυνόμενον ὑπὸ πλῆθους πλευστῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων. Σιδηροδρόμους ὅμως δὲν ἔχει εἰσέτι ἡ Ῥωσσία ἀναλόγους τῆς ἀπεράντου αὐτῆς ἐκτάσεως. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ κάμνει ἤδη μεγάλας ἐν αὐτῇ προόδους· ἡ δὲ παιδεία εἰς μὲν τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν εἶνε λίαν διαδεδομένη, ἀλλ' ὁ λαὸς εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς τὴν ἐσχάτην βαρβαρότητα.

Εἰς τὴν Ῥωσίαν ὑπόκεινται ἔτι ἐκτεταμέναι χῶραι τῆς Ἀσίας, ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία καὶ ἡ Σιβηρία (13 ἑκατ. κατ.).

Α Σ Ι Α.

Ἡ Ἀσία, κατέχουσα τὸ ΒΑ. τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, τοῦ Εὐξείνου, τῆς Προποντίδος, τῆς Μεσογείου θάλασσης, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσης.

Αὕτη διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 11 μέρη· τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν (Σιβηρίαν καὶ Κουκάσιον Ῥωσσίαν), τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Περσίαν, τὸ Ἀφγανιστάν, τὸ Βελουτχιστάν, τὸ Τουρκεστάν, τὴν Κίην ἢ Σινικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Ἰνδοκίην, τὸ Ἰνδοστάν καὶ τὴν Ἀραβίαν.

Θάλασσαὶ αὐτῆς ὑπὸ μὲν τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ σχηματιζόμεναι εἶνε ἡ Βερίγγειος θάλασσα πρὸς Α. τῆς Σιβηρίας, ἡ Ὀχουστική ΝΑ. τῆς Σιβηρίας· ἡ Ἰαπωνική πρὸς Δ. τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων· ἡ Κιτρίνη καὶ ἡ Κιανῆ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Κίνας, καὶ ἡ Σινική θάλασσα πρὸς Α. τῆς Ἰνδοκίνας. Ὑπὸ δὲ τῆς Μεσογείου ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ἡ Προποντίς, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ τὸ Συρικὸν πέλαγος πρὸς Δ. τῆς Συρίας.

Κόλποι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Ὀβιος εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ Τογγίνου καὶ ὁ Σιαμικός εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν· ὁ Βεγγαλικὸς μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν· ὁ Ὀμαρικός πρὸς Δ. τοῦ Ἰνδοστάν· ὁ Περσικὸς μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Περσίας· ὁ κόλπος τοῦ Ἀδένου πρὸς Ν. τῆς Ἀραβίας· ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς.

Πορθμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Βερίγγειος ἐνῶνων τὸν Βόρειον μὲ τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ τῆς Μαλάκας μεταξὺ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Σουμάτρας· ὁ Ὀρμούζιος, ἐνῶνων τὸν Περσικὸν μὲ τὸν Ὀμαρικὸν κόλπον· ὁ τοῦ Βαβελ-μαρδέβ, ἐνῶνων τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου μὲ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν· Ἰσθμὸς δὲ μόνος εἶνε ὁ τοῦ Σουέζου (Ἀρσινόης), ἐνῶνων τὴν Ἀσίαν μὲ τὴν Ἀφρικὴν.

Χερσόνησοι. Ὑπὸ τῶν κόλπων τούτων, εἰσχωρόντων βαθέως εἰς τὴν ξηράν, σχηματίζονται αἱ ἐξῆς χερσόνησοι· ἡ Μικρὰ Ἀσία (Ἀνατολή) καὶ ἡ Ἀραβία εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἀσίας· τὸ Ἰνδοστάν, ἡ μεγαλειτέρα χερσόνησος τῆς Ἀσίας καὶ ἡ Ἰνδοκίνα μετὰ τῆς Μαλάκας πρὸς Β. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ· ἡ Κορέα εἰς τὸ Α. τῆς Κίνας καὶ ἡ Καμπούατικα εἰς τὸ Α. τῆς Σιβηρίας.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Καθ' ἅπασαν τὴν Ἀσίαν εἰς κορυφὰς ὀρέων ἐπάρχει ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τῆς Κιτρίνης θάλασσης καὶ περιλαμβάνων πολλὰς πεδιάδας.

Καὶ πρὸς ἀνατολὰς μὲν τῶν Οὐραλίων ὀρέων ἐξαπλοῦται ἡ μεγάλη Σιβηρικὴ πεδιάς· νοτιοδυτικῶς δὲ ταύτης πρὸς τὴν Κε-

σπίαν ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τοῦ *Τουρκεστάν*, οὔσα περίπου τὸ τρίτον τῆς *Σιβηρικῆς* πεδιάδος· πρὸς Ν. δὲ ταύτης ἄρχονται τὰ ἤφαισσιείωδη ὄρη τῆς *Μηδικῆς* καὶ Ἀρμενίας *Αραράτ* (3350 μέτρ.), τὰ ὄρη τῆς *Μικρᾶς Ἀσίας*, ὧν ἐπισημότερον εἶνε ὁ *Ταῦρος* (4 χιλ. μέτρ.). Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τοῦ Ἀρχατοῦ κεῖται ἡ Ἀριανικὴ πεδιάς ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ ὄρους *Ἰνδοκούχου* καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῶν *Ἰνδοπερσικῶν* ὄρεων. Τὰ ὄρη ταῦτα ἐνούμενα σχηματίζουνσι κόμβον, ἐξ οὗ ἐκτείνονται πάλιν τὰ *Ἰμαλῖα* (*Ἴμακος*), τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς γῆς (8840 μέτρ.).

Πρὸς Β. τῶν Ἰμαλῶν ἐκτείνονται ἀλλεπαλλήλως τέσσαρες ὑψηλαὶ πεδιάδες μεταξὺ σειρῶν ὄρεων ἡ *Θιβητικὴ* (3250 μέτρ.), ἡ *Βουχαρική*, ἡ *Ταταρική* καὶ ἡ *Μογγολικὴ* πεδιάς. Πρὸς Β. δὲ τούτων ἐκτείνονται τὰ *Αλταῖα* ὄρη (3600 μέτρ.).

Κεχωρισμένα δ' ὄρη τῆς Ἀσίας εἶνε τὰ *Οὐράλια* (1950 μέτρ.), χωρίζοντα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας· ὁ *Καύκασος* (5600 μέτρ.) μεταξὺ *Εὐξείνου* καὶ *Κασπίας*· τὰ ὄρη τῆς *Σιβηρίας* καὶ τῆς *Κεντροασιaticῆς*· οἷον τὰ *Σαϊανικά*, τὰ *Ἰαβλорῖα*, τὰ *Αλτάρια* καὶ τὰ *Σταγοβῖα*, τὰ ὄρη τῆς *Συρίας* *Αλβαρος* (2500 μέτρ.), *Αρτιλλβαρος* (1350 μέτρ.) καὶ τὸ *Σινᾶ* (2 χιλ. μέτρ.). Πρὸς Α. τούτων ἐκτείνεται ἡ *Μεσοποταμία*, τῆς ὁποίας τὸ νότιον λέγεται *Συρία* καὶ *Αραβία* ἔρημος, οὔσα ἀμυδρὰ καὶ ἄκαρος. Πρὸς Ν. ταύτης ἐκτείνονται τὰ *Αραβικά* ὄρη (1680 μέτρ.) φθάνοντα μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδέου.

Πρὸς Ν. δὲ τῶν Ἰμαλῶν ἐκτείνεται ἡ μεγάλη *Ἰνδικὴ* πεδιάς, ἥτις εἰς μὲν τὰ ἀνατολικά ἔχει πολλὰ ὕδατα καὶ εἶνε λίαν εὐφορὰ, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ εἶνε ἀνυδρὸς καὶ ἔρημος· ἐν αὐτῇ δ' ἐκτείνονται ἐκ τοῦ Α. πρὸς τὸ ΝΑ. τὰ *Γαταῖα* ὄρη (2200 μέτρ.).

Ποταμοί. Ἐκ τῶν ὄρεων τούτων πηγάζουσιν ἅπαντες οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀσίας ὁ *Ὀβις*, ὁ *Ἰερσῖας* καὶ ὁ *Λέρας*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ *Αμοὺρ*, ὁ *Ὀάγγος* (Κίτρινος), ὁ *Ἰαροκιάγγος* (Κουζνεῦς) καὶ ὁ *Καυβῶσις* ἢ *Μεχώγκος* εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλει ὁ *Βραμαπούτρας*, ὁ *Γάγγης*, ὁ *Ἰνδός*, ὁ *Τίγρις* καὶ ὁ *Εὐφράτης*· καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον οἱ μικροὶ ποταμοὶ *Ὀρόντης*, *Ματαῦρος* καὶ *Ἔρμος* (α).

Λίμναι δ' αὐτῆς ἄξιαι λόγου, εἰς τὰς ὁποίας γίνονται καὶ πινες μεγάλοι ποταμοί, εἶνε ἡ *Κασπία* θάλασσα, ἡ μεγαλύτερῃ λίμνῃ τοῦ κόσμου· ἡ *Ασφαλίτις* (Νεκρὰ θάλασσα) εἰς τὸ Ν τῆς Ἀσιατικῆς *Τουρκίας*· ἡ *Βάρη* καὶ ἡ *Οὐρμία* εἰς τὴν Ἀρμενίαν· ἡ *Αράλη* πρὸς Α. τῆς *Κασπίας*· ἡ *Βαϊκάλη* ἐπὶ τῶν Ἀλταίων ὄρεων· ἡ *Κουκουνώρη* εἰς τὴν Κίην.

(α) Ἰδε αὐτοὺς ἐν τῷ χάρτῃ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε τὸ Βαβελ-μαρδὲβ πρὸς Ν. τῆς Ἀραβίαις, τὸ Μόκαδορ πρὸς Α. τῆς Ἀραβίαις, τὸ Κομορῖνον πρὸς Ν. τοῦ Ἰνδοστάν, ἡ Ρωμανία πρὸς Ν. τῆς Ἰνδοκίνας, τὸ Ἀνατολικὸν πρὸς Α. τῆς Σιθῆραις, καὶ τὸ Βόρειον ἢ Σεβεροβοστακνότερ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Σιθῆραις.

Ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Ἀσίας ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων τούτων ἐπίσ. εἶνε εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανὸν ἡ Νέα Ζέμβλα καὶ αἱ τῆς Νέας Σιθῆραις· εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν αἱ Κομφῦλαι, ἡ Σακαλιάρη, αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, ἡ νῆσος Φορμύδα καὶ ἡ Αἰνάρη· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν αἱ Ἀνδαμάται, αἱ Νικοβάρειοι, ἡ Κεϋλιάρη, αἱ Μαλδίβα καὶ αἱ Λακεδίβα· καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον ἡ Λέσβος, ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἡ Ρόδος, ἡ Κύπρος κ.λ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφανὴς τῆς Ἀσίας μεθ' ὧν τῆς τῶν νήσων εἶνε 44570000 σταδ. οἱ δὲ κάτοικοι 810 περίπου ἑκατ. Κατὰ δὲ τὸ κλίμα δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία, καὶ αἱ μὲν εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς χῶρα, ἐὰν εἶνε παράλιοι ἢ χαμηλὰ πεδιάδες, ἔχουσι κλίμα θερμὸν καὶ οὐχὶ πλουσίαν βλάστησιν, ἐὰν δὲ ὀροπέδια, ἔχουσι καύσωνα τὸ θέρος ἀφόρητον καὶ ψῆχος μέγιστον· καὶ τέλος ἐὰν εἶνε εὐνδροὶ κλιμακωταὶ παράλιοι ὄρεων, ἔχουσι κλίμα εὐκαρὲς καὶ παράγουσιν ὀρεινοὺς καρπούς. Εἰς ταύτας τὰς χῶρας πίπτει μόνον βροχὴ, καὶ εἰς τὸν Εὐξείνον, τὴν Κασπίαν καὶ τὴν πεδιάδα τοῦ Τουρκεστάν βροχὴ καὶ χιῶν. Ζῶα δὲ τῆς ζώνης ταύτης εἶνε οἰκιακὰ μὲν ἵπποι, κίμηλοι, βοῦς· κτλ. ἄγρια δὲ γαζέλλα, ὄναγροι, στρουθοκάμηλοι, λέοντες, ὕκινι, θῶες, ἄρκτοι, βούβκλιοι καὶ ἔντομα ἀκρίδες.

Αἱ δὲ εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν τῆς Ἀσίας χῶρα αἱ μὲν εἰς τὰς παραλίαις καὶ εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας (Ἰνδία, Κίνα) ἔχουσι κλίμα θερμὸν, δένδρα κολοσσιαῖα, φοίνικας, διάφορα ἀρώματα, φυτὰ ὑπερμεγέθη καὶ ἀνάλογα οἰκιακὰ ζῶα βοῦς, καμήλους, ἐλέφαντας, καὶ ἄγρια τίγρεις, λέοντας, πάνθηρας, ῥινοκέρους, κάπρους καὶ ὑπερμεγέθη ἔρπετά· τὰ δὲ ὀρεινὰ τῶν χωρῶν τούτων ἔχουσι κλίμα εὐκαρὲς καὶ ὀρεινὰ προϊόντα καὶ ζῶα.

Εἰς δὲ τὴν ὑψηλὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν (Ἰμαλάις) τὸν χειμῶνα διὰ τὸ ψῆχος παύει ἡ βλάστησις, τὸ δὲ ἔαρ ἡ βλάστησις εἶνε ζωηρά, ἀλλ' ἐπερχομένου μετ' οὐ πολὺ τοῦ θέρους καταστρέφεται, καὶ μόνον ἀντεχει ὅπου ὑπάρχουσι ὕδατα πρὸς πότισιν.

Τὰ δὲ βόρεια τῆς Ἀσίας (Σιθῆραι καὶ τὰ πρὸ αὐτῆν ὄρη) ἔχουσι ψῆχος τὸν χειμῶνα δριμύτατον καὶ θερμότατον σύντομον θέρος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἡ βλάστησις καὶ ἡ ὀρίμανσις τῶν φυτῶν εἶνε ταχυτάτη. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ὑπάρχουσι ἐνταῦθα καὶ τίγρεις, πάνθηρες καὶ ἄλλα ἄλλων κλιματῶν ζῶα· εἰς τὰς δὲ ζῶα τῆς χώρας εἶνε τὰ τυροσφόρα (τῶν γουναρικῶν). Εἰς

ταύτας δὲ τὰς χώρας πίπτει βροχὴ καὶ χιὼν, καὶ εἰς τὰ βο-
ρειότατα μόνον χιὼν.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς λογίζονται περὶ τὰ 810 ἑκατ. ἀνήκον-
τες εἰς τρεῖς φυλάς, τὴν Κουκασίαν, τὴν Μογγολικὴν καὶ τὴν
Μαλαϊκὴν. Καὶ εἰς μὲν τὴν Κουκασίαν ἀνήκουσιν οἱ Ἴνδοι, οἱ
Πέρσαι, οἱ Καυκάσιοι, οἱ Σύροι, οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Ἕλληνες·
εἰς δὲ τὴν Μογγολικὴν οἱ Μογγόλοι, οἱ Μανσχοῦροι, οἱ Σῆκι,
οἱ Ἰάπωνες, μέρος τῶν Ἰνδοσινῶν, οἱ Τάτχροι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ
Τουρκομάνοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας, καὶ εἰς τὴν Μαλαϊ-
κὴν διάσποροι λαοὶ κατοικοῦντες τὸ νότιον τῆς Ἰνδοκίνας.

Εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Ἀσίας ἐπικρατεῖ ὁ Μωαμεθανισμὸς· οἱ δ'
ἐν Ἀσίᾳ χριστιανοὶ εἶνε ὀλιγάριθμοι κατοικοῦντες τὴν Ἀσιατικὴν
Τουρκίαν, τὴν Κουκάσιον Ῥωσσίαν, τὴν Σιβηρίαν καὶ τὴν Ἰνδι-
κὴν. Εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὅμως ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ τοῦ Βού-
δα (α), ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Βράμα. Βουδισταὶ δὲ εἶνε καὶ οἱ κάτ. τῆς
Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἀλλὰ πλὴν ταύτης ἐν τῇ Κίνᾳ πολλοὶ
εἶνε καὶ οἱ πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφυκίου, ὡς καὶ ἐν
Ἰαπωνίᾳ, ἐν ἧ πολλοὶ εἶνε καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς σιντολατρείας. Ἐν
τέλει δὲ σημειωτέον ὅτι ἐν Περσίᾳ καὶ Ἰνδοστᾶν ὑπάρχουσι καὶ
πολλοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ζωροάστρου.

Πανταχοῦ τῆς Ἀσίας ἐπικρατοῦσι δεσποτικὰ πολιτεύματα·
ὅπου δ' ὅμως οἱ λαοὶ εἰσέτι ζῶσι νομαδικὸν βίον ἐκεῖ διατηροῦν-
ται πατριαρχικὴ ἡγεμονία.

Εἰς τὴν Ἀσίαν τὴν ἄλλοτε ἐστίν τὸ πολιτισμοῦ ὁ ἀνθρώπινος
νοῦς εὐρίσκεται εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς βραχυρότητος· οὔτε
γράμματα σχεδὸν οὔτ' ἐπιστῆμαι εἰς αὐτὴν ἀπαντῶνται, εἰ μὴ
εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὸ Ἰνδοστᾶν, τὴν Κίναν καὶ τὴν
Ἰαπωνίαν. Ἐν γένει δὲ ὁ βίος τῶν Ἀσιανῶν εἶνε γεωργικὸς ἢ
νομαδικός, καὶ μόνον τὰ νότια καὶ νοτιανατολικά αὐτῆς μέρη ἔ-
χουσι τέχνας, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία συνίσταται ἐκ τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς
Κουκασίον Ῥωσσίας.

(α) Ὁ Βούδας, υἱὸς ἡγεμόνος Ἰνδοῦ, ἔζη περὶ τὸ 1000 π. Χ. Αὐτὸς ἐδη-
μοσίευσεν νέας διδασκαλίας, ἐνώστας εἰς αὐτὰς καὶ τὰ γενικώτερα δόγματα τοῦ
Βράμα, δὲν θέλει ὅμως νὰ διαίρωνται οἱ Ἴνδοι εἰς φυλάς. Ἡ δὲ θρησκεία τοῦ
Κομφυκίου φιλοσόφου τῶν Σινῶν εἶνε μᾶλλον καθαρὸς θεϊσμός· διότι δὲν ἔχει
ναοὺς οὔτε εἰκόνας, ἀλλ' ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς μόνον τὴν τήρησιν τῶν ἡ-
θικῶν ἐντολῶν καὶ τὴν λατρείαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς φύσεως.

Ὁ δὲ Βράμα, θεωρεῖται ὡς ὑπερῶς παρὰ νομοθέτη, τῶν Ἰνδῶν, ἡ δὲ θρησκεία

ΣΗΜ. Ἡ Σιβηρία, κατοικουμένη τὸ πάλαι ὑπὸ Σκυθῶν καὶ Μογγόλων, ἐγένετο γνωστὴ περί τὰ τέλη τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ὅτε οἱ Ῥώσοι χάριν τῶν γουναρικών εἰσέδυσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀπέραντον ταύτην χώραν. Ἐἴτα δὲ κατὰ μικρὸν κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἢ Τουρκικῇ, ἢ Περσικῇ καὶ ἢ ἀνεξάρτητος Ἀρμενία καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1858 οἱ Ῥώσοι προσέθεσαν εἰς τὴν χώραν τὴν ἅπασαν τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἄμουρ χώραν, ἥτοι τὸ βόρειον καὶ ἀνατολικὸν τῆς Μανγουρίας, σημαντικὰς χώρας τῆς Μογγολίας καὶ τοῦ Τουρκεστάν καὶ ἅπασαν τὴν νῆσον Σακαλιάνου. Κατακτηθείσης δ' ὑπ' αὐτῶν καὶ τῆς χώρας τοῦ Καυκάσου ἔπαυσε πλέον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὁ ἀτελεύτητος ἐκεῖνος ἀνίσως πόλεμος τῶν Ῥώσων κατὰ τῶν αὐτοχθόνων.

Σ Ι Β Η Ρ Ι Α.

Μῆκ. Α. 48⁰ 36'—185⁰ Δ.

Πλάτ. Β. 43—78⁰—5'.

Ἡ Σιβηρία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Βεργιγγείου πορ' ἰμοῦ, τῆς Ὀχοτσικικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν Οὐρκλιῶν ὄρεων.

Ὁρη αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε πρὸς Δ. τὰ Οὐράλια (πάλαι Ὑπερβόρεια), πρὸς Ν. τὰ Ἀλτάικ (πάλαι Ἄννιβα), εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τὰ Ἀλδάνεια, τὰ Ἰαβλονόια ἢ Στανουόιτ. Ἐν δὲ τῇ Καμτσιατικῇ πολλὰ ἐνεργὰ καὶ μὴ ἠραιύσκει.

Ποταμοὶ ἐπίσ. αὐτῆς εἶνε ὁ Ὄβις ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλταίων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βόρ. παγ. ὠκεανόν· ὁ Ἰενεσίς ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Σαϊανικῶν ὄρεων ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν ὠκεανόν· ὁ Λένας, ὅστις πηγάζων πρὸς Δ. τῆς λίμνης Βαϊκάλης ἐκβάλλει ἀπέναντι τῶν νήσων τῆς Νέας Σιβηρίας.

Ἡ Σιβηρία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 5 κυβερνεῖα, διοικουμένα ἕκαστον ὑπὸ ἰδίου γενικ. διοικητοῦ.

Ἐν τῇ δυτικῇ Σιβηρίᾳ ἐπίσ. πόλεις εἶνε Τοβόλσκη ἐν μέσῳ καλλιεργημένης πεδιάδος, ἀποθήκη γουναρικών ἀπάσης τῆς Σιβηρίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Τόμσκη ἐπὶ τοῦ Τόμ πρωτ. αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1880, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ.

Κρασνογιάρσκη, ἐν τῇ ἀνατολικῇ Σιβηρίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἰενεσίου πρωτ. τοῦ ὁμων. κυβερνεῖου ἐν χώρᾳ εὐφρόρᾳ ἐπὶ τῆς μεγάλης Σιβηρικῆς ὁδοῦ. Ἰενεσεῖνσκη ἐπὶ τοῦ Ἰενεσίου, ἔχουσα ἐμπόριον γουναρικών καὶ δημητριακῶν καρπῶν. Ἰρκούσκη ἐπὶ τοῦ

αὐτοῦ πρεσβεῖε ἐν ὕψιστον ὄν καλούμενον Παραβράμαν, ὅπερ μεταδίδει τῆς δυνάμεώς· του εἰς τὸν Βράμαν, Βισνού καὶ Σχίβαν, τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν διοίκησιν τοῦ παντός· καὶ ὁ μὲν Βράμας ἐπιστατεῖ εἰς τὴν γῆν, ὁ δὲ Βισνού ἐπὶ τοῦ αἵματος καὶ ὁ Σχίβας ἐπὶ τοῦ πυρός. Οἱ πιστεύοντες τὸν Βράμαν παραδέχονται τὴν μετεμψύχωσιν, λατρεύοντες πληθὺς ζώων, ἐν οἷς καὶ τὴν ἀγελάδα· τὸν δὲ Γάγγην θεωροῦσιν ἐπίσης ἱερὸν καὶ πιτεύουσιν ὅτι οἱ ἐν αὐτῇ λούμενοι καθαρίζονται ἀπὸ παντὸς μιάσματος.

Ἀγγάρα πρωτ. κυβερνεῖου ἢ ἐπισημοτέρη πόλις τῆς Σιβηρίας, κέντρον τοῦ μεταξὺ ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ Πετροπούλεως ἐμπορίου ἔχουσα 30 χιλ. κατ.. Νερίσχιάνσκη πρὸς τὴν Κίναν καὶ ἔγουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ ἀργύρου καὶ μολύβδου, ἐν οἷς ἐργάζονται ἰδίως ἐξόριστοι. Κιάχτα πρὸς Ν. τῆς Βαϊκάλης διὰ ποταμίου ἀπὸ τῆς Σινικῆς πόλεως Μκίμκτοίνης χωριζομένη, πόλις ἐμπορικωτάτη (τέϊον κλ.). Ἰακούσκη ἐπὶ τοῦ Λένα, ἀποθήκη τῶν γουναρικῶν τῆς ἀνατολ. Σιβηρίας. Ὀχότσκη μετὰ 200 κατ. ἐν τῇ Ὀχοστικῇ θαλάσῃ. Πετροπαβλόσκη μετὰ 500 κατ. εἰς τὴν ΝΑ. παραλίαν τῆς Κζμτσιατίτης.

Κεντρικὴ Ἀσία. Εἰς τὴν δυτ. Σιβηρίαν διοικητικῶς ἀνήκουσι καὶ αἱ στέππαι τῶν Κιργίσων ἢ ἡ χώρα τῶν Τουρκομάνων καὶ τὸ γενικὸν κυβερνεῖον τοῦ Τουρκεστάν, χώρας νεωστὶ ὑπὸ τῶν Ῥώσων κατακτηθείσης. Ἐπισ. πόλεις εἶνε Τασκένδη πλησίον τοῦ ποταμοῦ Σίρ (πάλαι Ἰαξάρτου), ἔδρα τοῦ γεν. διοικητοῦ. πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα 90 χιλ. κατ. Σαμαρκάνδη, ἡ Μέκκα τῆς μέσης Ἀσίας, ποτὲ ἀκμάζουσα πρωτ. τοῦ κατακτητοῦ Ταμερλάνου καὶ ἔδρα τῆς Μωχμεθανικῆς σοφίης ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Χοκάνδη ὑπὸ τῶν Ῥώσων τὸ 1876 καταληφθεῖσα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σιβηρίας εἶνε 15880000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 8 ἑκατ. Μογγολικῆς καταγωγῆς, τὸ πλεῖστον χριστιανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ Μωχμεθανοὶ καὶ Βουδισταί.

Σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς ἀπεράντου ταύτης χώρας ἔνεκα τοῦ ψύχους εἶνε ἀκαλλιέργητον ἢ γεωργία τρέφει τοὺς πρὸς Δ. κατοίκους, τὸ δὲ πλεῖστον τῶν κατοίκων ζῆ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας (πρὸς Ν. ἢ κάμηλος, πρὸς Β αἱ βένναι καὶ ὁ κύων), τῆς θήρας καὶ ἀλιείας. Ὁ πλοῦτος τῆς χώρας εἶνε τὰ πολυτιμὰ γουναρικὰ καὶ τὰ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, πλατίνης, χαλκοῦ, σιδήρου ὡς καὶ οἱ πολυτίμοι λίθοι τῆς.

ΚΑΥΚΑΣΙΟΣ ΡΩΣΣΙΑ.

Μῆκ. Α. 34⁰ 50'—48⁰ 25'.

Πλάτ. Β. 38 50'—45⁰.

Ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κασπίης θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου.

Ὁρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Καύκασος μὲ κορυφὰς τὴν Κασθὲκ (5000 μ.) καὶ Ἐλθορούς (5700 μ.). ποταμοὶ δ' εἶνε ὁ Κῦρος, ὅστις δεχόμενος τὸν Ἀράξην ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν θά-

λασσαν και ὁ Ῥίοης (πάλαι Φᾶσις) ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς πρὸς Β. τοῦ Καυκάσου εἶνε *Σταυρό-πολις*, πρωτ. τοῦ ὁμώνυμου κυβερνεῖου μετὰ 20 χιλ. κατ. *Αἰκατερινοδάρη* ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κουβάν. *Ίετακη*, λιμὴν ἐν τῇ ἀζοφικῇ μετὰ 30 χιλ. κατ. *Τιφλίς* ἐν τῇ Γεωργίᾳ ἐπὶ τοῦ Κύρου, πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα θερμὰ λουτρὰ καὶ 100 χιλ. κατ. *Ἐριβάνη* ἐν τῇ ἀρμενικῇ Ῥωσσίᾳ. *Ἀλεξανδρούπολις*, ἰσχυρὸν φρούριον μετὰ 20 χιλ. κατ. *Σχεμάχα*, ἔχουσα βιομηχανίαν μετὰξῆς καὶ 25 χιλ. κατ. *Βακοῦ*, πόλις καὶ λιμὴν πολεμικὸς ἐν τῇ Κασπίᾳ, ἔχουσα ἀφθόλους πηγὰς πετρελαίου καὶ νάφθης καὶ 15 χιλ. κατ. *Πότι*, λιμὴν εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον συνδεόμενος διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Τιφλίδος. *Κάρς* ὄχυρὰ πόλις πρωτ. τῆς ἐκχωρηθείσης εἰς τοὺς Ῥώσσοις διὰ τῆς Βερολινεῖου συνθήκης τουρκικῆς χώρας. Βατούμ, εἰς τὸν Εὐξείνιον ἐλεύθερος λιμὴν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Καυκάσου Ῥωσσίας εἶνε ὑπὲρ τὰ 465000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 ἑκατ. χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, Ἀρμένιοι καὶ μωαμεθανοί.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας καὶ μάλιστα τῆς Γεωργίας εἶνε γλυκὺ καὶ τὸ ἔδαφος εὐφρόωτατον, παράγον ἔλαιον, οἶνον, βάμβακα, λινάριον, ὄρυζον, μέταξον κλ. ζῶα δ' ἔχει ἵππους, βοῦς, καμήλους, πρόβατα καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Μῆκ. Α. 23⁰ 40'—47⁰.

Πλάτ. Β. 30⁰ —42⁰.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία κειμένη εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καυκάσου Ῥωσσίας καὶ τοῦ Εὐξείνιου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀραβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Περσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Πρόποντιδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ἀπῆρξεν ἡ κοίτης τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλείων τοῦ κόσμου καὶ ἐν μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἤμασαν τὰ βασίλεια τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, ἐν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ τὸ βασίλειον τῶν Ἑβραίων, ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ τὰ βασίλεια τῶν Λυδῶν καὶ τῶν Τρώων, καὶ κατὰ τὰ παράλια αὐτῆς αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι. Ταῦτα πάντα ὑπέκυψαν τὸ 550 π. Χ. ὑπὸ τοὺς Πέρσας, εἶτα δ' ὑπὸ τοὺς Ἕλληνας διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους καὶ τοὺς Γραικορωμαίους, εἶτα εἰς τοὺς Ἀραβας καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους, εἰς οὓς ἅπανα ἡ χώρα ὑπόκειται μέχρι σήμερον.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς 6 μεγάλα μέρη τὴν *Μιχαράν Ἀσίαν* (Ἀντολίαν) πρὸς Δ. τὴν *Ἀρμενίαν* εἰς τὸ ΒΑ. τὸ

Κουρδιστὰν εἰς τὸ Α. τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὸ Ἰρακ-αραβὶ εἰς τὸ ΝΑ. καὶ τὴν Συρίαν πρὸς Ν. (α).

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. καταβαίνοντα ἐκ τοῦ Καυκάσου εἶνε τὸ ἤφρι-στειῶδες Ἄραράτ (5250 μέτρ.) ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ὅπου ἐστάθη ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε· τούτου συνέχεια εἶνε εἰς τὰ ΝΔ. ὁ Ταῦρος (4700 μέτρ.), διακρούμενος εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ταῦρον· οὗτος ἐκτεινόμενος πρὸς Δ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχη-ματίζει τὰ ἱστορικὰ ὄρη Τρωῶλον, Σίπυλον καὶ Ἴδηρον· τούτων συνέ-χεια εἶνε ὁ Λίβαρος (3000 μέτρ.) πρὸς Α. τῆς Μεσογαίης, ἐπί-σημὸς ποταμὸς διὰ τοὺς κέδρους του, καὶ ὁ ἀπέναντι αὐτοῦ κείμενος Ἄρτιλίβαρος, τοῦ ὁποῦ κλάδοι εἶνε τὸ Θαβῶρ καὶ ὁ Κάρμυλις.

Ποταμοὶ ἐπίσημοι αὐτῆς εἶνε ὁ Ἰρις καὶ ὁ Ἄλως, ἐκβάλλον-τες εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ Σκάμανδρος, ποταμὸς τῆς Τροίας ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἑλλάσποντον· ὁ Ἐρμος, εἰς ὃν χύνεται ὁ Πακτωλός, καὶ ὁ Μαίανδρος, ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ Κύνδρος, ἔνθα λουθεῖς ἠσθένησεν ὁ Μέγ. Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ Ὀρόντης, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Εὐφράτης (1750 χι-λιουμ. μῆκ.) καὶ ὁ Τίγρις (1300 χιλιουμ. μῆκ.) πηγάζοντες ἐκ τοῦ Ἄρκαράτ, ἀμφοτέροι σχεδὸν ὀρητικὸι ποταμοὶ καὶ διακρέοντες τὴν εὐφροωτάτην χώραν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας τὴν κελουμένην Με-σοποταμίαν, ἐνοῦνται περὶ τὴν ἐκβολὴν των ὑπὸ τὸ ὄνομα Χατελ-χαράβ καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον.

Λίμναι ἐπισ. αὐτῆς εἶνε ἡ Βάρη ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ἡ μεγαλει-τέρα τῶν λίμνῶν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔχουσα πικρὸν καὶ ἀλμυρὸν ὕδωρ· ἡ Ἀσφαλιτίτις ἡ Νεκρὰ θάλασσα εἰς τὰ ΝΔ. ἔχου-σα καθαρὸν, ἀλλὰ πικρὸν, ἀλμυρὸν καὶ βρῦότερον ὕδωρ τοῦ τῆς θαλάσσης. Περὶ αὐτὴν ἔκειντο αἱ πόλεις Σόδομα καὶ Γόμορα· εἰς τὴν λίμνην ταύτην χύνεται καὶ ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς.

Μικρὰ Ἀσία. Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς εἶνε Σκοῦταρι (πάλαι Χρυ-σόπολις) ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προάστειον αὐ-τῆς θεωροικμένη ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Νίκαια πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα συγκροτηθεῖσαν τὸ 325 μ. Χ. ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον. Πρὸς ΝΔ. ἐπὶ τερπνῆς θέσεως πρὸς τὸ ὄρος Ὀλυμπον, πρωτ. τῶν βασιλέων τῆς Βιθυνίας καὶ τὸν 14—15 αἰῶνα τῶν Τούρκων, ἔ-χουσα θερμὰ ὕδατα, ὀρύγματα σηπίου, (ὅθεν κατασκευάζοντα ἀφ' κεφαλαί τῶν καπνοσυρίγγων), ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Οὐ μα-κρὰν δ' αὐτῆς κεῖται καὶ ὁ Γρανικός, ὅπου τὸ πρῶτον ἐνίκησε τοὺς Πέρσας ὁ μέγ. Ἀλέξανδρος. Κιουτάχεια (πάλαι Κοτούσειον) πρὸς Ν. ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Κυθωνία ΝΔ. παράλιος καὶ πλου-σίαι πόλις, ἐπίσημος διὰ τὸ φιλόμουσον τῶν κατοίκων της, ἔχουσα

(α) Διοικητικῶς δὲ διαιρεῖται αὕτη εἰς 18 βιλαέτια ἢ διοικήσεις.

Ἑλλ. Γυμνάσιον. Πέργαμος πρὸς Ν. ἀρχαία πόλις. Φώκαια, ἀρχαία παράλιος πόλις, μητρ. τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως Μασσαλίας.

Σμύρνη, ἀρχαία, παράλιος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Ἑλλ. Γυμνάσιον καὶ ἀξιόλογον νοσοκομεῖα. Αἰθίνιον πρὸς Ν. παρὰ τὸν Μιάνδρον, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν ταπήτων καὶ 30 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. τῆς Σμύρνης κένται αἱ ἄλλοτε διόσημοι πόλεις Κλαζομεναί, Ἐφρεσσος, Κολοφῶν, Μυοῦς, Μίλητος, Ἀλικαρνασσός. Αἰτάλεια, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις, μητρ. τῆς Παμφυλίας, ἔχουσα νῦν δημοτικὸν καὶ Ἑλλήν. σχολεῖον. Σιδήκεια πρὸς Δ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις. Ταρσός πρὸς Δ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου, εἰς ὃν λουθεῖται ὁ μεγ. Ἀλέξανδρος βραδέως ἠσθένησε, πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, νῦν δ' ἔχουσα περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. Ἄδαμα ἐπὶ τοῦ Πυράμου ἐν εὐθόρῳ τόπῳ, μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἰκόριον ΒΔ μεσόγειος πόλις ἔδρα ποτὲ σουλτάνων, νῦν δ' ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Καισάρεια ἐπὶ τοῦ Ἄλυος, πάλαι μεγάλη μεσόγειος πόλις, πατρὶς τοῦ μεγ. Βασιλείου, καταστραφείσα τὸ 1835 ὑπὸ σεισμοῦ. Ἀγκυρα πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Σαγαρίου, ἀρχαία μεσόγειος πόλις, ἐπίσημος διὰ τὰ μαλλία τῆς καὶ διὰ τὴν νίκην τοῦ Ταμερλάνου κατὰ τοῦ Βαγιαζίτου (1401 μ. Χ.), ἔχουσα νῦν 45 χιλ. κατ. Σεβάστεια πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἄλυος, ἔχουσα περὶ τὰς 30 χιλ. κατ. Τοκάτι (πάλαι Κώμικα) ΒΔ. ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χαλκοῦ τῆς, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Ἀμάσεια ἐπὶ τοῦ Ἰριδος ποταμοῦ, ἀρχαία πόλις. Κερασσοῦς πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἀρχαία πόλις, εἰς ἧς μετεφευθεύθησαν αἱ κερκασεῖαι εἰς τὴν Εὐρώπην. Τραπεζοῦς ΒΑ. εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἀρχαία, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις χρηματίσασα ἐπὶ τινι ἔτη καὶ ἔδρα τοῦ Βυζαντινοῦ βασιλείου. Σιῶπη πρὸς Δ. εἰς τὸν Εὐξείνιον, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Διογένοους καὶ τοῦ Μιθριδάτου· ἐντὸς τὸ 1853 οἱ Ῥῶσσοι κατέκαυσαν τὸν Τουρκικὸν στόλον.

Εἰς τὰ δυτικὰ καὶ νότια τῆς Μικρῆς Ἀσίας εὐρίσκονται αἱ εἰς τῆς νῆσοι.

Προκλήρισος (νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ) ἐν τῇ Προποντίδι, εἰς ἣν πολλοὶ τὸ θέρος μεταβάνουσιν, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά τῆς. Τέρεδος ἀπέγκνυι τῆς ἀρχαίας Τροίας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, εὐφορος καὶ τερπνὴ νῆσος, ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα, εἰς ὃν προσορμίζονται τὰ εἰς τὸν Ἑλλησπόντον ἀναγόμενα πλοῖα.

Λέσβος ἢ Μιτυλήνη (80 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. εὐφορος καὶ ὠραία νῆσος, κατάφυτος ὑπὸ ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν, ἀλλ' ὑποκειμένη εἰς συχνούς σεισμούς· μητρ. αὐτῆς εἶνε Μιτυλήνη, ἀρχαία πόλις, ἔχουσα ἀξιόλογον Ἑλλήν. Γυμνάσιον. Οἱ Λέσβιοι ὡς καὶ

ἐπὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νῦν εἶνε λίαν φιλόμουσοι· διὸ καὶ εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς κώμας τῶν ἔχουσι συστήσει δημοτικὰ καὶ Ἑλλην. σχολεῖα.

Χίος πρὸς Ν. (60 χιλ. κατ.) ὄρεινὴ καὶ πετρώδης ἀλλὰ λίαν εὖφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τοὺς οἴνους, τὴν μαστίχην, τὰ ἀμύγδαλα καὶ τὸ ὄρκιον κλιμὰ της, ἔχουσα τοὺς ἐμπορικωτέρους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου καὶ ὁμών. πόλιν μὲ Ἑλλην. Γυμνάσιον καὶ ἀξιόλογον ναυτικόν. *Ψαρὰ ΒΔ.* μικρὰ καὶ πετρώδης νῆσος, ἐπίσημος διὰ τὸ κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ναυτικόν της.

Σάμος (70 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτ. τῆς Μυκάλης, ὄρεινὴ ἀλλ' εὖφορος νῆσος, παράγουσα ὄρκιους οἴνους καὶ σταφίδας καὶ ἔχουσα ὄρκιαν θέαν· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν καὶ διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. Ἀποτελοῦσα δὲ ἰδίαν ἡγεμονίαν διοικεῖται διὰ χριστιανοῦ ἡγεμόνος πεμπομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, καὶ διὰ βουλῆς. *Ταύτης* πρωτ. εἶνε Βαθύ, ἔχουσα Ἑλλην. Γυμνάσιον. *Ίκαρία ΝΔ.* μικρὰ καὶ δασώδης νῆσος, ἧς οἱ κάτοικοι εἶνε μᾶλλον ἀνθρωπεῖς. *Πάτος ΝΑ.* ὄρεινὴ καὶ πετρώδης νῆσος, ἔχουσα κατοίκους μᾶλλον ἀλιεῖς· ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος συνέγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν· ἔχει δὲ καὶ ἐπίσημον μονὴν τοῦ Ἰωάν. τοῦ Θεολόγου καὶ σπουδαῖα ἀρχαῖα καὶ μάλιστα ἐκκλησ. χειρόγραφα. *Λέρος* καὶ *Κάλυμνος* πρὸς Ν. μικρὰ ὄρεινὰ καὶ πετρώδεις νῆσοι, ὧν οἱ κάτ. ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιεῖαν μάλιστα τῶν σπόγγων. *Κῶς ΝΑ.* εὖφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τὰ προϊόντα της, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Ἰπποκράτους καὶ τοῦ ζωγράφου Ἀπελλοῦ. *Ἀστυπάλαια* καὶ *Σύμη ΝΔ.* μικρὰ πετρώδεις νῆσοι ἀπέναντι τῆς Καρίας.

Ρόδος (40 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εὖφωροτάτη καὶ πλουσίη νῆσος ἔλλ' ὑποκειμένη εἰς συχνούς σεισμούς· ἔχει κλιμὰ λαμπρὸν καὶ πρωτ. *Ρόδον*, ἀρχαίαν καὶ λίαν ὀχυρὰν πόλιν, ἀμείψασαν ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων διὰ τοῦ ναυτικοῦ της, τῶν λαμπρῶν ναυτικῶν νόμων της καὶ τῶν γλυπτικῶν ἐργαστηρίων της. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε καὶ τὸ κολοσσαῖον ἐκ γυαλοῦ ἀγάλμα τῦ Ἥλιου, ἐν τῶν ἐπιτὰ θραυμάτων τοῦ κόσμου. *Κάρπαθος* πρὸς Ν. ἐξ ἧς ὠνομάσθη Καρπάθιον τὸ πέραξ πέλαγος, ὄρεινὴ καὶ πετρώδης νῆσος. *Κάσος* νοτιώτερον, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν της.

Κύπρος (180 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εἰς τὴν Μεσόγειον, μεγάλη νῆσος, μᾶλλον πεδινή, εὖφωροτάτη καὶ πλουσίη, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους, γεννήματα, βάλβανια, ριζάριον, μαλλίον, μέταξαν, ἔλαιον κτλ. Πρωτ. αὐτῆς εἶνε *Λευκωσία*, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. ἀλλ' αἱ μᾶλλον ἐμπορικὰ πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ *Λάρναξ* (πάλαι Κίτιον) καὶ ἡ *Λεμεσός* (πάλαι Ἀμαθοῦς). *Πάφος*, ἀρχαία πόλις διάσημος διὰ τὸν νεκρὸν τῆς Ἀσροδίτης. *Ἀμμόχωστος* ὄχι μακρὰν

της αρχαίας Σαλαμίνας, ἔχουσα τὸν καλλίτερον λιμένα καὶ τὸ ἐχυρώτερον φρούριον τῆς Κύπρου (α).

ΑΡΜΕΝΙΑ. Δηρημένης τῆς Ἀρμενίας εἰς Περσικήν, Ῥωσικήν καὶ Τουρκικήν, ἐπισ. πόλεις τῆς Τουρκικῆς εἶνε Ἐρζερούμ, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἐργοστάσια ὀπλων καὶ 60 χιλ. κατ. Διαρβεκίρη ἐπὶ τοῦ Τίγρεως, ὄχυρ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανικὴν μακροκνήων δερμάτων, μεταξωτῶν ὕψασμάτων καὶ 40 χιλ. κατ.

ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ ἢ ἀρχαία Καρδουχία, ἐξ ἧς οἱ Μύριοι μετὰ τοῦ Ἐνορῶντος διαβάνοντες πολλὰ δεινὰ ὑπέφεραν. Εἶνε τόπος ὄρεινός ἔχων καὶ εὐφόρους πεδιάδας καὶ πόλιν Κερκούτην ἄλλ' οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε μᾶλλον νομάδες, ἔχοντες θρησκείαν μεμιγμένην ἐκ χριστιανικῶν καὶ μωαμεθνικῶν παραδόσεων καὶ πολλὴν κλίσιν εἰς τὴν θήραν καὶ τὴν ληστείαν.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ καὶ ΙΡΑΚ-ΑΡΑΒΙ. Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Μοσσοῦλη ἐπὶ τοῦ Τίγρεως μὲ 18 χιλ. κατ. παρὰ τὴν ἀρχαίαν Νινευῆ, διασώζουσαν πολλὰ περίεργα μνημεῖα. Τούτης ΝΑ. κεῖται τὰ Ἄρβηλα καὶ Γαυγάμηλα, ὅπου ὁ μέγ. Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν τελευταῖον Δαρεῖον τὸν Κοδομανόν. Βαγδάτιον ἐπὶ τοῦ Τίγρεως, πρωτ. ποτε τῶν Καλιφῶν ἦδη δ' ἔχει μέγα ἐμπόριον, βιομηχανικὴν καὶ 70 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ κεῖται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Σελευκείας καὶ Ἡτοιγῶντος πρωτ. τῶν Πάρθων. Ἡλάρη πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Βαβυλώνας, πρωτ. τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Περσῶν καὶ τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου. Βασσόρα ἐπὶ τοῦ Χατελχαράβ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, ἔχουσα νοσῶδες κλίμα, μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ.

ΣΥΡΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις ΒΔ. εἶνε Ἀλεξανδρέτα, μικρὰ καὶ νοσῶδης κώμη, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ ἐμπόριον παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ ἀρχαία Ἰσσοῦς. Ἀντιόχεια παρὰ τὸν Ὀρόντην, μεγάλη ποτὲ πόλις καὶ πρωτ. τῶν Σελευκειδῶν συχνὰ δὲ πάσχουσα ὑπὸ σεισμῶν μόλις ἔχει ἦδη 6 χιλ. κατ. Χαλέππιν μεσόγειος πόλις ἔχουσα καὶ νῦν ἔτι μέγα ἐμπόριον καὶ 70 χιλ. κατ. Τρίπολις, παράλιος, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 13 χιλ. κατ. Βηρυτὸς, ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Συρίας εἰς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Σάις (πάλαι Σιδῶν) καὶ Σούρ (πάλαι Τύρος), αἱ ἐπισ. πόλεις τῆς ἀρχαίας Φοινίκης. Ητοιμαῖς ἢ Ἄκρη (20 χιλ. κατ.), ὄχυρ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

Δαμασκός ἐπὶ τερπνῆς πεδιάδος μεσόγειος, μεγάλη καὶ βιομήχανος πόλις μητρ. τῆς Συρίας καὶ ἔδρα τοῦ πατριάρχου Ἀν-

(α) Ἡ νῆσος Κύπρος ἀπὸ τοῦ 1879 ἔτους κατέχεται διὰ συνθήκης ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡ.)

τιοχείας ἔχουσα ἐργοστάσια ξιφῶν, μεταξωτῶν καὶ βαμβάκερῶν ὑφασμάτων καὶ 150 χιλ. κατ. τὰ δὲ δαμάσκηνα, τὰ χρυσόμηλα, τὰ ροδάκηνα, καὶ οἱ ξηροὶ αὐτῆς καρποὶ εἶνε ὀνομαστοί. Βα. Βελίκ (Ἡλιούπολις) πρὸς Β. παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρόντου ἐπὶ ὠρικής κοιλάδος, λαμπρὰ δικσώζουσα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου ἐρείπια· ταύτης Βλ. ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ταδμὺρ κεῖται ἡ ἀρχαία Παλ-μύρα, μεγίστη ποτὲ πόλις καὶ ἔδρα τῆς βασιλείας Ζηνοβίως.

Ἱερουσαλήμ ἐπὶ ἀλλίως θέσεως, περικεκυλωμένη ὑπὸ γυμνῶν καὶ ἀποτόμων βουνῶν, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 28 χιλ. κατ. πῶν πλείπτων Ἀράβων καὶ Ἑβραίων· ἐν αὐτῇ ὑπάρχει τὸ τσαμίον τοῦ Ὀμάρου ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Βηθ. Λεθμ πρὸς Ν. ἐνθι ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἔχουσα ναὸν κτισθέντα ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἑλένης. Ἰσππη, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλήμ, μικρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κατοικουμένη ὑπὸ Ἀράβων. Ραῦδ (πάλαι Γάζα), ἦν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κινδυνεύσας δι' ἐφόδου ἐκυρίευσε (15 χιλ. κατ.).

Σημ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε 1890000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. περὶ τὰ 10 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ὦν μικρὸν μέρος τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἀποτελοῦσιν οἱ Τούρκοι. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι παρὰ πολλοὶ Ἕλληνες, Ἀρβέες, Ἀρμένιοι, Κοῦρδοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Οἱ Ἰεζίδαι, λαὸς ληστοικός, εἶνε ἐξηλωμένοι κατὰ φυλὰς ἀνεξερήτου· εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, τὸ Ἰρakk-αρχαὶ καὶ εἰς τὸ βόρειον τῆς Συρίας, οἱ δὲ Τουργομάνοι, ἕτερος λαὸς νομαδικὸς ἀρκετὰ ἐπίφοβος, κατοικοῦσι τὰς κεντρικὰς χώρας τοῦ τόπου, καὶ οἱ Δροῦσαι (170 χιλ.), φυλὴ δραστηρὶς ἀλλ' ἀλλοτρίων καὶ θηριώδης κατοικοῦσι τὸν Λίβανον· τέλος οἱ Μαρωνῖται (150 χιλ.), ἕτερος λαὸς τοῦ Λιβάνου ἔχουσιν ἤθη μιλικιώτερα καὶ ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἐν αὐτῇ ὁ μωαμεθανισμὸς· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι καὶ Ἀρμένιοι ὑπάρχουσι, ἐλάχιστοι δὲ δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι, ὀλίγοι Ἰσραηλιταὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι. Οἱ Μαρωνῖται εἶνε χριστιανοὶ καὶ ἀναγνωρίζουσι ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας τῶν τῶν Πάπων, ἀλλὰ δὲν παραδέχονται ὅλους τοὺς τύπους τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας. Τῶν δὲ Δροῦτων ἡ θρησκεία εἶνε εἶδος μονοθεΐας καὶ προφήτης τῶν εἶνε ὁ Ἀκέμ, ὅστις ὑπῆρξε καλῆρας τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα. Διαικεῖται δὲ αὕτη ὡς καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

Τὸ κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε λίαν ποικίλον. Πρὸς τὰ δυτικὰ καὶ νότια αὐτῆς ὑπάρχουσι ἀμμόδεις ἔρημοι, ἀλλὰ καὶ εὐφροσύτητα γαίης εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Λιβάνου· πρὸς τὰ Βλ. ὑπάρχει τὸ ὄρος Ταῦρος, τοῦ ὁποίου αἱ κορυφαὶ εἶνε ἀείποτε χιονοσκεπέστοι· οἱ δὲ

μεταξύ κοιλάδες εἶνε εὐφορώταται καὶ λίαν θερμαί· τὸ δυτικὸν ἔχει κλίμα συγκερασμένον, καὶ τὸ ἕδαφός του παρ᾿ ἄγει ὄλους τοὺς μεσημβρινούς καρπούς· τὸ δὲ βόρειον καὶ μάλιστα τὰ ὄρεινά τῆς Ἀρμενίας εἶνε χῶρι τὸν χειμῶνα ψυχρόταται, ἀλλ' αἱ κοιλάδες αὐτῆς αἰ εἰς τὰς ὑπάρξεις τοῦ Ἀρχαῶν θεωρήθησαν ὡς ὁ ἐπίγειος παράδεισος· συχνὰ ὅμως πάσχει ὑπὸ καταιστροπικῶν σεισμῶν. Παρ᾿ ἄγει ἢ ἐν γένει ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία γεννήματα, βάλιανα, κόμμι, κηρόν, μαλλίον, ριζάριον, σῦκα, σταφίδας, μέταξον κτλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ ὄλων τῶν χρησιμωτέρων εἰς τὸν ἄνθρωπον μετάλλων.

Π Ε Ρ Σ Ι Α

Μῆκ. Α. 42⁰ — 59⁰.
Πλάτ. Β. 25⁰ 45' — 39⁰ 30'.

Ἡ Περσία, καλουμένη Ἰράν ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κασπιασίου Ῥωσσίας, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Τουρκιστάν, τοῦ Ἀργκμιστάν καὶ Βελουτχιστάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

ΣΗΜ. Οἱ Πέρσαι γεωργικὸς καὶ ποιμενικὸς λαὸς ἀπέτελαν ἀνεξάρτητον καὶ ἰσχυρὸν κράτος ἀπὸ τοῦ κύρου τοῦ μεγάλου, ἐποτάξαντες τὰς περὶ τῆς χώρας τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ τέλος τὴν Αἴγυπτον· ἀλλ' ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μετ' ἄλλεπαλλήλους μεγάλας μάχας κατὰ τῶν Περσῶν ἐπέταξε τὸ Περσικὸν κράτος (331 π. Χ.) καὶ συνέστησε τὴν μεγάλην αὐτοῦ μοναρχίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς παρακμῆς τῶν Σελευκιδῶν ἰδρῦθη ἐν ἐκείναις ταῖς χώραις τὸ Παρθικὸν βασίλειον, πρὸς δ' οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀδικότους πολέμους· Ἀνατραπέντος ὅμως τούτου 226 μ. Χ. συνεστήθη τὸ νέον Περσικὸν κράτος ὑπὸ τῶν Σατανιδῶν, ἔχον ἀδιαίτητους πολέμους πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου. Τὸ δὲ 634 μ. Χ. ἐπατήθη ἡ Περσία εἰς τοὺς Ἀραβας, ὅν' ὦν ἐδέχθη καὶ τὴν μοιχευτικὴν θρησκείαν, εἶτα δ' εἰς τοὺς Μογγόλους, καὶ τέλος τὸν 16 αἰῶνα ἰδρῦθη ὑπὸ Ἀβὰ τοῦ μεγάλου τὸ νῦν Περσικὸν βασίλειον.

Ἄρος αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὸ Ἐλβουρον (5650 μέτρ.)· οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς εἶνε ὀλίγου λόγου ἄξιοι· ἔχει δὲ καὶ λίμνας, ὧν σαμντικωτέρη εἶνε ἡ Οὐρμιά.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Περσίας, διηρημένης εἰς 11 ἐπαρχίας, εἶνε Βαλφρούχη πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦς πόλις, ἔχουσα πολλὰ Τουρκικὰ σχολεῖα καὶ 85 χιλ. κατ. Τεχεράν, πρωτ. τῆς Περσίας ἐν τῇ παλαιᾷ Μηδίχ πρὸς τὸ Ἐλβουρον ἔχουσα λαμπρὸν παλάτιον καὶ τὸν χειμῶνα 200 χιλ. κατ. Ἰσπαχάρ, πάλαι μεγάλη πόλις καὶ πρωτ. τῆς Περσίας, νῦν δ' ἔχουσα μόνον 60 χιλ. κατ. Ταυρίς ΒΑ. τῆς Περσίας, ὄρειαι, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχανοῦς πόλις ἔχουσα 120 χιλ. κατ. Χιράζη, ἐπὶ ὄρειαις ἐκ ῥόδων καὶ ζμπέλων κοιλάδος, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ ἕδρα τῶν ἐπιστημῶν θεωρουμένη ὑπὸ τῶν Περσῶν κατ' ἄγει

ΒΑ. κείται τὰ μεγαλοπρεπή ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως, καὶ παρὰ τὴν Ἀμαδὴν τὰ ἀρχαῖα Ἐκβάτανα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1650000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κῆτ. 7 ἑκκτ. μωαμεθνοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες ἐν Περσίᾳ πιστεύοντες τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου· διοικοῦνται δὲ ἔπικντες ὑπὸ ἀπολύτου ἡγεμόνος Σάχου κληυμένου· ἀλλ' ἐν Περσίᾳ ὑπάρχουσι καὶ νομαδικαὶ φυλαὶ ἀνεξάρτητοι πλανώμεναι εἰς τὰς ἐρήμους.

Ἡ χώρα αὕτη μετὰ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουτχιστάν, ἀποτελοῦσα τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἰράν, εἶνε ἀρκετὰ ὑψηλή, ἔχουσα ὄρη ἀνδρα καὶ πολλὰς ἀμυῶδεις ἐρήμους· ἔχει ὅμως καὶ εὐφόρους πεδιάδας, αἱ δὲ κοιλάδες τῆς Χιράζης, θεωροῦνται αἱ ὠραιότεραι τῆς Ἀνατολῆς, παράγουσαι σίτον, ὄρυζιον, οἶνον, βάμβυκα, λίνον, κάνναβιν, κηρόν, βοτάνης κτλ. τὰ ὄρη αὐτῆς ἔχουσι μετὰλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, μαρμάρων, πετρελαίου, ἄλατος κλ. Ἐχει δὲ καὶ λαμπροὺς ἵππους ἢ Περσία, καμήλους ἐκ τοῦ λεπτοῦ μαλλίου τῶν ὁποίων κατασκευάζουσι λαμπρὰ ὑφάσματα, πρόβατα, αἷγας λαμπρὸν φερούσας μαλλίον κτλ. εἰς δὲ τὸν Περσικὸν κόλπον ἀλιεύονται καὶ λαμπρότατοι μαργαρίται. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Περσίας πρὸς νότον εἶνε θερμώτατον, εἰς δὲ τὰ βόρεια λίαν συκερασμένον.

Ὁ πολιτισμὸς καὶ αἱ ἐπιστήμαι ἐν Περσίᾳ εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, ἢ δὲ βιομηχανία ἐνεργός· διὸ ἐξάγονται μεταξωτὰ ὑφάσματα, τάπητες, μαροκηνὰ δέρματα, διάφορα μετάλλινα καὶ κεντητὰ χειροτεχνήματα, ζίσην περίφημα κλ.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ ΚΑΙ ΒΕΛΟΥΤΧΙΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. 57° 45'—69° 45'.

Πλάτ. Β. 27° 50'—37° 10'.

Τὸ Ἀφγανιστάν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίας, τὸ δὲ νότιον ὄριον αὐτοῦ κατέχει τὸ Βελουτχιστάν.

ΣΗΜ. Τὸ Ἀφγανιστάν μετὰ τοῦ Βελουτχιστάν ἐπὶ τῆς Περσικῆς μοναρχίᾳ ἀπέτελε τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος· ἦτοι τὸ ἀνατολικὸν Ἰράν· εἶτα δ' ἠκολούθησε τὴν τύχην τῆς Περσίας ὑποταχθεὶς μετ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν Μογγόλων. Τὸ δὲ 1747 μ. Χ. κατεστάθη ὅλως ἀνεξάρτητον· ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων του πολέμων ἐξησθένησε καὶ τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος τὸ Βελουτχιστάν ἀποσπασθὲν ἀπέτελεσεν ἴδιον κράτος. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ γειτνιαζόντες Ἀγγλοὶ εἰσῆλθον ἐν ἐμφυλίῳ στάσει εἰς αὐτό, ἀλλὰ τὸ 1842 ἠναγκάσθησαν πάλιν νὰ τὸ ἐκκενώσωσιν. Ἦδη δὲ τὸ Ἀφγανιστάν εἶνε διηρημένον εἰς 5 χανάτα ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Βελουτχιστάν εἶνε διηρημένον εἰς μικρὰ χανάτα, ἀναγνωρίζοντα ὡς ἀρχηγὸν τῶν τῶν Χάνην τοῦ Κελάτ ὑποτελῆ ὄντα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

Ὁρος αὐτῶν ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. τὸ Ἰνδοκοῦχον (πάλαι Παροπάμισος), ποταμὸς δὲ μεγαλείτερος εἰς τὰ ἀνατολικὰ αὐτοῦ ὄρια εἶνε ὁ Ἰνδός, καὶ λίμνη ἀξία λόγου ἡ Χαμοῦν (πάλαι Ἀρία).

Ἐπισ. πόλεις τοῦ Ἀφγανιστάν εἶνε *Καβοῦλ* ἐπὶ ἀληθοῦς ἐπιγείου παραδείσου κειμένη, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. *Καρδαχάρ*, πάλαι πρωτ. καὶ ἡ πλουσιωτέρη πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Ἐράτ (πάλαι Ἀλεξάνδρεια ἐν Ἀρίοις) ἐντὸς λαμπρᾶς πεδιάδος, πρωτ. χανάτου ὑποτελοῦς εἰς τὴν Περσίαν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, βιομηχανίαν ξιφῶν τοῦ Χορσάν καὶ 46 χιλ. κατ.

Τοῦ δὲ Βελουτχιστάν ἐπισ. πόλεις εἶνε *Κελάτ*, πρωτ. τοῦ κράτους ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπέδιου, βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 7307 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. τοῦ μὲν Ἀφγανιστάν 6 ἑκατ. τοῦ δὲ Βελουτχιστάν 2 ἑκατ. μωαμεθκανοὶ Σουνίται, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες λατρεύοντες τὸν Βούδαν καὶ τὸν Βράμην. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀπολύτων ἡγεμόνων.

Τὸ κλίμα των εἶνε εὐκρές, τὸ δ' ἔδαφος ἔχει πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους καὶ ἰδίως ἐν τῷ Βελουτχιστάν τὴν ἔρημον Γεδρωσίαν ἔχει δὲ καὶ εὐφύρους πεδιάδας παρκρούσας σίτον, βάμβαικα, ἀμύγδαλα, ἰνδικόν, ζαχαροκάλχμον, καπνὸν κτλ. ἔτι δὲ μάρμαρα διαφόρων χρωμάτων καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου καὶ ἀντιμονίου. Ἡ κτηνοτροφία δ' ἐπίσης εἶνε ἐν αὐταῖς ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ τῶν αἰγῶν των μαλλία εἶνε ἀξιόλογα.

ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Μήκ. Α. 48⁰ 36'—71⁰

Πλάτ. Β. 35⁰—43⁰

Τὸ Τουρκεστάν ἢ Τουράν ἢ καὶ ἀνεξάρτητος Ταταρία καλούμενον ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Ἀράλης λίμνης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κασπίης θαλάσσης.

ΣΗΜ. Τὸ Τουρκεστάν περιλαμβάνει τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰμάου Σκοθίαν, τὴν χώραν τῶν Μσαγατῶν, τῶν Σακῶν, Σογδιανῶν καὶ ἄλλων λαῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηλλθον οἱ Τοῦρκοι, οἱ Οὐνοὶ καὶ ὁ Ταμερλάνος. Ἐπισημότεροι δὲ τῶν κατοικοῦντων ἐν αὐτῷ λαῶν εἶνε οἱ Οὐσβέικαι, οἱ Βουγάρι οἱ ἰσχυρότεροι ἀπάντων, ὧν ὁ ἡγεμὼν ἔχει τὸν τίτλον Ἐμίρ Ἐλμουμενίν (ἡγεμὸς τῶν πιστῶν), καὶ οἱ Σάρατ ἐνοσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἔχοντες μονίμους οἰκήσεις.

Ὁρος αὐτοῦ ἐπισ. πλὴν τοῦ Ἰνδοκόχου εἶνε πρὸς Α. τὸ Βόλουρον. ποταμοὶ δὲ ὁ Ἰλίζος καὶ ὁ Ταξάρεης χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀρῆλην λίμνην.

Τὸ περισσότερον τοῦ βορείου μέρους τοῦ Τουρκεστάν μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης ἀνήκει σήμερον εἰς τὸ Ῥωσικὸν κράτος καὶ σχηματίζει τὸ *Γενικὸν κυβερνείον τοῦ Τουρκεστάν* (ἴδε Σιβηρίαν). τὸ δὲ ὑπόλοιπον φθάνον μόνον μέχρι τοῦ ἄνω καὶ μέσου Ὠξου, ἔθνα ἢ Ἀγγλικὴ καὶ Ῥωσικὴ δύναμις συνανιῶνται, εἶνε ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ῥώσους.

Τὰ ἐπόμενα Χανάτα εἶνε φόρου ὑποτελῆ εἰς τοὺς Ῥώσους.

1. Τὸ Χανάτον τῆς Βουχάρα, τὸ πλουσιώτερον, μᾶλλον κοινοῦμενον καὶ καλῶς ὀργανισμένον κράτος τοῦ Τουρκεστάν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ἄνω καὶ μέσου Ὠξου μὲ πρωτ. *Βουχάραν*, ἔδραν τοῦ Χάνου, ἱερὰν τῶν Μωαμεθανῶν πόλιν, ἐπίσημον διὰ τὰ Τουρκικὰ σχολεῖά της, καὶ ἔχουσαν μέγα ἐμπόριον, ἀκμῶζουσαν βιομηχανίαν καὶ 70 χιλ. κατ.

2. Τὸ Χανάτον τῆς Χίβας, ἢ ἡ ἀρχαία Χοβαρεσμῖα, νοτίως τοῦ Δέλτα τοῦ Ὠξου ἀπὸ τοῦ 1873 ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ῥώσους. Ἡ χώρα σχηματίζει ὄαριν ἐν τῷ μέσῳ πετρῶν καὶ ἐρήμων.

Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε σχεδὸν ἀπικνυες Μωαμεθανοὶ τὸ πλεῖστον Σχάτζαι, διγρημένοι εἰς φυλάς καὶ διοικούμενοι ὑπὸ μικρῶν Χανῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς Σουνίτας.

K I N A.

Μηκ. Α. 69⁰ —131⁰.

Πλάτ. Β. 17⁰ 30' —53⁰.

Ἡ Κίνα κατέχουσα τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀσίας ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας, ΝΔ. ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς, τῆς Κιτρίνης, τῆς Κυανῆς καὶ τῆς Σινικῆς Ὀκλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν.

ΣΗΜ. Ἡ Κίνα εἶνε τόπος ἀρχαιότατα πολιτισμένος· διότι πρὸ 4 χιλ. ἐτῶν σχηματίζει κράτος ἰσχυρόν, ὑποστὰν πολλὰς ἐπαναστάσεις κατὰ δὲ τὸν 18^ο αἰῶνα μ. Χ. οἱ Μανγούροι ἐκυρίευσαν τὴν χώραν. Ἐν τούτοις πολλὰ νῦν γίνονται συχνὰ ἐπαναστάσεις σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἐκδίωξιν τῆς ἀρχαίας φυλῆς. Οἱ Σιναι δὲν ἀγαπῶσι τοὺς ξένους, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλους πολέμους, καὶ ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν ἰσχύτως οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γάλλοι καὶ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Σινικοῦ κράτους τὸ Πεκίνον, μόλις ἐσυχώρησαν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους νὰ εἰσέρχωνται καὶ νὰ ἐμπορεύωνται ἀκωλύτως εἰς πολλὰς τῶν παραλίων πόλεων τῶν.

Τὸ Σινικὸν κράτος συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίως *Κίνας*, τῆς *Κορεαί*, τῆς *Μανσχορίας*, τῆς *Μογγολίας*, τοῦ *Σινικοῦ Τουρκεστάν* πρὸς Δ. καὶ ἐκ τοῦ *Θιβέτ* καὶ τοῦ *Βουτάν* πρὸς Ν.

Ὅρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. τὰ *Οὐράνια*, τὰ *Ἀλτάια*, τὰ *Σαϊαγικά*, πρὸς Δ. τὸ *Βόλουρον*, ΝΔ. τὰ *Υμαλάια*, ἔχοντα ἐντός τῆς Σινικῆς πολλὰ ἤφχίσταια, ὧν ἐπισημότερον εἶνε τὸ *Τουρπάν*.

Ποταμοὶ ἐπίσ. εἶνε ὁ Ἀμοὺρ ἢ Σακαλιάνος (Μαῦρος 4500 χιλιομ. μῆκ.), ὅστις πηγάζων πρὸς Α. τῆς Βαϊκάλης λίμνης καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὴν Ὀγοτσικὴν θάλασσαν· ὁ Ὀάγγος (Κίτρινος), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Κίνας καὶ ἔχων περίπου τὸ αὐτὸ μὲ τὸν Ἀμοὺρ μῆκος ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν· ὁ Ταοκιάγγος (Κυανοῦς 4500 χιλιομ. μῆκ.), ποταμὸς κατ' ἐξοχὴν καλούμενος ὑπὸ τῶν Σινῶν· οὗτος πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλαίων ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν.

Λίμνη δ' αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε ἡ Κουκουνῶρη, καὶ διῶρυξ ἡ καλουμένη αὐτοκρατορικὴ διῶρυξ, ἐνώουσα τὸν Ὀάγγον ποταμὸν μὲ τὸν Ἰκνοκιάγγον· αὕτη δὲ εἶνε καὶ ἡ μεγαλειτέρα διῶρυξ τοῦ κόσμου (1200 χιλιομ. μῆκ.)· ἔρημος δὲ τῆς Κίνας ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἑκτασίαν τῆς εἶνε ἡ Κόβη.

Ἐπίσ. πόλεις τῆς ἰδίως Κίνας, διηρημένης εἰς 18 νομοῦς, εἶνε Πεκῖνον πρωτ. τοῦ κράτους, μεγάλη πόλις ἔχουσα ἑξῶθεν ὠρσίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ θέαν καὶ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. Ναγκίη ἐπὶ τοῦ Ἰκνοκιάγγου, ἡ μεγαλειτέρα πόλις κατὰ τὴν περίμετρον, ἀλλ' ἔχουσα μόνον 800 χιλ. κατ. μέγιστον ἐμπόριον καὶ τὸν περίφημον ἐκ πορσελάνης πύργον ἔχοντα 65 μέτρ. ὕψος. Οὐσα δ' ἄλλοτε πρωτ. τοῦ Σινικοῦ κράτους θεωρεῖται νῦν ὡς πόλις τῶν πεπειδευμένων τῆς Κίνας, παράγουσα εἰς τὰς πέριξ πεδιάδας πρᾶσινον τέιον καὶ κίτρινον βάμβυκα, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ ὑφάσματα τὰ καλούμενα ναγκίται. Καρτών, ἡ πρώτη πόλις ἐν ἧ κυρίως ἐμπορεῦνται οἱ Εὐρωπατοί, ἔχουσα στενάς καὶ λοξὰς ὁδοὺς, μέγιστην βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 800 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. τοῦ κόλπου τῆς Καντῶνος κεῖται ἡ νῆσος Μακάων μὲ δμῶν. πόλιν (55 χιλ. κατ.) ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Πορτογάλους, καὶ ἡ Χογγόγγη πρὸς Α. μικρὰ νῆσος (120 χιλ. κατ.) ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχουσα πόλιν Βικτωρίαν.

Χιγκίη πρὸς Β. πάλαι πρωτ. τῶν Μανσχυῶρων, ἔχουσα 200 χιλ. κατ. Κορίη, μητρ. τοῦ ἡγεμόνος τῆς Κορέας ἔχουσα διάσημον βιβλιοθήκην. Οὐργα, μητρ. τῆς Μογγολίας ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἐν ταύτῃ ἐδρεῖε ὁ πατριάρχης τῶν Μογγόλων, πολὺ σεβόμενος ὑπὸ τῶν Βουδιστῶν. Ἰαρκάνδη, ἐμπορικὴ καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τοῦ Σινικοῦ Τουρκεστάν, καὶ ἡ Κασγάρη, πόλις αὐτοῦ ἀκμῆ διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριόν της. Λάσα, μητρ. τοῦ Θιβέτ, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται τὸ ἀνάκτορον τοῦ Δελχιάμα. Λαδάκη, μητρ. τοῦ μικροῦ Θιβέτ. Ταοισινδῶρη, μητρ. τοῦ Βουτάν (α), λίαν μικρὰ πόλις.

(α) Τὸ νότιον μέρος τοῦ Βουτάν ἐσχάτως προστέθη εἰς τὰς Ἀγγλικὰς κτήσεις τῆς Ἰνδοκίνας.

Νῆσοι αὐτῆς *Θαϊούανη* ἢ *Φορμόζα*, ἧς τὸ δυτικὸν μέρος κατοικούμενον ὑπὸ Σινῶν εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τὸ ὄρατον κλίμαξ του καὶ τὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ ἀνατολικὸν κατοικεῖται ὑπὸ λαῶν ἀγρίων καὶ ἀνεξερχτῆτων. *Αἰνάνη*, ἔχουσα πλοῦσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ζύλα πολύτιμα. Εἰς τὴν Κίναν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων *Λιουχου*, κατοικούμεναι ὑπὸ λαοῦ φιλοξένου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε περὶ τὰς 11810000 τετρασταδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 435 ἑκατ. τῆς κεντρικῆς φυλῆς πρεσβεύοντες τὸν Βουδισμόν ἢ τὴν θρησκείαν τοῦ Φουῆ, ὁ δ' αὐτοκράτωρ καὶ οἱ μινδάρηνοι τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουίου, καὶ ἡ πρὸς Δ. Βουχαρία τὸν μωαμεθανισμόν. Διοικεῖται δὲ ἅπασα ὑπὸ αὐτοκράτορος περιοριζομένου ὑπὸ συμβουλίου, αἱ δὲ ὑπατελεῖς γῶραι ἢ *Κωρέα*, τὸ *Θιβέτ*, τὸ *Βουτάρ*, διοικεῖνται ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἡγεμόνων, καὶ ἡ ἰδίως *Κίνα* διὰ μινδάρηνων.

Τὸ κλίμα τῆς Κίνας εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰ βόρεια ὁ χειμὼν αὐτῆς ὁμοιάζει μὲ τὸν τῆς Σιβηρίας, εἰς δὲ τὰ νότια ἡ θερμότης εἶνε μεγίστη. Ἡ ἰδίως Κίνα παντοῦ παρουσιάζει εὐρυχώρους καὶ εὐφόρους πεδιάδας, ἡ Μανσουργία εἶνε ὄρεινή, ἡ Μογγολία ἔχει καὶ τὴν ἐκτεταμένην ἔρημον Κόβην, τὸ δὲ Θιβέτ εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τοῦ κόσμου. Παράγει δὲ τὸ νότιον ἀφθόνως σίτον, ὄρζιον, ζαχαροκάλκμον, τέιον, ῥαβέντιον, Ἰνδικόν, μέταξον καὶ μαλλίον τῶν αἰγῶν τοῦ Θιβέτ. Ἐνταῦθα φέεται ἔτι ἡ βυμβικέα, τὸ κηροδένδρον, ἡ κινέλλα, ἡ κωμφορέα κτλ. ἔχει δὲ καὶ πολλὰ ἰαμακτικὰ βότανα· τὰ δὲ μεταλλεῖα αὐτῆς τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, θείου, ρουβινίου, πορσελάνης, ἰάσπεως εἶνε ἀφθονα.

Ἐκ τῶν λαῶν τῆς Κίνας ἐπισ. εἶνε οἱ εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς κατοικεῖντες Μογγόλοι (3 ἑκατ.), οἱ πολλὰς κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ῥωσίαν καταστροφῆς προξενήσαντες, καὶ οἱ Μανσχοῦροι (3 ἑκατ.) οἱ ἄρχοντες καὶ νῦν τοῦ Σινικοῦ κράτους, εἰς τὸ ΒΔ. οἱ Βουχάρη (300 χιλ.), ὁ μᾶλλον πολιτισμένος λαὸς τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ἐνσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ Δ. οἱ Θιβέτιοι (4 ἑκατ.), λαὸς ῥωμαλέος καὶ λίαν φιλόξενος, καὶ εἰς τὸ ΝΑ. οἱ ἰδίως Σῆνκι, ὁ μᾶλλον ἰδιοτρόπως πολιτισμένος λαὸς τῆς Ἀσίας· διαίρεται δὲ οὗτος εἰς τάξεις, ὧν ἐκάστη ἔχει περιορισμένον βαθμὸν διανοητικῆς ἀνεπτυξέως. Ἐν αὐτῇ ἡ παιδεία, ἐν ᾧ εἶνε διχθεδομένη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, οὐδεμίαν κάμνει πρόοδον, ἀλλ' ἡ βιομηχανία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη· διὸ ὀνομαστά εἶνε τῆς Κίνας τὰ ἐκ πορσελάνης ἔργα, ἡ γραφικὴ μελίση, τὸ χαρτίον, τὰ μετξωτὰ ὑφάσματα κτλ.

Ι Α Π Ω Ν Ι Α.

Μηκ. Α. 127⁰—144⁰.Πλάτ. Β. 31⁰—45⁰.

Ἡ Ἰαπωνία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀχοτσικίης θαλάσσης, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Κορέας.

ΣΗΜ. Οἱ Ἰάπωνες θεωροῦνται ὡς ἀποικοὶ τῶν Σινῶν· κατ' ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐκυβερῶντο ὑπὸ ἐνὸς πολιτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἡγεμόνος καλουμένου Μικάδου. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐπραγεῖσθαι ἐπαναστάσεως περιωρίσθη ὁ Μικάδος κατὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν· ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως ὠνομάσθη Ταϊκούν ἦτοι ἀντιβασιλεὺς καὶ εἶχε τὸ πλεῖστον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ὁ Μικάδος, ἀνατραπέισθαι κατὰ μικρὸν τῆς δυνάμεως τοῦ Ταϊκούν, ἀνέλαθε πάλιν σχεδὸν ἅπασαν τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀρχήν.

Ἡ Ἰαπωνία συνίσταται ἐκ νήσων, τῶν ὁποίων ἐπισ. εἶνε ἡ *Νιγῶν* ἡ μεγαλειτέρα ἀπασῶν, πρὸς Ν. αὐτῆς ἡ *Σικόκη*, ἡ *Κιουσάω*, αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων *Λιουχτῶ*, πρὸς Β. τῆς *Νιφῶνος*, ἡ *Υεσάω*, καὶ αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων *Κουριλῶν*.

Ὅρη. Αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι εἶνε κεκαλυμμέναι ἀπὸ ὄρη πρὸ πάντων ἡφαίστειάδ' αὐτῶν ἐπισ. εἶνε τὸ *Φουσίον* φοβερὸν ἡφαιστειὸν εἰς τὸ Β. τῆς *Νιφῶνος*, καὶ τὰ *Ὀράξια* εἰς τὰ ΒΑ. αὐτῆς.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ἰαπωνίας εἰς τὴν Ὑετῶν εἶνε *Ματσάμανορ*, ἔχουσα οἰκίας ἐκ ξύλων, ἀμυζῶν ἐμπόριον καὶ 50 χιλ. κατ. Εἰς τὴν *Νιφῶνα* Ὑεθῶ, ἡ μεγαλειτέρα καὶ κενονικωτέρα πόλις τῆς Ἰαπωνίας, ἔχουσα 1 ἑκατ. κατ. πολλὰς δημοσίας οἰκοδομὰς, μοναστήρια, ναοὺς, τὰ ἀνέκτορα τοῦ Ταϊκούν καὶ τὴν δημοσίαν γέφυραν *Νιπποβάσην* ἐκ ξύλου κέδρου κατεσκευασμένην. *Μίακον* μεσόγειος πόλις πρὸς Δ. τῆς Ὑεθῶς, πρωτ. τῆς Ἰαπωνίας καὶ τὸ κέντρον τῶν γραμμῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἱερῶν τεχνῶν τῶν Ἰαπῶνων· οἰκοδομημῆκα δ' ἔχει ἐπίσημα τὰ ἀνέκτορα τοῦ Ταϊκούν, τὸν ἐπίσημον ναὸν τοῦ Φουῆ, περιλαμβνόντα τὸ κολοσσιῶν ἄγαλμα τοῦ Βούδα, τὸν μεγαλιέτερον κώδωνα τοῦ κόσμου καὶ 250 χιλ. κατ. διὰ δὲ τὴν δεινδροφυτεῖαν καὶ τὴν τερπνότητά της ἡ περὶ αὐτὴν πεδιάς θεωρεῖται ὡς ὁ παράδεισος τῆς Ἰαπωνίας. Ὅσακα, ἔχουσα 300 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν *Κιουσῶν* ἡ *Ναγκασάκη*, πόλις ἔχουσα πολλοὺς ναοὺς γραφικὴν θέαν καὶ 50 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 380000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. 34 ἑκατ. προσθεύοντες τὴν *Σιντολατρείαν*, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τὸν *Βουδισμόν* καὶ τὴν *θηρησκείαν* τοῦ *Κομφουίου*· τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε εἰσέτι *μοναρχία ἀπόλυτος*.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰαπωνίας εἶνε ὑμεινόν, ἀλλὰ λίαν ψυχρὸν εἰς τὰς βορείους νήσους, τὸ δὲ θέρος θερμὸν· αἱ καταιγίδες, οἱ κερκυνοὶ

καὶ οἱ σεισμοὶ εἶνε συγχοί, τὸ δὲ ἔδαφος ἐν γένει βουνῶδες καὶ ὀλίγον εὐφορον, ἀλλὰ διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν οἱ Ἰάπωνες ἄπασαν αὐτὴν ἔχουσι καλλιεργήσει· οὕτω δὲ παράγει ἀφθόλους καρπούς, λαμπρὰ σῦκα καὶ ἀπίδια, κεράσια, λεμόνια, πορτοκάλια, βράμβεκα, καμφοράν, ὀρύζιον, τέιον, ἰνδοκάλαμον κτλ. καὶ τρέφει μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τὸν μεταξοσκώληκα· ἔχει δ' ἔτι καὶ πλούσιον μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μάλιστα χαλκοῦ, ὃ δὲ σίδηρος εἶνε λίαν ἐν αὐτῇ σπάνιος.

Οἱ Ἰάπωνες εἶνε φίλοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μηχανικῶν τεχνῶν, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἕκασταν τὴν χώραν ὑπάρχουσι παντοίου εἶδους ἐκπαιδευτήρια καὶ πλῆθος βιομηχανικῶν καταστημάτων, τὴν δὲ κτηνοτροφίαν ἐλάχιστα ἐπιμελοῦνται, ὡς τρεφόμενοι ἐξ ἰχθύων καὶ προβάτων· μόνον δὲ ὁ βοῦς ἕνεκα τῆς γεωργίας εἶνε πολλαπλασιασθένος εἰς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ οἱ κύνες καὶ οἱ αἴλουροι. Οἱ Ἰάπωνες, κλίτοι ὄντες φύσει ἀκοινωνῆστοι, ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠναγκάσθησαν πρῶτον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, εἶτα δε ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν νὰ ἀνοίξωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς λιμένους τῶν.

Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἀνήκουσιν ἔτι αἱ νῆσοι *Borinsimai*, μέρος οὖσι τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Μεγελλάνου.

I N Δ I A I.

Ἰνδίκι λεγονται αἱ πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλαίων καὶ τῆς Κίνας κείμεναι χερσόνησοι, ἧτοι ἡ *Ἐρτεῦθερ* τοῦ Γάγγου *Ἰνδία* ἢ τὸ *Ἰνδοστάν*, καὶ ἡ *Πέραρ* τοῦ Γάγγου *Ἰνδία* ἢ ἡ *Ἰνδοκίνα* μετὰ τῶν *Ἰνδικῶν* κελουμένων νήσῳ.

I N Δ O K I N A.

Μῆκ. Α. 89⁰—107⁰.

Πλάτ. Β. 1⁰—28⁰.

Ἡ Ἰνδοκίνα κειμένη εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σινικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ἰνδοστάν.

Ἡ Ἰνδοκίνα διαιρεῖται εἰς 4 κυρίως μέρη τὴν *Βρεττανικὴν Ἰνδοκίναν*, τὴν *Βιρμαρικὴν Ἀυτοκρατορίαν*, τὸ βασιλεῖον τοῦ *Σιάμ*, τὸ βασιλεῖον τοῦ *Ανάμ*, καὶ τὰ μικρὰ κράτη τῆς χερσονήσου *Μαλάκας*.

Ἡ ὄρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πέντε μεγάλαι σειραὶ ἐκτεινόμεναι ἐκ

τῶν Ἰμαλαίων καὶ διαχωρίζουσαι τὴν χώραν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Ποταμοὶ δ' ἐπισ. πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἰμαλαίων εἶνε ὁ Μαυ-
κάρκος (Καμβόσιος), ἐκβάλλων πρὸς Δ. τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ' ὁ
Μεϊνάμ, ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ κατασταίνων
τοὺς τόπους τοὺς ὁποίους πλημμυρεῖ εὐφορωτάτους· ὁ Ἄβας (Ἰρα-
ουδής), ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον Μαρταβάν' ὁ Βραμαπούτρας,
πλατὺς καὶ μεγαλοπρεπὴς ποταμός, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βεγναλι-
κὸν κόλπον.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Βρεττανικῆς Ἰνδοκίτης εἶνε Διορχάτη, πρωτ.
τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀσάμ ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Ἄγγλους. Ραγπού-
ρη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς χώρας. Βαγῶ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίης
Πεγοῦ ἔχουσα ἓνα τῶν λαμπροτέρων καὶ μεγαλειτέρων ναῶν τῆς
Ἀνατολῆς καὶ οὕσα μεγάλη ἀποθήκη τοῦ ξύλου τέκ.

Τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βιρμάρ Μαυδαλάχη, πρωτ. τοῦ κράτους
παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἄβας, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Σεγαί-
νη, ἔχουσα πολλοὺς λαμπροὺς ναοὺς καὶ περὶ τὰς 150 χιλ. κατ.

Τοῦ βασιλείου τοῦ Σιάμ Βαγκόκη, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα
παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μεϊνάμ ὠραῖον λιμένα, ἀξιωματώτερον ἐμ-
πόριον καὶ 600 χιλ. κατ. ὧν οἱ πλεῖστοι κατοικοῦσιν ἐν πλοίοις
ὡς ἐν Καντωνί.

Τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀνάμ, νῦν ὑποτελοῦς εἰς τὴν Γαλλίαν,
Χουή, πόλις ὀχυρὰ πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς
παλάτιον καὶ 50 χιλ. κατ. Σιγώνη, πρωτ. εἰσέτι τῆς Γαλ-
λικῆς Κοχιγκίνης, ἔχουσα περὶ τὰς 70 χιλ. κατ.

Τοῦ δὲ βασιλείου τῆς Καμβόδας ἐπισ. πόλις εἶνε ἡ Πανοπλίγη.

Τῆς δὲ χερσονήσου Μαλάκας ἐπισ. τῶν κρατῶν τῆς εἶνε τὸ
τῆς Σαλεγγόρης· ἀλλὰ τὸ νότιον τῆς χερσονήσου καὶ τὴν πόλιν
Μαλάκας κατέχουσιν οἱ Ἄγγλοι. Πρὸς Δ. αὐτῆς κείνται αἱ νῆσοι
τοῦ Πηβληηπος τῆς Οὐάλλιας καὶ πρὸς Ν. ἡ Σιγγαπούρη ἔχουσα
ὀρῶν. πόλιν καλῶς ἐκτισμένην καὶ 100 χιλ. κατ. Εἰς τοὺς Ἄγ-
γλους ἀνήκουσιν ἔτι καὶ αἱ πρὸς Δ. τῆς Ἰνδοκίτης νῆσοι Ἀδα-
μάναι, κατοικούμεναι ὑπὸ ἀγρίων λαῶν, ἀνηκόντων εἰς τοὺς
νιγρίτας τῆς Ὠκεκίης καὶ ἐχόντων μεγίστην ἀντιπάθειαν πρὸς
τοὺς ξένους, καὶ αἱ Νικοβάριοι, ἔχουσαι χαλκόχρους κατοίκους
καὶ φιλοξένους.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 2167000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ
κράτ. περὶ τὰ 33 ἑκατ. ὧν τὰ 3 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βρεττα-
νικὴν Ἰνδοκίαν, 4 ἑκατ. εἰς τὴν Βιρμανικὴν αὐτοκρατορίαν, 6
ἑκατ. εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ, καὶ 20 ἑκατ. εἰς τὰ ἐπίλοιπα
κράτη. Εἶνε τὸ πλεῖστον βουδισταί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ
ὀπαδοὶ τοῦ Κομφυκίου, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ Δ. τῆς Μελάνης
μωαμεθανοί· πολίτευμα δ' εἰς ἅπαντα εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος.

Τὰ μεσημβρινὰ παράλια αὐτῆς εἶνε θερμώτατα, τὸ δ' ἐσωτερικόν ἔχει κλιμα συγκρασμένον· τὸ δ' ἕδαφος εἶνε εὐφορώτατον παράγον ἀφθόνας ὀρούσιον, τέιον, πέπερι βίμβακα, ἰνδικόν, ζιχαροκάλχμον, ἔβενον, σάνταλον, σιδηρόξυλον, βανίνας, ταμαρίνιον, κτλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ρουβινίων, σαπφείρου, μαρκάρων, κρυσσιτέρου, πετρελαίου κτλ. Ζῶα δ' ἀγρικ αὐτῆς εἶνε ὁ ἐλέφας ἀπεντόμενος συνήθως λευκός, ὁ ῥινόκερος, ἡ τίγρις, ὁ λεοπάρδος, ὁ οὐραγγουτάγγρος καὶ ἄλλα εἶδη πιθήκων.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. 64⁰ 40'—91⁰.

Πλάτ. Β. 8⁰ —35⁰.

Τὸ Ἰνδοστάν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, Βελουτχιστάν καὶ τοῦ Ὀμικνικοῦ κόλπου.

ΣΗΜ. Ὁ μέγας Αλέξανδρος κατέκτησε τὸ ΒΔ. τοῦ Ἰνδοστάν καὶ ἐκτοτε εἶνε εἰς ἡμᾶς γνωστὸν τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Μετὰ ταῦτα δ' ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν, εἰσαγαγόντων εἰς αὐτὸ τὸ 1193 τὸν Ἰσλαμισμόν· τὸ δὲ 1498 ἀνακαλύψαντος τοῦ Βάσκου Δεγάμα τὴν πρὸς τὰς Ἰνδίας θαλασσίαν ὁδόν, καταστάθησαν ἐν αὐτῇ πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι, εἶτα δὲ οἱ Ὀλλανδοί. Τέλος κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων τὸ πλεῖστον τῆς χώρας καὶ ἐδόθη πρὸς διοικήσιν εἰς Ἀγγλικὴν ἐμπορικὴν ἐταιρίαν. Τὸ δὲ 1738 ἐκυριεύσαν οἱ Ἀγγλοι καὶ προσέθεσαν εἰς τὰς κτήσεις τῶν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ 1525 συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Βαβῆρ ἐγγόνου τοῦ Ταμεράνου μέγα Μογγολικόν κράτος· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1857 μετὰ μεγάλην ἐπανάστασιν διοικεῖται τὸ Ἰνδοστάν κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἐν αὐτῷ δ' ὑπάρχουσιν ἔτι κτήσεις τινὲς τῶν Γάλλων καὶ Πορτογάλων.

Τὸ Ἰνδοστάν διαιρεῖται εἰς Ἀγγλικὰς κτήσεις, εἰς ὑποτελεῖς χώρας τῶν Ἀγγλων, εἰς Γαλλικὰς καὶ Πορτογαλικὰς κτήσεις, καὶ εἰς κράτη ἀνεξάρτητα.

Ὁρη αὐτοῦ ἐπισ. πρὸς Β. εἶνε τὰ Ἰμαλάια, ὧν ὑψηλότερον κορυφὴ εἶνε τὸ Ἐβέρεστον (8840 μέτρ.), τὸ ὑψηλότερον ὄρος τοῦ κόσμου· ἐντὸς δὲ τοῦ Ἰνδοστάν ἐκτείνονται τὰ Γαταῖα ὄρη, δισχίζοντα τὴν χώραν ἀπὸ Β. πρὸς Δ. εἶτα δὲ προχωροῦσι πρὸς Ν. μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κομορίνου.

Ποταμοὶ ἐπισ. αὐτοῦ εἶνε ὁ Γάγγης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλιῶν καὶ πλημμυρῶν τὴν χώραν καταστραίνει αὐτὴν εὐφορωτάτην, ἐκβάλλων διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον· ὁ Ἰνδός, ὅστις ἐκ τῶν Ἰμαλιῶν πηγάζων καὶ διχρῶρον τὰ δυτικὰ ὄρη τοῦ Ἰνδοστάν καταστραίνει αὐτὰ διὰ τῶν περιοδικῶν πλημμυρῶν του εὐφορώτατα καὶ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν Ὀμικνικὸν κόλπον (3000 χιλιομ. μῆκ.).

Γῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων ἐπισ. πόλεις εἶνε Λαχόρη εἰς τὸ ΒΔ. πόλις τῶν Σείκων ἐντὸς τοῦ βασιλείου τοῦ Πῶρου καιμένη, ἔγρουσα

λαμπρὴν παλάτιον καὶ 90 χιλ. κατ. Πολλοὶ θεωροῦσι τὴν χώραν ταύτην διὰ τὴν ὠριότητα τοῦ κλίματος καὶ τὴν ἀφρονίαν τῶν προϊόντων ὡς τὸν ἀρχαῖον παραδεισον' ἐνταῦθα κατὰσκευάζονται καὶ τὰ περιήρημα σάλικα. Δελχί, πόλις μεσόγειος πάλαι πρωτ. τῶν Μογγόλων, ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς παλάτιον καὶ 150 χιλ. κατ. Ἀ.Ι. Μαχαλάδη ἐπὶ τοῦ Γάγγου (140 χιλ. κατ.), ὄχυρὰ καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδῶν συχναζομένη ὑπὸ πλήθους προσκυνητῶν. Βεναρέζη ἐπὶ τοῦ Γάγγου, πόλις τῶν σοφῶν Ἰνδῶν καὶ ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίης, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 180 χιλ. κατ. Πάτρα ἐπὶ τοῦ Γάγγου παρὰ τὰ ἀρχαῖα Πηλίβοθρα, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον ὀπίου καὶ 160 χιλ. κατ. Καλκοῦτα ἐπὶ τοῦ Οὐγγλῆ κλάδου τοῦ Γάγγου, ἡ ἔδρα τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἀγγλικῶν κτήσεων, ἔχουσα ἀκαδήμειαν μωαμεθανικὴν, βιομηχανίαν, ἐμπόριον ἀκραιότατον καὶ 900 χιλ. κατ.

Μαζουλιπατάμη, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῶν βρυθικ. ὑφασμάτων τῆς. Μάδρασα εἰς τὴν περαλίαν τοῦ Κορομανδέλου ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, ἐργοστάσια βρυθικ. ὑφασμάτων, ὑκουργεῖα καὶ 400 χιλ. κατ. Καλικούτη, ἔχουσα ἐργοστάσια βρυθικ. ὑφασμάτων. Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἀπέβη ὁ Πορτογάλος Βάσκος Δεγάμας, ὁ ἀνακλύψας τὰς Ἰνδικὰς τὸ 1498. Βομβάη ἐπὶ ὄμων νήσου, ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 650 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ ὑποτελῶν χωρῶν τῶν Ἀγγλῶν ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἀνδραβάδη ἐπὶ τοῦ Δεκάν, πρωτ. τοῦ Ν. ἄμ. ἔχουσα 200 χιλ. κατ. Γουαλιόρη, ὄχυρὰ πόλις πρωτ. τῶν Μαρατῶν τῆς Σινδίας. Παρ' αὐτὴν δὲ κεῖται καὶ ἡ Οὐδέϊνη, ἐπίσημος διὰ τοὺς ναοὺς, τὰ σχολεῖα καὶ τὸ ἀστεροστοπεῖόν τῆς, δι' οὗ διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῶν Ἰνδῶν.

Τῶν δὲ Γαλλικῶν κτήσεων (227 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Πορδιχερή, ἔχουσα 30 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Πορτογαλικῶν κτήσεων (450 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Νέα Γόα, ἔχουσα ὠραῖον λιμένα καὶ 10 χιλ. κατ.

Ἀνεξάρτητα δὲ κράτη εἶνε: 1) ἡ Κασχιμίρα (3 ἑκατ. κατ.) εἰς τὸ Β. τοῦ Ἰνδοστάν με πρωτ. Κασχιμίρη ἐν τερπινοτάτῃ πεδιάδι, ἐπίσημον διὰ τὰ κασιμίρὰ τῆς καὶ ἔχουσαν 100 χιλ. κατ. 2) ἡ Νεπάλη (2 ἑκατ. κατ.) πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλιῶν με πρωτ. Κατμαρδούν, ἔχουσαν περιφήμους Ἰνδικούς ναοὺς καὶ 50 χιλ. κατ.

Νῆσοι τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πρὸς Ν. ἡ Κεϋλάνη (2 ½ ἑκατ. κατ.) εὐφορωτάτη νῆσος, παράγουσα κανέλλαν, ἐλέφαντα, μαργαρίτας καὶ ἔχουσα μητρ. τὸ Καλέμπορ με 100 χιλ. κατ. Πρὸς Δ. ταύτης εἶνε αἱ νῆσοι Λακεδίβαι, ἀποτελοῦσι μικρὸν ἀρχιπέλαγος κυβερνώμενον ὑπὸ Σουλτάνου ὑποκειμένου εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς,

καὶ αἱ *Μαλιβαί*, οὐσαι περὶ τὰς 12 χιλ. ὦν ἐπισ. εἶνε ἡ *Μαλί*, ἔδρα ἀνεξκρητήτου σουλτάνου τοῦ ἀρχιεπισκόπου, τούτου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 3604000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 243 ἑκατ. ὦν τὰ $\frac{7}{8}$ εἶνε βουδισταί, 5 ἑκατ. χριστιανοὶ διαφόρων δογμάτων, καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ πυρολάτραι. Νῦν δ' αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις καὶ αἱ ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀγγλους χῶροι διοικιοῦνται κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ὡς καὶ αἱ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Πορτογάλων ὑπὸ τῶν ἰδίων των κυβερνήσεων, ἅπασαι ὅμως ἀπολύτως.

Τὸ κλίμα τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πολὺ θερμὸν καὶ νοσερὸν εἰς τὰ παράλια, ἐν ᾧ πρὸς τὰ ὄρη εἶνε εὐκρὲς καὶ ὑγιεινόν. Ἐνταῦθα δύο ὄρη τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἡ ζηρὰ καὶ ἡ βροχερὰ, προκύπτουσι ὑπὸ τῶν *Μουσωνίων* ἀνέμων (α) καὶ βροχερὰ μὲν εἶνε ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ *Κορομαδέλου* ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, ζηρὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου· ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας τοῦ *Μαλαβάρου* βροχερὰ μὲν ἀπὸ τοῦ Μιζίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ζηρὰ δὲ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους.

Τὸ ἔδαφος τοῦ Ἰνδοστάν, ἂν καὶ εὐρίσκωνται ἐν αὐτῷ μεγάλα κίτρινα, εἶνε εὐφρωτότατον, παράγον βανίλιας, ζαχχαροκάλκμον, ὄπιον, φοίνικας, πέπερι, κόμμι ἐλαστικόν, καμφορὰν, λαμπρὰ ἄνθη, διάφορος διαφόρους κτλ. Ζῶν δ' ἄγρια ἐν αὐτῷ εἶνε ὁ ῥινόκερως, ἡ ἄρκτος, ὁ λύγξ, ὁ θηρευτικὸς τίγρις, ὁ οὐραγγουτάγγης κτλ. ἐκ δὲ τῶν ἡμέρων ὁ ἐλέφας, ὁ βούβαλος, ἡ κάμηλος, οἱ δὲ βοῦς σχεδὸν λατρεύονται εἰς τὸ Ἰνδοστάν· πτηνὰ δὲ οἱ τασί, καὶ ἐρπετὰ ὁ βόας, οἱ κροκόδειλοι τοῦ Γάγγου κτλ.

Τὸ Ἰνδοστάν εἶνε ὀνομαστόν διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, σιδήρου, ἀδαμάντων, ρουβινίων, σαφειρών, ἀμεθύστων, ὀνύχων κλ. παρά δὲ τὴν Κεϋλάνην ἀλιεῦνται καὶ λαμπροὶ μαργαρίται.

ἔχει λαμπρὰν παντοῖου εἶδους βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λίαν ἐκτετακμένον μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, εὐκολυνόμενον διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων, δι' ὧν οἱ Ἀγγλοὶ συνέδεσαν τὰς μεγαλειτέρας καὶ ἐμπορικωτέρας πόλεις τοῦ Ἰνδοστάν. Γλῶσσαι δ' ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων κατοικούντων ἐν αὐτῇ λαῶν, οἷον Μογγόλων, Βελούχων, Ἀράβων, Περσῶν, Σινῶν, Ἑβραίων καὶ ὀλίγων Εὐρωπαϊῶν, εἶνε διάφοροι· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἔχουσιν ἔτι καὶ ἱεράν γλῶσσαν τὴν καλουμένην *Σασκριακίην* (β).

(α) Οἱ Μουσῶλοι εἶνε ἐκ τῶν σταθερῶν λεγομένων ἀνέμων, πνέοντες κατὰ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἐξ μῆνας ἀπὸ τῶν Βλ. καὶ ἄλλους ἐξ μῆνας κατ' ἀντίθετον ἄνδρον ἀπὸ τῶν ΝΔ.

(β) Οἱ Ἰνδοὶ διηροῦντο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς ἑπτά τάξεις, μέχρι νῦν ἔτι ὁρισταμένας· 1) τῶν ἱερέων, κατόχων πάσης παιδείας καὶ ἐπιστήμης· 2)

ΑΡΑΒΙΑ.

Μήκ. Α. 3⁰ 20'—57⁰ 40'.Πλάτ. Β. 12⁰ 40'—33⁰ 45'.

Ἡ Ἀραβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ὀμανικοῦ κόλπου, ΒΑ. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Εὐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀραβία μέχρι τῆς Ζ' ἑκατονταετηρ. ἴτο ἀσημαντος καὶ γνωστῆ μόνον διὰ τὰ ἀρώματα, τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πολύτιμα προϊόντα. Ἀφ' οὗ ὅμως ὄλας τὰς Ἀραβικὰς φυλὰς ὁ Μωάμεθ ἤνωσεν ὑπὸ μίαν θρησκείαν (622 μ. Χ.), εὐθὺς κατέκτησαν οὗτοι μέρος τῆς Ἀσίας, τὸ βόρειον τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν Ἰσπανίαν εἰς τὴν Εὐρώπην· ἀλλὰ νικηθέντες ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μαρτέλου ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀρχίσαντες πρὸς ἀλλήλους τὰς διχονοίας ἐξησθένησαν κατὰ μικρὸν καὶ ὑπεχώρησαν εἰς τοὺς πρότερον δούλους των Τούρκους, οἵτινες μέχρι νῦν ἀρχοῦσι μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ὅρος ἀξιοσημειώτων τῆς Ἀραβίας εἶνε τὸ *Sinā* (9 χιλ. πόδ.), ὅπου ὑπάρχει διάσχιση τῶν ὀρθοδόξων ὁμῶν. μοναστήριον· οἱ δὲ ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ἀσημαντοί, ῥέοντες μόνον τὴν ὥραν τῶν βροχῶν.

Ἡ Ἀραβία μέχρι νῦν ὑπὸ τῶν γεωγράφων διακρίεται εἰς τρία μέρη τὴν *Petraea* Ἀραβίαν πρὸς Β. τὴν *Erythraea* Ἀραβίαν ΒΑ. καὶ τὴν *Eudaemona* Ἀραβίαν ΝΑ. (α') ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν ἀνκφέρει κατὰ σειράν τὰς ἐν ταῖς παραλίαις αὐτῆς ἐπισ. πόλεις.

Ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μέκκα*, πατρίς τοῦ Μωάμεθ καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Μωαμεθικῶν, συγκαζομένη ὑπὸ πολλῶν προσκυνητῶν· κέῖται δ' ἐπὶ ξηρᾶς βραχέως καὶ ἀθλίως θέσεως ἔχουσα 45 χιλ. κατ. καὶ τὸ περίφημον τσαμίον τῆς Μέκκας, περιλαμβάνον τὸ μικρὸν τετράγωνον οἰκοδόμημα *Καάβα*, ἐνθα εἰρίσκειται ὁ μέγας λίθος ὁ ὅσον λατρευόμενος ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν, φερθεὶς κατ' αὐτοὺς ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου Γαβριὴλ πρὸς θεμελίωσιν τοῦ μνημείου τούτου· εἶνε δὲ ἀνοικτὴ ἡ *Καάβα* τρίς φορὰς τὸ ἔτος. *Τσάδα*, ὁ λιμὴν τῆς Μέκκας ἐμπορικὴ πόλις γνωστὴ ἔτι διὰ τὴν ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν σφραγὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν. *Μεδίνα*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ περίφημον τσαμίον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ καὶ ἔχον 400 κίονας κεκοσμημένους διὰ πολυτίμων λίθων. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. *Μόκα*, ἐπίσημος λιμὴν εἰς τὴν Εὐρυθρὰν θάλασσαν καὶ ἀποθήκη τοῦ καφέ τῆς Ἰεμένης. *Ἀδενο* ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδένου, ἔχον κα-

τῶν πολεμιστῶν· 3) τῶν γεωργῶν καὶ ἐμπόρων· 4) τῶν τεχνιτῶν. Αἱ τάξεις αὗται οὔτε νῦν συμφάσκει δύνανται, οὔτε σχέσιν τινὰ νῦν ἔχουσι πρὸς ἄλλήλας. Πλὴν δὲ τούτων εἶνε οἱ πολυάριθμοι Παρίαι· θεωρούμενοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν ὡς εὐτιχη ὄντα καὶ πάσης περιφρονήσεως ἄξια· οὗτοι δὲ φαίνονται ὅτι εἶνε οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς χώρας, ὑπὸ τῶν ἄλλων τάξεων διὰ τῶν ὀλων ὀποταγθέντες.

(α) Νῦν δὲ αὕτη πολιτικῶς διαίρεται εἰς ἑξ τμήματα· 1) τὴν Ἐδιὰς πρὸς Δ. 2) τὴν Ἰεμένην εἰς τὸ ΝΔ. 3) τὴν Ἀδραμῶτην πρὸς Ν. 4) τὴν Ὀμάνην εἰς τὸ ΝΑ. 5) τὴν Ἐλακάν πρὸς Δ. 6) τὴν Νεδιὰδ ἐν τοῖς μεσογείοις.

λόν λιμένα, 40 χιλ. κατ. καὶ ἀνήκον εἰς τοὺς Ἕλληνας. Μασκάτη πρὸς τὸν Ὀμανικὸν κόλπον, πρωτ. τοῦ Σουλτάνου τῆς Μασκάτης, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῇ Α. περὶ τὴν ἀξίαν μνείας πόλεις εἶνε ἡ Λάσσα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 3156000 τετρ. στάδ. αἱ δὲ κάτ. 5 ἑκατ. Μωχμεθανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες Ἑβραῖοι. Συνίσταται δ' ἐκ πολλῶν μικρῶν κρατῶν, ὧν ἕκαστον διοικεῖται ὑπὸ τινος ἀρχηγοῦ καλουμένου ἱμάμου, σερίφου ἢ ἐμίρου. Οἱ ἐπισ. δ' αὐτῶν εἶνε ὁ σερίφης τῆς Μέκκας, ὁ ἱμάμης τῆς Ἰερμένης καὶ ὁ ἱμάμης τῆς Μασκάτης. Τούτων ὁ πρῶτος ἀνγνωρίζει ὡς ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν σουλτάνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοῦ δὲ ἱμάμου τῆς Μασκάτης ἡ ἀρχὴ ἐκτείνεται ἐπὶ πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Περσίας καὶ ἐπὶ μεγάλου μέρους τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ζαγγουεβάρης. Ὑπάρχουσι δ' ἐνταῦθα καὶ πολλὰ νομαδικὰ φυλὰί, αἵτινες κυβερνῶνται πατριαρχικῶς. Εἶνε δὲ οἱ Ἀραβες ἀνδρείοι, φιλοξένοι καὶ φίλοι τῆς ποιήσεως, κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα ἐδείχθησαν καὶ φίλοι τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

Εἰς τὴν Ἀραβίαν, διὰ τοῦ μέσου τῆς ὑποίης διέρχεται ὁ τροπικὸς τοῦ Κρκίνου, διακρίνονται δὺν ὄραι τοῦ ἔτους ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερά· ἀλλ' ἐνίοτε παρέρχονται πολλὰ ἔτη, καθ' ἃ δὲν πίπτει σταγῶν ὕδατος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Οἱ ἄνεμοι ἐνταῦθα εἶνε λίαν ὀρμητικοὶ καὶ κινδυνώδεις· τούτων φοβερώτερος εἶνε ὁ Σαμουμ, πνέων εἰς τὰ βόρεια μέρη καὶ σηκῶνων νέφη θερμότητος ἄμμου.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀραβίας συνίσταται ἐκ πεδιάδων ἐρήμων καὶ ἀμμωδῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ τόπους λίαν εὐφόρους, καὶ μάλιστα τὰ ΝΑ. αὐτῆς εἶνε εὐφορώτατα, παρῆγοντα καφέν, φοίνικας, ἀλοήν, βάμβηκα, διάφορα ἀρώματα κτλ. Οἱ ἵπποι αὐτῆς εἶνε ὀνομαστοὶ καὶ αἱ κάμηλοι εἶνε τὰ πλοῖα τῶν ἐρήμων τῆς. Ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ ἡ θροναὶς κάμηλος καὶ ἄλλα οἰκιακὰ ζῶα· ἄγρια δὲ ζῶα ἔχει εἰς τὰς ἐρήμους λέοντας, πάνθηρας, γαζέλλας, πιθήκους, στρουθοκαμήλους, πολλὰ φαρμακερὰ ἔρπετα καὶ ἀκρίδας, εἰς δὲ τὸν Περσικὸν κόλπον ἀλιεῦνται καὶ μαργαρίται ἀξιόλογοι.

Γλῶσσα δ' ἐν αὐτῇ λαλεῖται ἡ Ἀραβικὴ, ἐξαπλωθεῖσα ἀπὸ τῶν διαδόχων τοῦ Μωχμέθ καὶ εἰς τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον.

ΑΦΡΙΚΗ.

Ἡ Ἀφρική, τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἀρχαίου κόσμου, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. καὶ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ Ἀφρικὴ πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 14 μέρη τὴν Αἴγυπτον.

Ἀβυσσινίαν, Σόμανλον, Βαρβαρίαν (συνισταμένην ἐκ τῆς Τριπόλεως, Τύνιδος, Ἀλγερίου καὶ Μαρόκου), *Σαχάραν, Σενεγαμβίαν, Ἄνω καὶ Κάτω Γουινέαν, Σουδὰν ἢ Νιγηρίαν, Ὀττεντοίαν, Εὐέλπιδα Ἄκραν, Καφφερίαν, Μοζαμβίκην καὶ Ζαγγουεβάρην.*

Κόλλοι, αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ τῆς Σίδρας καὶ ὁ τῆς Γαβῆς εἰς τὴν Μεσόγειον ὁ τῆς Γουινέας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὁ τῆς Σοφάλας πρὸς Δ. τῆς νήσου Μεδζαχασκάρ, καὶ ὁ τοῦ Ἀδέου πρὸς Α.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὴν Μεσόγειον ἐκτείνονται κατὰ διαφόρους σειρὰς τὰ ὄρη τοῦ Ἀτλαντος (3500 μέτρ.), ὧν συνέχεια εἶνε τὰ ἐν Τριπόλει ὄρη τῆς Κυρήνης. Πρὸς Ν. τούτων ἐκτείνονται ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἡ μεγαλειτέρα ἔρημος τοῦ κόσμου, καὶ ἡ Αἰθιοπική ἔρημος, περιλαμβάνουσαι καὶ τινὰς ὁάσεις. Ταύτης τὸ ἀνατολικὸν σχηματίζει τὴν εὐφορον πεδιάδα τοῦ Νείλου· ΝΔ. δὲ τῆς Σαχάρας ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς Σενεγαμβίας μέχρι τοῦ νοτιωτάτου τῆς Ἄνω Γουινέας τὰ ὄρη τοῦ Κόγγου ἢ Νιγηρικὰ ὄρη, ἐξ ὧν πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί, καὶ ἐν τῇ Κάτω Γουινέᾳ τὰ ὄρη τοῦ Κρυστάλλου.

Εἰς δὲ τὸ νότιον ἐν τῇ Ὀττεντοίᾳ ὑψοῦνται τὰ ὄρη τοῦ Χαλκού καὶ ἐν τῇ Εὐέλπιδι Ἄκρα τὰ Νεούβελδα· εἰς δὲ τὸ νοτιοανατολικὸν ἐν τῇ Καφφερίᾳ τὰ ὄρη Ἀπάτα. Πρὸς βορρᾶν δὲ τούτων παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκτείνεται τὸ ὑψηλὸν ὄρος Κιλιμάντζαρο (6115 μέτρ.), καὶ βορειότερον τὰ ὄρη τῆς Σελίης καὶ τὰ Χιοροσκεπῆ ὄρη. Εἰς τὰ ΒΑ. κείνται τὰ ὄρη τῆς Ἀβυσσινίας (3 χιλ. μέτρ.), ἐκτεινόμενα μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαβελμανδέβ, καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Αἰγύπτου τὰ Ἀραβικὰ ὄρη.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Νεῖλος, οὗ ὁ μεγαλειότερος μὲν βραχίον Δευκὸς ποταμὸς κλυόμενος πηγάζει ἀπὸ τῆς βορείας ὄχθης τῆς μεγάλης λίμνης Νυάρας, ὁ δὲ ἄλλος αὐτοῦ βραχίον ὁ καὶ Κναροῦς κλυόμενος ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας· σχηματίζων δὲ αὐτὸς πολλοὺς κατὰ τὴν ῥοὴν του καταρράκτας καὶ διαρρέων τὴν Ἀβυσσινίαν, Νουβίαν καὶ Αἴγυπτον ἐμβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον. Εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ἐκβάλλουσιν ὁ Σερεγάλης, ὁ Γαμβίλις καὶ ὁ Ριογράνδης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Νιγηρικῶν ὀρέων· ὡσαύτως ὁ Νίγρος ἢ Διαλιβάς καὶ ὁ Ζαίρος ἢ Κόγγος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας, καὶ ὁ Ζαμβέζης εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ Μελλίγη πλησίον τοῦ Ἀτλαντος, ἡ Τσαάδα εἰς τὸ Σουδάν, ἡ Νυάρα ἡ μεγαλειτέρα λίμνη τῆς Ἀφρικῆς κειμένη πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ (α). ΝΔ. ταύτης κείνται ἡ

(α) Ἡ λίμνη αὕτη ὡς καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1866 ὑπὸ τῶν πλοηγῶν Λήν καὶ Γράντ.

λίμνη Ταγγανύχα, καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Μοζαμβίκης ἡ λίμνη Νυάσσα, καὶ τέλος ἡ Δαμβέα εἰς τὴν Ἀβυσσηίναν.

Ἀκρωτήρια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε τὸ Καλὸν εἰς τὴν Βορβορίαν, τὸ Λευκὸν εἰς τὴν Σαχάραν, τὸ Πράσινον εἰς τὴν Σενεγαμβίαν, τὸ τῆς Εὐέλπιδος Ἀκρας καὶ τὸ τῶν Βελονῶν εἰς τὴν Εὐέλπιδον Ἀκρην, καὶ τὸ Γουαρδαφοῦρον πρὸς Δ. τοῦ πορθμοῦ Βαβελ-μυνδέβ.

Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν αἱ Ἀζόραι, ἡ Μαδέρα, αἱ Κανάριαι, αἱ τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, αἱ τοῦ Κόλπου τῆς Γουίνεας, ἡ Ἀσσεναῖων καὶ ἡ Ἁγία Ἐλένη· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ἡ Μαδαγασκάρ, ἡ Βορβῶν, ἡ Φράντσα, αἱ Κομόραι, αἱ Ἀμιράνται, ἡ Ζατζιβάρη, αἱ Σεϋχέλλαι, ἡ Σοκότορα κτ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε 29909000 τετρ. σπῆδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 206 ἑκατ. οἱ πλεῖστοι ἀνήκοντες εἰς τὴν αἰθιοπικὴν φυλὴν· τὸ δὲ βόρειον κατοικοῦσι Βέρβεροι, Μκυρητανοί, Ἀραβῆς, Ἀβυσσίνιοι, Κόπται, Ἑβραῖοι καὶ Εὐρωπαῖοι ἄποικοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, παρὰ δὲ τὸν Νεῦλον καὶ τὰ παράλια τῆς Τριπόλεως Τοῦρκοι καὶ Τουρκομάνοι, ἀνήκοντες, εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς εἶνε *γετιχισταί* (εἰδωλόατρα) (α), μὴ ἔχοντες τὴν ἰδέαν ἐνὸς ὑπερτάτου ὄντος· καὶ μωαμεθανοὶ μὲν εἶνε οἱ κάτοικοι τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν χωρῶν καὶ ἄλλοι διάφοροι λαοὶ καθ' ἕκασαν τὴν ἡπειρον· χριστιανοὶ δὲ μόνον οἱ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι, οἱ Κόπται, μέρος τῶν Ἀβυσσινίων, τῶν νοτίων Ὀπτεντοτῶν καὶ Κάφρων καὶ ἄλλων νιγριτῶν εὐρισκομένων ἐντὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικίων.

Οὔτε ἐπιστῆμαι οὔτε γράμματα ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι, πλὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικίων καὶ τῶν χωρῶν τῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον (Νουβία, Αἴγυπτος, Κυρήνη, Καρχηδῶν, ὧν καὶ τὰ εἰσέτι σωζόμενα λείψανα μαρτυροῦσι τὴν αὐτῶν ποτε λαμπρότητα), ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς μέγαν βαθμὸν βραβυρότητας. Ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ ἔτι ἡ σωματεμπορία, ἐντισὶ δὲ μάλιστα χώραις οἱ λαοὶ αὐτῆς εἶνε ἀνθρωποθύται καὶ ἀνθρωποφάγοι.

Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς ζῆθ' διὰ τῆς θήρας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς λείας τῆς ἐκ τῶν πολέμων, εἰς δὲ τὸ Σουδάν ἐνσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τινὰς τέχνας, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὸν πόλεμον. Τὸ δὲ 1843 οἱ περιηγηταὶ Λήκ καὶ Γράντ ἀνεκάλυψαν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τὸ βασιλεῖον τοῦ Καρχαουέβου πρὸς τὰ Δ. τῆς Ἀβυσσινίας, τοῦ ὁποῦ οἱ κάτοικοι οὐ μόνον παριστῶσι

(α) *Γετιχισταί* λέγονται οἱ παραδεχόμενοι πολλοὺς θεοὺς· οὗτοι δὲ οἱ θεοὶ κατὰ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν λαῶν οὔτινες τοὺς λατρεύουσι, εἶνε ἔμφυχα ἔντα ἢ ἄφυχα πράγματα.

τὸν ὑψηλὸν τύπον, τῆς αἰθιοπικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ μέγαν βαθμὸν πολιτισμοῦ κατέχουσιν. Εἰς τὴν γεωργίαν δ' ἔτι ἀσχολοῦνται καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, Νουβίας, Ἀβουσσινίας καὶ οἱ τῶν Εὐρωπ. ἀποικιῶν.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς, κειμένης τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης, κατὰ μὲν τὸ μέσον αὐτῆς εἶνε θερμὸν καὶ νοσῶδες, ὅσον δὲ προχωροῦμεν πρὸς Β. ἢ πρὸς Ν. τόσον γίνεται εὐκαρέες· τὸ δ' ἕδαφος εἶνε εὐφωρότατον παράγον φοίνικας, κοκκοφοίνικας, σιναμικὴν, ταμαρίνιον, βανάνας, κόμμι, καφέν, ἰνδικόν, ἀρώματα κτλ. Τὰ φυτὰ τῆς Ἀφρικῆς δὲν εἶνε κολοσσιακὰ ὡς τὰ τῆς Ἀσίας ἀλλ' ἀρωματικώτερα, ἂν καὶ ἐν Σενεγαμβία ἀπαντᾶται καὶ τὸ χονδρότατον δένδρον Βαοάβ. Ὡσαύτως καὶ τὰ ζῷα τῆς δὲν εἶνε τόσον μεγάλα, ἀλλ' ἄκλιμώτερα καὶ θηριωδέστερα· ἰδιόζοντα δὲ ζῷα ἐν αὐτῇ εἶνε ἡ καμηλόπαρδος, ὁ ὄναγρος, ἡ στρουθοκάμηλος, ἔχει δὲ καὶ πτηνὰ παραδείσια κτλ.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διατεταμένην ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, αἱ βροχαὶ εἶνε περιοδικαί, ἀρχίζουσαι πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ πρὸς Ν. αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ποταμοὶ αὐτῆς παρασύροντες παχεῖαν ἰλὸν φέρουσιν αὐτὴν πλημμυροῦντες εἰς χαμηλοτέρους τόπους καὶ τοὺς καταστραίουσιν εὐφωροτάτους· χιὼν δ' ἐν αὐτῇ πίπτει μόνον ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων, ὧν αἱ κορυφαὶ εἶνε καὶ χιονοσιέπαστοι· ἔν τισι δὲ μέρεσι τῆς Σαχάρας οὐδέποτε βρέχει.

Μέταλλα δέ, ὅσον χρυσὸς ὡς κόνις εὐρίσκεται εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ χαλκὸς καὶ ὁ σίδηρος εἶνε ἀφθονοί· τὸ δὲ ἄλλας καὶ τὸ νίτρον εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰς ἀνύδρους ἐρήμους.

Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει πλὴν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τῶν μετάλλων τῆς φάρμακα διάφορα, ξύλα πολύτιμα, δέρματα, ἐλεφαντόδοντον, πτερά στρουθοκαμηλῶν, μόσχον κλ. διὰ τῶν ὁποίων μὲ ὄλας τὰς δυσκολίας τῆς συγκοινωνίας ἐνεργεῖ μέγα ἐξωτερικὸν ἐμπόριον.

Πολίτευμα δὲ κατ' ἔπακτον τὴν χώραν ἐπικρατοῦν εἶνε τὸ πτριαρχικόν, καὶ μόνον αἱ βόρειοι χῶραι, ἡ Ἀβουσσινία καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι διοικιοῦνται ἀπολύτως, ἡ δὲ Τύνις διοικεῖται ὑπὸ ἡγεμόνος δώσαντος καὶ σύνταγμα τι εἰς τοὺς ὑπηκόους του, καὶ ἡ μικρὰ ἀποικία Λιβερία δημοκρατικῶς.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Μῆκ. Α. 21⁰ 45'—33⁰ 15'.

Πλάτ. Β. 23⁰ 30'—51⁰ 40'.

Ἡ Αἴγυπτος ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Νουβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ

τοῦ Σουεζ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας καὶ τῆς ἐρήμου Λιβύης.

ΣΗΜ. Ἡ Αἴγυπτος παλαιάτα ἐπολιτίσθη· μαρτύρια δὲ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ εἶνε τὰ διάφορα αὐτῆς μνημεῖα οἱ ζωδιακοί, οἱ λαβύρινθοι, οἱ ὀβελίσκοι, αἱ πυραμίδες ὑπερμεγέθη οἰκοδομήματα χρησιμεύοντα πρὸς ταφὴν τῶν βασιλέων. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ Καμβύσου υἱοῦ τοῦ Κύρου βασιλέως τῆς Περσίας ὑπέκλυψεν εἰς τοὺς Πέρσας (525 π. Χ.), εἶτα δ' εἰς τοὺς Ἕλληνας (332 π. Χ.), μετὰ τούτους (30 π. Χ.) εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς, μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Ἀράβας (640 μ. Χ.), καὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους (1517 μ. Χ.), εἰς οὓς ὑπὸκειται μέχρι σήμερον.

Ὁρῶν δ' αὐτῆς ὄχι πολὺ σημαντικὰ εἶνε τὰ Ἀραβικὰ πρὸς Α. καὶ τὰ Λιβυκὰ πρὸς τὸ ΒΔ. αὐτῆς.

Ποταμὸς αὐτῆς εἶνε ὁ Νεῖλος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νουάνζης καὶ ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Νουβίας καὶ Αἰγύπτου, ἄς καὶ κατασταίνει διὰ τῶν πλημμυρῶν του εὐφορωτάτας, ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὴν Μεσόγειον.

Ἡ Αἴγυπτος διακρεῖται ὑπὸ τῶν γεωγράφων εἰς 3 μέρη· εἰς Κάτω Αἴγυπτον πρὸς Β. εἰς Μέσην Αἴγυπτον, καὶ εἰς Ἄνω Αἴγυπτον πρὸς Ν. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Κάϊρον εἰς τὴν Μέσην Αἴγυπτον παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νεῖλου καὶ πλησίον τῆς ἀρχαίας Μέμφιδος, πρωτ. τῆς Αἰγύπτου ἔχουσα στενάς, ῥυπαρὰς καὶ σκοτεινάς ὁδοὺς καὶ οἰκίας κακῶς ἐκτισμένας, ἀλλὰ καὶ λαμπρὰς δημοσίας οἰκοδομάς, πολλὰ τσαμίκια, μέγα ἐμπόριον καὶ 330 χιλ. κκ. Παρ' αὐτὴν πρὸς τὴν ἔρημον ὑπάρχουσι 21 πυραμίδες, ὧν τρεῖς εἶνε λίαν ὑψηλαί. Σαμιάτη (Γαμιάθις) παρὰ τὸ ἀνατολικὸν στόμιον τοῦ Νεῖλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα κελὸν λιμένα καὶ 30 χιλ. κατ. Σουεζ (Ἀρσινόη) πρὸς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Σουεζ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, μικρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις (15 χιλ. κατ.). Ἰσμαηλίη πρὸς τὸ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἀπέναντι ὁμων. λίμνης, δι' ἧς διέρχεται ἡ διώρυξ τοῦ Σουεζ. Πορτ-Σαῖθ (Πηλοῦσιον), καθ' ὃ μέρος ἐνοῦται ἡ διώρυξ τοῦ Σουεζ μετὰ τῆς Μεσογείου. Ροσέτη (πάλι Βολβιτίνη) ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ στόματος τοῦ Νεῖλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Ἀλεξάνδρεια ἐν τῇ Κάτῳ Αἰγύπτῳ, εὐλίμενος καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Μεσογείου, ἔχουσα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων 700 χιλ. κατ. πλῆθος μνημείων καὶ τὴν περίφημον βιβλιοθήκην τῶν Πτολεμαίων· νῦν δ' ἔχει περὶ τὰς 170 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ τεχνικῶς νῦν ἠνωμένη νῆσος Φάρος, ἐφ' ἧς οἱ Πτολεμαῖοι εἶχον στήση φανὸν διὰ τοὺς εἰσπλέοντας εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξάνδρειας. Σουάτη (Λυκόπολις), ὅθεν ἀναχωροῦσι τὰ κερβάνεια (ἐμπορικὰ συνοδεύει) διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Δενδεράχη

(Τερτύρχ) παρ' αὐτὴν εὐρίσκονται ἐν τῇ κώμῃ Καρνάκ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἑρείπια τῶν ἀρχαίων Θεῶν πρωτ. τῆς Ἄνω Αἰγύπτου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Αἰγύπτου εἶνε 1021000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 5 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. Κόπται χριστιανοί, Ἀρχῆες, Τοῦρκοι καὶ Μαμελοῦκοι μωαμεθνοί, διοικούμενοι ὑπὸ διαδοχικοῦ ἀντιβασιλέως ὑποκειμένου εἰς τὸν Σουλτάνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶνε λίαν θερμόν, καὶ ἐν μὲν τῇ Κάτῳ Αἰγύπτῳ αἱ βροχαὶ εἶνε λίαν σπάνιαι, ἐν δὲ τῇ Μέστῃ πίπτουσιν ἐνίοτε πολλαὶ βροχαὶ καὶ πλείονες ἔτι εἰς τὴν περὶ τὸ Δέλτα χώραν· καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου ἐνταῦθα εἶνε ἔαρ, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου θερμότατον θέρος, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου συμβαίνουσιν αἱ πλημμύραι τοῦ Νείλου, αἱ κατασταίνουσαι τὴν χώραν εὐφορωτάτην. Ἴνα δὲ γνωρίζωσι τὸν βαθμὸν τῆς ὑψώσεως τῶν ὑδάτων κατεσκευάσαν ἐπὶ τῆς νήσου Ρουδιὰχ ἀπέναντι τοῦ Καΐρου τὸ Νειλόμετρον· οὕτω δ' ὅταν τὰ ὕδατα ὑψοῦνται εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὰ 10 μέτρα, τότε ἡ εὐφορία εἶνε μεγάλη καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον. Τὸ δ' ἔδαφος ὅσον μὲν ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Νείλου εἶνε εὐφορον, ὡς καὶ αἱ παρ' αὐτὴν ὄασεις, παράγον γεννήματα, ὀρύζιον, ζαχαροκάλαμον, κάνναβιν, λίνον, βύβηκα, ταμαρίνιον, φοίνικας, κτλ. τὸ δ' ἐπίλοιπον εἶνε ἔρημοι ἀνδρῶν καὶ ἀμμόωδεις. Ζῶα δὲ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ βούβηλοι, βῆες, ὄνοι, κάμηλοι· ἄγρια δὲ κροκόδειλοι, ἵπποπόταμοι, ἰχθυόμοι, κύνες ἄγριοι κλ.

Ἡ Αἴγυπτος ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Μεχμεταλῆ κυβερνᾶται ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, ἀλλ' ἅπας αὐτῆς ὁ λαὸς εὐρίσκεται ἔτι εἰς κτηνώδη κατάστασιν· τὸ δ' ἐμπόριον ἐνεργούμενον ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων εἶνε λίαν ἀκμαῖον. Τὸ δὲ μεγαλύτερον διαπραχθὲν ἐνταῦθα ἔργον εἶνε ἡ διὰ διώρυγος ἔνωσις τῆς Ἐρυθρᾶς μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Εἰς τὴν Αἴγυπτον δὲ ὑπόκειται καὶ ἅπασα σχεδὸν ἡ Νοβία.

ΝΟΥΒΙΑ ΚΑΙ ΑΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ. ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ, ΣΟΜΑΤΛΟΝ.

Μῆκ. Α. 25° 30'—49° 10'

Πλάτ. Β. 8° —24° 20'

Ἡ Νοβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου καὶ τοῦ Σουδάν, τὸ δὲ νότιον ὄριον κατέχει ἡ Ἀβυσσινία, ὀριζομένη καὶ αὐτὴ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σομαλίου.

ΣΗΜ. Ἡ Νοβία καὶ ἡ Ἀβυσσινία καὶ αἱ πρὸς Ν. αὐτῶν γῶραι θεωροῦνται ὡς ἡ ἀρχαία Αἰθιοπία, ἐξ ἧς ἐξῆλθε κατὰ τοὺς σοφοὺς ὁ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμός· καὶ οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Νοβίας εἶνε τὸ πλεῖστον δεδομένοι εἰς τὴν ληστείαν· οἱ δ' ἐν τοῖς πόλεσιν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τινὰς βωτικὰς τέχνας· ὁ

δὲ τῆς Ἀβυσσινίας ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν, μειγμένον μετὰ τινῶν Ἑβραϊκῶν ἐθίμων.

Ἔρη. Τὰ ἔρη τῆς Νουβίας εἶνε συνέχεια τῶν Ἀραβικῶν ὀρέων ἢ δὲ Ἀβυσσινία ἔχει ἔρη ὑψηλά, ὧν ὑψηλοτέρη κορυφή εἶνε ἡ *Δαγκαλλία* (4620 μέτρ. ὕψος) πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ποταμοὶ δ' αὐτῶν εἶνε ὁ *Κυανοῦς*, πηγάζων ἐκ τῆς *Μηνης Δαμβίας*. Οὗτος ἐνούμενος πρὸς τὸ μέσον τῆς Νουβίας μετὰ τοῦ Λευκοῦ σχηματίζουσι τὸν ποταμὸν *Νεῖλου*.

Ἐπίσ. πόλεις τῆς *Νουβίας* εἶνε *Σεραάρ* ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ ποταμοῦ, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. ταύτης ὁ ἡγεμὼν ὡς καὶ ὁ τῆς *Κίνας* ἀπᾶξ τοῦ ἔτους ἀροτριᾷ τὴν γῆν. *Νέα Δόγγολα* ἢ *Μαρακάχη* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ *Νεῖλου*. *Καρτοῦμ* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Λευκοῦ καὶ *Κυανοῦ* ποταμοῦ, νέκ πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Εἰς τὴν *Νουβίαν* ἀνήκει ἔτι καὶ τὸ κείμενον *ΝΔ. αὐτῆς Κορδοφάν*, συνιστάμενον ἐκ πολλῶν μικρῶν ὀάσεων, ὡς καὶ τὸ *Δαρφούρ*.

Τῆς δὲ *Ἀβυσινίας*, συνισταμένης ἐκ πολλῶν κρατιδίων, ἐπίσ. πόλεις εἶνε *Ἀδουάχη*, πρωτ. τοῦ βασιλείου *Τιγρῆ*· τούτου ἀξιολογώτερά πόλις εἶνε ἡ *Ἀξούμ*. *Γορδάρη* (6 χιλ. κατ.), πρωτ. τοῦ χριστιανικοῦ καὶ ἰσχυροτέρου βασιλείου αὐτῆς *Ἀμάρα*, ἔχουσα 50 χιλ. κατ. καὶ θεωρουμένη ὡς πρωτ. τῆς ὅλης Ἀβυσινίας. *Ἀγγοθάρη*, πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς *Χουῆς* (10 χιλ. κατ.), ἀνήκουσα εἰς τοὺς *Γάλλας*.

Τὸ δὲ *Σόμαυλον* συνιστάμενον ἐκ τῆς χώρας τοῦ Ἀδέλου καὶ Ἀϊάνου κείται μετὰ τὸ Ἀβυσινίας καὶ *Ζαγγουεβάρης* καὶ ἔχει πρὸς Α. τὸ ἀκρωτήριον *Γουαρδαφούιον*. Τὸ δὲ Ἀδέλου ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ *Βαβελ-μανδὲς* μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Γουαρδαφούιου* ἔχει ἐπίσ. πόλεις τὴν *Ζεῦλάχην* καὶ τὴν *Βαρβόραν*, ἀμφοτέρως πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε περὶ τὰ 2999000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν *Νουβίας* καὶ τοῦ *Αἰγυπτιακοῦ Σουδάν* εἶνε 5 ἑκατ. μωαμεθνοί, ἀποτελοῦντες μικρὰ κράτη, ὧν οἱ ἡγεμόνες ὑπόκεινται σχεδὸν πάντες εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς *Αἰγύπτου*, τῆς δὲ Ἀβυσινίας 3 ἑκατ. τὸ πλεῖστον χριστιανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ εἰδωλολάτραι, διοικούμενοι ὑπὸ αὐτοκράτορος. Τοῦ δὲ Ἀδέλου καὶ *Σομαύλου* περὶ τὸ 1 ἑκατ. μωαμεθνοί, ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ καὶ φετιχισταί.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε θερμὸν, τοῦ δὲ *Σομαύλου* ἔτι θερμότερον καὶ νοσηρόν, τὸ δ' ἔδαφος εὐφρονον παράγον δημητριακοὺς καρπούς, ὀρέζιον, ζαχαροκάλκμον, καπνόν, βάμβικκ, φοίνικας, ταμκρίνιον, ἔβενον, κτλ. ποτίζονται δὲ οὗται αἱ χώραι ὑπὸ τῶν περιοδικῶν βροχῶν, αἵτινες ἀρχίζουσι περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου παύουσι περὶ

τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου. Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ πνέων ὁ ἄνεμος Χαμψὶν προξενεῖ εἰς αὐτὰς μεγάλας καταστροφάς.

Ζῶα δ' ἔχουσιν ἵππους ὠραίους καὶ ταχεῖς, καμήλους, θνους κλ. εἰς δὲ τὰ ὄρη ὑπάρχουσιν ἐλέφαντες, λέοντες, ρινόκεροι, καμηλόπαρδοι, πίθηκοι, ὕκιναι, γαζέλλαι, ψιτακοί, ταοί, ἵπποπόταμοι, κροκόδειλοι, ἀκρίδες κλ. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλας ὀρυκτόν, ἡ δὲ Ἄδυσσινία καὶ χρυσόκωνιν τὸ δὲ Σόμυλον ἐξάγει ἀρώματα, χρυσόκωνιν, ἐλεφαντόδοντον, κόμμι ἀραβικόν κτλ.

Β Α Ρ Β Α Ρ Ι Α .

Μῆκ. Δ. 12⁰ 25'—23⁰ Α.

Πλάτ. Β. 25⁰ —37⁰ 20'.

Ἡ Βαρθαρία κατέχουσα τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν ἐρήμων Σαχάρας καὶ Λιβύης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Βαρθαρία μετὰ τῆς Αἰγύπτου εἶνε τὸ μέρος τῆς Ἀφρικῆς, τὸ ὅπου καλῶς ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι. Ἐνταῦθα κατώλουν οἱ Καρχηδόνιοι, λαὸς διαπρέψας εἰς τὴν ναυτικὴν καὶ τὴν ἐμπορίαν, οἱ Κυρηναῖοι καλλιεργήσαντες θαυμασίως τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, οἱ Νομάδες καὶ οἱ Μυρρητανοὶ ὑποταχθέντες τέλος μετὰ τὸ 146 π. Χ. ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων τὸ δὲ 697 μ. Χ. ὑπέκυψαν οἱ Βέρβεροι εἰς τοὺς Ἀράβας. Ἐπὶ τούτων ὡς πειραταὶ κατεργάων τὰς χριστιανικὰς πόλεις τῆς Μεσογείου, ἕως οὗτου ἡ Γαλλία κατέστρεψε τοὺς πειρατικούς αὐτῶν στόλους, ὑποτάξασα ἀπὸ τὸ 1830 κατὰ μικρὸν τὸ Ἀλγέριον.

Ἡ ὄρη αὐτῆς εἶνε τὸ τοῦ Ἄτλαντος, οὗ ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ (3476 μέτρ.) εἶνε πάντοτε χιονοσκεπαστος. Ποτάμια δ' ἔχει πολλὰ μὲν πρὸς Β. χυνόμενα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κατασταίνοντα λίαν εὐφορον τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ πρὸς Ν. ἐκβάλλοντα εἰς λίμνας ἢ εἰς ἀμμώδεις ἐρήμους. Αἶμαραι δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ Λουδεάχη καὶ ἡ Μαλίγη.

Ἡ Βαρθαρία διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τέσσαρα μέρη· 1 τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τριπόλεως· 2 τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τύνιδος μετὰ τοῦ Φεζάν· 3 τὸ Ἀλγέριον· 4 τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Μαρόκου.

ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, ἐκτεινομένης ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γαλιῆς, εἶνε Τρίπολις, πρωτ. τοῦ Βεη, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Δέρρη, μῆτρ. τῆς Βάρκας· ἐνταῦθα ἐν Γρενάχη σώζονται λαμπρὰ εἰρήπια τῆς ἀρχαίας Κυρήνης ἀποικίας τῶν Λακεδαιμονίων, ἐν δὲ τῇ Βεγκάλῃ τὰ εἰρήπια τῆς ἀρχαίας Βερενίκης. Πρὸς Ν. ταῦτα τῆς Μουρζούκη, πρωτ. τοῦ σουλτάνου τοῦ Φεζάν, ὑποκειμένου εἰς τὴν Τρίπολιν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον ἐνεργούμενον διὰ κερβανίων μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς. Πρὸς Α. τῆς Τριπόλεως κεῖται ἡ ὄκτις Σεβάχη ἢ τοῦ Ἄμμωνος ἔχουσα τὸ πάλαι διάσημον μαντεῖον τοῦ Διὸς Ἄμμωνος, ὅπερ ἐπεσκερῆθη καὶ ὁ μέγας Ἀλέξαν-

δρος και προς Δ. ἡ θασις Γαδάμη, ἔχουσα ὁμών. πόλιν ἐνεργοῦσαν ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΤΥΝΙΔΟΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, κατεχοῦσας σχεδὸν ἅπασαν τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος, εἶνε Τύνις πρωτ. τοῦ Βέη ἐπὶ λίμνης κοινωνούσης μετὰ τοῦ κόλπου τῆς Τύνιδος, ἔχουσα ὠραῖον θέαν, ἀξιόλογον ἐμπόριον, βιομηχανίαν φεσίων καὶ μαροκινῶν δερμάτων καὶ περὶ τὰς 120 χιλ. κατ. ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ Ἑβραῖοι. Καϊρβάνη, μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Τύνιδος ἔχουσα ὠραῖον τσαμίον μὲ 500 κίνας ἐκ γρανίτου καὶ 12 χιλ. κατ. Βυζέρτη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἰτάκη, ἡ βορειοτέμα πόλις τῆς Ἀφρικῆς.

ΑΛΓΕΡΙΟΝ. Ἐπισ. αὐτοῦ πόλεις, κατέχοντος τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Νομηθίας καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Μυρσητανίας, εἶνε Ἀλγέριον εἰς τὴν Μεσόγειον, πρωτ. τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ ἐκτισμένη ἐν εἴδει ἀμυθηάτρου, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Κωνσταντῖνα ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κίρτης πρωτ. τῶν βυσιλέων τῆς Νομηθίας, ἧς τὰ ἐρείπια μαρτυροῦσι τὴν πάλαι λαμπρότητα τῆς· εἶνε λίαν ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ὁράνη, ὄχυρωτάτη πόλις μὲ εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 40 χιλ. κατ.

ΜΑΡΟΚΟΝ. Τοῦ Μαρόκου, κειμένου εἰς τὸ Δ. τῆς Βερβερίας καὶ περιλκμβάνοντος τὸ δυτικὸν τῆς ἀρχαίας Μυρσητανίας, ἐπισ. πόλεις εἶνε Μαρόκον ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος ἐν τῷ μέσῳ δάσους πορτοκαλεῶν καὶ φοινίκων, πρωτ. τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 50 χιλ. κατ. μέγα νοσοκομεῖον καὶ ἐργοστάσια μαροκινῶν δερμάτων. Μηκινέη εἰς ὠραῖον καὶ κατάρυτον κοιλάδα, ὄχυρωτάτη πόλις καὶ ἡ συνήθης ἔδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 45 χιλ. κατ. Μογάδωρ, ὁ ἐμπυρικώτερος λιμὴν τοῦ Μαρόκου εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Φέζ, μεγάλη πόλις ἐπίσημος ἐπὶ τῶν Ἀράβων διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ τῆς ἐκπαιδευτήσια, ἀλλὰ καὶ ἤδη ἔχει πολλὰ τσαμῖα, μέγα ἐμπόριον, πολλὰ σχολεῖα, ὀπλοποιεῖα, ἐργοστάσια μαλλίνων ὕψασμάτων, μετᾶξής καὶ μαροκινῶν δερμάτων καὶ 150 χιλ. κατ. Τάγγερρον, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι καὶ τὰ προξενεῖα τῶν Εὐρωπαϊῶν, ἔχουσα 26 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφᾶ εἰς τῆς Βερβερίας εἶνε 2486000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. ὑπὲρ τὰ 12 ἑκατ. ὦν 1 ἑκατ. εἶνε τῆς Τριπόλεως, 2 ἑκατ. τῆς Τύνιδος, 3 τοῦ Ἀλγερίου καὶ ὑπὲρ τα 6 τοῦ Μαρόκου, πρὸςβύοντες τὸν μωαμεθανισμόν πλὴν τινῶν Ἑβραίων καὶ χριστιανῶν, τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε δεσποτικόν· καὶ ἡ μὲν Τύνις ἔχει Βέην ὑποτελῆ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ δὲ Τρίπολις ὡσαύτως διοικεῖται διὰ Βέην ὑποτελοῦς εἰς τὸν σουλτάνον τῆς Κων-

σταντινουπόλεως, τὸ δὲ Μαρρόκον διοικεῖται ἀπολύτως ὑπὸ αὐτοκράτορος, καὶ τὸ Ἀλγέριον ὑποκείμενον εἰς τὴν Γαλλίαν διοικεῖται ὡν διὰ γενικοῦ διοικητοῦ.

Τὸ κλίμα τῆς Βαρεβαρίας πρὸς Α. τοῦ Ἄτλαντος εἶνε γλυκὺ, πρὸς Ν. καὶ Δ. θερμὸν καὶ εἰς μὲν τὸ ἀνατολικὸν εὐρίσκεται ἡ ἔρημος τῆς Βάρας ἔχουσα καὶ τινες ὄασις, εἰς δὲ τὸ νότιον τοῦ Ἄτλαντος, ἡ ἔρημος Σαχάρα ἐκτεινομένη κατ' ὅλην τὴν Βαρεβαρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπαντῶνται τινες ὄασις καὶ ἡ μεγάλη ὄασις τοῦ Φεζάν. Εἰς δὲ τὸ βόρειον τοῦ Ἄτλαντος ποτιζομένη ἡ χώρα ὑπὸ πολλῶν ποταμίων εἶνε εὐφορωτάτη παράγουσα ἀφθονον σίτον, κριθήν, ὀρύζιον, φοίνικας, καπνόν, ἔλαιον, ὄνον, ἀμύγδαλα, βάμβαικα, ζαχαροκάλαμον κτλ. ἔχει δὲ καὶ λαμπρὰ δάση ἀγρίων ἐλαίων, πευκῶν, τερεβίνθων, δρυῶν, κυπαρίσσων, κλ. ἔτι δὲ μέταλλα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, ἀντιμονίου καὶ ὠρεῖα μάρμαρα· τὸ δὲ ὄρυκτὸν ἄλλας ἐν αὐτῇ εἶνε κοινότατον.

Ζῷα δ' ἔχει καμήλους, γοργοκαμήλους, ἵππους ταχεῖς, ὄνους, ἡμιόνους, βοῦς, πρόβατα, αἰγας· ἀγρία δὲ καμηλοπάρδους, γαζέλλας, λέοντας τρομερούς, πάνθηρας, υἰάντας.

ΣΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΛΙΒΥΚΗ ΕΡΗΜΟΣ.

Μῆκ. Δ. 19° 20'.—25° 30'. Α.

Πλάτ. Β. 16° —30° 13'.

Ἡ Σαχάρα ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαρεβαρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σαενεγαμβίας καὶ τῆς Νιγοιτίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἄτλαντικοῦ, τὸ δὲ ἀνατολικὸν ὄριον κατέχει ἡ Λιβυκὴ ἔρημος.

Ἄρη. Ἡ Σαχάρα ἔχει πρὸς Β. λίαν ὑψηλὰ ὄρη, ὧν ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε τὸ κελούμενον Ἀράγγαρον· οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς εἶνε ἀσήμενοι, βυθιζόμενοι ἐντὸς τῆς ἐρήμου.

Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ αὐτῆς εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ κινητῆς ἄμμου, ἀλλ' εὐρίσκονται ἐν τῇ μεταξύ καὶ ὄασις ἔχουσαι ὕδατα καὶ παράγουσαι φοίνικας καὶ ἀρώματα. Ἐκ δὲ τοῦ πολλοῦ ἐν αὐτῇ ἄλματος, εἰκάζεται ὅτι ἄλλοτε ποτε ἦτο θάλασσα καὶ ἀπετέλει μέρος τοῦ Ἄτλαντικοῦ.

Ἐπισ. ὄασις πρὸς Β. εἶνε αἱ τῶν *Τουάτων*· ὡσαύτως ἡ Ἀράβλη μὲ πόλιν *Τετουάτην*· εἰς δὲ τὰ νότια ἡ ὄασις Ἀσθήνη μὲ πόλιν Ἀγάδας.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σαχάρας εἶνε 41300 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 4 ἑκατ. μαῦροι καὶ Βέρβεροι μωαμεθανοί, διηρημένοι εἰς φυλὰς καὶ διοικούμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων. Εἶνε χαλκόχρους, ῥωμαλέοι καὶ πολεμικοί, ἀλλ' ἄποροι καὶ σκληροὶ ζῶντες νομαδικὸν βίον. Ὑπάρχουσι δὲ μεταξύ αὐτῶν καὶ φυλαὶ βιομη-

χανοὶ κατασκευάζουσαι μάλιστα ὑφάσματα ἐκ τριχῶν καμήλων καὶ αἰγῶν, ξίφη, χρυσὰ κοσμήματα, μακροινὰ δέρματα κτλ.

Ἡ Σαχάρα λέγεται ὅτι εἶνε διηρημένη μεταξὺ τῶν φυλῶν ὡς γῆ καλλιεργημένη, τὰ δὲ ὄρια ἐκάστης φυλάττονται ὑπ' αὐτῶν μετ' ἀκριβείας. Πρὸς Α. αὐτῆς κεῖται ἡ *Λιβυκὴ ἔρημος* κατοικουμένη ὑπὸ Γετούλων καὶ Καρμαντῶν.

Τὸ κλίμα τῆς Σαχάρας τὸ θέρος εἶνε ἀνυπόφορον διὰ τὴν θερμότητα· ἐπειδὴ συχνὰ φυσῶσιν ἐν αὐτῇ ὀρμητικοὶ ἄνεμοι, οἵτινες σηκώνουσι ὡς κύματα σωροὺς ἄμμου καὶ καταπλακώνουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Τὸν Ἰούλιον μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου πίπτει ἐν αὐτῇ ἀφθονωτάτη βροχὴ, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα οὐδέποτε πίπτει σταγὼν ὕδατος.

Ζῶα δὲ ἡμερᾶ ἔχει ἡ Σαχάρα πρόβατα, αἴγας εἰς τὰς ὄψεις καὶ καμήλους, αἵτινες ἀληθῶς εἶνε τὰ πλοῖά της εἰς τὰς ἐρήμους· ἄγρια δὲ λέοντας, πάνθηρας, καμηλοπάρδους, ὄφεις διαφόρους κτλ.

Σ Ε Ν Ε Γ Α Μ Β Ι Α .

Μῆκ. Δ. 7⁰ 30—19⁰ 53' Α.

Πλάτ. Β. 10⁰ —18⁰.

Ἡ Σενεγαμβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουίνεας καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Σουδάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ ὄρη ἔχει ἡ Σενεγαμβία πρὸς Ν. τὰ *Νιγηρικὰ*, ἐξ ὧν πηγάζουσι οἱ τρεῖς αὐτῆς ποταμοὶ *Σερεγάλης*, *Γαμβίας* καὶ *Ριογράνδης*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοὶ καὶ Πορτογάλοι ἔχουσι ἐν αὐτῇ κατακτήσεις. Καὶ αἱ μὲν κατακτήσεις τῶν Γάλλων κείμενοι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σερεγάλου ἔχουσι πρωτ. τὸν *Ἅγιον Λουδοβίκον*, ὄχυράν ἀλλὰ νοσώδη πόλιν ἐπὶ νήσου τοῦ Σερεγάλου καὶ ἀποθήκην ἐμπορικὴν τοῦ κόμμιος. Τῶν δὲ Ἀγγλῶν αἱ κατακτήσεις εἶνε ἐπὶ τοῦ Γαμβίου μὲ πρωτ. τὸ φρούριον τοῦ *Ἁγίου Ἰακώβου* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαμβίου. Τῶν δὲ Πορτογάλων ἐπισ. τόποι ἐπὶ τοῦ *Ριογράνδου* εἶνε τὸ *Κάχεον* καὶ ἡ *Γέβα*.

Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ δὲ τῆς Σενεγαμβίας ὑπάρχουσι πλῆθος μικρῶν ἐνεξαρτήτων κρατῶν, ὧν ἐπισ. λαοὶ εἶνε οἱ *Γολόφοι*, οἱ *Μανδίνγοι*, οἱ *Φελοῦποι*, καὶ οἱ *Φουλάγοι*, διχωνόμενοι τῶν ἄλλων διὰ τὴν συμμετρίαν τῶν χαρακτῆρων καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ ἕλους των.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε τὸ τέταρτον περίπου τῆς Σαχάρας, οἱ δὲ κάτ. νομίζονται περὶ τὰ 12 ἑκατ. τὸ πλεῖστον μωαμεθανοὶ καὶ φετιχισταί, διοικούμενοι ἀπολύτως.

Τὰ περὶ τῆς Σενεγαμβίας εἶνε χυμῆλὰ καὶ νοσώδη, καὶ τὸ

ελίμα ἐν αὐτοῖς θὰ ἦτο ἀνυπόφορον διὰ τὴν θερμότητα, ἀν δὲ ἐμετριάζετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀφρόνων βροχῶν, τὸ δὲ μεσόγειον ἔχει εὐφορωτάτας πεδιάδας, ἀλλὰ καὶ ἀμμώδεις ἐρήμους· εἰς δὲ τὸ νότιον ὑπάρχουσι καὶ ὄρη ὑψηλὰ σχηματίζοντα κοιλάδας εὐφορωτάτας, περραγούσας διάφορα προϊόντα καὶ τὸ δένδρον *Βαοάβ*, οὗ ὁ κορμὸς ἔχει διάμετρον 8—9 μέτρων.

Ζῆα δ' ἔχει καμήλους, πρόβατα, βοῦς· ἄγρια δ' ἐλέφαντας, ἵπποποτάμους, κροκοδείλους, ἀντίλοπες, πίνθηρες, τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις διαφόρους κτλ. ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῆς καὶ χρυσός, ἔβενος, κόμμι, ἐλεφαντόδοντον, βάμβυξ, πτερά στρουθοκαμήλων, δέρματα τίγρεων κλ.

ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΓΟΥΙΝΕΑ,

Μῆκ. Δ. 36⁰—18⁰ Α.

Πλάτ. Β. 11⁰—17⁰ Ν.

Αἱ Γουινέαι ἡ Ἄνω καὶ ἡ Κάτω κεῖνται πρὸς Ν. τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Σουδάν, χωριζόμεναι ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ ἔχουσι πρὸς Α. τὴν Κεφρεϊάν, πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Ν. τὴν Κιμβεζεσίαν.

Ὅρη αὐτῶν εἶνε πρὸς Β. τὰ τοῦ Κόγγου ἢ τῆς Νιγηρίας (4500 μέτρ.), χωρίζοντα αὐτάς ἀπὸ τοῦ Σουδάν, εἰς δὲ τὸ Α. τῆς Κάτω Γουινέας τὰ ὄρη τοῦ Κρυστάλλου, ἔχοντα καὶ τινα ἠψίστεια. Ποταμοὶ δὲ τῆς μὲν Ἄνω Γουινέας εἶνε ὁ *Διαλιβάς* ἢ *Νιγρος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Νιγηρίας καὶ ῥέων διὰ τῶν ὄρων τοῦ Κόγγου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· τῆς δὲ Κάτω Γουινέας εἶνε ὁ Κόγγος ἢ *Ζαῖρος* καὶ ὁ Κοῦβος, πηγάζοντες ἐκ τῶν ὄρων τοῦ Κρυστάλλου καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Τῆς Ἄνω Γουινέας μᾶλλον γνωστὰ εἶνε ὁπωσοῦν τὰ περὶ λίαν ἰνομαζόμενα ἐκ τῶν ἐξαγομένων ἐξ αὐτῶν προϊόντων· οἶον ἡ

Παραλία τῆς *Σιέρας Λεόνης*, εἰς τὴν διοίκην οἱ Ἄγγλοι συνέστησαν ἀποικίαν πρὸς πολιτισμὸν τῶν μαύρων, καὶ ἦεν ἕκαστος τεχνίτης προόδους, πρωτ. αὐτῆς *Φρετόβρη* (10 χιλ. κατ).

Παραλία τῶν *Κόκκωρ*, ὅθεν ἐξάγεται πέπερι. Ἐνταῦθα οἱ Ἀμερικανοὶ τὸ 1811 συνέστησαν τὴν ἀποικίαν τῶν μαύρων *Λιβερίαν* ἔχουσαν δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ πρωτ. τὴν *Μορροβίαν*.

Παραλία τῶν *Ἐλεγκάντων*, ὀνομασθεῖσα ἐκ τοῦ κυριωτέρου προϊόντος τῶν ἐλεφαντοδόντων· ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι καὶ Γαλλικαὶ ἀποικίαι μὲ πρωτ. *Γραμβασάμηρ*.

Παραλία τοῦ *Χρυσοῦ*· διότι ἐντεῦθεν ἐξάγεται χρυσόκοις. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἀποικίαι Ἀγγλικαὶ καὶ Ὁλλανδικαὶ καὶ τὸ ἰσχυρὸν βασιλεῖον *Ἀχάντιον* μὲ πρωτ. *Κουμασίαν*, πόλιν ἰσχυρὰν καὶ μεγάλην ἔχουσαν περὶ τὰς 70 χιλ. κατ.

Παραλλα τῶν Ἀνδραπόδων· ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τῆς δουλειμπορίας ἠγορεύοντο οἱ δούλοι διὰ τὴν Ἀμερικὴν. Ἐνταῦθα κεῖται τὸ βασίλειον τοῦ *Δαχομῆ* μὲ πρωτ. Ἀδομῆ (50 χιλ. κατ.), πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Διαλιβᾶ τὸ βασίλειον τοῦ *Βενίτου* μὲ δμών. πρωτ. (15 χιλ. κατ.). Παρ' αὐτῶ κεῖται ἡ χώρα τοῦ *Αἰγίου*, ἣτις ὑπόκειται ἤδη εἰς τοὺς Ἀγγλους· Ἰσορῦβα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ μὲ πρωτ. Ἀβεόκουτον, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Ἀφρικῆς, ἐν ἣ οἱ Ἀγγλοι ἱεραπόστολοι εἰσήγαγον τὸν χριστιανισμόν.

Τῆς δὲ Κάτω Γουϊνέας, περιλαμβανούσης πολλὰ βασίλεια, ἐπισ. αὐτῶν εἶνε *Λοάγγον*, πρωτ. *Λοάγγον* (20 χιλ. κατ.). *Κόγγον*, πρωτ. *Σαρσαλλάδωρ* ἐπὶ ὄρους εἰς ὠραϊκὴν θέσιν. Ἀγγόλα, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Πορτογάλους· πρωτ. δὲ αὐτῆς καὶ ὄλων τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων τῆς Κάτω Γουϊνέας εἶνε ὁ Ἅγιος Παῦλος τῆς *Λοάρδης* (12 χιλ. κατ.).

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 11 ἑκατ. νιγρίται, καὶ ἐν μὲν τῇ Ἄνω Γουϊνέᾳ ἔχουσι θρησκείαν μίγμα ἐξ Ἰσλαμισμού καὶ εἰδωλολατρείας, προσφέροντες συχνὰ εἰς τοὺς θεοὺς τῶν καὶ ἀνθρωποθυσίαι, αἰτινὲς ἐπὶ τοῦ θανάτου ἠγεμόνος τῶν ὁμοιῶν μὲ γενικὴν σφαγὴν, κυρίως συμβαίνουσαι εἰς τὸ βασίλειον τοῦ *Δαχομῆ*· ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ *Βενίτου* λατρεύεται ὡς ἡμίθεος. Ἐν δὲ τῇ Κάτω Γουϊνέᾳ θρησκεία εἶνε ἡ αὐτή, ἀλλ' ὑπάρχουσι τινες πρεσβεύοντες θρησκείαν μίγμα φετιχισμού καὶ χριστιανισμού. Διοικοῦνται δὲ ἅπαντες ὑπὸ ἀπολύτων ἠγεμόνων· μέγα ὅμως μέρος τῆς Κάτω Γουϊνέας ὑπόκειται εἰς τοὺς Πορτογάλους.

Εἰς τὰς χώρας τὰς πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ ὡς τὴν Κάτω Γουϊνέαν αἱ ὄροι τοῦ ἔτους εἶνε ἀντίθετοι, ἦτοι ὅταν αὐτοὶ ἔχωσι χειμῶνα, ἡμεῖς εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχομεν θέρος. Τὸ δὲ κλίμα τῆς χώρας, ὡς διερχομένου διὰ μέσου αὐτῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἶνε θερμώτατον καὶ νοσηρὸν, καὶ διὰ τοὺς Εὐρωπαϊοὺς καταστρεπτικώτατον, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον. Ζῶν δ' ἄγρια ἔχει, ἐλέφαντας, ῥινοκέρους, λέοντας, λεοντοπάρδους, ἀντίλοπας, γαζέλλας, κμηλοπάρδους, ὄφεις τὸν βόαν κλ.

KIMBEBASIA OTTENTOTIA, EYELPIS AKRA.

Μῆκ. Α. 9⁰ 30'—26⁰.
Πλάτ. Ν 17⁰ —34⁰ 52'.

Κιμβεβασία, Ὀττεντοτία καὶ Εὐελπισ Ἄκρα καλεῖται ἅπασι ἡ πρὸς Ν. τῆς Κάτω Γουϊνέας κειμένη χώρα μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ *Αιχόα*.

Κιμβεθασία ονομάζεται ἡ πρὸς Ν. τῆς Κάτω Γουίνεας χώρα, ἐκτεινομένη σχεδὸν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰχθῦος. Ἐπισ. λαοὶ αὐτῆς εἶνε οἱ Κιμβεθάσιοι καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν οἱ Μακδάσιοι ἔτι δὲ οἱ Οὐάμποι, λίαν φιλόπονοι καὶ φίλοι τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας.

Ἡ Ὀττεντοτία, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Κιμβεθασίας μέχρι τῶν ὁρέων Νεουβέιλδωρ ἔχει τὰ ὄρη τοῦ Χαλκοῦ, ἐκτεινόμενα ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Ἐπισ. δὲ αὐτῆς ποταμοὶ εἶνε ὁ Ὁράγγης, ὅστις σχηματίζων ἀξιόλογον καταρράκτην ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἡ δ' Εὐέλπις Ἄκρα, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Ὀττεντοτίας καὶ ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλους εἶνε ἡ νοτιωτάτη χώρα τῆς Ἀφρικῆς, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Μοζαμβίκης διὰ τοῦ κόλπου τοῦ Λαγδά εἶνε δὲ ἅπασα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὁρέων, ὧν ὑψηλότερον εἶνε τὸ Κόμπασον (2000 μέτρ.).

ΣΗΜ. Ἡ ἀποικία τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας συνστήθη τὸ 1600 ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, ἀλλὰ τὸ 1806 ἀφῆρέθη ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Οὔτε ἡ Κιμβεθασία, οὔτε ἡ Ὀττεντοτία ἔχουσι πόλεις, εἰ μὴ ἀθλίαις κώμας. Τῆς δ' Εὐέλπιδος Ἄκρας ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἄκρα, πρωτ. αὐτῆς ὄχυρά καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Κωγοταντία πολίχνιον παρὰ τὴν Ἄκραν ἐπίσημον διὰ τοὺς οἶκους του. Βαθοῦρστη, μικρὰ πόλις πρὸς τὸ ΝΑ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 625000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν Κιμβεθασίας καὶ τῆς Ὀττεντοτίας ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων διοικούμενοι εἶνε περὶ τὰς 400 χιλ. τῆς δ' Εὐέλπιδος Ἄκρας 1 ἑκατ. ὧν αἱ 70 χιλ. εἶνε λευκοὶ διαμαρτυρούμενοι, οἱ δ' ἄλλοι Ὀττεντόται εἰδωλολάτραι· ἀλλὰ πολλοὶ ἤδη καὶ τούτων ἐδέχθησαν διὰ τῶν Ἀγγλων ἱερκοποτόλων τὸν χριστιανισμόν. Εἶνε δυσειδέστατοι, λίαν ἀκύποδες καὶ ἀγριώτατοι, μὴ ἔχοντες οὐδεμίαν γνῶσιν τῆς γεωργίας οὔτε τῆς γραφῆς, καὶ ζῶντες διὰ τῆς θήρας καὶ τῆς κτηνοτροφίας τῶν βοῶν καὶ προβάτων των.

Τὸ κλίμα ἰδίως τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας εἶνε συγκερασμένον. Δύο ὄροι τοῦ ἔτους ἐν αὐτῇ διακρίνονται ἡ ὑγρὰ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ ἡ ξηρὰ κατὰ τοὺς ἄλλους ἐξ μῆνας· τούτου ἕνεκα καὶ ὁ θερισμὸς γίνεται κατὰ τὸν Δεκέμβριον· τὸ δὲ ἔδαφος τῆς Κιμβεθασίας καὶ Ὀττεντοτίας ὅπου ὑπάρχουσι ὕδατα εἶνε εὐφορον. Ἐπίσης τὸ μεσημβρινὸν τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας εἶνε εὐφορότατον καὶ καλλιεργεῖται καλῶς, παράγον οἶνον περίφημον, βάλσακα, καφὲν καὶ ἄπαντας τοὺς καρποὺς τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἐν ᾧ τὸ βόρειον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἀνύδρων ἐρήμων ἔχει μὲν κατὰ τὴν βορρῆν ὄραν τοῦ ἔτους ὄραϊκὴν βλάστησιν, ἀλλ' αὕτη παρελθόντος τοῦ θέρους ἀμέσως καταστρέφεται. Ζῶα δ' ἔχει πλὴν τῶν οἰκιακῶν τεύεάτων, αἰ-

γῶν, βοῶν, βουβάλων, κλ. καὶ ἄγρια ἵπποποτάμους, καμηλοπάρδους, ἔτι δὲ ἀκρίδας κλ.

ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ.

Μῆκ. Δ. $12^{\circ} 30' - 44^{\circ}$ Δ.

Πλάτ. Β. $16^{\circ} - 17^{\circ}$ Ν.

Τὸ Σουδάν, διακρινόμενον εἰς Βόρειον καὶ Νότιον Σουδάν, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας καὶ Λιβύης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κιμπεθασίας καὶ Καφρερίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γουίνεας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μοζαμβίκης, Ζαγγουεβέρης, Σομαύλου, Ἀβυσινίας, καὶ Δαρφούρ.

Ὅρη τοῦ Σουδάν πρὸς Δ. εἶνε τὰ τοῦ Κόγγου, πρὸς Α. τὰ Χιουσκεπῆ, τὰ ὄρη τῆς Σελήρης, καὶ τὸ Καλιμάρζαρον. Ποταμοὶ δὲ τοῦ Σουδάν εἶνε ὁ Νίγρος, ὅστις ἐκ τῶν ὄρεων τοῦ Κόγγου πηγάζων ῥέει πρὸς Β. εἶτα δὲ πρὸς Α. καὶ τέλος πρὸς Ν. εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἄνω Γουινεάν ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμῶν κόλπον. Ὁ Κουρομάνης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Λυπάτων ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λαγά, ὁ Κεϊλάχ καὶ ὁ Βαρελγαῆς εἰς τὸ Β. τῆς Καφρερίας οὗτοι ῥέοντες πρὸς Α. χύνονται εἰς τὸν Λευκὸν ποταμόν, ἓνα τῶν βραχιόνων τοῦ Νείλου.

Λίμναι δ' ἄξιζι λόγου εἶνε ἡ Τσαάδα, εἰς ἣν χύνονται πολλοὶ ποταμοί, ἡ Νυάνζα, ἡ τοῦ Ἀλβέρτου καὶ ἡ Ταγγανίκα.

Ἐπισ. αὐτοῦ κράτη εἶνε Σέγον πρωτ. Σέγον ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Τιμποκτοῦ πρωτ. Βάβρα ἐπὶ τοῦ Διαλιβᾶ, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον ἐλέφαντος, χρυσοκόνεως, κόμμιοις κλ. Σακκατοῦ μετ' ὁμῶν πρωτ. Ἰσχυροῦ ἡγεμόνος καὶ τὴν μεγαλειτέραν πόλιν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἔχουσαν 30 χιλ. κατ. Βούρρον, πρωτ. τῶν Φελλατάχων, πόλις νοσώδης ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. Βουρροῦ, πρωτ. Κούκα ἐπὶ τῆς Τσάδης μετ' 60 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφανεια αὐτοῦ εἶνε ἀγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 77, ἑκατ. μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτρη. Καὶ τὸ μὲν Βορ. Σουδάν συνίσταται ἐκ πολλῶν ἀνεξαρτήτων λαῶν οἱ δὲ μεσόγειοι λαοὶ εἶνε βιομήχανοι καὶ μᾶλλον πολιτισμένοι. Τούτων οἱ Φελλατάχοι διαφέροντες τῶν ἄλλων κατὰ τὴν φυσιογνωμίαν εἶνε μωαμεθανοὶ τὴν θρησκείαν καὶ ἔχουσι σχολεῖα ἀξιόλογα.

Τὸ κλίμα τῆς Νιγριτικῆς ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ ἔτους εἶνε θερμότατον, καὶ τὰ ὀλίγον ποτιζόμενα μέρη αὐτοῦ εἶνε ὅχι πολὺ εὐφορα, ὁμοιάζοντα τὸ θέρος μετὰ τὰς ἐρήμους τῆς Σαχάρας, τὰ δὲ κλιῶς ποτιζόμενα παράγουσιν ἀφθονοὺς ὀρῦζιον, βανάνας, ταμαρίνιον, γεώμηλα, βουτυρόδενδρον, κλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡμερα μὲν ἵππους, βοῦς, καμήλους, πρόβατα, αἴγας, ὄνους· ἄγρια δὲ λέοντες,

έλέφαντας, ρινόκερους, λύκους, ὄφεις καὶ ἔντομα ἀκρίδας κ.λ. ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, καὶ συναθροίζεται ἐν ταῦθα καὶ χρυσόκονις.

ΚΑΦΡΕΡΙΑ ΚΑΙ ΝΑΤΑΛΟΝ.

Καφρερία λέγεται ἡ ἐκτεταμένη καὶ λίαν ἄγνωστος χώρα, ἥτις ΝΑ. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ πρὸς Α. συνορεύει μὲ τὴν *Μοζαμβίκην*, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ὀττεντοτίνην καὶ τὴν *Εὐέλπιδα Ἀκρην*, πρὸς Β. μετὰ τοῦ νοτίου Σουδάν.

Ὄρη τῆς Καφρερίας εἶνε τὰ *Λύπατα*, ποταμοὶ δὲ ὁ *Ζαμβέζης*, ὁ *Κουρομάρης* καὶ ὁ Ὀράγγης, καὶ λίμνη ἡ *Νυάσσα*.

Ἡ παρχλίος Καφρερία σχεδὸν ἅπασα κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οἵτινες ἐξουσιάζουσι νῦν ἰδίᾳ τὴν χώραν τοῦ Νκαλάου ἔχουσαν 220 χιλ. κατ. Ταύτης ἐπισ. παρχλίος πόλις εἶνε ἡ *Οὐρβάρη*.

Ἐπισ. δὲ τῶν ἰθαγενῶν λαῶν τῆς Καφρερίας εἶνε οἱ *Τεμβούκοι*, *Κοῦσαι*, *Βεζονάροι*, *Βακονιάροι*, *Ζουλοῦαι*, κ.λ.

Ἐν Καφρερίᾳ εἶνε ἔτι πολλοὶ ἀρχαῖοι Ὀλλανδοὶ ἀποικοὶ, ἀποκατασταθέντες ἤδη νομάδες καὶ λίαν πολεμικοί. Οὗτοι ἴδρυσαν ἐνταῦθα δύο δημοκρατίας τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὀράγγου ἔχουσαν πρῶτ. *Βλουμποτείτην*, καὶ τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ Βαλάου μὲ πρῶτ. *Ποτσερρόμην* (1500 κατ.).

Οἱ Κάφροι (ἦτο ἀπιστοὶ κατὰ τοὺς Τούρκους) εἶνε μωκαμεθανοὶ καὶ εἰδωλόατρι, ἐκασχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν· τινὲς δὲ τῶν φυλῶν τούτων καὶ μάλιστα οἱ Ζουλοῦαι εἶνε ἀνθρωποφάγοι.

ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ.

Μήκ. Α. 18⁰—38⁰ 30'.

Πλάτ. Ν. 10⁰—18.

Μοζαμβίκη λέγεται ἡ χώρα ἡ πρὸς Α. τῆς Καφρερίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ζαγγουεβάρης.

Ὄρη αὐτῆς εἶνε ὡσαύτως τὰ *Λύπατα*, ποταμὸς δὲ ὁ *Ζαμβέζης* ἐκβάλλων διὰ τεσσάρων στομάτων εἰς τὸν κόλπον τῆς *Σοφάλης*.

Ἐπισ. πόλις αὐτῆς εἶνε *Μοζαμβίκη* ἐπὶ μικρᾶς νήσου, πρῶτ. ὄλων τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα κλίμα νοσῶδες. *Σοφάλη* πρὸς Ν. πρῶτ. τοῦ κυβερνείου τῆς *Σοφάλης*, ἐπίτημος διὰ τα μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 423000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. 3 ἑκατ. νιγρῆται, ἀσχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ κυβερνώμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων· οἱ δὲ Πορτογάλοι μόνον σχεδὸν τὰ περὶ λίαν ἐξουσιάζουσι.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς ἕνεκα τῶν πολλῶν ὑδάτων εἶνε εὐφορώτατον πηράγον σίτον, ὀρύζιον, ζαχχοκάλκμον, κερῆν, ἴγνικμον, ἰνδικόν κλ. ἀλλὰ καὶ δάση ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι φοινίκων, πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν, συκεῶν ἰνδικῶν, βροχὸν κλ. Ζῶα δὲ ἄγρια ἔχει ῥινοκέρους, τὰ δὲ ὄρη τῆς περιλημβάνουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, γαικνηρίων κλ. Ἐνταῦθα ἡ Πορτογαλικὴ κυβέρνησις ἐξορίζει τοὺς εἰς μεγάλας ποινὰς καταδικαζομένους.

ΖΑΓΓΟΥΕΒΑΡΗ.

Μήκ. Α. 32°—49°.

Πλάτ. Β. 8°—10°.

Ἡ Ζαγγουεβάρη, πρὸς Ν. ἔχει τὴν Μοζαμβίκην, πρὸς Α. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, πρὸς Δ. τὸ Σουδάν, πρὸς Β. τὸ Σέμκουλον.

Ἡ Ζαγγουεβάρη ἔχει πολλοὺς μικροὺς ποταμούς, καθιστῶντας τὴν χώραν εὐφορώτατην ἀλλὰ καὶ νοσώδη.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς εἶνε Ζατζιβάρη ἐπὶ νήσου, ἡ συνήθης ἔδρα τοῦ σουλτάνου, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. καὶ ἐξίστεον λιμένα. Μόμβασα νήσος μὲ ὁμών. πόλιν, ἔχουσαν καλὸν λιμένα. Μελίρδα, ἄλλοτε ἐπίσημος πόλις, νῦν δὲ ὅλως κατεστραμμένη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε ἄγνωστος οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 2 ἑκατ. ἄρχθες μωαμεθανοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτρει νομαδικὸν βίον ζῶντες, ἀλλ' ὑπάρχουσι μεταξύ αὐτῶν καὶ λαοὶ λίαν φιλόπονοι ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν τῶν εὐφορώτατων πεδιδάδων τῆς ἔχει ὅμως καὶ τινες ἀμμώδεις ἐρήμους καὶ κλίμα θερμὸν καὶ νοσώδες.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπισ. εἶνε·

Α'. Τῶν Πορτογάλων· 1 Ἀζόραι δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἡρμιστεῖ-
ῶδεις ἔχουσι 250 χιλ. κατ. κλίμα ὑγιεινὸν καὶ συγκεκριμένον,
καὶ ἔδαφος εὐφορον δίδον δύο εἰσοδείξαι τὸ ἔτος, καίτοι εἶνε κη-
κῶς καλλιεργημένον. Παράγουσι δὲ οἶνον λαμπρὸν, βανάνια, δη-
μητριακοὺς καρπούς, λεμόνια, πορτοκάλια κλ.

Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις ἐπὶ τῆς νήσου Τερκέρας εἶνε Ἄγρα, πρω-
τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων μὲ 16 χιλ. κατ. Πορταδελλίδα, ἡ
ἐμπορικωτέρη τῶν Ἀζορῶν. 2 Μαδέραι, συνιστάμεναι ἐκ δύο
νήσων μεγάλων καὶ πολλῶν μικρῶν, ἔχουσι 120 χιλ. κατ. κλί-
μα γλυκὺ καὶ ἔδαφος ὄρεινόν καὶ ἡρμιστεῖῶδες, ἀλλ' εὐφορώτα-
τον πηράγον λαμπρὸν οἶνον. Τούτων μεγαλειτέρα εἶνε ἡ Μαδέρα
ἔχουσα πόλιν Φουγκάλην ἐπὶ γραφικωτάτης θέσεως (25 χιλ.
κατ.) 3 καὶ τοῦ Πρασίου ἀκρωτηρίου, ὧν αἱ μεγαλιέτεροι εἶνε

10 και ἔχουσιν 90 χιλ. κατ. εἶνε ἄπασαι ἄφοροι καὶ ἡφαιστειώ-
δεις καὶ μόνον ἄλλας ἐξάγουσι· 4 ἡ νῆσος τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ καὶ ἡ
τοῦ Πρίγγηπος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας, ἔχουσι 25 χιλ. κατ.

Β'. Τῶν Ἰσπανικῶν αἱ Καράριαι οὐσαι 20 (234 χιλ. κατ.).
Τούτων ἐπισ. εἶνε *Τερερίγη*, ὄρεινὴ καὶ κατὰφυτος νῆσος, τῆς
ὀπίαις τὸ ὑψηλότερον ὄρος κλυόμενον Πηγῶν τοῦ Ἐχεθδου
(Ἄδου 3700 μέτρ. ὕψ.). *Καταρία*, ἑτέρα νῆσος, ἐξ ἧς ὠνομά-
σθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ μὲ πρωτ. *Πάλμαρ*, ὠρίαν πόλιν ἔχου-
σαν 20 χιλ. κατ. *Φέρος*, μικρὰ νῆσος δι' ἧς διέρχεται ὁ πρῶ-
τος μεσημβρινὸς τῶν πλείστων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Αὕται
ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νῆσοι τῶν *Μακάρων* διὰ
τὴν εὐφορίαν των, παράγουσαι λαμπρότατον οἶνον, κλ. ἀλλὰ
συχνὰ καταστρέφονται ὑπὸ ἀπείρου σμήνους ἀερίδων.

Γ'. Τῶν Ἀγγλικῶν ἡ νῆσος τοῦ Φερδινάνδου Πῶ (30 χιλ.
κατ.). Ἀνάληψις (Ἀσσησιών), νῆσος πετρώδης (7 χιλ. κατ.).
Ἄγια Ἐλένη, (7 χιλ. κατ.) νῆσος ἔχουσα πόλιν Ἰατόβηνη, ἐ-
πίσημον διὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγά-
λου Ναπολέοντος.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὄκεανὸν αἱ ἀκόλουθοι·

Τῶν Ἀγγλικῶν 1 ἡ Φράντσα ἢ Ἀγιος Μαυρίκιος (350 χιλ.
κατ.), νῆσος εὐφορωτάτη παράγουσα Ἰνδικόν, καφέν, ζαχχαροκά-
λαμον κλ. 2 αἱ Σεϋχέλλαι, ὧν ἐπισ. εἶνε ἡ Μάγη. 3 αἱ Ἀμι-
ράνται, νῆσοι ἄφοροι καὶ κακῶς καλλιεργημέναι συχνὰ ζόμεναι
ὑπὸ τῶν θλασσοπλόων.

Τῶν Γάλλικῶν 1 ἡ Ἐνωσις ἢ Βουρβῶν (180 χιλ. κατ.),
ἔχουσα ὄρος ὑψηλὸν Πιτὸν (3150 μέτρ.) καὶ πρωτ. Ἀγιον
Διονύσιον μὲ 30 χιλ. κατ. Τὸ κλίμα αὐτῆς θεωρεῖται ὡς τὸ
καλλίτερον τοῦ κόσμου, τὸ δ' ἕδαφος εἶνε λαμπρότατον παρά-
γον βύμβρακα, καφέν, Ἰνδικόν, κτλ.

Νῆσοι μὴ ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Εὐρωπαϊοὺς εἶνε αἱ Κομόραι
28 χιλ. κατ.). Τούτων αἱ τρεῖς ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀρχαίους, ἡ
δὲ τετάρτη Μαύροττη καλουμένη ἔχει κελὸν λιμένα καὶ ὑπό-
κειται εἰς τοὺς Γάλλους.

Μαδαγασκάρ, μεγάλη νῆσος. Αὕτη ἔχουσα 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. δι-
σχίζεται ὑπὸ σειρᾶς ὄρέων ἀπὸ Α. πρὸς Ν. ἐχόντων ὕψος 3500
μέτρ. Ἐπισ. λαοὶ τῆς νήσου εἶνε οἱ Μαδεκάσοι ἀπόγονοι τῶν
πρώτων ἐπ' αὐτῆς πατησάντων Ἀράβων καὶ τῶν αὐτοχθόνων
νέγρων, οἱ μικρόσωμοι Μαλαῖοι καὶ οἱ Ὀθέσοι, λίαν πολιτισμένοι
κατακτῆσαντες τὸ πλεῖστον μέρος τῆς νήσου καὶ ἔχοντες πρωτ.
Τατανάριβορ εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου (35 χιλ. κατ.). Ἐν δὲ τοῖς
παρχαίοις αὐτῆς αἱ Εὐρωπαῖοι καὶ μάλιστα οἱ Γάλλοι ἔχουσι τι-
νάς ἀποικίας. Τῇ κλίμα αὐτῆς πρὸς μὲν τὰ παρχαία εἶνε νοσώ-

δες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια λίαν ὑγιεινόν· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε εὐφρο-
ρώτατον, παράγον ὀρύζιον, ἀραβόσιτον, ζαχαροκάλκμον, ἰνδι-
κόν, βάμβακα, κανέλλαν, καπνὸν κτλ. ἔχει δὲ καὶ πολύτιμα
ξύλα, ἔβενον, σάνδalon, κζουτσουκ κτλ.

Σοκότορα ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδχφουίτου, νήσοι
ξηρὰ καὶ πετρώδης κελῶς οἰκουμένη καὶ ὑποκειμένη εἰς τὸν
ἰμάμην τῆς Μασκάτης.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τῆς Ἀφρικῆς εἶνε περί 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.
προσθεύοντες ἐν Μαδραγασκὰρ ἤδη καὶ δυτικὴν χριστιανικὴν
θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας νήσους ὅπου ἐξουσιάζουσιν
οἱ Εὐρωπαῖοι ὑπάρχουσι πολλοὶ χριστιανοί.

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η.

Ἡ Ἀμερικὴ ἢ ὁ νέος κόσμος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠ-
κεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτίου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀ-
τλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ ἡπειρος αὕτη ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Γε-
νουάτου Χριστοφόρου Κολόμβου, ἀνακαλύψαντος τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1492
τὴν νήσον Σανταλάδωρ (Γουανχάην), μίαν τῶν Βαχαικῶν νήσων. Ἰαλλ' ὁ
Ἀμερικὸς Βεσπούκιος διατρέξας μετὰ ταῦτα μέρος τῆς ἡπείρου ἐδημοσίευσεν
καὶ πῖνακα αὐτῆς, καὶ ἐκ τούτου ὠνομάσθη καὶ ἡ ἡπειρος Ἀμερικὴ.

Ἡ Ἀμερικὴ συνίσταται ἐκ δύο ἡπείρων τῆς Βορείου καὶ τῆς
Νοτίου Ἀμερικῆς, αἵτινες ἐνοῦνται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανζήμας.

Κόλποι. Ἡ παρχλία τῆς Ἀμερικῆς ἢ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Βο-
ρείου ὠκεανοῦ εἶνε τὸ πλεῖστον ἄγνωστος· γνωστοὶ δ' ἐνταυθα
κόλποι εἶνε ὁ Βαρίγιος, δι' οὗ ἀποχωρίζεται πρὸς Β. ἡ Γροιλαν-
δία· ἡ δὲ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ σχηματίζει τὴν
Βερίγγειον θάλασσαν, τὸν κόλπον τῆς Καλλιφορνιας, τὸν Πα-
ναμικὸν κόλπον καὶ τοὺς κόλπους τοῦ Χόκου καὶ τῆς Γουακίλης·
ἡ δὲ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ σχηματίζει πρὸς Β. τὸν
Οὐδσόνιον κόλπον εἰσχωροῦντα βελθῶς εἰς τὴν ξηρὰν, τὸν κόλ-
πον τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, τὸν Μεξι-
κανικὸν κόλπον καὶ τὸ Καραϊθεῖον πέλαγος, τὸν κόλπον τῶν
Ἀγ. Πάντων, τὸν κόλπον τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου καὶ τὸν κόλπον
τοῦ Ἀγ. Γεωργίου.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ὁ Λαγκάστριος
καὶ ὁ τοῦ Λαβλι· εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὁ Οὐδσόνιος εἰς τὸν Οὐδ-
σόνιον κόλπον, ὁ τῆς Νεογείου εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἁγίου Λαυ-
ρεντίου, ὁ τῆς Φλωρίδος μεταξύ Φλωρίδος καὶ Βαχαικῶν νήσων,
καὶ ὁ Μαγελλανικὸς μεταξύ Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

Τὰ ὄρη τῆς Ἀμερικῆς συνίστανται ἐκ μιᾶς σχεδὸν συνεχοῦς
σειρᾶς ἐκτενομένης κατ' ἄκρην τὴν δυτικὴν παρχλίαν ὀνομαζ-

Ζετᾶται δὲ αὐτῇ Κορδιλλιέρας τῶν "Αρδεων ἢ "Αρδεϊς, χωρίζομένη διὰ τοῦ ἰσμοῦ τῆς Πανάμης εἰς Κορδιλλιέρας τῶν "Ανδεων τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει μεγάλους ποταμούς· καὶ εἰς μὲν τὴν Βόρειον ἐπισ. εἶνε ὁ Μισσισσιππῆς, ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, ὁ Μακενσάς, ὁ Κολομβίας καὶ ὁ Κολοράδος, εἰς δὲ τὴν Νότιον ὁ Ὀρινόκος, ὁ Ἀμαζόνιος, ὁ τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου καὶ ὁ Δαπλάτας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν τὸ Φαρέ-βελλον πρὸς Ν. τῆς Γροιλανδίας, τὸ τοῦ Ἀγ. Ρόκκου πρὸς Α. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, τὸ Λιέρον πρὸς Ν. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς· εἰς δὲ τὸν Βόρειον ὠκεανὸν τὸ Βάρροβορ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς ἡπείρου, καὶ εἰς τὸν Μεγ. ὠκεανὸν τὸ τοῦ Ἀγ. Λουκά πρὸς Δ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τὸ Λευκὸν πρὸς Δ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, καὶ τὸ Ὀρ-ρον τὸ νοτιοδυτικώτατον ἀκρωτήριο τῆς Ἀμερικῆς.

Κλίμα. Τῆς Ἀμερικῆς τὸ κλίμα πρὸς μὲν τὸ μέσον εἶνε ὑγρὸν καὶ θερμὸν, ὅσον δὲ προχωροῦμεν πρὸς τὰ ἄκρα τόσον γίνεται εὐκρεσὲς καὶ τέλος ψυχρὸν. Κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡπείρου ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου πρὸς Β. μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δαπλάτα πρὸς Ν. ἐπειδὴ ἡ θερμότης εἶνε μεγάλη καὶ τὰ ὕδατα ἄφθονα, ἡ βλάστησις εἶνε πλουσιωτάτη. Ἰδιὰ δὲ φυτὰ τῶν χωρῶν τούτων εἶνε ἡ βενκνέα, τὸ ἀρόδενδρον, ἡ βενίλλη, ὁ κοκκοροϊνίξ, διάφορα κολοσσικὰ δένδρα καὶ πλεῖστα φαρμακευτικὰ βότανα· βορείως δὲ τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δούλων καὶ νοτίως πρὸς τὴν Πενταγονίαν βλαστάνουσι τὰ δένδρα τῶν βορείων δικσῶν καὶ οἱ δημητριακοὶ κερποὶ τῆς Εὐρώπης· βορειώτερον δὲ τῆς λίμνης τῶν Δούλων ἀρχεται ἡ βλάστησις τῶν βρύων καὶ θάμνων. Ἐν γένει δὲ οἱ κερποὶ τῶν φυτῶν καὶ δένδρων τῆς ἡπείρου ἔνεκ τῆς πολλῆς ὑγρασίας τοῦ κλίματος εἶνε πολύχυμοι, τὰ δὲ διάφορα ζῆα μικρὰ καὶ ἀδύνατα καὶ τὰ ἕπετὰ κολοσσικίου μεγέθους.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀμερικῆς εἶνε 38390000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. περὶ τὰ 100 ἑκατ. ἀνήκοντες εἰς 4 φυλὰς τὴν Ἀμερικανικὴν, τὴν Κκουκσίαν, τὴν Νιγριτικὴν καὶ τὴν Μογγολικὴν· καὶ οἱ μὲν τῆς Ἀμερικανικῆς φυλῆς, οἵτινες καὶ Ἴνδοι καλοῦνται, εἶνε διεσπαρμένοι καθ' ἅπασαν τὴν ἡπειρον ἀποικίσαντες ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς αὐτὴν ἐν καιροῖς ἀγνώστοις, ὡς καὶ οἱ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς· τούτων ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε οἱ Καράιβι πρὸς τὴν ὀμῶν. Οὐκλασσαν, οἱ Ἴγκαι εἰς τὰ δυτικὰ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς καὶ οἱ Παταγόνες εἰς τὸ νοτιώτατον τῆς αὐτῆς ἡπείρου. Οἱ δὲ τῆς Νιγριτικῆς φυλῆς (10 ἑκατ.) μετεφέρθησαν ἐνταῦθα ἐν ὁ τῶν Εὐρωπαίων ἀπὸ τοῦ 1547 καὶ κητοικοῦσιν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὰς πρὸς Α. αὐτῆς κειμένας γήσους. Οἱ δὲ τῆς

Κανακίου φυλῆς εἶνε εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν Ῥώσσοι, Ἄγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοὶ καὶ Ἴσπανοί, εἰς δὲ τὴν Νότιον Ἴσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι. Τῆς δὲ Μογγολικῆς φυλῆς εἶνε μόνον οἱ Ἐσκιμῶοι, κατοικοῦντες εἰς τὰς Ἀρκτικές χώρας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε ἡ τῶν δικηκρυρομένων καὶ ἡ δυτικῆ, εἰς δὲ τὴν Νότιον μόνον ἡ δυτικῆ οἱ δὲ ἀνεξάρτητοι ἄγριοι αὐτόχθονες λαοὶ εἶνε εἰδωλολάτρη.

Πολίτευμα δ' ἔχουσιν ἕκαστοι αἱ χώραι δημοκρατίας, καὶ μόνη ἡ Βραζιλία συνταγματικὴν αὐτοκρατορίαν, ἡ δὲ Νέα Βρετανία διοικεῖται ὑπὸ Ἀγγλοῦ ἀντιβασιλέως.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ ἰσμοῦ τῆς Πανάμης καὶ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

Αὕτη δικαίρεται εἰς πέντε μέρη, τὰς Ἀρκτικές Χώρας, τὴν Νέαν Βρετανίαν, τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας μετὰ τῆς χειρσόνησος Ἀλάσκας, τὸ Μεξικὸν καὶ τὴν Γουατεμάλαν ἢ Κεντρικὴν Ἀμερικὴν.

Ὅρη αὐτῆς εἶνε πλὴν τῶν Κορδιλλιεράων τῶν Ἄνδεων ἢ Βραχωδῶν ὀρέων εἰς τὸ ΒΔ. καὶ τὰ τοῦ Ἁγίου Ἡλίου ἐν δὲ τῆς Ἠνωμ. Πολιτ. χωριστὰ ὄρη εἶνε τὰ Ἀλληγάνεια ἢ Ἀπαλάτσια.

Πεδιάδες δ' ἔξικι λόγου εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε ἡ τοῦ Μισσισιπῆ μετὰ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων καὶ Οὐδσονίου κόλπου.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Μακεσίνας, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, ἐκβάλλων εἰς τὸν ὀμῶν. κόλπον· ὁ Μισσισιπῆς, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ὁ Κολομβίας καὶ ὁ Σακραμέντος, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ Κολοράδος, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ Μεγάλη Ἄρκτος, ἡ τῶν Λούλων, ἡ τῶν Ὀρέων καὶ ἡ Οὐντιπέγη εἰς τὴν νέαν Βρετανίαν, ἡ Ἰπερτέρα ἡ μεγαλύτερα λίμνη τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Κασπίαν εἰς τὰ Β. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐνουμένη μετὰ τὴν Ἰρώην, Μεξικάνην καὶ Ἐρίην, καὶ ἡ Νικαράγουα εἰς τὴν Γουατεμάλαν.

Χειρσόνησοι. Τῆς Βόρ. Ἀμερικῆς χειρσόνησοι ἐπισ. εἶνε ἡ Κομβερλανδία μετὰ τῆς Οὐδσονίου καὶ Βαρκίου θαλάσσης· ἡ Λαβραδορίς καὶ ἡ Νέα Σκωτία πρὸς Α. τῆς Νέας Βρετανίας· ἡ Φλωρίς εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· ἡ Γουκατάνη εἰς τὸ Μεξικόν· ἡ Παλ. Καλιφορνία εἰς τὸν ὀμῶν. κόλπον· ἡ Ἀλάσκα εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Νέας Βρετανίας.

ΑΡΚΤΩΔΙ ΧΩΡΑΙ, ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

Μήκ. Δ. 25⁰ — 78⁰.Πλάτ. Β. 59⁰ 45' — 78⁰.

Ἀρκτῶαι χώραι τῆς Βορ. Ἀμερικῆς λέγονται αἱ χώραι αἱ κείμεναι πρὸς τὸν Βόρ. πολικὸν κύκλον. Ἐν ταύταις δὲ περιλαμβάνεται καὶ ἡ Γροιλανδία, ἥτις κειμένη εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Ἀμερικῆς καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς ὑπὸ τῆς πολικῆς θηλάσσης καὶ ὑπὸ διαφόρων πορθμῶν, ἔχει ὄρη ὕψηλὰ κεκαλυμμένα ἀδικοκώπως ὑπὸ χιόνος. Μόνον δὲ βρύα, ἐρεῖκια, ἰτέαι, κληθήρα, σημόδαι καὶ τινες ἄλλοι θάμνοι βλαστάνουσιν ἐν αὐτῇ εἰς τὰ νότια ὅμως μέρη μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας καλλιεργοῦνται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν κρῆμβαι, γεώμηλα, δαυκία, σέλινα καὶ κριθή.

Ζῶα δ' αὐτῆς εἶνε αἱ ῥένναι, ἡ λευκὴ ἄρκτος, αἱ μαῦραι καὶ κόκκιναι ἀλώπεκες, οἱ λευκοὶ λαγωοὶ καὶ οἱ μεγάλοι σκύλοι· ἡ δὲ θάλασσα ἀφθονεῖ κητῶν, οἷον ἀριγγῶν, φαλαινῶν, φωκῶν κλ. καὶ ἐκ τούτων εἶνε τὰ εἰσοδήματα τῶν κατοίκων.

Ὁ χειμὼν ἐν αὐταῖς διαρκεῖ 8—10 μῆνας, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας ὁ ἥλιος χάνεται ἀπὸ τῆς 25 Νοεμβρίου μέχρι τῆς 15 Ἰαννουαρίου. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἡ θάλασσα καλύπτεται ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων, καταιγιδες συμβαίνουσι μεγάλαι καὶ τὸ ψυχρὸς εἶνε φοβερότατον· τὸ δὲ βόρειον σέλας καὶ ἡ λάμψις τῆς σελήνης κατασταίνουσι ἥττον ἐπαχθῆ τὸν βίον κατὰ ταύτην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν εἰς τὰς λυπηρὰς ταύτας χώρας.

ΣΗΜ. Οἱ Δανοὶ τὸ 770 μ. Χ. ἀνεκάλυψαν τὴν Γροιλανδίαν συστήσαντες ἐκεῖ καταστήματά τινα διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν φαλαινῶν· ἀλλὰ τὸ 1408 διὰ τὸ ψυχρὸς τῆς τὴν ἐγκατέλιπον ἀποκατασταθέντες πάλιν ἐν αὐτῇ τὸ 1721 διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν φαλαινῶν. Οὗτοι τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦς ὠνόμασαν Ἐσκιμῶους, ὄντας μικροσώμους καὶ ζῶντας μέχρι καὶ νῦν τὸν μὲν χειμῶνα εἰς ὑπογείους λάκκους, τὸ δὲ θέρος εἰς σκηνάς.

Ἡ Γροιλανδία καὶ νῦν ἀνήκει εἰς τοὺς Δανούς· τούτων ἐπισ. ἐν αὐτῇ ἀποικίαι εἶνε ἡ Ὑπερβαλίκη, ἡ Γοθάβη καὶ ἡ Φριδεριξιάβη.

Πρὸς Α. τῆς Γροιλανδίας καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Εὐρώπης κεῖται τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων τῆς Σπιτσβέργης (α). Τούτων τὰ παρὰ τὰ κατοικοῦνται ὑπὸ φαλαινῶν, φωκῶν κλ. τὰς ὑποίας ἀλιεῖς Ἄγγλοι, Ὀλλανδοί, Νορβεγοὶ καὶ Ῥώσσοι συχνὰ καταδιώκουσι.

Τὸ αὐτὸ κλίμα, τοὺς αὐτοὺς κατοίκους καὶ τὰ αὐτὰ προϊόντα ἔχουσι καὶ αἱ ἄλλαι Ἀρκτῶαι χώραι, αἵτινες εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Βαφινίου κόλπου κείμεναι ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἄγγλους. Ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Γροιλανδίᾳ οἱ Μορσβοὶ ἀδελφοὶ προσπαθοῦσι μετὰ πολυλοῦ ζήλου νὰ διχθώσωσιν εἰς τοὺς Ἐσκιμῶους τὸν χριστιανισμὸν.

(α) Τὴν Σπιτσβέργην ζητεῖ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἀσίας.

Πόλεις εἰς μὲν τὸ βόρειον, τὸ βορειοδυτικὸν καὶ κεντρικὸν τῆς χώρας δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ κατοικεῖται ἡ χώρα ὑπὸ Ἑσκιμῶν, ζώντων σχεδὸν ἀνεξαρτήτων. Εἰς δὲ τὴν Ἀλβραδορίδα ὑπάρχει τὸ Νῆον τὸ μεγαλύτερον κατὰστημα τῶν Μοραβῶν ἀδελφῶν εἰς τὴν Νεόγειον πρωτ. Ἰωάννης (30 χιλ. κατ.)· εἰς τὴν Νέαν Βρουνοβίχην πρωτ. Φριδερίκτὸβρη, μικρὰ ἀλλὰ καλῶς ἐκτισμένη πόλις· εἰς τὴν νέαν Σκωτίαν πρωτ. Ἀλιφάχη, ἔχουσα σημερινικὸν ἐμπόριον καὶ 30 χιλ. κατ. εἰς τὸν Καναδᾶν, τὸν μᾶλλον κατοικούμενον τῶν ἄλλων χωρῶν Μοντρεάλη τὸ κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ ἔχουσα 110 χιλ. κατ. Κουεβέκη ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, πρωτ. τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἀγγλικῶν κτήσεων, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Ὑόρκη ἐπὶ τῆς Ὀνταρίου λίμνης εἰς ὠρικήν θέσιν, μητρ. τοῦ Ἄνω Καναδᾶ, ἔχουσα 46 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. α. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς χώρας εἶνε 88100 τετρ. στάδ. οἱ εἰς κῆτ. 10 χιλ. Δανοὶ καὶ Ἑσκιμῶσι.

ΝΕΑ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ.

Μῆκ. Δ. 55⁰—142⁰.

Πλάτ. Β. 43⁰—76⁰.

Ἡ Νέα Βρεττανία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γροιλανδίας καὶ τῶν ἄλλων ἀρκτικῶν χωρῶν, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀλάσκας καὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ὁ Καναδᾶς ἐν τῇ Νέᾳ Βρεττανίᾳ ἀνεκαλύφθη τὸ 1477 ὑπὸ τῶν Βεε τῶν ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος πρῶτος κατέκτησεν αὐτὸν τὸ 1534 ἢ κυρίως ὄμοις Γαλλικῇ ἐποικίσει ἤρξατο τὸ 1608· ἀλλὰ τὸ 1760 τὴν χώραν ταύτην κατέκτησαν οἱ Ἄγγλοι, ἐπονομάσαντες αὐτὴν Νέαν Βρεττανίαν.

Ἡ Νέα Βρεττανία διαίρεται εἰς 5 μέρη, τὴν Ἀλβραδορίδα, Νεόγειον, Βρουνοβίχην, Νέαν Σκωτίαν καὶ Καναδᾶν.

Ἡ ὄρη τῆς νέας Βρεττανίας πρὸς Δ. εἶνε τὰ Βραχῶδη (4500 μέτρ.), καὶ δυτικώτερα τούτων τὸ ὄρος τοῦ Ἁγ. Ἡλιοῦ (5500 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ Μακενσίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Βραχῶδων ὄρεων καὶ διερχόμενος διὰ τῶν λιμνῶν τῶν Ὀρέων καὶ Δούλων ἔκβάλλει εἰς τὸν Βόρ. Ὠκεανόν· ὁ τοῦ Ἁγ. Λαυρεντίου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ὀνταρίου ἔκβάλλει εἰς τὸν ὁμών. κόλπον. Ὁ Νιαγάρας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ὑρώνης χύνεται εἰς τὴν Ὀνταρίον· εἶνε δ' ἐπίσημος διὰ τὸν θαυμαστὸν καταρράκτην του, ἔχοντα ὕψος 40-50 μέτρ. Λίμναι δὲ πλὴν τῶν εἰρημένων εἶνε ἔτι καὶ ἡ Οὐϊνιπέγη, ἡ τῶν Λαυῶν καὶ Μιχγάνη, ἡ Ὑρώνη καὶ ἡ Ὑπερέρα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 8412000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ' 3900000 τὸ πλεῖστον δυτικοὶ Γάλλοι, ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρούμενοι, καὶ εἰς τὰ βόρεια Ἑσκιμῶοι καὶ Ἴνδοι μᾶλλον εἰδωλολάτρη, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ διοικούμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

Τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος εἶνε σχεδὸν ἀγνώστον, λιμνωδες, ἀκαλλιέργητον καὶ ψυχρότατον, τὸ δὲ νότιον δὲν εἶνε πολὺ ψυχρὸν, καὶ τὸ ἔδαφος ὅπως οὖν εὐφορον εἰς τινὰ μέρη, εἰς ἄλλα δὲ ὑπάρχουσι μεγάλα δάση καὶ λαμπραὶ βοσκαί. Ἡ Λαβρδορίς, κεκαλυμμένη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ ἀγνώστων ὀρέων, εἶνε ψυχροτάτη καὶ ἀνεπίδεκτος καλλιέργειας, ἡ δὲ Νέα Βρουνσβίκη, ἡ Νέα Σκωτία καὶ ὁ Καναδάς ἔχουσι χειμῶνα μὲν ψυχρὸν, ἀλλὰ θέρος θερμότατον· ὅθεν παράγουσι δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, κτλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡ χώρα ἡμερὰ βέννας, βουβάλους, βοῦς, κύνας κτλ. καὶ ἄγρια κάστορας, ἄρκτους, φώκας, θαλασσίους ἵππους, συσσυροφόρα ζῶα κτλ.

Αἱ νῆσοι τοῦ κόλπου τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου εἶνε ψυχρὰ καὶ ὅπως οὖν εὐφοροί, ἀλλ' ἡ νῆσος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ἀφθονὰ παράγει γεννήματα· εἰς δὲ τὸ ΝΑ. τῆς εὐφοροῦ νήσου Νεογείου ἐκτείνονται μεγάλα ἀμμώδεις σύρτεις, τρέφουσαι πλῆθος βικαλιῶν.

ἸΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

Μῆκ. Δ. 69⁰—127⁰.

Πλάτ. Β. 25⁰—49⁰.

Αἱ Ἰνωμέναι Πολιτεῖαι ὀρίζονται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Νέας Βρετανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Αἱ Ἰνωμέναι Πολιτεῖαι ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἄγγλους ἐπανεστάτησαν κατ' αὐτῶν τὸ 1775· τὸ δὲ 1782 ἡ Ἀγγλία ἀνεγνώρισεν αὐτὰς ἀνεξάρτητον κράτος· μετὰ ταῦτα προσετέθησαν ἀλλεπαλλήλως ἡ Λουϊσιάννα, πωληθεῖσα εἰς αὐτὰς ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἡ Φλωρίδα ἀφαιρηθεῖσα ἀπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ, ἡ Τεξά, τὸ Νέον Μεξικόν, καὶ τέλος ἡ χερσόνησος Ἀλάσκα.

Ἡ ὄρη αὐτῶν ἐπισ. πρὸς Δ. εἶνε τὰ Βραχάδη, δικηλαδιζόμενα εἰς πολλὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας σειράς, καὶ πρὸς Α. τὰ Ἀλληγάνεια (2112 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ Κολομβίας καὶ ὁ Σακραμέντος, οἵτινες ἐκ τῶν Βραχωδῶν πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ Κολοράδος, ὅστις ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ὁ Μισισσιπής, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου· οὗτος πλησίον τῆς λίμνης Ἵπερτέρας ἔχων τὰς πηγὰς καὶ δεχόμενος τὸν Μισσουρήν, τὸν Ἀρκάνσαν, τὸν Ὁχιον κτλ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον (5000 χιλιομ. μῆκ.)· ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου εἰς τὰ ὄρια τῆς Ν. Βρετανίας. Αἱμαὶ δὲ μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῆς Ν. Βρετανίας εἶνε ἡ Ἵπερτέρα, ἡ Μιχαράνη καὶ ἡ Ὀρτάριος.

Αἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖαι διαιροῦνται εἰς 39 δημοκρατικές καὶ 10 τοπαρχίας, ἤτοι χώρος μὴ ἔχουσας πληθυσμὸν ὥστε νὰ ἀποτελέσωσιν ἑἴς τις δημοκρατικές καὶ νὰ διοικηθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν.

Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Βασιγκτῶν ἐπὶ τοῦ Ποτομάκου πλεομένου μέχρι αὐτῆς ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, πρωτ. τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν κτισθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιγκτῶνος, τοῦ δὴδηγῆσαντος τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον, ἔχουσα 150 χιλ. κκτ. Βαλτιμόρη ἐπὶ δρυων. κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα εὐρυχωτότατον λιμένα καὶ 330 χιλ. κκτ. Φιλαδέλφεια ἐπὶ τοῦ Δελκουαρίου πλεομένου ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, ὠρχίξ, εὐρύχωρος καὶ κανονικῆ πόλις ἔχουσα μεγάλης οἰκοδομῆς, λαμπρὰν βιομηχανίαν, ἐπίτημον πανεπιστήμιον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, μέγα ἐμπόριον, 850 χιλ. κκτ. καὶ οὗσα μέχρι τοῦ 1800 πρωτ. τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν. Ἐναυθὴ ἐξεργάγη ἡ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῶν Ἀγγλων τὸ 1775 ἐπανάστασις. Νέα Ὑόρκη πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσονίου ποταμοῦ, ἡ μεγαλειτέρη πόλις τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν κατὰ τὸν πληθυσμὸν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ πλοῦτη, ἔχουσα λαμπροτάτην ἐκ τῆς θηλάσσης θέαν, λαμπρότατον λιμένα, λαμπροὺς περιπάτους, μεγάλης οἰκοδομῆς καὶ περὶ τὸ 1^ο/₁₀ ἑκατ. κκτ. Βοστώνη, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους διὰ τὸ θηλάσιον ἐμπόριον, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 360 χιλ. κκτ. διὰ δὲ τὰς πολλὰς φιλολογικὰς αὐτῆς ἐταιρίας ὠνομάσθη Ἀθῆναι τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν, ἡ κοιτὶς οὗσα τῆς Ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας καὶ πατρὶς τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς Βενιαμίν Φραγκλίνοῦ. Καρταβρυγία, ἐπίτημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της (26 χιλ. κκτ.). Κιρκινάτη ἐπὶ τοῦ Ὀχίου, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 260 χιλ. κκτ. Ἅγιος Λουδοβίκος ἐπὶ τοῦ Μισσισιπῆ, ἀποθήκη τῶν γουνκριῶν εἰς τὰ δυτικὰ μέρη ἔχουσα 350 χιλ. κκτ. Νέα Ἀύρηλία ἐπὶ τοῦ Μισσισιπῆ, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἐμπορικὴ ἀποθήκη τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου καὶ τοῦ ποταμοῦ Μισσισιπῆ, διὰ δὲ τὸ νοσῶδες κλίμα τῆς μίλις ἔχει 220 χιλ. Σακραμέντη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σακραμέντου, πρωτ. τῆς Νέας Καλιφορνίας ἐπισήμου διὰ τὰ μεταλλεῖά της τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ θείου. Ἅγιος Φραγκίσκος ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, ἡ ἐπισ. πόλις τῆς Νέας Καλιφορνίας ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα καὶ 240 χιλ. κκτ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶνε 9272000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κκτ. ὑπὲρ τὰ 50 ἑκατ. ὦν τὰ 30 εἶνε λευκοὶ Ἀγγλοὶ, Γερμανοὶ κλ. 4 ἑκατ. μαῦροι καὶ οἱ λοιποὶ μιγῆδες· τὴν δὲ θρησκείαν εἶνε διαμαρτυρούμενοι, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δυτικοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι.

Αἱ ἀνεξάρτητοι αὐταὶ δημοκρατίαι μετὰ τῶν τοπαρχιῶν καὶ τῆς ἐπαρχίας σχηματίζουν τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν. Τὰ μεγάλᾳ συμφέροντα τῆς Ὁμοσπονδίας εἶνε ἐμπιστευμέναι εἰς κυβέρνησιν αἰρεστέην, συνιπταμένην ἀπὸ τοῦ προέδρου, ὅστις ἔχει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, καὶ δύο νομοθετικῶν σωμάτων τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. Καὶ οἱ μὲν βουλευταὶ ἐκλέγονται ἐπὶ δύο ἔτη, οἱ δὲ γερουσιασταὶ ἐπὶ ἕξ, καὶ ὁ πρόεδρος ἐπὶ τέσσαρα, ἅπαντες ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε ποικίλον· διότι τὰ μὲν βόρεια ἔχουσι δριμύτατον ψῦχος καὶ θερμότητα θέρους, τὰ δὲ κεντρικὰ καὶ τὰ νότια εἶνε λίαν θερμὰ καὶ νοσώδη πρὸς τὴν θάλασσαν ἕνεκα τῆς κλιτροθέμενης, ἀλλ' εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὁ ἀήρ εἶνε κηθρῶτερος. Τὰ ἀνατολικὰ μέρη εἶνε τὰ μᾶλλον καλλιεργημένα καὶ καλῶς κατοικημένα· ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πεδιάδες ἐλώδεις καὶ κοιλάδες εὐφοροί, καὶ πρὸς τὸν Μισσισιππὴν δάση μεγάλᾳ· πέραν δὲ τούτου μέχρι τῶν Βραχωδῶν ὄρεων ὑπάρχουσι μεγάλα ἔρημοι σαβάνναι καλούμεναι· μετὰξὺ δὲ τῶν Βραχωδῶν καὶ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ ὑπάρχουσι μεγαλοπρεπῆ δάση· ἡ δὲ βλάστησις τῶν τε φυτῶν καὶ τῶν δένδρων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶνε ἐξαισιᾳ.

Ἄπαντες σχεδὸν οἱ δημοτικῶν καρποὶ καλλιεργοῦνται ἐν αὐταῖς καὶ ἐπιδίδουσι θυμασίως, μάλιστα δὲ ὁ ἀρχόσιτος, ὁ βάμβαξ, ὁ κικνός, τὸ ζαχαροκάλχμον, ἐν τισὶ δὲ τόποις καὶ οἶνος ἐξαίρετος ἐξ ἐγγωρίου τινὸς κλήματος. Δένδρα δ' ἐν αὐτῇ κοινὰ εἶνε πλάτανοι, σφένδαμοι, μελίκι καὶ ἐν τοῖς δυτικοῖς τῶν Βραχωδῶν ὄρεων ἐλάται ἔχουσαι μέχρις 100 μέτρ. ὕψος καὶ 16 μέτρ. περιφέρειαν κλ. Ζῶα δ' ἄγρια ἔχει βονάτους (bisons), ἐλάφους, δορκάδας, ἄρκτους, λύγκας, μαζύρους καὶ κοκκίνους λύγκους, κάστορας, σαρθόρια κτλ. Πτηνὰ δὲ ψιττακοῦς, σκῶπας (moqueurs), κολίβρις καὶ ἐρπετὰ κροταλίας ὄφεις κλ. Ὡκυτῶς ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς ἄφθονα μεταλλεῖς χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, ἔτι δὲ λιθάνθρακες, πετρέλαιον κλ.

Ἡ βιομηχανία ἐν αὐταῖς εἶνε ἀνεπτυγμένη εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐκπληκτικῶς πολλαπλασιασμένα· διότι πάντες οἱ ποταμοὶ αὐτῆς πλέονται ὑπὸ πλήθους πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων, ἡ δὲ ξηρὰ δισχίζεται ὑπὸ ἀπέρων σιδηροδρόμων. Καὶ αὐταὶ δ' αἱ κῶραι συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας δι' ἠλεκτρικῶν τηλεγράφων.

Ἡ παιδεία εἶνε ἐνταῦθα ἐλευθέρα, ὅθεν καὶ τὰ μικρότερα χωρία ἔχουσι σχολεῖα· διὰ τοῦτο ἅπαντες οἱ κάτ. γνωρίζουσι τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθμῆσιν· αἱ δ' ἐπιστῆμαι αἱ συντελοῦσι εἰς τὴν διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐμπορίας εὐδαιμονίαν καλλιεργοῦνται θυμασίως.

Εἰς τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας ἀνήκει καὶ ἡ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς ἡπείρου κειμένη Ἀλάσκα, ἡ πρότερον Ῥωσικὴ Ἀμερικὴ καλουμένη.

Μετὰ τῆς Ἀλάσκας ἐνοῦνται καὶ αἱ πρὸς Δ. αὐτῆς νῆσοι Ἀλεοῦται, ἔχουσαι ἕδαφος πετρῶδες καὶ κλίμα λίαν ὑγρὸν ἢ *Ναναρ*· χίς πρὸς Ν. ἔτι δὲ τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Πρίγγιππος* τῆς *Ουαλλία* καὶ τοῦ βασιλέως *Γεωργίου Γ'*, ἐν τῇ μικρᾷ τοῦ ὁποίου νήσῳ *Σίτκα* κεῖται ἡ *Νέα Ἀρχάγγελος*, πρωτ. τῆς ὅλης χερσονήσου Ἀλάσκας.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀλάσκας εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰς 100 χιλ. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ψυχρότατον, τὸ δ' ἕδαφος ἐνεκα τοῦ ψύχους ἀνεπίδεκτον καλλιιεργείας. Αἱ χῶραι αὐταὶ ἐπισκέπτονται συχνὰ ὑπὸ θηρευτῶν διὰ τὰ γουναρικά τῶν δικυφῶρων ἀλώπεκων, ἐνυδρίδων, καὶ διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσαι καὶ κτήσεις τινὰς εἰς τὰς Ἀντίλλας καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

ΜΕΞΙΚΟΝ.

Μῆκ. Δ. 89⁰—119⁰ 30'.

Πλάτ. Β. 15⁰ 40'—33⁰

Τὸ Μεξικὸν ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουατεμάλλης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Τὸ Μεξικὸν ὑπετάχθη τὸ 1521 ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου Κόρτε εἰς τὴν Ἰσπανίαν· εἶχον δὲ τότε τέχνας τινὰς καὶ πολιτισμὸν οἱ Μεξικανοὶ ἀλλὰ θρησκείαν βάρβαρον, προσφέροντες εἰς τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρωπίνους θυσίας. Μέχρι νῦν δ' ἔτι σώζονται μνημεῖα, οἷον πυραμίδες κλ. μαρτυροῦντα τὸν πάλαι ποτὲ πολιτισμὸν αὐτῶν.

Ὅρη. Τὰ ὄρη τοῦ Μεξικοῦ εἶνε συνέχεια τῶν Βραχυῶν ὀρέων τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῆ εἶνε τὸ φοβερὸν ἠφάστειον *Ποποκάτεπλον*.

Ἐπισ. πόλεις τοῦ Μεξικοῦ, διηρημένον εἰς 24 διοικήσεις, εἶνε *Καμπέτλη*, εἰς τὴν Ἰουκατάνην, ὅθεν ἐξάγονται βραχὶὰ ξύλα. *Βερακρούξη*, ἡ ἐμπορικωτέρη παραλία πόλις τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα κλίμα νοσωδέστατον· ἐνταῦθα ἡ κητρινοθέρημη κάμνει μεγάλην κητταστροφὴν. *Μεξικὸν* μεσόγειος πόλις, πρωτ. τοῦ Μεξικοῦ, ἐκ τῶν ὀρειωτέρων καὶ μεγαλειτέρων πόλεων τοῦ νέου κόσμου, ἔχουσα 250 χιλ. κατ. λαμπροῦς καθολικοὺς ναοὺς, λαμπρότατον βουλευτήριον καὶ νομισματοκοπεῖον. *Πουέβλα* ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ μάλιστα βάμβηκος καὶ 80 χιλ. κητ. *Γουαταζούατον*, ἔχουσα 65 χιλ. κατ. καὶ πλουσιώτατα ἀργύρου μεταλλεῖα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Μεξικοῦ εἶνε 1921000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 9 $\frac{3}{4}$ ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε εἰς μὲν τὰ μεσόγεια συγκεκρωμένον, εἰς δὲ τὰ παράλια θερμότερον καὶ νοσηρόν· ἐνταῦθα ἡ κλιματική ἀνάμνησις μεγάλας καταστροφάς· τὸ δ' ἕδαφος αὐτοῦ παράγει σίτον, γεώμηλα, ζαχαροκάλαμον, καπνόν, ἰνδικόν, βανίλλην, βάμβακα, βαφικὰ ξύλα, ἔβενον κλ. Ἄπαντα δὲ τὰ ζῶα τῆς Εὐρώπης μεταφερθέντα εἰς αὐτὸ θαυμασίως ἐπολλαπλασιάσθησαν.

Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἀνεξάντλητα χρυσοῦ· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀργυρᾶ αὐτοῦ μεταλλεῖα παράγουσι περισσότερο ἀργυρον ἢ ὅλα τὰ ἀργυρᾶ μεταλλεῖα τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἰουκατάνης οἱ Ἄγγλοι κατέχουσι τὴν χώραν τῆς Ὀρθούρας (26 χιλ. κατ.) μὲ πρωτ. Βαλλίζην, ἔχουσαν ἄξιον λόγου ἐμπόριον βαφικῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων ξύλων.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μῆκ. Δ. 85⁰—97⁰.

Πλάτ. Β. 8⁰—18⁰.

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΠΜ. Ἡ χώρα αὕτη ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπέκειτο εἰς τοὺς Ἰσπανούς, ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ Μεξικοῦ, ἀλλὰ τὸ 1821 ἀποστατήσασα τῆς Ἰσπανίας ἐσηματίσεν ἰδίαν δημοκρατίαν.

Ὁρῶν αὐτῆς εἶνε αἱ Κορδιλλέραι τῶν Ἄνδεων σχηματίζουσαι ἐνταῦθα 35 ἡφαίστεια, ὧν τινα εἶνε λίαν ὑψηλά· λίμνη δ' ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε ἡ Νικαράγουα.

Αὕτη διαίρεται εἰς 5 δημοκρατίας τῆς Γουατεμάλης, Ὀρθούρας, Ἀγ. Σωτήρος, Νικαραγούας καὶ Κостаρίκης.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Γουατεμάλα (45 χιλ. κατ.) πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανόν, πρωτ. τῆς Γουατεμάλης ὠρεῖα πόλις πολὺλίκις καταστροφείσα ὑπὸ σεισμῶν. Βεραπάζην ἐξ Ἰνδῶν σχεδὸν κατοικουμένη, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. κεῖται δ' ἐν εὐφορωτάτῃ χώρᾳ, ἐν ἣ βρέχει ἐννέα μῆνας τὸ ἔτος. Νέον Βαλαδόλιδον, πρωτ. τῆς Ὀρθούρας. Ἀγ. Σωτήρ, πρωτ. τῆς ὁμων. δημοκρατίας, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Μανάγουα ἐπὶ ὁμων. λίμνης, πρωτ. τῆς Νικαραγούας ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Καρχηδῶν, πρωτ. τῆς δημοκρατίας Κостаρίκης ἔχουσα 26 χιλ. κατ.

ΣΠΜ. Ἡ ἐπιφ. αὐτῆς εἶνε 256000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 2 1)2 ἑκατ. ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἰνδοί, ἅπαντες δυτικοὶ σχηματίζοντες μίαν ὁμόσπονδον δημοκρατίαν· εἰς δὲ τὸ Α. τῆς Νικαραγούας κατοικοῦσι οἱ Μοσκοῦτοι λαὸς Ἰνδικῶν καὶ πολεμικῶν, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἄγγλους.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰς βραχεῖς κοιλάδας καὶ πεδιάδας καὶ τὰς παρυφάτας ἡ θερμότης εἶνε μεγίστη, εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ ὄρη καὶ τὰ ὄρη καὶ τὰ ὄρη εἶνε συγκεκρωμένη

Ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ἀδικόπως βρέχει, ὅτε καὶ μεγάλη ὑγρασία εἶνε εἰς τὴν χώραν, προξενούσθαι μεγάλαι ἀσθενείαι. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τρομεροῦς σεισμοὺς καταστρέφοντας συχνὰ τὴν χώραν περὶ χειμῶνος βόμβαια, ζαχαροκόλακμον, ἰνδικόν, κακίον περίφημον, καφὲν καὶ κηπὸν ἐξαιρετόν. Ἔχει δὲ καὶ μεγάλα δάση περὶέχοντα κυπρηήσιμον ξυλίαν, ἔβενον καὶ ἄλλα πολύτιμα ξύλα, ἔτι δὲ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ μολύβδου.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀντιλλικῆς θηλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πενάμας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτ. Πηγ. ὤκεανου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὤκεανου.

Αὕτη διαιρεῖται εἰς 10 μεγάλα μέρη τὴν Κολομβίαν, Γουινάην, Βρασιλίαν, Περούαν, Βολιβίαν, Χιλήν, Παταγονίαν, Λαπλάταν, Παραγουάνην καὶ Οὔρουγουάνην.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Κορδιλλιεῶν τῶν Ἀνδεων ἐκτεινόμενα μέχρι τῶν νοτιωτάτων τῆς Παταγονίας· τούτων ἐπισημοῦς κορυφαί εἶνε ὁ Ἰλιμάρης μεταξὺ Περούας καὶ Βολιβίας, τὰ ἑρσιμότερα Κιμβόρασορ, Κοτοπάξιορ καὶ Ἀρτίσαρορ εἰς τὸ Κούτον· ἔτι δὲ τὰ Βρασιλιακά ὄρη.

Πεδιάδες δὲ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶνε ἡ τοῦ Ὀρινόκου μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν ὀρέων τῆς Γουινάης· νοτιωτέρα δὲ ταύτης εἶνε ἡ Ἀμαζονική πεδιάς μεταξὺ τῶν Ἀνδεων, τῶν ὀρέων τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς Γουινάης, καὶ νοτιωτάτη ἡ τοῦ Λαπλάτα καὶ τῆς Παταγονίας μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν Βρασιλικῶν ὀρέων. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται πεδιάδες εἶνε τὸ πλεῖστον ἄδενδροι, καλυπτόμενα ὑπὸ ἐλών καὶ χόρτων συνήθως ἀλατούχων.

Ποταμοὶ δὲ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶνε ὁ Ὀρινόκος ἐκβάλλων εἰς τὰ ἄκρα τῆς ὄμων. του πεδιάδος· ὁ Ἀμαζόνιος, ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν ὁ τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου εἰς τὴν Βρασιλίαν καὶ ὁ Λαπλάτας εἰς τὴν Λαπλάταν, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Λίμαι δὲ πρὸς Β. ἡ Μαρακάϊβος, ἡ Τιτικάκη, ἐπὶ ὄροπέδιον τῶν Ἀνδεων εἰς τὴν Περούαν, καὶ ἡ Πάτος εἰς τὸ Ν. τῆς Βρασιλίας.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Μήκ. Δ. 61° 40'—85°.

Πλάτ. Β. 12° 30'— 6° 15' Ν.

Ἡ Κολομβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πενάμας καὶ

της Ἀντιλλικῆς Θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Περούτζας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γουσκῆς καὶ Βρασιλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Κολομβία ὑπέκειτο εἰς τοὺς Ἴσπανοὺς καλουμένη Νέον βασιλεῖον τῆς Γρενάδης. Ὅτε δὲ αὐτοὶ τὴν ἐκυρίευσαν, εὗρον ἐν αὐτῇ λαὸν πολιτισμένον, ἔχοντα τὸ θρησκευτικὸν του κέντρον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Βογότα· ἀλλὰ τὸ 1811 ἀποστατήσασα αὕτη τῆς Ἰσπανίας ἀνεγνωρίσθη ὑπ' αὐτῆς τὸ 1822 κράτος ἀνεξάρτητον.

Διαιρεῖται δὲ αὕτη ἤδη εἰς τρεῖς ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τὴν *Νέαν Γρενάδα*, τὸν *Ἰσημερινόν* καὶ τὴν *Βενεζουέλα*.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Ἄνδεων, ὧν ὑψηλότερα κωρυφὰ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε τὰ ἠφίστατα *Πιχίγκας* (4996 μέτρ.), *Κιμβόρασορ* (6530 μέτρ.), *Ἀρτίσαρορ* (4300 μέτρ.) καὶ *Κοτοπάξιορ*. Ποταμοὶ δὲ ὁ τῆς *Μαγδαληνῆς*, πηγάζων ἐκ τῶν Ἄνδεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ *Ορινόκος*, ὅστις ἐκ τῶν αὐτῶν ὄρεων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν (2200 χιλιομ. μῆκ.). *Αἶμνη* δ' ἐπισ. εἶνε ἡ *Μαρακάιβος*, ἔχουσα ὕδατα γλυκέα καὶ συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῶν εἶνε *Σανταφε-δε-Βογότα* ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος καὶ ἐπὶ περικοπτάμου τῆς Μαργδαληνῆς, πρωτ. τῆς Νέας Γρενάδης ἔχουσα λαμπρὸν καθεδρικὸν κλόν, πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ. *Κούϊτορ*, ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπέδιου (29080 μέτρ.), πρωτ. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχουσα θέαν μελαγχολικὴν καὶ 8 χιλ. κατ. *Καρακάς* ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος περὰ τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, πρωτ. τῆς Βενεζουέλης ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πικρὴς τοῦ Βολιβάρου τοῦ συντελέσαντος μεγάλως εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 2611000 τετρ. στῆδ. οἱ δὲ κῆτ. ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατ. δυτικοί. Ἐκαστοὶ δὲ τῶν τριῶν κρατῶν διοικεῖται δημοκρατικῶς δι' ἐνὸς προέδρου καὶ ἐνὸς συμβουλίου, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα καὶ λαοὶ Ἰνδικοὶ ἀνεξάρτητοι ὡς οἱ Μοσχίροι, οἱ Μευνάσοι καὶ περὰ τὸν Ὀρινόκον οἱ Ὀτομάκοι, λαὸς ζώωδης ζῶν κατὰ τὰς πλημμύρας τῆς χώρας ἐκ μυρμηκῶν, κόμμιος καὶ λιπώδους, τινὸς γῆς.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰς ὄρεινάς χώρας εἶνε ὁροστερὸν καὶ εἰς πολλὰ μέρη ψυχρόν, ἂν καὶ δι' αὐτῆς διέρχεται ὁ Ἰσημερινός, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας εἶνε ἀδιάκοπον ἔαρ, ἐν ᾧ εἰς τὰ παράλια καὶ μάλιστα εἰς τὰ βόρεια ἡ ὑγρασία καὶ ἡ θερμότης κατασταίνουσι τὸ κλίμα νοστερόν· τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τῶν πετρωδῶν μερῶν εἶνε εὐφορωτάτον, παράγον κακόν, Ἰνδικόν, κίγκινον, (*quinquina*), καπνὸν κλ. ζῶα δ' ἄγρια ἔχει ἄρκτους, ἄγριους αἰλούρους, τίγρεις κλ. πτηνὰ δὲ γυπκας, ἐρπετὰ τὸν βοστερὸν ὄφιν *Κυάιμαν* (*Quaima*), πολλοὺς σκορπίους καὶ διάφορα βλαβερὰ ἔντομα. Ὑ-

πάργουσι δ' ἐν αὐτῇ ἔτι μεγάλη δάση καὶ μεταλλεῖα φέροντα χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, γαιάνθρακας καὶ πολυτίμους λίθους.

Γ Ο Υ Ἰ Α Ν Η.

Μῆκ. Δ. $54^{\circ}—62^{\circ} 30'$.

Πλάτ. Β. $1^{\circ}—8^{\circ}$.

Ἡ Γουαὶνή ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας. Διαιρεῖται δὲ εἰς *Γαλλικὴν*, *Ἀγγλικὴν* καὶ *Ὀλλανδικὴν* Γουαὶνήν.

ΣΗΜ. Οἱ Γάλλοι ἀπέστειλαν εἰς τὴν Γουαὶνήν ἀποικίας ἀπὸ τοῦ 1635, ἀλλὰ μόλις τὸν ἐνεστώτα αἰῶνα ἤρρισαν αὐτὴ ἢ γῶρα καὶ προσεδύη· οἱ δὲ Ὀλλανδοὶ συνίστησαν τὸ 1665, ἐν αὐτῇ ἀποικίαν ἣς μέρος ἀφῆρσαν οἱ Ἀγγλοὶ τὸ 1814.

Ἐπισ. πόλεις εἶνε *Καϋῆρη* ἐπὶ ὄμων, νήσου εἰς τὸν ὠκεανόν, πρωτ. τῆς Γαλλικῆς Γουαὶνῆς (30 χιλ. κατ.). *Γεωργετόβρη*, πρωτ. τῆς Ἀγγλικῆς Γουαὶνῆς, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Παραμάριβον* ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σουρινάμ, πρωτ. τῆς Ὀλλανδικῆς Γουαὶνῆς, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 24 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 462000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κατ. τῆς μὲν Γαλλικῆς Γουαὶνῆς 30 χιλ. τῆς δὲ Ὀλλανδικῆς 70 χιλ. καὶ τῆς Ἀγγλικῆς 240 χιλ. οἱ πλεῖστοι μαῦροι καὶ πολλοὶ Ἰνδοί· τὸ δ' ἐσωτερικὸν κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν ἀνεξαρτήτων.

Τὸ κλίμα τῆς Γουαὶνῆς, καίτοι ἡ γῶρα εἶνε ἐλώδης, δὲν εἶνε τὸσον θερμὸν καὶ νοσῶδες, ὡς ἐν γένει θεωρεῖται· διότι τὰ δάση, τὰ πολλὰ ὕδατα καὶ οἱ δροσεροὶ ἀνεμοὶ πολὺ ἐλαττοῦσι τὴν αὐτοῦ θερμότητα· οἱ δὲ πυρετοὶ δὲν εἶνε ἐν αὐτῇ κινδυνώδεις.

Ἡ Γουαὶνή ἔχει ἀρκετὰ ὕψηλά καὶ δασυδῆ ὄρη πρὸς Ν. καὶ Α. τὰ *Γουμουκούμακα* καλούμενα, ἀλλὰ καὶ πεδιάδας εὐφροωτάτας καὶ κάλλιστα καλλιεργημένας, παραγούσας καρπὸν ζαχροκόκκινον, κακάον, κανέλλαν, βάμβηκα, ἰνδικόν, πολύτιμα ξύλα κλ. ἔχει δὲ καὶ ἄγρια ζῷα· ὅσιν τίγρεις, πιθήκους, ὄρεις διαφόρους κλ.

Β Ρ Α Σ Ι Λ Ι Α

Μῆκ. Δ. $37^{\circ} 20'—74^{\circ}$.

Πλάτ. Β. $5^{\circ} —33^{\circ} 30'$ Ν.

Ἡ Βρασιλία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς Γουαὶνῆς καὶ τῆς Κολομβίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παραγουάης, Ακπλάτας, καὶ Οὐρουγουάης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, Περούας καὶ Βολιβίας.

ΣΗΜ. Ἡ Βρασιλία εἶνε Πορτογαλικὴ ἀποικία, κατεχομένη ὑπὸ τῶν Πορτογάλων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 16ου αἰῶνος μέχρι τοῦ 1822, ὅτε ὁ Δὸν Πέτρος οὐδὲ τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας ἐκηρύχθη ἐν αὐτῇ αὐτοκράτωρ.

Ὁρη αὐτῆς εἶνε τὰ Βρασιλιακὰ ἐκ πολλῶν σειρῶν συνιστάμενα ποταμοὶ δὲ ὁ Ἀμαζόνιος ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τοῦ κόσμου θεωρούμενος, ὅστις ἐκ τε τῶν Ἄνδεων καὶ Βρασιλιακῶν ὀρέων πηγάζων καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ὄρθον του ἄλλους μεγάλους ποταμούς· οἷον τὸν Μαδείραν, τὸν Γοπαΐον καὶ τὸν Τοκαρίταν, ἐκβάλλει διὰ δύο κυριωτέρων στομάτων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, μέγα δέλτα κατὰ τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζων (5000 χιλιομ. μῆκ.) ὁ Ἄγ. Φραγκίσκος, ὅστις ἐκ τῶν Βρασιλιακῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει ὡσπύτως εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Αἰμὴν δ' ἀξίει λόγου εἶνε ἡ Πάτος, ἣτις συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Περναμβούκη, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 130 χιλ. κατ. Βαχία, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικωτάτη ἀλλὰ κακῶς ἐκτισμένη πόλις, ἔχουσα λιμνὴν λιμένα καὶ 120 χιλ. κατ. Ριοιανέιρον, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα, πανεπιστήμιον, ὠραίαν θέαν καὶ 275 χιλ. κατ. Ἄγ. Παῦλος, πλουσία πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 8337000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 11 ἑκατ. δυτικοί, ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε μαῦροι, οἱ δὲ λοιποὶ λευκοὶ μιγάδες καὶ Ἰνδοί, κυβερνῶμενοι ὑπὸ συνταγματικοῦ αὐτοκράτορος· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἔτι πλανῶνται πολλὰ ἰνδικὰ φυλαί· οἷον οἱ Βοτοκοῦδαι, λίαν ἄγριοι καὶ ἀνωρθωποφάγοι κλ.

Τὸ κλίμα τῆς Βρασιλίας εἶνε εἰς μὲν τὰ βόρεια ἕνεκα τῶν ἐλωδῶν πεδιάδων καὶ τῆς μεγάλης θερμότητος νοσῶδες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια καὶ μεσημβρινὰ μέρη τερπνόν· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς, οὗ ἐλάχιστον εἶνε καλλιεργημένον, εἶνε εὐφορώτατον παράγον ὀρύζιον, βάμβακα, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, καφέν, ἰνδικόν, ἱπεκκουάναν κλ. δένδρα δ' ἔχει πορτοκαλέας, κιστέας, ἰβίπιτάγκας, ὧν οἱ καρποὶ εἶνε ὅμοιοι τοῖς κερασίοις κτλ. Ἰὰ δὲ δάση τῆς εἶνε πλουσιώτατα εἰς οἰκοδομήσιμον ὕλην καὶ εἰς βαφικὰ ξύλα. Ἐν αὐτοῖς βόσκουσι πλῆθος ἀγρίων ζῴων, ὧν ἰθαγενῆ εἶνε οἱ ἰαγουάρι (jaguars), κουγουάρι (couguars), πεκάρι (pecaris)· πτηνὰ δ' εἶνε φητακοὶ διάφοροι, κολίβρια, τουκάναι (toucan), παρέχοντα εἰς τοὺς αὐτόχθονας τὰ πλουσιώτατα τῶν κοσμημάτων τῶν ὄφεις δὲ λίαν φαρμακεροί· οἷον ὁ κοράλιος (coral), οἱ ὑπερμεγέθεις βόες κλ. ἀλλὰ καὶ ἔντομα σκορπίοι κλ. ἔχει δὲ καὶ ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, ἀδάμαντων, ἀμεθύστου, τοπαζίου καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων.

ΠΕΡΟΥΙΑ

Μήκ. Δ. 66⁰ — 83⁰ 40'.Πλάτ. Ν. 3⁰ 30' — 21⁰ 20'.

Ἡ Περούια ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κολουμβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Χιλῆς, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ὠκεανοῦ. ΣΗΜ. Ὁ Φραγκίσκος Πιζάρος ὑπέταξεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν τὴν Περούιαν τὸ 1524· ἀλλὰ τὸ 1821 ἐπαναστατήσασα ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος δημοκρατία. Ἡ Περούια ἐσχημάτιζε πρὸ τῆς Ἰσπανικῆς αὐτῆς κατακτήσεως κράτος ἰσχυρὸν καὶ πολιτισμένον, διοικούμενον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων Ἰγκωῶν, θεωρουμένων ὡς τέ. ων τοῦ Ἥλιου· ὁ δὲ χρυσὸς κατὰ τὴν κατάκτησιν ἦτο παρ' αὐτοῖς ἐν κοινῇ χρήσει.

Ὅρη. Αἱ Ἄνδεις εἰσερχόμεναι εἰς τὴν Περούιαν σχηματίζουσι τὸ ἡφίστιον Ἀρεκουίπα καὶ ἄλλα φοβερὰ ἡφίστεια. Ἐκ τῶν ὄρεων τούτων πηγάζει ὁ Ἀμζζίνιος ποταμὸς καὶ πολλοὶ ἄλλοι αὐτοῦ παραπόταμοι, εὐφορώτατην κατασταίνοντες διὰ τῶν ὑδάτων τῶν τὴν χώραν. Λίμνη δ' ἄξια λόγου εἶνε πρὸς Ν. ἡ Τιτικάκη.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 3 ἐπαρχίας, εἶνε Λίμα 9 στάδ. μικρὰν τοῦ Ὠκεανοῦ, πρωτ. τοῦ κράτους· ἔχουσα κκλᾶς ὁδοῦς, καλῶς κεκοσμημένους ναοὺς, πανεπιστήμιον καὶ 100 χιλ. κατ. Ἀρεκουίπα, πλησίον ὄμων. φοβεροῦ ἡφίστειου εἰς τερπνὴν θέσιν, ἔχουσα λιμνὴν βιομηχανίαν καὶ 30 χιλ. κατ. Κουσκοκ, ἡ πάλαι πρωτ. τῶν Ἰγκωῶν, διασώζουσα ἀρχαῖα αὐτῶν ὀχυρώματα, τὸν μέγαν ναὸν τοῦ Ἥλιου, μεταβληθέντα εἰς μοναστήριον τῶν Δομενικανῶν καὶ 20 χιλ. κατ.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1120000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κκτ. 2 ἰ ἐκκτ. δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· οἱ δ' ἐν αὐτῇ Ἴνδοι εἶνε πολυπληθέστεροι τῶν Εὐρωπαϊῶν· πολλοὶ δὲ τούτων ζῶσιν ἔτι εἰς ἀγρίαν κατάστασιν.

Τὸ πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν αὐτῆς μέρος συνίσταται ἐξ ἀμμωδῶν καὶ ἀνδρῶν πεδιάδων, ἐστερημένων πάσης βλαστησεως· ἔχει ἕμως κλίμα συγκρασμένον, ὀρεσιζόμενον ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν ἀνέμων καὶ τῶν πνιόντων ἔτι ἀπὸ τᾶς Ἄνδεις· τὸ δὲ πρὸς Α. τῶν Ἄνδεων ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὑποκείμενον εἰς συχνοὺς σεισμούς, ἀλλ' εἶνε εὐφορώτατον πικράγον ὀρύζιον, βανάνια, ζαχαροκάλαμον, κακάον, ἰνδικὸν κλ. ἰθαγενῆς δὲ ζῶον ἔχει τὴν Λάμαρ, ἔχουσαν πολὺ λεπτὸν μαλλιον· ἔχει δὲ καὶ δάση κέδρων ἐχόντων ὕψος 70 μέτρων, ἀκκιῶν, ἐβένου, κηροζύλων κλ. καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων.

ΒΟΛΙΒΙΑ

Μήκ. Δ. 59⁰—73⁰.Πλάτ. Ν. 10⁰—27⁰.

Ἡ Βολιβία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας καὶ Πα-

ραγουάης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Λαπλάτας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περούις.
ΣΗΜ. Ἡ Βολιβία ἢ καὶ Ἄνω Περούια καλουμένη ἐπὶ πολλὰ ἔτη
ἦτο ἠνωμένη μὲ τὴν Λαπλάταν, ἀλλὰ τὸ 1825 ἀπεσπώθη αὐτῆς καὶ ἐση-
μάτισεν ἴδιαν δημοκρατίαν.

Ὅρη. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν Ἄν-
δεων ὁ Σοράτας (7315 μέτρ.) καὶ ὁ Ἰλιμάνης (7696 μέτρ.).

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ποτόσιον, ἐκτισμένον 4200 μέτρ.
ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχον πλοῦσια μεταλλ-
λεῖα ἀργύρου καὶ 20 χιλ. κατ. Χουκισάχα ἐπὶ ποταμοῦ, καλῶς
ἐκτισμένη πόλις, πρωτ. τῆς Βολιβίας ἔχουσα πλησίον τῆς λαμ-
πρᾶς μεταλλεῖα ἀργύρου, πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. Λα-
πάζη, ἐκτισμένη 3717 μέτρ. ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θα-
λάσσης καὶ ἔχουσα λαμπρὰ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ 80 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1297300 τετρ. στάδ. οἱ δὲ
κάτ. 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κυβερνῶμενοι δημοκρατικῶς, ὧν 250 χιλ. Ἰνδοί.

Τὸ πρὸς Δ. αὐτῆς μέρος εἶνε τόπος ξηρὸς καὶ ἀκατοίκητος, τὸ
δ' ἐν τῷ μέσῳ ἔχει κλίμα συγκρασημένον καὶ καλύπτεται ὑπὸ
ὄρεων περιλαμβανόντων καὶ πολλὰς εὐφόρους κοιλάδας, ἐν αἷς ἐ-
πικρατεῖ παντοτεινὸν ἔχρ' τὸ δὲ ἀνατολικὸν ἔχει ἐκτεταμένους
πεδιάδας κεκαλυμμένους ὑπὸ δασῶν καὶ ποτιζομένων ὑπὸ διαφό-
ρων ποταμῶν. Ἐνταῦθα φύεται καὶ ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλίχις, ὁ φοῖνιξ,
ὁ βάμβυξ, ὁ πλάτανος κτλ. ἔχει δάση ἐκτεταμένα, φέροντα πο-
λύτιμα ξύλα, καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου ἀφθονώτατα· ἔτι δὲ διάφο-
ρα ἄγρια ζῶα ὅσων τὸν ἰαγουάραν, τὴν μικρὰν ἄρκτον καὶ τέλος
τὸ μέγα πτηνὸν κόνδωρα.

ΛΑΠΛΑΤΑ, ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ, ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ.

Μήκ. Δ. 64⁰ — 72⁰.

Πλάτ. Ν. 21⁰ 30' — 41⁰.

Ἡ Λαπλάτα ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βολιβίας πρὸς Ν. ὑπὸ
τῆς Παταγονίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Χιλῆς, τὰ δὲ ΒΑ. ὄρια κατ' ἄνδρα
ἢ Παραγουάη, καὶ τὰ Α. πλὴν τῆς Βρασιλίας καὶ ἡ Οὔρουγουαη.

ΣΗΜ. Ἡ Λαπλάτα ἀνεκαλύφθη τὸ 1515 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Διάκου καὶ ὕπε-
τάθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν μετ' αὐτῆς δὲ ἦτο ἠνωμένη ἢ Παραγουάη, τῆς ὁποίας
μέρος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν μέχρι τοῦ 1767, ὅτε καὶ ἐδξείωθησαν ἐκεί-
θεν, καὶ ἡ Οὔρουγουαη ἦν ὑπέταξε τὸ 1821 ἢ Βρασιλία. Ἡ Λαπλάτα ὅμως τὸ
1840 ἐπαπατήσατο ἐκπρόχθῃ ἀνεξάρτητος δημοκρατίᾳ· ἐπισης δὲ καὶ ἡ Πα-
ραγουάη σχηματίζει ἐκτοσὶ ἴδιον κράτος. Καὶ ἡ Οὔρουγουαη δὲ ὠσπώται· ἀπο-
σπασθεῖσα τῆς Βρασιλίας τὸ 1828 ἐκπρόχθῃ δημοκρατία ἀνεξάρτητος.

Ὅρη. Τῆς Λαπλάτας ὄρη εἶνε πρὸς Δ. αἱ Ἄνδεις, καὶ εἰς τὸ
ΒΑ. τὰ Βρασιλικὰ ὄρη. Ποταμὸς δὲ ὁ Λαπλάτας, ὅστις πηγά-
ζων ἐκ τῶν Ἄνδεων καὶ τῶν Βρασιλικῶν ὄρεων καὶ δεχόμενος
τοὺς ποταμοὺς Παραγουάην καὶ Οὔρουγουάην ἐκβάλλει εἰς τὸν
Ἄτλαντικόν.

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡ.)

10

Ἐπισ. πόλεις τῆς Λαπλάτας, διηρημένες εἰς 14 ἑπαρχίας δημοσπόνδους, εἶνε *Βουενοσαῦρες* (Εὐάερος) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Λαπλάτα ἐν ὠραία θέσει, πρωτ. τῆς Λαπλάτας, πλουσία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον δερμάτων ζῶων κλ. καὶ 190 χιλ. κατ. *Μενδοζα* πρὸς Δ. ὠραία πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. καὶ παράγουσα ὀνομαστοὺς οἴνους. Τῆς δὲ *Οὐρουγουάης* πρωτ. *Μορτεβίδειον* ἐπὶ τοῦ Λαπλάτα πανταχόθεν σχεδὸν περικεκυκλωμένη ὑπὸ ὑδάτων, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα καὶ 90 χιλ. κατ. Τῆς δὲ *Παραγουάης* πρωτ. *Αράληψις* ἐπὶ τοῦ Παραγουάη, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον δερμάτων, καπνοῦ κλ. καὶ 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 2568000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. τῆς Λαπλάτας 1800000, τῆς Οὐρουγουάης 450 χιλ. καὶ τῆς Παραγουάης $1\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἅπαντες δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· ἀλλ' ὑπάρχουσι ἔτι ἐν αὐταῖς Ἴνδοι καὶ ἄγριοι.

Τὸ κλίμα τῆς Λαπλάτας εἰς τὰς ἐπὶ τῶν ὀρέων κοιλάδας εἶνε λίαν ψυχρὸν· χαμηλότερα ὅμως συγκιρνᾶται καὶ κατασταίνεται γλυκύτατον. Ἔχει δὲ ἡ χώρα πολλὰς ἐρήμους καλουμένας πάμπας, ἀλλὰ καὶ πλείστας εὐρυχώρους πεδιάδας καὶ κοιλάδας παραγουάσας σῖτον, κριθήν, βάμβακα, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, εἰμίνον, κακάον, ἰνδικόν, λαμπρὸν κτηνοτροφίαν βοῶν, προβάτων, κίγων, ἵππων· ἀλλὰ καὶ ἐν ἀγρία καταστάσει τὰ ζῷα ταῦτα περιπλανῶνται ἀγεληδὸν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰς ἐρήμους· ἄγρια δὲ ζῷα ἔχει λαγουάρκας, κουγουάρκας, λάμιας κλ.

X I Λ Η.

Μῆκ. Δ. $72^{\circ}—76^{\circ} 30'$.

Πλάτ. Ν. $25^{\circ}—43^{\circ}$.

Ἡ Χιλὴ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Περούας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Λαπλάτας καὶ Παταγονίας, ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Χιλὴ κατεκτήθη τὸ 1540 ὑπὸ τοῦ Πέτρο Βαλδιβία Ἰσπανοῦ· ἀλλὰ τὸ 1823 ἀποσπασθεῖσα τῆς Ἰσπανίας ἐσχημάτισε δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον.

Ὁρη. Αἱ Ἄνδεις ἐκτεινόμεναι πρὸς τὰ Α. τῆς Χιλῆς ἀποχωρίζουσιν αὐτὴν ἀφ' ὅλης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ σχηματίζουσιν ἐνταῦθα τὸ ὄρος Ἄκογκάγουο (6800 μέτρ.).

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Σαιντιάγος*, καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα τερπνὸν κλίμα, λαμπρὸν νομισματοκοπεῖον, καθεδρικὸν ναόν, πανεπιστήμιον καὶ 115 χιλ. κατ. *Βαλπάραισον* (κοιλὰς παραδείσου), ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα 70 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Χιλὴν ἀνήκουσιν ἡ ἐρημος νῆσος τοῦ Ἰωάννου Φερνανδῆ

καὶ αἱ νῆσοι Χιλόαι, ὧν 25 εἶνε κατὰφημένοι, ἔχουσαι πολλοὺς μικροὺς λιμένας. Ὡσαύτως ἡ Χιλή κατέχει ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Μαγγελάνου τὴν χερσόνησον Βρουσβίλην.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 321460 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κυβερνῶμενοι δημοκρατικῶς· ἀλλ' εἰς τὸ νότιον αὐτῆς πρὸς τὰς Ἄνδεις ὑπάρχουσι καὶ λαοὶ ἀνεξάρτητοὶ οἱ Ἄρκευκανοὶ ζῶντες ληστρικὸν βίον. Τὸ κλίμα τῆς Χιλῆς εἶνε ἕνεκα τῶν ὀρέων γλυκὺ καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος παράγει πρὸς βορρᾶν τὰ φυτὰ καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τόπων, εἰς δὲ τὸ νότιον ἐπιδίδουσι οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ καὶ δάση ἐκτεταμένα.

Ζῶα δ' αὐτῆς εἶνε ἡ προβατοκάμηλος, καὶ πτηνὰ ὁ κόνδωρ, τὰ μικρότατον τῶν πτηνῶν κολίθριον, στρουθοκάμηλοι, πελεκᾶν κλ. Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἄφθονα, χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, ἔτι δὲ ὄρυχεῖα πολυτίμων λίθων τοπαζίου, ρουβινίου σαπφείρου, γαιανθράκων, κλ.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ.

Μήκ. Δ. 67⁰—78⁰.

Πλάτ. Ν. 39⁰—54⁰.

Ἡ Παταγονία κατέχουσα τὸ νοτιώτατον τῆς ἠπείρου, δρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Λαπλάτας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μαγγελανικοῦ πορθμοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Παταγονία εἶνε σχεδὸν ἔρημος καὶ ἐλάχιστα γνωστή. Μέχρι τινὸς οἱ Παταγόνες ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ὑψηλότεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἤδη ἔγνωσθη διὰ τὸν εἶναι τοσοῦτον ὑψηλοὶ· φαίνονται ὁμοῦς τοιοῦτοι ἕνεκα τοῦ μακροῦ στήθους των.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 908000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 250 χιλ. εἶνε σχεδὸν ὅλως ἄγριοι, κυβερνῶμενοι ἀνεξαρτήτως ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων, καὶ θεωροῦμενοι ὑπὸ τῶν περιηγητῶν ὡς φιλόξενοι καὶ εἰρηνικοί. Κύριον δ' ἐπιτηδεῦμα ἔχουσι τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν θήραν· διὸ καὶ τρέφουσι πολλοὺς κύνεας. Εἶνε δὲ περίφημοι ἵππεῖς καὶ μετὰ μεγάλῃς ἐπιτηδειότητος μεταχειρίζονται τὰ δόρατα, τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ βέλη των.

Τὸ κλίμα τῆς Παταγονίας εἶνε εὐμετάβλητον, ὡς πνεόντων ἐν αὐτῇ ἀδικακόπως ὀρητικῶν ἀνέμων, τὸ δ' ἔδαφος εἰς τὰ βόρεια εἶνε πλῆρες παμπῶν καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά ξηρόν, γυμνόν, ἀμμῶδες καὶ ἐστερηνέμενον δένδρων· τὰ δὲ δυτικὰ ἕνεκα τῶν Ἄνδεων εἶνε ὀρεινὰ καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ δασῶν καὶ πάγων.

Πρὸς Ν. τῆς Παταγονίας κεῖνται· 1 ἡ Γῆ τοῦ Πυρός, ὅσα σύμπλεγμα νήσων, ὧν τὸ Β. καὶ Α. ἔχει βοσκὰς καὶ δένδρα ἔτι δὲ ζῶα, λαγωούς, ἀλώπεκας, ἵππους, τὰ δ' ἄλλα μέρη εἶνε ψυχρά, ἄκαρπα καὶ ξηρά, κχοιούμενα ὑπὸ τῶν Ἰτακούων, ἐγγυφίου

ἀγαθοῦ λαοῦ καὶ δειλοῦ ζῶντος διὰ τῆς ἀλιείας καὶ ἐνδυομένου με δέρματα θαλασσίων ζώων· 2 αἱ Νῆσοι τῶν Κρατῶν, οὗσαι βραχῶδεις. Ἐνταῦθα οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι καταστήματα διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν φαλιινῶν τὸ Ὅσπαρον κτλ. 3 αἱ Μαλουῦναι, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Ἄγγλοι ἔχουσι φρούριον τι καὶ ἄλλα μικρὰ καταστήματα· 4 ἡ Νέα Γεωργία, οὗσα βράχος κεκλυμμένος ὑπὸ πάγων.

ΑΝΤΙΛΛΑΙ ἢ ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ (α).

Δυτικαὶ Ἰνδία λέγονται αἱ Ἀντίλλαι καὶ αἱ Βαχαμικαὶ νῆσοι, κείμεναι μεταξύ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Δικιοῦνται δέ· 1) εἰς τὰς Λουκαϊκὰς ἢ Βαχαμικὰς νήσους· 2) εἰς τὰς Μεγάλαις Ἀντίλλαις· 3) εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας, δικιοῦμενας εἰς Πριτανέμους καὶ Ὑπανέμους.

ΣΗΜ. Αἱ δυτικαὶ Ἰνδία ἀνεκαλύθησαν πρῶτα ὑπὸ τοῦ Κολόμβου τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1492. Οἱ Ἰσπανοὶ οἱ κατακτήσαντες τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας ἀπῆλθον μεγάλην ἀντίστασιν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα Καραϊβῶν· ἀλλ' ἄρα κατὰ τὸν III. αἰῶνα οἱ Γάλλοι, Ἄγγλοι καὶ Ὀλλανδοὶ συνίστησαν εἰς αὐτὰς ἀποικίας, εὐθὺς καὶ οἱ Καραϊβαὶ ὅλως κατεστράφησαν.

Βαχαμικαὶ νῆσοι (40 χιλ. κατ.). Αὗται κείμεναι ΝΑ. τῆς Φλωρίδος καὶ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἄγγλους εἶνε 100, ἔχουσαι ἔδαφος ξηρὸν καὶ ἄκαρπον καὶ ἐκτεθειμέναι εἰς σφοδρὰς ἀνέμους· τὰ δὲ πηγάζα ὕδατα ἐν αὐταῖς εἶνε σπάνια καὶ τὸ κυριώτερον τῶν προϊόντων τῶν εἶνε ὁ βάμβαξ. Τούτων ἐπίσ. εἶνε ἡ Μεγάλη Βαχαμά, ἡ Ἀθακος, ἡ Νέα Πιρόσια ἧς πόλις εἶνε ἡ Νασσάου, ἐν ἧ ἐδρεύει ὁ Ἄγγλος διοικητής, καὶ ἡ Σαρσαυθάδωρ, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἀπέβη ὁ Κολόμβος.

Μεγάλαι Ἀντίλλαι. 1 *Κούβα*, ἡ μεγαλύτερα τῶν Ἀντιλλῶν (1400000 κατ.), πρωτ. *Αἰβάρα*, ἔχουσα τὸν εὐρυχωρότερον καὶ κλλίτερον λιμένα τῆς Ἀμερικῆς, μέγα ἐμπόριον καὶ 230 χιλ. κατ. Ἡ Κούβα ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς ἔχει κλίμα θερμότητον καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῶν βροχῶν λίαν νοσῶδες, τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε εὐφορώτατον παρὰ γόν ἀραβόσιτον, καφέν, ζαχαροκάλαμον, καπνόν, βάμβακα, βανίνας, κακκόν κλ. ἔτι δὲ δάση φέρουσι πολύτιμα ξύλα, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου.

2. *Γαμάικα* (560 χιλ. κατ.), πρωτ. *Σααριτόβρη*, ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Ἡ Ἰαμάικα ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἄγγλους ἔχει κλίμα ἕνεκα τῆς θερμότητός του ὄχι καλὸν διὰ τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλ' ἔδαφος λίαν εὐφορον, παρὰ γόν κινέλλαν, βανίνας, ἰνδικόν κλ.

3. *Αἴτη*. Αὕτη διαίρεται εἰς δύο δημοκρατίας· 1) Τῆς ἰδίας Ἀἴτης, πρωτ. ὁ *Λιμὴν τοῦ Πρίγγηπος* ἐπὶ ἐλώδους ἐδάφους,

(α) Οὗται ὀνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου· διότι τὸ πρῶτον ἐπέωρεν αὐτὰς ὡς νήσους τῶν Ἰνδιῶν.

ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς καὶ 30 χιλ. κατ. 2) τῆς Δομινικανῆς, πρωτ. Ἐγ. Δομίνγος, ἡ ἀρχαιοτέρα ἐν Ἀμερικῇ Εὐρωπαϊκῇ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Ἡ Ἄιτη ἔχει περὶ τὰς 300 χιλ. κατ. ἐξ ὧν 40 χιλ. εἶνε λευκοί, οἱ δὲ ἄλλοι μαῦροι. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ἐπὶ τῶν ὀρέων ὑγιεινότατον, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας ἔνεκε τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας διὰ τοὺς Εὐρωπαίους καταστρεπτικόν· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς καίτοι ὀρεινὸν εἶνε εὐφορώτατον παράγον γεώμηλα, ἴγναμον, ἐπὶ δὲ τῶν ὀρέων ἔχει καὶ μέταλλα πολυτίμη.

4. Πορτόρικος (660 χιλ. κατ.), πρωτ. Ἐγ. Ἰωάννης, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος αὕτη ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς ἔχει ὄρη ὑψηλά, ἀλλὰ καὶ γῆν λίαν εὐφορον, παράγουσιν ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων νήσων.

Μικραὶ Ἀντίλλαι ἢ καὶ Καραΐβαι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κατοίκων Καριβῶν. Τούτων ἐπισ. ἀρχιπελάγη εἶνε· 1 αἱ Νῆσοι τῶν Παρθένων, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· 2 αἱ νῆσοι αἱ πρὸς τὸ ΝΑ. τῶν Παρθένων ὠσαύτως ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, Γάλλους καὶ τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας· 3 ἡ Γουαδελούπα, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλους (110 χιλ. κατ.)· 4 ἡ Δομινική ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· 5 ἡ Μαρτινική, ἀνήκουσα μετὰ τῶν νοτιωτέρων αὐτῆς νήσων εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχουσα 140 χιλ. κατ. Ἡ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ τοῦ Ἐγ. Θωμᾶ εἰς τοὺς Δανούς, καὶ ἡ τοῦ Ἐγ. Βαρθολομαίου εἰς τοὺς Σουηδοὺς. Αἱ πλεῖστα τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν ἔχουσι κλίμα συγκρινόμενον ὑπὸ τῶν θαλασσίων ἀνέμων καὶ τῶν ἀρθῶν βροχῶν· τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῶν ἐν μέρει μὲν εἶνε ξηρὸν, ἀνυδρον καὶ ἠφικτιστεῖωδες, ἀλλ' ἐν γένει εἶνε εὐφορώτατον παράγον ὅλα τὰ προϊόντα τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν.

Εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας συγκαταλέγονται καὶ ἡ Ἐγ. Λουκία, ἡ Ἐγ. Βικέντιος, ἡ Γρενάδα, ἡ Ταβάγος καὶ ἡ Γριάς ἢ νοτιωτέρα καὶ ἀξιολογωτέρα ὄλων, ἀνήκουσαι ἄπασαι (100 χιλ. κατ.) εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· ἡ δὲ Μαργαρίτα, ἡ Κορή, ἡ Κουβέγα ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βενεζουέλαν, καὶ ἡ Εὐάερος, τὸ Κουράσον κτ. εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἄπασαι δ' αἱ νῆσοι αὗται εἶνε πετρώδεις καὶ ξηραὶ, μὴ ἔχουσαι πόσιμα ὕδατα, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς καὶ εὐφορα πεδία, παράγοντα βόμβικα, ζαχαροκλάμον κτ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἀντιλλῶν εἶνε 383000 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ὧν 950 χιλ. ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, 190 χιλ. εἰς τοὺς Γάλλους, 34 χιλ. εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς, 40 χιλ. εἰς τοὺς Δανούς, 3 χιλ. εἰς τοὺς Σουηδοὺς, 2 ἑκατ. εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, καὶ ὑπὲρ τὰς 900 χιλ. εἰς τὰς δημοκρατίας τῆς Ἀΐτης.

Δύο ὥραι τοῦ ἔτους ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν, ἡ ξηρὰ διχομοῦσα ἀπὸ τοῦ τέλους Ὀκτωβρ. μέχρι τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἡ βροχερὰ κατὰ

τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους. Καὶ ἐν καιρῷ μὲν τῆς ξηρᾶς ὄρας ὁ οὐρανὸς τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν εἶνε αἴθριος, κατὰ δὲ τὴν βροχερὰν ἐπικρατοῦσι τρομερὰ θύελλα καὶ καταιγίδες. Αἱ νῆσοι αὐταὶ συχνάκις πάσχουσιν ὑπὸ κατκαστρεπτικῶν σεισμῶν, ἀλλ' εἶνε εὐφρορώταται παρὰ γούσιν τὰ καλλίτερα προϊόντα τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου.

ΩΚΕΑΝΙΑ.

Ἡ Ὀκεανία κειμένη ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ Δ. τῆς Ἀμερικῆς συνίσταται ἐκ τῆς Νέας Ὀλλανδίας ἢ Αὐστραλίας καὶ πολλῶν ἄλλων νήσων διασκορπισμένων κατὰ τὸν Μέγαν Ὀκεανόν.

Αἱ πλεῖσται νῆσοι τῆς Ὀκεανίας εἶνε βουνώδεις, ὑψηλαὶ καὶ ἠφαιστειώδεις. Ἐν ἀπάσαις σχεδὸν πίπτει βροχή, καὶ τὸ κλίμα τῶν εἶνε θερμώτατον, μετριαζόμενον ὑπὸ τῆς γειννιάσεως τῆς θαλάσσης· φυτὰ δὲ καὶ ζῶα ἔχουσιν ὅλως παράδοξα καὶ ἰδιόμορφα.

Οἱ κάτ. τῆς Ὀκεανίας εἶνε ὑπὲρ τὰ 33 ἑκατ. διακίρουνται δὲ οὗτοι εἰς Αἰθίοπας Μαλαίους κατοικοῦντας τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς πρὸς Α. καὶ Β. αὐτῆς νήσους, καὶ εἰς κίτρινους Μαλαίους κατοικοῦντας ἀπάσας τὰς ἄλλας νήσους. Καὶ οἱ μὲν Αἰθίοπες Μαλαῖοι ἔχοντες χρῶμα μέλαν καὶ μέλικινον καὶ οὐλὴν κόμην εἶνε ἀνθρωποφάγοι καὶ ἀνθρωποθύται, ζῶντες βίον πλάνητα. Οἱ δὲ κίτρινοι Μαλαῖοι οἱ μὲν παρὰ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες εἶνε εἰδωλολάτραι ἀναμύξιντες εἰς τὴν θρησκείαν τῶν ἔθιμά τινα τοῦ βρ. μισμοῦ, βουδισμοῦ, μωχμεθανισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ, καὶ ἔχουσι γινῶσιν τινα τῆς γεωργίας, τῆς μεταλλουργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, προσδεύοντες μᾶλλον εἰς τὴν νευτιλίαν, οἱ δ' ἄλλοι κίτρινοι Μαλαῖοι οἱ πρὸς Α. κατοικοῦντες, εἰ καὶ ὀλίγον ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, εἶνε ἀνθρωποθύται, καὶ ἀνθρωποφάγοι, ζῶντες κτηνώδη βίον καὶ τρεφόμενοι ἐξ αὐτοφυῶν καρπῶν καὶ ἰχθύων· εἶνε ὅμως ἐπιδεικτικώτεροι τῶν ἄλλων εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Ἡ Ὀκεανία συνήθως διακίρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα τὴν Μαλαισίαν, τὴν Μελανησίαν, τὴν Μικρονησίαν καὶ τὴν Πολυνησίαν.

ΜΑΛΑΙΣΙΑ.

Ἡ Μαλαισία κειμένη εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ὀκεανίας διακίρεῖται εἰς 5 ἀρχιπελάγη· εἶνε δὲ ταῦτα·

α. Νῆσοι τῆς Σόνηθς. Τούτων ἐπισ. εἶνε 1 Σουμάτρα ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχουσα πόλεις Ἀχέμην, πρωτ. ὄμων. βασιλείου, ὠρσίαν καὶ ἐμπορικὴν μὲ 40 χιλ. κατ. καὶ Παδάγγην, ἔδραν τοῦ Ὀλλανδικοῦ διοικητοῦ, ἔχουσαν 10 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος αὕτη διασχιζομένη ὑπὸ πολλῶν σειρῶν ὀρέων (4950 μέτρ.) καὶ διατεμνομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ περιλαμβάνει πολλὰ βασίλεια ἀνε-

περισσότερον αὐτῆς ὑπόκειται εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς· 2 Ἰαῦα ὠραία νήσος ὑποκειμένη σχεδὸν ἅπασα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς μὲ πόλιν Βαταῦαν, πρωτ. τῶν ἐν Μαλαισίᾳ Ὀλλανδικῶν κτήσεων ἔχουσαν εὐρύχωρον λιμένα καὶ 120 χιλ. κατ.

3. Βόρνεος 12 ἑκατ. κατ. ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἔχουσα μεγαλύτεραν τῆς Γαλλίης ἔκτασιν, εἶνε ὄρεινή, τὸ δὲ ἥμισυ αὐτῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε Βόρνεος, πρωτ. ὁμῶν. βασιλείου, ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Τὸ κλίμα τῆς νήσου ἐν τοῖς περὶ τοὺς πόλεις εἶνε νοσῶδες, τὸ δὲ ἔδαφος φέρει πέπερι καὶ ἄλλα διάφορα προϊόντα, ἔτι δὲ χρυσὸν καὶ ἀξιολόγους ἀδάμαντας· οἱ δ' ἐν τοῖς μεσογείοις κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ἀγριώτατοι.

4. Κελέθη ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ σχῆμά της, ὑποκειμένη ἅπασα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Εἶνε εὐφορωτάτη παράγουσα ἄφθόνως ὀρύζιον, βάμβυκα, μοσχοκάρυα, πέπερι, καμφοράν, πολύτιμα ξύλα καὶ ἔχει ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ.

β'. Μολούκαι ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, ὑποκείμεναι σχεδὸν ἅπασαι εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ Τιμώρη, Μοκίανη, Τεράντη, Μοτίρη, Βακχιαρή, Γιλολορ καὶ ἡ Ἀμβότη μὲ πόλιν ὁμῶν. πρωτ. τοῦ ἐν Μολούκαις Ὀλλανδοῦ διοικητοῦ. Ἐνταῦθα εἶνε καὶ αἱ νῆσοι Βάλλη, Λομβόκη, Φλωρίς ὑποκείμεναι εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας.

γ'. Φιλιππίται πρὸς Β. τῆς Βορνέου, ἀνήκουσα σχεδὸν ἅπασαι εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς· τούτων ἐπισ. εἶνε 1. Λουσῶν, νήσος εὐφορωτάτη ἔχουσα ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ πόλιν Μαρίλην, πλουσιωτάτην καὶ ἐμπορικωτάτην ἐπὶ πλωτοῦ ποταμοῦ μὲ 160 χιλ. κατ. 2. Μινδάραος, ὠραία καὶ εὐφορος νήσος μὲ ὁμῶν. πόλιν ἔχουσαν καλὸν λιμένα καὶ ἰσχυρὸν φρούριον.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων εἶνε 34 ἑκατ. ὧν $3\frac{2}{3}$ ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν Σουμάτραν, $18\frac{2}{3}$ τὴν Ἰάβαν, $3\frac{1}{2}$ τὴν Βόρνεον, 2 τὴν Κελέθην, $4\frac{1}{2}$ τὰς Φιλιππίνας, καὶ οἱ λοιποὶ τὰς ἄλλας μικροτέρας νήσους τῆς Μαλαισίας, ὑποκείμενας τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς.

Τὸ κλίμα αὐτῶν, εἶν' ἐν γένει συγκερασμένον, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρεινόν καὶ ἠραιοστεῖωδες, ἀλλ' εὐφορώτατον παράγον ὀρύζιον, ἰνδικόν, καφέν, κανέλλαν, ζαχαροκάλκμον, μοσχοκάρυα, ἀρώματα, κτλ. Ζῶν δ' ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν ὅποια καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀσίᾳ.

ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ

Ἡ Μελανησία, κειμένη ΝΑ. τῆς Μαλαισίας, περιλαμβάνει τὴν Ἀυστραλίαν ἢ Νέαν Ὀλλανδίαν, πρὸς Ν. τὴν Γῆν τοῦ Διέμεν,

πρὸς Β. τὴν *Νέαρ Γουϊνέα*, τὴν *Νέαρ Βρεττανία* καὶ ἄλλας μικροτέρας νήσους.

Αὐστράλια. Γαύτης περίπου οὔσης τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς Εὐρώπης τὸ ἐσωτερικὸν εἰσέτι δὲν εἶνε καλῶς γνωστὸν. Καὶ ὄρη μὲν αὐτῆς γνωστὰ νῦν εἶνε ἐν τῷ μέσῳ τὰ τοῦ *Στουάρτου*, ἐν δὲ τῷ ΝΑ. τὰ *Κουαρά* ποταμοὶ δὲ ὁ *Θόμφωρ* καὶ ὁ *Μουράης*, καὶ λίμνη ἡ *Ἐβρη*, ἡ *Γαιρδῆρη* καὶ ἡ *Τοργέση*. Τὸ βόρειον αὐτῆς παράγει μοσχοκάρυα, ἰνδικόν, καφέν, ζαχαροκάλαμον, τὸ δὲ νότιον δημητριακούς, καρπούς· ἐξάγει δὲ καὶ πλῆθος μαλλίων. Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς θηριώδη κατάστασιν, ὄντες ἀνθρωποφάγοι.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις πρὸς τὸ ΝΑ. εἶνε *Σύδνεη* ἐπὶ ὠραίας θέσεως εἰς τὸν *Βοτάνιον* κόλπον, πρωτ. τῶν ἐνταῦθα Ἀγγλικῶν κτήσεων ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα καὶ 100 χιλ. κατ. *Μελβοῦρη*, ἡ δευτέρα πόλις αὐτῆς ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ, λαμπρὴν λιμένα καὶ 260 χιλ. κατ. *Ἀδελαϊδ* πρὸς Ν. ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ 30 χιλ. κατ.

Γῆ τοῦ Διέμερ ἡ *Τασμανία* (200 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. τῆς Αὐστραλίας ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους, πρωτ. αὐτῆς *Ὁβερτόβρη* μὲ 20 χιλ. κατ. καλῶς ἐκτισμένη πόλις. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης θεωροῦνται μαλκκοὶ τὰ ἦθη καὶ εὐπροσήγοροι. Ἐνταῦθα ἀποστέλλονται οἱ ἐπὶ μεγάλαις ἐγκλήμασι καταδικαζόμενοι ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἡ *Νέα Σηλάρδια* (460 χιλ. κατ.) πρὸς Δ. αὐτῆς, ὄρεινὴ καὶ ἐκ δύο νήσων συνισταμένη ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ ἔχουσα πρωτ. τὴν *Ἀουκλάρδην* μὲ 26 χιλ. κατ.

Νέα Γουϊνέα ἡ *Παπουασία* πρὸς Β. τῆς Αὐστραλίας, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων νήσων τοῦ κόσμου, πολὺ ἔτι ἀγνωστος κατοικουμένη ὑπὸ ἀγρίου λαοῦ. Αἱ ἀκτὲς αὐτῆς εἶνε γραμμώταται, τὰ δὲ ἄλγη τῆς πλήρης πτηνῶν καὶ μάλιστα τῶν κλουμένων περδαλειῶν· φέρει δὲ καὶ μοσχοκάρυα, σιδηρόβυλα, κοκκοφοίνικας κτλ. Γαύτης τὸ νότιον κατέχουσιν οἱ Ὀλλανδοί.

Νέα Βρεττανία. Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο περιλαμβάνει τὴν ἰδίως *Νέαρ Βρεττανία*, τὴν *Νέαρ Ἰρλανδία* καὶ τὴν *Νέαρ Ἀρροβέρια*. Ἐν αὐταῖς φύονται ἀφθόνως μοσχοκάρυα, κοκκοφοίνικες κτλ.

Εἰς τὴν Μελανησίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ἀρχιπελάγη τοῦ *Σαλομῶντος*, τῶν *Λουσιάδων*, τοῦ *Ἀγ. Σταυροῦ*, τῆς *Νέας Καληδορίας* καὶ τῶν *Νήσων Οὐίτη*. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων εἶνε ἀγριώτατοι καὶ ἀνθρωποφάγοι· ἐν δὲ τῇ *Νέᾳ Καληδονίᾳ* ὑποκειμένη εἰς τὴν Γαλλικὴν μεταχεῖζονται εἰς τροφήν καὶ λιπαρὰν τινὰ γῆν.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατ. ὧν $2\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν Αὐστραλίαν, τὸ πλεῖστον πολεμικοί, θηριώδεις καὶ ἀνθρωποφάγοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν μαύρην φυλὴν τῆς Ωκεανίας. Κλιμα δ' ἔχει ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὄρεινόν καὶ ἠραιοτετώδες, παράγον ἀφθόνως δημητριακοὺς καρπούς, ἀρώματτα, μωσχόκαρυα, τὸ ξύλον νάταλον, ἀρτόδενδρον, βινιάνας, Ἴγκυμον, καὶ μετακλεῖα ἄφθονα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ κλ.

ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ.

Ἡ Μικρονησίαι κειμένη πρός Β. τῆς Μελανησίας καὶ συνισταμένη ἐκ πολλῶν μικρῶν νήσων, περιλαμβάνει τὰ ἀρχιπελάγη τοῦ Μαγελλάνου, τοῦ Ἀνσῶνος, τὰς νήστους Πάλους, τὰς Μαριάνας, τὰς Καρόλινας, καὶ τὰς τοῦ Μαρσιάλου καὶ τοῦ Γιλβέρτου.

Μαγγελλάνου ἀρχιπέλαγος. Αἱ νῆσοι αὐτοῦ, κειμένου παρὰ τὴν Ἰαπωνίαν, εἶνε ἠραιοτετώδεις κατοικούμεναι ὑπὸ πολλῶν Ἰαπώνων. Παρ' αὐτάς κέττι πρός Α. τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Ἀνσῶνος.

Νῆσοι Πάλου. Τούτων ἐπισ. εἶνε Βαβαίθουάπη, κατοικουμένη ὑπὸ λαοῦ ζῶντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἰχθύων καὶ ἔχοντος τέχνας τινὰς βιοτικάς· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῶν εἶνε εὐφορον καὶ κελῶς καλλιεργημένον, παράγον ἀρτόδενδρον, ἔβενον, κοκκοφοίνικας κλ.

Μαριάται νῆσοι. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ Γουάμη, πρωτ. τοῦ Ἰσπανοῦ διοικητοῦ ἔχουσα 4 χιλ. κκτ. Τὰ ὄρη αὐτῶν εἶνε γυμνά, τὰ δ' εὐρορα μέρη παράγουσι κοκκοφοίνικας, βάμβακα, ἰνδικόν, κακάον, ὀρύζιον, ζαχαροκάλαμον κτλ. Οἱ δὲ κάτ. αὐτῶν ἔχοντες ἀνάστημα ἀθλητικὸν ἠσπάζθησαν οἱ πλεῖστοι τὸν χριστιανισμόν.

Καρόλιναι νῆσοι. Τούτων ἐπισ. εἶνε Ἡγάπη, ἡ μεγαλειτέρα ὄλων, ἔχουσα θέσιν ὠρικήν. Αὐταὶ ἔχουσι κλιμα θερπνὸν καὶ γῆν εὐφορον παράγουσι χονδροτάτους καρπούς, ἀλλὰ πάσχουσι συχνὰ ὑπὸ θεσλῶν. Οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν κυβερνώμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων εἶνε καλοὶ ναυτικοί, λίαν φιλόπονοι, πιστεύοντες εἰς ἓν ὕψιστον ὄν ἀγαπῶν τὸν καλὸν καὶ ἀποστρεφόμενον τὸ κακόν.

Νῆσοι Μαρσιάλου καὶ Γιλβέρτου. Αὗται ἔχουσι ἀκτὰς περιεκυκλωμένας ὑπὸ σύρτεως κοραλίων, ἐμποδιζούσας τὴν ὄρμην τῶν ὑδάτων τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ. Εἶνε δ' εὐφοροὶ παράγουσι ἀρτόδενδρον, κοκκοφοίνικας κλ. ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ κάτ. αὐτῶν τρέφονται ὑπὸ ἰχθύων καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 170 τετρ. στάδ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰς 100 χιλ. ἀνήκοντες ὡς καὶ οἱ τῆς Πολυνησίας εἰς τὴν κεντρικὴν φυλὴν· εἶνε ὁμοῦς ὀλίγον χαλκώχρους καὶ λίαν δεσιδίμονες, λαλοῦντες διαφόρους γλώσσας καὶ ἔχοντες ἔθιμα διάφορα.

ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ.

Ἡ Πολυνησία περιλαμβάνει τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν *Σαρδελιῶν νήσων*, τὰς νήσους *Μαρκεσίας*, τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Πομότου*, τοῦ *Πάσχα*, τῆς *Ἐταιρίας*, τὰς νήσους *Χαμόας*, *Τόγγας*, *Μαγγίας*.

Σαρδελίαι νῆσοι. Αὗται εἶνε ὄρειναι καὶ ἠραιστειώδεις, ἔχουσαι κλίμα γλυκὺ καὶ γῆν εὐφορωτάτην παράγουσαν γεώμηλα, βανάνας, ζαχαροκάλκαμον, ἴγναμον, κικνόν, βύμβυκα, πορτοκάλια, λεμόνια, ταμκρίνιον κλ. Ἐπισ. αὐτῶν εἶνε *Χαουαία*, ὅπου τὸ 1799 ἐφρονεύθη ὁ θαλασσοπόρος Κούκος, ἔχουσα τὸ ὄρος Μουάδρα (4843 μέτρ. ὕψ.). Οἱ κάτ. αὐτῆς εἶνε ὠραῖοι καὶ μεγάλου ἀναστήματος, δεχθέντες τὸ πλεῖστον τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων καὶ ἔχοντες μεγάλην κλίσιν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα.

Μαρκεσῖαι. Αὗται εἶνε δασώδεις, ἔχουσαι κλίμα ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν· κατεχόμεναι δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοικοῦνται ὑπὸ λαοῦ εὐειδοῦς, ῥωμαλέου, γενναίου, πνευματώδους ἀλλ' ἀνθρωποφύγου.

Πομότου ἀρχιπέλαγος. Αἱ νῆσοι αὐτοῦ, ὑποκειμένου εἰς τοὺς Ἀγγλους, εἶνε ἀμυώδεις καὶ περικυκλωμέναι ὑπὸ κοραλίων· οἱ δὲ κάτοικοι εἶνε ὑψηλοί, ὁμοιάζοντες κατὰ τὰ ἄλλα μὲ τοὺς Ταϊτίους, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὸν πολιτισμὸν ἐκείνων.

Πάσχα νῆσοι. Αὗται εἶνε αἱ ἀνατολικώτεραι κατοικούμεναι νῆσοι τῆς Ὀκεανίας, ἔχουσαι γῆν εὐφορον, παράγουσαν ἴγναμον, ζαχαροκάλκαμον, βανάνας κλ.

Ἐταιρίας ἀρχιπέλαγος. Ἀπασαί σχεδὸν αἱ νῆσοι αὗται εἶνε περικυκλωμέναι ὑπὸ βράχων ἐκ κοραλίων, παράγουσαι ὅλα σχεδὸν τὰ προϊόντα τῆς Ὀκεανίας. Τούτων μεγαλειτέρη εἶνε ἡ *Ταίτη*, ὄρεινὴ νῆσος ὑποκειμένη εἰς τοὺς Γάλλους. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἄπαντες γνωρίζουσι τὴν γραφὴν καὶ ἀνίγνωσιν, μετὰ μεγίστης προθυμίας δεχόμενοι τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν Εὐρωπαϊκῶν.

Χαμόαι καὶ Τόγγαι. Τούτων ἐπισ. νῆσος εἶνε *Τόγγα*, πόλις *Βέα*, πρωτ. τοῦ ἰσχυροτέρου ἡγεμόνος τοῦ ἀρχιπέλαγους. Εἶνε ἄπασαι εὐφοροί, παράγουσαι βανάνας, κοκκοφοίνικας, ἴγναμον, ἀρτόδενδρον καὶ πλῆθος ἔχουσαι ἰχθύων. Πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων αὐτῶν ἐδέχθησαν τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων καὶ εἶνε ἐπιτήδειοι εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πλοιαρίων των.

Μαγγίαι, κληθεῖσαι ἐκ τῆς μεγαλειτέρης αὐτῶν κατοικουμένης ὑπὸ λαοῦ ἀρκετὰ πολιτισμένου καὶ δεχθέντος τὸν χριστιανισμὸν.

Πρὸς Α. τοῦ ἀρχιπέλαγους Μικσιάλου καὶ πρὸς Ν. τῶν *Σινδελιῶν* κείνται αἱ νῆσοι *Φαρίγγη*, *Βασιγκῶν*, *Μαυδένη*, *Βρόχη* κλ. ἀνήκουσαι εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας.

ΣΗΜ. Οἱ κάτ. αὐτῶν εἶνε περὶ τὰς 500 χιλ. ἀνήκοντες εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν, ἀλλ' εἶνε ἤττον ἐλαιόχορος τῶν τῆς Μικρονησίας, λαλοῦντες ἄπαντες τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἔχοντες τὰ αὐτὰ ἔθνη καὶ τὰς αὐτὰς δεισιδαιμονίας.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα καὶ ἐξετάζουσα αὐτῆς τὴν θέσιν, τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα, τὸ σχῆμα αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος.

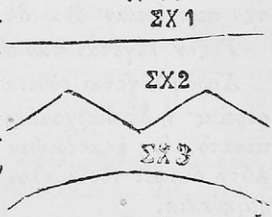
Εἰς τὴν σπουδὴν τῆς *Μαθηματικῆς Γεωγραφίας* ἀπαιτοῦνται προκαταρκτικαί τινες γνώσεις ἐκ τῆς στοιχειώδους γεωμετρίας, αἱ ἐνταῦθα παραθέτομεν.

Σῶμα λέγεται πᾶν τὸ ὁπωσδήποτε εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑποπίπτον.

Ἐπιφάνεια λέγεται τὸ ὄριον, τὸ χωρίζον σῶμά τι ἀπὸ τοῦ περικυλλοῦντος αὐτὸ διαστήματος.

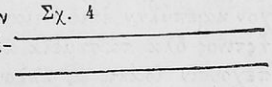
Γραμμὴ λέγεται ἡ κοινὴ τομὴ δύο ἐπιφανειῶν· τὰ δὲ πέρατα αὐτῆς καλοῦνται σημεῖα.

Εὐθεῖα γραμμὴ λέγεται ἡ βραχυτάτη ὁδὸν τῶν γραμμῶν, τῶν ἔχουσῶν τὰ αὐτὰ πέρατα (Σχ. 1). **Κεκλυσμένη** δὲ γραμμὴ λέγεται ἡ ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων εὐθειῶν συνισταμένη, ἐξ ὧν ἕλλη ἄλλην ἔχει διεύθυνσιν (Σχ. 2). **Καμπύλη** δὲ γραμμὴ λέγεται ἐκείνη, ἣτις οὔτε εὐθεῖα εἶνε οὔτε ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν συνίσταται (Σχ. 3).

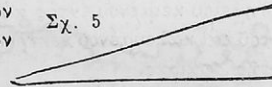

Ἐπιφάνεια δ' ἐπίπεδος ἢ ἐπίπεδος καλεῖται ἐκείνη, ἐφ' ἧς γραμμὴ εὐθεῖα ἐφαρμόζεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ καθ' ὅλην τῆς τὴν ἕκτασιν.

Δύο εὐθεῖαι λέγονται **παράλληλοι** ἐὰν καθ' ὅλων τῶν τὸ μῆκος ἀπέχουσιν ἰσάκις ἀπ' ἀλλήλων (Σχ. 4).

Γωνία λέγεται τὸ σχηματιζόμενον σχῆμα ὑπὸ δύο εὐθειῶν συναντωμένων εἰς ἓν σημεῖον (Σχ. 5).

Κορυφὴ γωνίας λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ αἱ δύο γραμμαὶ συναντῶνται, αἱ δὲ γραμμαὶ αὗται καλοῦνται **σκέλη** τῆς γωνίας.

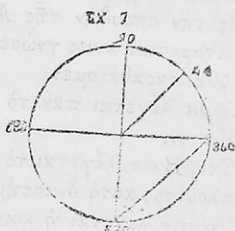
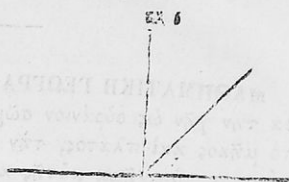
Ἐὰν γραμμὴ εὐθεῖα πίπτει ἐπὶ τι σημεῖον ἄλλης, ὥστε νὰ σχη-

(α) Εἰς τὴν βύναξιν τῆς *Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς ταύτης Γεωγραφίας* ἠκολούθησαμεν τὸ πλεῖστον τὴν *Γεωγραφίαν* τῶν K.K. Meissas καὶ Michelot.

μκτίζη μετ' αὐτῆς ἐκκτέρωθεν δύο γωνίας ἴσας, αἱ γωνίαι αὗται κκλοῦνται ὀρθαί, καὶ αἱ δύο γραμμὴ καθετοὶ ἐπ' ἀλλήλας (Σχ. 6).

Ἐὰν γραμμὴ εὐθεῖα πίπτουσα ἐπ' ἄλλης σχεματίζει μετ' αὐτῆς δύο γωνίας ἀνίσους, αἱ δύο αὗται γραμμὴ κκλοῦνται παρακείμεναι ἢ πλάγμαι πρὸς ἀλλήλας (Σχ. 6), τῶν δὲ γωνιῶν ἡ μὲν μεγαλειότερα τῆς ὀρθῆς ὀνομάζεται ἀμβλεῖα, ἡ δὲ μικροτέρα ὀξεῖα.

Κύκλος λέγεται ἐπίπεδος ἐπιφάνεια περικοιμένη ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς, ἧς ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσάκις ἀπὸ τινος ἐσωτερικοῦ σημείου, κκλουμένου κέντρου (Σχ. 7). Ἡ δὲ καμπύλη γραμμὴ ἢ τὸν κύκλον πανταχῶθεν περικοιουσα κκεῖται περιφέρεια.

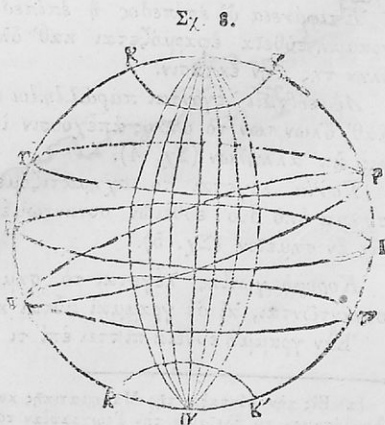
Ἀκτίς λέγεται ἡ φερομένη εὐθεῖα γραμμὴ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν ὅλκι δὲ αἱ ἀκτῖνες εἶνε ἴσαι.

Γόμον λέγεται πᾶν οἰονδήποτε μέρος τῆς περιφερείας.

Χορδὴ λέγεται εὐθεῖα γραμμὴ ἐνώνουσα δύο σημεῖα τῆς περιφερείας ἢ δὲ διερχομένη χορδὴ διὰ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου καὶ περικοιμένη ἐκατέρωθεν εἰς τὴν περιφέρειαν λέγεται διάμετρος. Αὕτη διαιρεῖ τὸν κύκλον εἰς δύο ἴσα μέρη, τὰ ὅποια κκλοῦνται ἡμικύκλια.

Σφαῖραν ὀνομάζομεν τὸ στερεὸν σῶμα (Σχ. 8) τὸ ἔχον καμπύλην ἐπιφάνειαν, ἧς τινος ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσάκις ἐξ ἄλλου σημείου κειμένου ἐντὸς αὐτοῦ καὶ κκλουμένου κέντρου τῆς σφαίρας.

Ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας ἀγομένη εὐθεῖα ὀνομάζεται ἀκτίς τῆς σφαίρας, ἡ δὲ γραμμὴ, ἧτις διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς

σφαίρας καὶ περαιοῦται ἐκτέρωθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καλεῖται ὠσαύτως *διάμετρος τῆς σφαίρας*. ἂν δὲ ἡ σφαῖρα στρέφεται περὶ ταύτην τὴν διάμετρον, τότε ἡ διάμετρος αὐτὴ ὀνομάζεται *ἄξων*, τὰ δὲ δύο ἄκρα τοῦ ἄξωνος Π καὶ Π' καλοῦνται *πόλοι*.

Πᾶσα τομὴ ἐπὶ σφαίρας γινομένη ὑπὸ τινος ἐπιπέδου εἶνε κύκλος.

Οἱ μέγιστοι κύκλοι σχηματίζονται ὑπὸ ἐπιπέδων διερχομένων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας. Τὰ ἐπίπεδα ταῦτα διακροοῦσι τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη καλούμενα *ἡμισφαίρια*.

Κύκλοι παράλληλοι καλοῦνται οἱ κείμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων παράλληλων τούτων τὰ κέντρα κείνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαμέτρου καθέτου ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων αὐτῶν.

Ἡ περιφέρεια κύκλου εἴτε μεγάλου εἴτε μικροῦ, διακρεῖται εἰς 360 μέρη ἴσα, καλούμενα *μοίρας*, ἐκάστη δὲ μοῖρα εἰς 60 ἴσα μέρη καλούμενα *πρώτα λεπτά*, καὶ ἕκαστον πρῶτον εἰς 60 ἴσα μέρη καλούμενα *δεύτερα λεπτά* (Σχ. 7 Δεῦτ. Μέρ. σελ. 2).

Πᾶσα γωνία εἶνε ὅσων μοιρῶν εἶνε καὶ τὸ τόξον τὸ περιλαμβανόμενον μεταξύ τῶν σκελῶν τῆς καὶ ἔχον κέντρον τὸ κέντρον τοῦ κύκλου. Ἡ ὀρθὴ γωνία εἶνε 90° , ἡ δὲ τῶν 45° εἶνε τὸ ἡμικύβιον τῆς ὀρθῆς.

Ὅταν ἡμεθα ἐντὸς μεγάλης πεδιάδος, ὅπου ἡ θέα δὲν περιορίζεται ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίου, μᾶς φέρεται ὅτι βλέπομεν περίξ ἡμῶν μέγαν κύκλον· οὗτος ὀνομάζεται *αἰσθητὸς ὀρίζων*, αἱ δὲ παράλληλοι εἰς τοῦτον τὸν κύκλον ἐπιφάνειαι λέγονται *ὀρίζοντιοι*· τοιαῦται δ' εἶνε αἱ ἐπιφάνειαι τῶν ἡμερῶν ὑδάτων εἰς ὅχι πολὺ ἐκτεταμένον λεκανοπέδιον.

Νοσητὸς ὀρίζων λέγεται ὁ σχηματίζων ἐπίπεδον παράλληλον μὲ τὸν αἰσθητὸν ὀρίζοντα, καὶ τὸ ὅποιον ὑποθέτομεν ὅτι διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς.

Τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ σημείων, τὸ μὲν κατὰ κορυφὴν ἡμῶν καλεῖται *Ζενιθ*, τὸ δ' ἐπ' εὐθείας κατὰ τοὺς πόδας μας ἀντικείμενον καλεῖται *Ναδίρ*. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι πᾶς τόπος καὶ στιγμιαῖος ἂν εἶνε, ἔχει ἴδιον ζενιθ καὶ ἴδιον ναδίρ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

Πᾶν λέγεται τὸ σύνολον τῶν ἐν τῷ ἀπειρῷ χώρῳ διεσπασμένων ἀπειραρίθμων σωμάτων, ἅτινα καλοῦνται *ἀστέρες*· ὁ δ' ἀπειρὸς οὗτος χώρος, ἐν ᾧ εὐρίσκονται ταῦτα τὰ σώματα, καλεῖται *οὐρανὸς ἢ στερέωμα*.

Οἱ ἀστέρες διακροῦνται εἰς δύο τάξεις· 1^{ον} εἰς ἀστέρας, μεταβάλλοντας πάντοτε τὴν θέσιν των καὶ καλούμενους τούτου ἕνεκα *κλαρήτας*· διακροῦνται δὲ οὗτοι εἰς κυρίως *πλανήτας*, *δορυφόρους* καὶ *κομήτας*· 2^{ον} εἰς ἀστέρας φυλάττοντας πάντοτε μεταξύ των

τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν καὶ κλυομένους ἀπλαγεῖς· καὶ εἰς μὲν τοὺς πλανήτας ἀνήκει ἡ γῆ, ἡ σελήνη κλ. εἰς δὲ τοὺς ἀπλανεῖς ὁ ἥλιος.

Περὶ ἥλιον λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ πλανήτης ἢ κομήτης εὐρίσκειται ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερος εἰς τὸν ἥλιον.

Ἀφῆλιον δὲ λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἀστὴρ τις εἶνε μᾶλλον ἀπομακρυσμένος τοῦ ἥλιου.

Περὶ γῆιον λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἡ σελήνη εἶνε πλησιέστερα τῆς γῆς, καὶ ἀπόγειον τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἡ σελήνη εἶνε μᾶλλον αὐτῆς ἀπομακρυσμένη.

Τροχιά ἀστέρος λέγεται ὁ δρόμος, τὸν ὅποιον διατρέχει ὁ ἀστὴρ εἰς τὸν οὐρανὸν περὶ ἄλλον ἀστέρα.

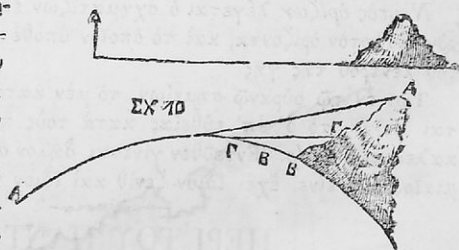
Σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς γῆς.

Ἡ γῆ εἶνε σφαιροειδῆς ἢ στρογγύλη· ἀποδείξεις δὲ τούτου ἔχομεν ἓκ τε τῶν γῆινων καὶ τῶν οὐρανίων φαινομένων.

Ἄν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἦτο ἐπίπεδος, τὰ ἀντικείμενα τὰ ἀπομακρυνόμενα ἢ πλησιάζοντα ἐντὸς εὐρυχώρου πεδιδάδος ἢ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ ἤθελον φαίνεσθαι μόνον μειούμενα ἢ αὐξανόμενα κατὰ τὸν ὄγκον, καὶ πάντοτε ἠθέλομεν τὰ βλέπει ὀλόκληρα, ὅσον καὶ ἂν ἤθελον ἀπομακρύνεσθαι, ἀλλὰ τοὐναντίον πλησιάζοντες ἢ ἀπομακρυνόμενοι βλέπομεν τὰ ἄνω μέρη αὐτῶν (Σχ. 9.)

Σχ. 9.

Ἐπίσης δ' ὅταν πλησιάζωμεν εἰς ὄρος, παρρηροῦμεν πρῶτον τὴν κορυφὴν Α τοῦ ὄρους (Σχ. 10), ἔπειτα τὸ μέσον Γ, ἔπειτα τὴν ὑπώρειαν Β. Οὕτω καὶ πλοίου ἀπομακρυνόμενου τοῦ λιμένος ἐν πρῶ-

τοις τὰ κατώτερα μέρη αὐτοῦ φαίνονται ὅτι βυθίζονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πολλὴν ὥραν μετὰ ταῦτα ἀφ' ὅτου τὸ σκάφος δὲν φαίνεται πλέον βλέπομεν ἔτι τὰς κορυφὰς τῶν ἰσθμῶν. Ἄν δ' ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἦτο ἐπίπεδος, ἤθελε συμβῆ τὸ ἐναντίον, τὰ κάτωθι δηλ. τοῦ πλοίου, ὡς χονδρότερα τῶν ἰσθμῶν, ἤθελον φαίνεσθαι μακρότερα. Αἰτίαι λοιπὸν τούτου εἶνε τὸ σφαιροειδὲς τῆς γῆς.

Τὸ αὐτὸ παρρηροῦμεν καθ' ἅπασαν τὴν γῆν, εἴτε διευθυνόμεθα

ἔξ ἀνκτολῶν πρὸς δυσμάς, εἴτε ἔξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν. Ἐν-
 τεῦθεν λοιπὸν συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶνε παν-
 ταχοῦ κεκλιμένη, ἤτοι εἶνε *στρογγύλη*. Ἔτεροι δὲ ἀποδείξεις τῆς
 στρογγυλότητος τῆς γῆς ἐκ τῶν γήινων φαινομένων εἶνε: 1ον τὸ
 κυκλωτέρως τοῦ ὀρίζοντος, ὅπερ βλέπομεν ὅπου καὶ ἂν ἰστάμεθα,
 καὶ ἡ ἀύξησις ἐστὶ αὐτοῦ καθ' ὅλα τὰ μέρη, ὅσον ὑψηλότερα ἀνκ-
 θαινομεν· 2ον αἱ *θαλασσοπόροι*, αἵτινες ἐγένοντο περὶ τὴν γῆν
 διότι, ἐν ᾧ πάντοτε οἱ θαλασσοπόροι ἐβιάζον πρὸς τὴν αὐτὴν
 διεύθυνσιν, ἐπανῆλθον εἰς τὸ σημεῖον ὅθεν ἀνεχώρησαν· 3ον ἡ *σιαί*,
 τὴν ὁποῖαν ἡ γῆ ῥίπτει ἐπὶ τῆς σελήνης κατὰ τὰς μερικὰς ἐκ-
 λείψεις, φαίνεται πάντοτε σώματος σφαιροειδοῦς.

Ἡ γῆ ἔχει 40000 χιλιομέτρων περιφέρειαν καὶ 12733 χιλιομ-
 διάμετρον· εἶνε δὲ πεπιεσμένη εἰς τοὺς πόλους περὶ τὰ $20 \frac{1}{2}$ χιλιομ-
 ἢ κατὰ τὸ $\frac{1}{300}$ τῆς ἀκτίνος τῆς· ἀλλ' ἡ πίεσις αὕτη καὶ τὸ ὕψος
 τῶν ὀρέων οὐδὲν μᾶλλον ἐμποδίζουσι νὰ θεωρῶμεν αὐτὴν ὅλως
 στρογγύλην· διότι ἡ πίεσις ἐπὶ σφίρας ἐχούσης διάμετρον τριῶν
 δεκάτων τοῦ μέτρου δὲν εἶνε οὐδὲ ἡμίσεως χιλιοστοῦ, καὶ τὸ ὕψος
 δὲ τῶν ὀρέων συγκρινόμενον πρὸς τὴν ὅλην γῆν εἶνε μικρότερον τῶν
 μικρῶν ἐξογκώσεων τῶν ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ πορτοκαλίου· διότι τὸ
 ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς δὲν ὑπερβάνει τὸ ὕψος τῶν 8 χιλιομ-
 ὅπερ παραβαλλόμενον πρὸς τὴν ἀκτῖνα τῆς γῆς εἶνε τὸ $\frac{1}{890}$ αὐτῆς.

Ὅλα τὰ ἀντικείμενα τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς
 γῆς κρατοῦνται ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τινος δυνάμεως καλουμένης *ἐλ-
 ξιας*· ἐπειδὴ δὲ ἀκαταπαύστως αὕτη τὰ ἔλκει πρὸς τὸ κέντρον
 τῆς σφαίρας, δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν αὐτὴν μὲ τὸν μαγνήτην,
 ὅστις ἔλκει τὸν σίδηρον.

Ἡμερησία τῆς γῆς κίνησις.

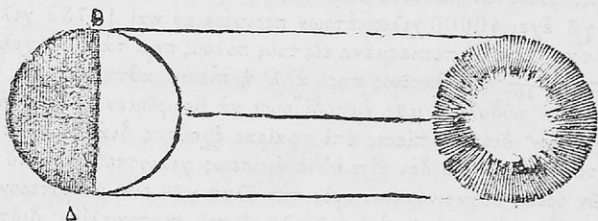
Καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες ὑψοῦν-
 ται ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος ἐκ τοῦ ἀνκτολικοῦ μέρους καὶ χάνον-
 ται πρὸς τὸ δυτικόν, ἀφ' οὗ περιγράφουσιν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ κυκλι-
 κὸν τινα δρόμον. Τὸ φαινόμενον τοῦτο διττῶς ἐξηγεῖται, ἢ ὅτι
 αὐτὸ τὸ πᾶν περιστρέφεται εἰς 24 ὥρας περὶ τὴν σφαίραν μας, ἢ
 ἵτι ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ ἐαυτὴν κατὰ τοῦτο τὸ διάστημα.

Ἡ πρώτη ἐξήγησις εἶνε ἄτοπος· διότι ὁ ἥλιος 1328000 φορὰς
 μεγαλύτερος ὢν τῆς γῆς εἶνε ταύτης μακροχρυσμένος 153000000
 χιλιομέτρα. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἥλιος κί-
 νεῖται τόσον ταχέως, ὥστε καθ' ἐκάστην ἡμέραν νὰ διατρέχη ἐξά-
 κισ περίπου μεγαλύτερον ἀπόστημα ταύτης τῆς ἀποστάσεως;
 Καὶ ἐν τούτοις ἡ ταχύτης αὕτη εἶνε μὴδὲν παραβαλλομένη πρὸς
 τὴν ταχύτητα, ἣντινα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν εἰς τοὺς ἀπλανεῖς
 ἀστέρας, ὢν ὁ πλησιέστερος εἶνε τοῦλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδας

φορὰς περισσότερον ἀπομεμικρυσμένος ἡμῶν ἢ ὁ ἥλιος. Οὕτω δὲ πρέπει αὐτοὶ νὰ διατρέχωσι περισσότερον τῶν 1100000000 χιλιομέτρων εἰς ἓν δευτερόλεπτον. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι τὸ πᾶν ὑπόκειται εἰς ταύτην τὴν κίνησιν περὶ τοιαύτην τινὰ μικρὰν σφαιρᾶν, δῆλον ὅτι τὴν γῆν;

Ἡ δευτέρη ἐξήγησις, καθ' ἣν ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ ἐαυτήν, εἶνε ἀπλουστέρη καὶ συμφωνεῖ κάλλιον με' ὅσα παρατηροῦμεν εἰς τὸν οὐρανόν· Ἡ γῆ περιστρεφόμενη παρουσιάζει ἀλληλοδικδόχως ἕκαστον τῶν μερῶν τῆς εἰς τὸν ἥλιον. Ἐὰν ὁ θεατὴς (Σχ. 11)

Σχ. 11.

ἴσταται εἰς τὸ σημεῖον Β, καὶ παρατηρεῖ πρῶτον τὸν ἥλιον πρὸς τὰ ἀριστερὰ του πρὸς τὸν ὀρίζοντα θέλει τὸν ἴδει ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, εἰς τὸ σημεῖον Γ, ὅτε ἡ γῆ θέλει κάμει τὸ τέταρτον τῆς περιστροφῆς τῆς, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ του πρὸς τὸν ὀρίζοντα εἰς τὸ σημεῖον Δ, ὅτε αὐτὴ θέλει κάμει τὸ ἥμισυ τῆς περιστροφῆς τῆς· τέλος ὁ ἥλιος θέλει ὄλως κρυφθῆ κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ τῆς περιόδου τῆς. Τὸ αὐτὸ λέγομεν περὶ τούτου καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἀστέρας· διότι εἰ καὶ μένουσιν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν φαίνονται ὅμως ὅτι περιγράφουσι κύκλους περὶ τὴν γῆν ἀντιθέτως τῆς κινήσεώς τῆς, διατηροῦντες μεταξύ των πάντοτε τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν. Τὴν περιστροφὴν ταύτην τῆς γῆς μᾶλλον παραδεχόμεθα ἢ τὴν τοῦ οὐρανοῦ· διότι κατὰ ταύτην ὑποτίθεται εἰς τὴν γῆν ταχύτης μόνον 40000 χιλιομ. καθ' ἕκαστην ἡμέραν. Ἐκτός δὲ τούτου γνωρίζομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ παρατηρούμενοι ἀστέρες στρέφονται περὶ ἐαυτοῦς· διαφοροὶ δὲ παρατηρήσεις ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἡμετέρα σφαιρὰ δὲν ἐξαιρεῖται τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνα.

Ἡ κίνησις αὕτη τῆς γῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος εἰς ἡμᾶς, ὡς γινομένη ἄνευ κλονισμοῦ, καὶ ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀντικείμενα περιστρέφονται μετ' αὐτῆς, διὰ τοῦτο τὰ βλέπομεν πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν. Ἐπίσης ἀπατώμεθα ἐπὶ ταχείας φερόμενοι ἀμάξης· διότι, ἐὰν καθήμεθα οὕτως ἐν αὐτῇ ὥστε νὰ βλέπωμεν τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων καὶ οἰκοδομῶν, νομίζομεν ὅτι τὰ ἔκτός ταῦτα ἀντικείμενα ἀπομακρύνονται ἀντιθέτως τοῦ δρόμου,

τὴν ὁποῖον βυθίζομεν. Ἡ ἀπάτη αὕτη θὰ ᾖτο πληρεστέρα, ἐὰν δὲν ἐδοκιμάζομεν κανένα κλωνισμόν καὶ δὲν ἐγνωρίζομεν προαγουμένως, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη εἶνε τῆς ἀμάξης.

Γραμμαὶ καὶ κύκλοι ἐπὶ τῆς σφαίρας.

"*Ἄξων, πόλοι, μεσημβρινοί, παράλληλοι, ἰσημερινός.*

"Ἄξων λέγεται ἡ διάμετρος, περὶ τὴν ὁποῖαν στρέφεται ἡ γῆ. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξωνος καλοῦνται *πόλοι* τῆς γῆς, καὶ ὁ μὲν κείμενος ἐπὶ τοῦ ἡμισφαιρίου, ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν, καλεῖται *ἀρκτικός* ἢ *βόρειος πόλος*, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ἡμισφαιρίου *νότιος* ἢ *ἀνταρκτικός*.

Πρὸς κατὰταξιν ὄλων τῶν μερῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας ὑποθέτομεν ἐπ' αὐτῆς *μεσημβρινοὺς καὶ παραλλήλους*.

Οἱ *μεσημβρινοί* εἶνε ἡμικυκλιοὶ φθάνοντες ἐκ τοῦ ἐνὸς πόλου ἕως εἰς τὸν ἄλλον, ὡς Π' Γ' Π (Σχ. 8 Δεῦτ. Μέρ. σελ. 2), καὶ τῶν ὁποίων κέντρον εἶνε αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς γῆς. Λέγεται δὲ οὕτω *μεσημβρινός*, διότι γίνεται μεσημέριον καθ' ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν τόπους, ὅταν ὁ ἥλιος διέλθῃ δι' αὐτοῦ. Ἄν δὲ προεκτείνωμεν *μεσημβρινόν* τινὰ Π' Γ' Π, πέραν τῶν πόλων, θέλομεν ἔχει ἕτερον ἡμικυκλίον Π' Γ' Π, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε μεσονύκτιον, ὅταν ἐπὶ τοῦ πρώτου ᾖ μεσημέριον. Ἄλλὰ καὶ ὁλόκληρος ὁ κύκλος ΠΠΓ' καλεῖται ἔτι *μεσημβρινός*.

Οἱ *παράλληλοι* εἶνε κύκλοι ἔχοντες τὸ κέντρον τῶν ἐπὶ τοῦ ἄξωνος τῆς γῆς ὡς ΚΚ, ΤΤ, κτλ. Οὗτοι ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους τόσο γίνονται μικρότεροι· ἐπισημότερος δ' αὐτῶν εἶνε ὁ *ισημερινός*, ἀπέχων ἰσάκεις τῶν δύο πόλων καὶ διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια εἰς *Βόρειον* ἢ *Ἀρκτικόν*, καὶ εἰς *Νότιον* ἢ *Ἀνταρκτικόν*.

Οἱ *μεσημβρινοί* καὶ οἱ *παράλληλοι* ὡς ὅλοι οἱ κύκλοι διαιροῦνται εἰς 360 μοίρας. Οἱ κύκλοι οὗτοι εἶνε ἄπειροι· διότι δυνάμεθα νὰ φέρωμεν *μεσημβρινόν* διὰ παντός σημείου τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ *παράλληλον* διὰ παντός σημείου τοῦ *μεσημβρινοῦ*· ἀλλ' ἐπὶ τῶν σφαιρῶν συνήθως σημειοῦνται εἰς ἀνὰ πέντε ἢ δέκα μοίρας, καὶ ἐπὶ τῶν χαρτῶν εἰς ἀνὰ μίαν, πέντε ἢ καὶ δέκα μοίρας.

Πλάτος καὶ Μῆκος.

Καλεῖται *πλάτος* τόπου τινός ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐφ' οὗ κεῖται οὗτος *παράλληλος* ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ *μῆκος* ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐφ' οὗ ὁ τόπος κεῖται *μεσημβρινοῦ* ἀπὸ τοῦ πρώτου *μεσημβρινοῦ*. Αἱ ἀποστάσεις αὗται λογίζονται κατὰ μοίρας, καὶ

διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν σφαιρῶν καὶ χαρτῶν θέτομεν εἰς ἕκαστον περὶ ἀλλήλων ἀριθμὸν δεικνύοντα πόσας μοίρας οὗτος εἶνε μεμακρυσμένος τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ ἐπὶ ἑκάστου μεσημβρινοῦ ἀριθμὸν δεικνύοντα πόσας μοίρας εἶνε ἀπομεμακρυσμένος τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ παραδέχονται συνήθως οἱ Γάλλοι τὸν διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων, ἐν ᾧ καὶ νῦν ἔτι οἱ Γερμανοὶ μεταχειρίζονται τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήτου Φέρου. Διὰ τοῦ μήκους δὲ καὶ πλάτους δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν ὄλων τῶν τόπων τῆς γῆς.

Προσδιορισμὸς τοῦ μήκους καὶ πλάτους τόπου τινός.

Ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι κινεῖται περὶ τὴν γῆν εἰς 24 ὥρας· οὕτως δὲ διατρέχει 15 μοίρας τὴν ὥραν, καὶ μίαν μοίραν εἰς 4 λεπτὰ τῆς ὥρας, ἥτοι ὅταν ᾔνε μεσημέριον εἰς τὰς Ἀθήνας πρέπει νὰ περιμείνωμεν ἔτι μίαν ὥραν διὰ νὰ γείνη μεσημέριον ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ κειμένου 15 μοίρας δυτικώτερα αὐτῶν, καὶ τρεῖς ὥρας διὰ νὰ ᾔνε μεσημέριον εἰς τόπον κείμενον 45 μοίρας δυτικώτερα, ἐν ᾧ εἶνε τὰνῶπαλιν ἤδη μία ὥρα εἰς τόπον 15 μοίρας ἀνατολικώτερον. Ἐκ τῆς διαφορᾶς δὲ ταύτης τῶν ὥρῶν γνωρίζομεν τὸ μήκος τοῦ τόπου· π. χ. ἂν ἴδωμεν διὰ τινος ἐκλείψεως ἢ δι' ἀκριβοῦς νευτικῆς ὥρολογίου ὅτι εἶνε 8 ὥραι π. μ. εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐν ᾧ εἶνε μεσημέριον καὶ 12 λεπτὰ εἰς τὸν τόπον, ὅπου εὐρισκόμεθα, δηλ. 4 ὥραι καὶ 12 λεπτὰ περισσότερον, πολλαπλασιάζοντες τὰς ὥρας ἐπὶ 15 καὶ διαιροῦντες διὰ 4 τὸν ἀριθμὸν τῶν λεπτῶν θέλομεν ἴδει ὅτι ὁ τόπος οὗτος εἶνε 63 μοίρας ἀνατολικώτερον τῶν Ἀθηνῶν.

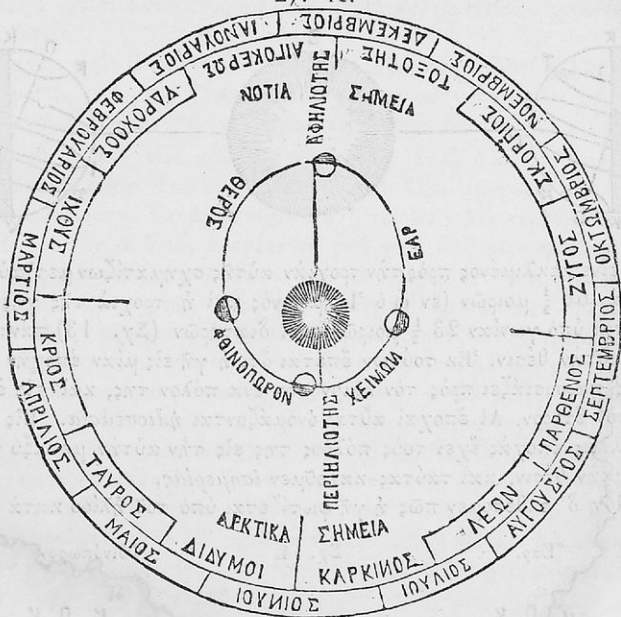
Ἐπίσης δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ βόρειον πλάτος ἐνὸς τόπου διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ πολικοῦ ἀστέρος· ὁ δὲ ἀστὴρ οὗτος εὐρισκόμενος πλησίον τοῦ ζενίθ τοῦ βορείου πόλου φαίνεται σχεδὸν ἀκίνητος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅταν ᾔμεθα ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν βλέπομεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ ἂν διατρέξωμεν δέκα μοίρας πρὸς βορρᾶν, βλέπομεν καὶ αὐτὸν ὑψούμενον κατὰ δέκα μοίρας, καὶ οὕτω καθεξῆς,

Ἐνιαύσιος τῆς Γῆς κίνησις.

Παρατηροῦντες τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν τοῦ ἡλίου βλέπομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὅτι αὐτὸς φαίνεται κατὰ τῶν νῶν θέσιν σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας καὶ περιγράφει κύκλον ἐπαναρχόμενος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους. Ἡ ἀπάντη αὕτη προκύπτει ἕνεκα τῆς κινήσεως τῆς γῆς, ἥτις περιφέρεται περὶ τὸν ἥλιον εἰς 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, καὶ 49 λεπτὰ. Αὕτη πε-

ριγράφει κατὰ τὴν ἐνικύσιον ταύτην περιφορὰν καμπύλην, ἑλλειψίν κελουμένην, καὶ αὕτη εἶνε ἡ τροχιά τῆς γῆς, τὸ δ' ἐπίπεδον τὸ ὑπὸ τῆς ἑλλείψεως περιοριζόμενον καλεῖται ἑκλειπτικὴ διότι αἱ ἑκλείψεις συμβαίνουσιν ἐπ' αὐτῆς, ὅσάκις ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ ἡ γῆ εὐρίσκωνται εἰς συζυγίαν, ἤτοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον τῆς ἑκλειπτικῆς (Σχ. 12).

Σχ. 12.

Ὁ ἥλιος δὲν εἶνε εἰς τὸ κέντρον ταύτης τῆς ἑλλείψεως, ἀλλ' εἷς τι σημεῖον καλούμενον *εστία*, εὐρισκόμενον ἐπὶ τῆς μεγαλειτέρως διαμέτρου τῆς ἑλλείψεως. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου οἱ ἀστρονόμοι ἐμέτρησαν τὴν φαινομένην τοῦ ἡλίου διάμετρον κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ εὔρον αὐτὴν διάφορον· παρετήρησαν δηλ. ὅτι ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰουλίου ἡ διάμετρος ἐλαττοῦται, ἐν ᾧ ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰουλίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰανουαρίου αὐξάνει. Ἐντεῦθεν ἐσυμπέραναν ὅτι ἡ γῆ ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰουλίου ἀπομακρύνεται τοῦ ἡλίου, ἐν ᾧ κατὰ τὸν ἐπιλοιπον χρόνον ἔρχεται νὰ πλησιάσῃ πρὸς αὐτόν, ἤτοι αἱ ἀποστάσεις τοῦ ἡλίου εἶνε ἐν ἀντιστροφῇ λόγῳ τῶν φαινομένων διαμέτρων αὐτοῦ. Ἡ γῆ λοιπὸν εἶνε πάντοτε ἐπίσης ἀπομακρυσμένη τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ὑπάρχει περίπου 4 ἑκατ. χιλιομ. διαφορὰ μεταξύ

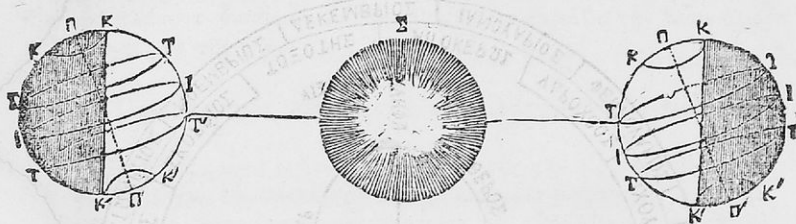
τῆς μεγαλειτέρας ἀποστάσεως καλουμένης ἀφῆλιότητος καὶ τῆς μικροτέρας καλουμένης περιηλιότητος. Ἡ δὲ μέση αὐτῆς ἐκ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε 153 ἑκατ. χιλιομ.

Ἡ ἐναύσιος κίνησις τῆς γῆς δὲν προξενεῖ τὴν διαφορὰν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Ὁ ἄξων τῆς γῆς δὲν εἶνε κάθετος ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς,

Δεκέμβριος

Σχ. 13.

Ἰούλιος

ἀλλ' εἶνε κεκλιμένος πρὸς τὴν τροχίαν αὐτῆς σχηματίζων μετ' αὐτῆς γωνίαν $66 \frac{1}{2}$ μοιρῶν (ἐν ᾧ ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ἡ τροχία τῆς γῆς τέμνονται ὑπὸ γωνίαν $23 \frac{1}{2}$ μοιρῶν) καὶ διατηρῶν (Σχ. 13) πάντοτε τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ἡ γῆ εἰς μίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους παρουσιάζει πρὸς τὸν ἥλιον τὸν ἕνα πόλον τῆς, καὶ εἰς ἑτέραν τὸν ἕτερον. Αἱ ἐποχαὶ αὗται ὀνομάζονται ἡλιοστάσια. Εἰς δύο δὲ ἄλλας ἐποχὰς ἔχει τοὺς πόλους τῆς εἰς τὴν αὐτὴν μετὰζύ των σχετικὴν θέσιν, καὶ ταύτας κληθόμεν ἰσημερίας.

Ἦδη δ' ἐκθέτομεν πῶς ἡ γῆ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς

Ἐαρ.

Σχ. 14.

Φθινόπωρον

τέσσαρας κυριωτέρας αὐτῆς φάσεις. Τὴν 9 Μαρτίου, ὅτε ἡ γῆ ἔχει εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονός τῆς, τὸ φῶς διαχέεται ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου πόλου (Σχ. 14) καὶ φωτίζει τὸ ἥμισυ ἐκάστου παραλλήλου, ἐν ᾧ τὸ ἄλλο ἥμισυ αὐτοῦ εἶνε ἀφώτιστον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι παντοῦ αἱ ἡμέραι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας; διότι κατὰ τὴν ἡμερα-

σίαν περιστροφήν τῆς γῆς ἕκαστον σημεῖον τούτων τῶν παραλλήλων μένει τοσοῦτον χρόνον φωτισμένον, ὅσον καὶ ἀφώτιστον· καὶ αὕτη εἶνε ἡ *ἑαρινῆ ἰσημερία*, ἀφ' ἧς μένοντος εἰς τὸ σκότος κατὰ μικρὸν τοῦ νοτίου πόλου διατελεῖ φωτιζόμενος ὁ βόρειος ἐπὶ ἐξ μῆνας μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, ὅτε ἀρχίζει νὰ φωτίζεται πάλιν ὁ νότιος κατὰ τοὺς ἄλλους ἐξ μῆνας, μένοντος εἰς τὸ σκότος τοῦ βορείου.

Μετὰ τρεῖς μῆνας τὴν 9 Ἰουνίου ὁ βόρειος πόλος Π (Σχ. 13), στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ διαχέεται ἐφ' ὅλων τῶν περὶ τὸν πόλον τούτον χωρῶν· καὶ μέχρι μὲν τῆς 23 $\frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τοῦ πόλου εἶνε ἀδιάκοπος ἡμέρα, ἐν ᾧ ὁ νότιος πόλος Π' εἶνε κεκρυμμένος ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὡς καὶ ὅλαι αἱ γαῖαι αἱ αὐτὸν περικυκλῶνουσαι εἰς ἀπόστασιν 23 $\frac{1}{2}$ μοιρῶν. Εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἤδη ὁ ἥλιος διαχέει τὸ φῶς του ἐπὶ περισσοτέρου τοῦ ἡμίσεως ἐκάστου παραλλήλου, καὶ αἱ ἡμέραι ἐνταῦθα εἶνε μεγαλύτεραι τῶν νυκτῶν· εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον συμβαίνει τ'ἀνάπαλιν, αἱ νύκτες ἤδη εἶνε μεγαλύτεραι τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ πάντοτε αἱ ἡμέραι εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας· καὶ τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει ἤδη *θέρος*, τὸ δὲ νότιον *χειμῶνα*· ἡ δὲ ἐποχὴ αὕτη καλεῖται *θερινὸν ἡλιοστάσιον*.

Τρεῖς δὲ μῆνας μετὰ ταῦτα, τὴν 11 Σεπτεμβρίου (Σχ. 14), ἡ γῆ περιστρεφομένη ἔχει καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πρὸς τὸν ἥλιον τὴν αὐτὴν θέσιν, ὅποιαν καὶ κατὰ τὴν 9 Μαρτίου, καὶ τὰ αὐτὰ παρατηροῦμεν ὅποια καὶ τότε φαινόμενα· αὕτη δὲ εἶνε ἡ κλινομένη *φθινοπωρινῆ ἰσημερία*, καθ' ἣν τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει *φθινόπωρον*, τὸ δὲ νότιον ἔαρ.

Μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας, τὴν 9 Δεκεμβρίου (Σχ. 13), ἡ γῆ στρέφει τὸν νότιον πόλον τῆς πρὸς τὸν ἥλιον, ἐν ᾧ ὁ βόρειος μέχρι τῆς 23 $\frac{1}{2}$ μοίρας εἶνε ὅλως ἀφώτιστος. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τὰ αὐτὰ προκύπτουσι φαινόμενα, ἀλλ' ἀντιθέτως τῶν τῆς 9 Ἰουνίου. Οὗτος δ' εἶνε ὁ χρόνος τῶν μεγαλύτερων ἡμερῶν εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον καὶ τ'ἀνάπαλιν τῶν μικροτέρων εἰς τὸ βόρειον, καὶ τὸ μὲν νότιον ἔχει ἤδη *θέρος*, τὸ δὲ βόρειον *χειμῶνα*, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ *χειμερινὸν ἡλιοστάσιον*.

Αἱ τέσσαρες αὗται ὥραι τοῦ ἔτους δὲν εἶνε ἴσαι κατὰ τὴν διάρκειαν, ἀλλ' ἄνισοι ὡς ἐξῆς.

Τὸ ἔαρ διαρκεῖ περίπου	. . .	92 ἡμ.	20 ὥρ.	50
τὸ θέρος »	»	63	14	8
τὸ φθινόπωρον »	»	89	17	38
ὁ χειμὼν »	»	89	1	13

Ἡ ἀνισότης αὕτη τῆς διάρκειας τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι τὸ μέρος τῆς ἐλλείψεως (Σχ. 12), τὸ ὅποιον ἡ γῆ διακ-

τρέχει ἀπὸ τοῦ ἔαρος μέχρι τοῦ φθινοπώρου εἶνε μεγαλύτερον τοῦ διατρεχομένου ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας· διότι ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐπὶ τῆς τροχίως τῆς εἶνε ταχυτέρα τὸν χειμῶνα ἢ τὸ θέρος, ὡς εὐρισκομένης τῆς γῆς πλησιέστερα τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ περιλαμβανόμενος ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν κατὰ τὰς ὥρας ταύτας δὲν συνίσταται ἐξ ὁλοκλήρων ἡμερῶν, διὰ τοῦτο αὐταὶ δὲν ἀρχίζουσι κατ' ἔτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν· ἡ διαφορὰ βραχὺς αὕτη δὲν δύναται νὰ ἦνε μεγαλύτερα τῶν δύο ἡμερῶν.

Κύκλοι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐνιαύσιον κίνησιν τῆς γῆς.

Ἐκλειπτικῆ, τροπικῶν, πολικῶν κύκλοι, ζῶναι, ζωδιακός.

Ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἴμεθα ἐπ' αὐτῆς καὶ δὲν βλέπομεν τὴν κίνησίν τῆς, ἀποδίδομεν αὐτὴν εἰς τὸν ἥλιον, ὅστις φαίνεται ὅτι περιγράφει περὶ ἡμᾶς κύκλον, ὁ δὲ φαινόμενος οὗτος δρόμος σημειοῦται ἐπὶ τῶν γήινων σφαιρῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἐκλειπτικῆ*· εἶνε δὲ αὕτη μέγας κύκλος κεκλιμένος $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ (Σχ. 8), ἐκτεινόμενος μέχρι τῶν δύο παραλλήλων κύκλων, τῶν κειμένων $23\frac{1}{2}$ μοίρ. μακρὰν τοῦ ἰσημερινοῦ ΤΤ καὶ ΤΤ', καὶ καλουμένων *τροπικῶν*· διότι δεικνύουσι τὴν θέσιν, ὅπου ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι σταματᾷ καὶ ἐπανέρχεται πάλιν πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Οἱ δὲ δύο πολικοὶ κύκλοι ΚΚ καὶ Κ'Κ' εὐρίσκονται $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τῶν πόλων, καὶ δεικνύουσι τὸ πλάτος, μέχρις οὗ ἐκτείνονται κατὰ τὰ ἡλιοστάσια αἱ συνεχεῖς ἡμέραι καὶ νύκτες τῶν πόλων.

Οἱ τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι διαιροῦσι τὴν γῆν εἰς πέντε ζῶνας. Εἶνε δὲ αὗται·

1) Ἡ *διακεκαυμένη ζώνη* μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν περιλαμβάνουσα τοὺς θερμότερους τόπους τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐνταῦθα κατὰ τὸ μεσημέριον εὐρίσκεται ἢ ἐπὶ τοῦ ζηνίθ ἢ πλησίον αὐτοῦ, ἐπομένως αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πίπτουσιν ἐπὶ τῶν χωρῶν τῆς ζώνης ταύτης καθέτως· οἱ δὲ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπ' αὐτῆς καλοῦνται *ἀμφίσκιοι*, διότι ὁ ἥλιος κατὰ τὸ μεσημέριον ῥίπτει ἐνταῦθα τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τινὰ χρόνον τοῦ ἔτους ἐκ τοῦ βορείου μέρους, καὶ ἐκ τοῦ νοτίου κατὰ τὸν ἐπίλοιπον τοῦ ἔτους χρόνον.

2) Αἱ δύο *εὐκράτοι ζῶναι* ἐκτείνονται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ τῶν δύο πολικῶν κύκλων. Οἱ κάτοικοι τῶν ζωνῶν τούτων μὴ ἔχοντές ποτε τὸν ἥλιον εἰς τὸ ζηνίθ των καλοῦνται *ἐτερόσκιοι*· διότι τὸ μεσημέριον οἱ κάτοικοι τῆς βορείου εὐκράτου ζώνης βλέπουν τὸν ἥλιον πάντοτε πρὸς νότον, ἐν ᾧ οἱ τῆς νοτίου εὐκράτου ζώνης τὸν βλέπουσι πάντοτε πρὸς βορρᾶν.

3) Αἱ δύο *κατεψυγμέναι*, αἵτινες ἐκτείνονται ἀπὸ τῶν πολικῶν

κύκλων μέχρι τῶν πόλων. Ἐνταῦθα τὸ ψῦχος εἶνε δριμύτατον. Οἱ κάτοικοι τῶν ζωνῶν τούτων κλυοῦνται *περίσχοι*, διότι κατὰ τὸ θέρος ἡ σκιά των φαίνεται ὅτι περιστρέφεται περὶ αὐτούς.

Ζωδιακὸς κύκλος εἶνε ζώνη οὐράνιος, διὰ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται ἡ ἐκλειπτικὴ, περιοριζομένη ὑπὸ δύο παραλλήλων κύκλων ἔχει δὲ πλάτος 17 μοιρῶν καὶ διατέμνεται ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς ἐκλειπτικῆς εἰς δύο ἴσα μέρη, ὧν τὸ μὲν κεῖται εἰς τὸ βόρειον, τὸ δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον.

Ὁ ζωδιακὸς διαιρεῖται εἰς δώδεκα ἴσα μέρη ἐκ 30 μοιρῶν ἕκαστον, οἱ δ' ἐν ἑκάστῳ τούτων εὐρισκόμενοι ἀστέρες συνεννοῦνται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ ὀνομάζονται *ἀστερισμοὶ* ἢ *ζῳδία*.

Ὅταν ἡ γῆ εὐρισκῆται ἐπὶ ἐνὸς τῶν ζῳδίων τούτων, τότε ὁ ἥλιος σκεπάζει τὸ ἀντίθετον, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα μετὰ τοῦ ἡλίου εὐρισκόμενον εἶνε ἕνεκα τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἀόρατον, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος ἴσταται εἰς αὐτὸ τὸ ζῳδιον.

Ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην του περιφορὰν διατρέχει τρία ζῳδία καθ' ἑκάστην ὥραν τοῦ ἔτους, τὰ δὲ ζῳδία ταῦτα σημειοῦνται ἐπὶ τῶν σφαιρῶν παρὰ τὰς μοίρας τῆς ἐκλειπτικῆς, πρὸς τὰς ὁποίας ἀνταποκρίνονται (Σχ. 12.).

Ἐνταῦθα θέτομεν τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀστερισμῶν τοῦ ζωδιακοῦ μετ' αὐτῶν τῶν ζῳδίων, καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, εἰς ἃς ἀνήκουσιν.

Ἄνοιξις.	Μάρτιος	Κριὸς	♈	Φθινο- πωρον.	7θριος	Ζυγὸς	♎
	Ἀπρίλιος	Ταῦρος	♉		8θριος	Σκορπιός	♏
	Μάϊος	Δίδυμοι	♊		9θριος	Τοξότης	♐
Θέρος.	Ἰούνιος	Καρκίνος	♋	Χειμῶν.	10θριος	Αἰγώκερως	♑
	Ἰούλιος	Λέων	♌		Ἰανουάρ.	Ἰδροχόος	♒
	Αὐγουστ.	Παρθένος	♍		Φεβρουάρ.	Ἰχθύες	♓

Διάρκεια τῶν ἡμερῶν.

Ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ εἶνε ἴσαι, ἤτοι 12 ὥρας ἑκάστη καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα πρὸς βορρὰν ἢ πρὸς νότον αἱ ἡμέραι τοῦ θέρους καὶ αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος γίνονται μεγαλείτεροι (Σχ. 13). Εἰς τοὺς πολικοὺς κύκλους ἡ μεγαλειτέρα ἡμέρα εἶνε 24 ὥρῶν, περικιτέρω δὲ μέχρι τῶν πόλων ἡ διάρκεια αὐτῆς εἶνε ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας μέχρις ἑξ μηνῶν.

Γεωγράφοι τινὲς διήρσαν τὴν γῆν κατὰ ταύτην τὴν ἀντικτὴν διάρκειαν τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας εἰς 30 κλίματα. Τούτων τὰ 24 πρῶτα κείμενα μετὰξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ πολικοῦ κύκλου διαφέρουσι μετὰξὺ των κατὰ ἡμίσειαν ὥραν ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν

τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας, τὰ δ' ἐξ ἄλλα, κείμενα μεταξὺ τοῦ πολικοῦ κύκλου, διαφέρουσι κατὰ ἓνα μῆνα.

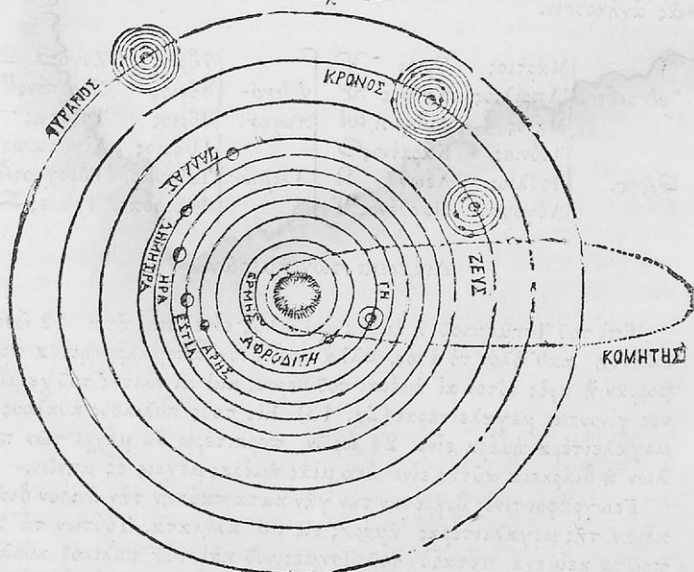
Ἡλιακὸν σύστημα.

Ἡλιακὸν σύστημα καλεῖται ἡ τάξις καὶ διευσθέτησις, ἣν οἱ ἀστρονόμοι ἀποδίδουσιν εἰς τὸν ἥλιον καὶ τοὺς πλανήτας. Δύο εἶνε τὰ κυριώτερα ἡλιακὰ συστήματα· 1ον τὸ Πτολμαϊκόν, ἐπικρατήσαν ἀπὸ τῆς 6^{ης} μέχρι τῆς 16^{ης} μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἣν ἡ γῆ μένει ἀκίνητος, ὁ δὲ οὐρανὸς ἅπας κινεῖται περὶ αὐτήν, ὡς βλέπομεν καθ' ἑκάστην· 2ον τὸ Κοπερνίκειον, τὸ ἀπὸ τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος μέχρι σήμερον ὡς τὸ ἀληθέστατον ἐπικρατοῦν· κατὰ τοῦτο δὲ ἡ γῆ καὶ οἱ πλανῆται κινεῖνται περὶ τὸν ἥλιον ὡς περὶ κέντρον.

Ἡ λ ι ο ς.

Ὁ ἥλιος κατέχων τὸ κέντρον τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἶνε φωτεινός, ὃν περίπου 1328000 φορές μεγαλιέτερος τῆς γῆς. Διὰ δὲ τῆς μετατοπίσεως καὶ τῆς περιοδικῆς ἐπανόδου τῶν κηλίδων, ὡς παρατηροῦμεν ἐπὶ τοῦ δίσκου του, ἐξήγαγον οἱ ἀστρονόμοι ὅτι περιστρέφεται καὶ αὐτὸς περὶ ἑαυτὸν εἰς 25 ἡμ. 12 ὥρ.

Σχ. 15.

Πλανήται.

Οἱ Πλανῆται (Σχ. 15) εἶνε ἀστέρες ἑτερόφωτοι, λαμβάνοντες τὸ φῶς των ἀπὸ τοῦ ἡλίου· ἔχουσι δὲ δύο κινήσεις μίαν περὶ τὸν ἄξονά των καὶ ἑτέραν περὶ τὸν ἥλιον· καὶ αἱ δύο δὲ γίνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνκτολάς.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐξ ἴσου πλανήτας ἐγνώριζον, οἱ δὲ μετὰγενέστεροι ἀνεκάλυψαν καὶ ἄλλους ὀγδοήκοντα ἐπτά. Τούτων ἐπισημότεροι διὰ τὸ μέγεθός των εἶνε ὁ Ἐρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν.

ΣΗΜ. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν εἶνε πολὺ ἀπομακρυσμένοι, ὥστε δὲν δύναμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν περὶ αὐτοὺς περιστροφήν των. Οἱ λοιποὶ γνωστοὶ πλανῆται κινεῖται πάντες μεταξὺ Ἄρεως καὶ Διός. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μικρότατοι καὶ μόνον διὰ τηλεσκοπίων εἶνε ὁρατοὶ καλοῦνται τηλεσκοπικοί. Τούτων τὰ ὀνόματα εἶνε Δημήτηρ, Παλλάς, Ἥρα, Ἑστία, Ἀστρία, Ἥρα, Ἥρα, Ἥρα, Φλώρις, Μητις, Ὑψίρα, Παρθενόπη, Νίκη, Ἥρα, Εἰρήνη, Εὐνομία, Ψυχὴ, Θέτις, Μελπομένη, Γόχη. Μασσαλία, Λουκοτοχία, Καλλιόπη, Θάλεια, Φώκαια, Θέμις, Περσεφόνη, Εὐτέρπη, Ἀριάδνη, Ἀρμονία, Νίκη, Οὐρανία, Νίμφοσος, Δάφνη, Νύσι, Ἴσις, Ἀνώνυμος, Ἑστία II, Πομόνη, Καλυψὼ, Πίστις, Κίρκη, Ἀλεξάνδρα, Ἀθήα, Εὐγενία, Ἀταλάντη, Ἀνώνυμος II, Εὐθυμία, Ἐννοῦ, Πολύμνια, Ἀγγλία, Λευκίδα, Πάλης, Εὐρώπη, Δωρίς, Εὐφροσύνη, Βιργιλία κλ.

Οἱ πλανῆται ἔχουσι σχῆμα ὅμοιον μὲ τὸ τῆς γῆς· εἶνε δὲ οὗτοι σφαιρικοὶ ἐξωγκωμένοι εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ περιστρέφονται πρὸς τοὺς πόλους καὶ κινεῖται ὅχι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἀλλ' αἱ τροχιακῶν εἶνε κεκλιμένοι αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ. Οἱ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γνωστοὶ πλανῆται δὲν ἐξέρχονται ποτὲ κατὰ τὴν περιφορὰν των τῆς ζώνης τοῦ ζωδιακοῦ· ὁ δὲ Κρόνος εἶνε περικυκλωμένος ὑπὸ ἀδιαφανοῦς δακτυλίου μὴ προσκεκολλημένου ἐπὶ τοῦ πλανήτου, ἀλλὰ περιστρεφόμενου περὶ ἑαυτὸν εἰς 10 $\frac{1}{2}$ ὥρ. τὸ δὲ πάχος του φαίνεται ἴσον μὲ τὸ τρίτον τῆς διαμέτρου τοῦ πλανήτου.

Αἱ περὶ τῶν πλανητῶν παρατηρήσεις ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀνεκάλυψιν τῆς δυνάμεως, τῆς κανονιζούσης ὅλας τὰς κινήσεις των. Αὕτη εἶνε ἡ δυνάμις τῆς ἑλξέως ἢ τῆς βαρῦτητος, δι' ἧς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα ἔλκονται εἰς τὸ διάστημα κατ' εὐθὺν λόγον τοῦ ὄγκου των, καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ τετραγώνου τῶν ἀποστάσεων, ἤτοι ἡ ἑλξις εἶνε δις ἰσχυροτέρα ἐν σώματι διπλασίω ὄγκου, καὶ τετράκις ἀσθενεστέρα ἐπὶ σώματος διπλασίως ἀπομακρυσμένου. Ὁ ἥλιος δὲ ὁ μεγαλειότερος ἀστὴρ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἔλκει ἀκαταπαύστως πρὸς ἑαυτὸν ὅλους τοὺς ἄλλους ἀστέρας τοῦ συστήματος. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἀρχὰς οὗτοι ἔσχον εὐθύγραμμὸν τινὰ κίνησιν, διάφορον τῆς πρὸς τὸν ἥλιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ αὐτοῦ ἐνεργουμένης ἑλξέως, προέκυψεν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἑλκτικῆς μεταξὺ αὐτῶν δυνάμεως καὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν κινήσεως ἡ ἑλλειπτικὴ περὶ τὸν ἥλιον κίνησις αὐτῶν, ἣτις ἀποδεικνύεται καὶ μαθηματικῶς.

Δορυφόροι.

Οἱ Δορυφόροι εἶνε μικροὶ ἀστέρες περιστρεφόμενοι περὶ ἄλλους πλανήτας, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι περιστρέφονται περὶ τὸν ἥλιον. Ἐκτὸς δὲ τούτου κινουῦνται οὗτοι καὶ περὶ ἐαυτοὺς ἐν ἴσῃ διαρκείᾳ μὲ τὴν περιφορὰν τῶν περὶ τὸν πλανήτην τῶν.

Ἡ γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, τὴν Σελήνην, ὁ Ζεὺς τέσσαρα, ὁ Κρόνος ὀκτώ, ὁ Οὐρανὸς ἕξ, ὁ Ποσειδῶν δύο· τῶν δὲ τριῶν τούτων πλανητῶν οἱ δορυφόροι κίχουσι τὴν περιφορὰν τῶν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Σελήνη.

Ἡ σελήνη εἶνε σῶμα σφαιροειδές, 49 φορές μικροτέρα τῆς γῆς, περιγράφουσα ἔλλειψιν, τῆς ὁποίας ἡ γῆ κατέχει τὴν ἐστίαν. Καὶ ἡ μὲν μεγαλειτέρα αὐτῆς ἀπόστασις ἀπὸ τῆς γῆς εἶνε 406500 χιλιομ. ἡ δὲ μικροτέρα 356100 χιλιομ. ὥστε ἡ μέση ἀπόστασις εἶνε σχεδὸν 381000 χιλιομ.

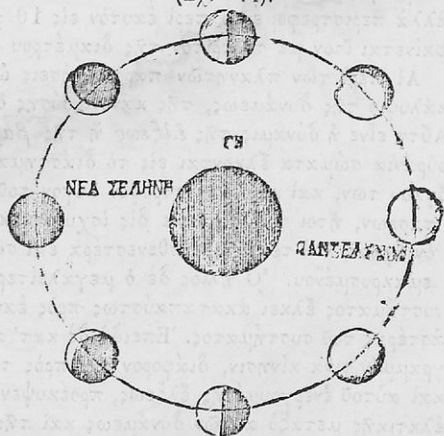
Ἡ σελήνη εἶνε σῶμα σκιερὸν φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐπ' αὐτῆς παρατηροῦμεν κοιλάδας καὶ ὄρη ὡς ἐπὶ τῆς σφαιρῆς μας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει ἀτμόσφαιραν, καὶ στρέφεται περὶ ἐαυτὴν εἰς 27 ἡμ. καὶ σχεδὸν 8 ὥρ. τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον χρειάζεται, ἕνα κίχμη καὶ τὴν περὶ τὴν γῆν περιφορὰν τῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ περιφορὰ τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν ἔχει τὴν αὐτὴν διάρκειαν μὲ τὴν περιστροφὴν τῆς περὶ ἐαυτὴν, αὕτη παρουσιάζει

(Σχ. 14).

εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον· καὶ ἐπειδὴ εἶνε σῶμα ἐπερόφωτον, δὲν δυναμέθη νὰ παρατηρήσωμεν αὐτῆς εἰ μὴ τὸ φωτιζόμενον μέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τούτου ἕνεκα εἰς τὴν περιφορὰν τῆς τὴν βλέπομεν ὑπὸ διαφόρους φάσεις ἢ σχήματα.

Ὅταν ἡ σελήνη εὐρίσκηται μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς (Σχ. 16) δὲν δυναμέθη νὰ τὴν ἴδωμεν· διότι τὸ ἡμισφαίριον αὐτῆς τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν εἶνε ἀφώτιστον· τότε ἀρκεται ἡ γέα

σελήνη ἡ *νουμηνία* καὶ εὐρίσκεται αὕτη εἰς *σιζυγίαν* ἢ *σύνοδον* μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ σελήνη περιστρεφομένη περὶ τὴν τροχίαν τῆς δεικνύει ἀλληλοδιαδόγως τὸ φωτισμένον μέρος τῆς· ἐν πρώτοις βλέπομεν αὐτὴν ἐν σχήματι μηνίσκου φωτισμένου τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς ἀνατολάς. Τὴν δὲ 8 ἡμέραν τὴν βλέπομεν ἐν σχήματι ἡμικυκλίου· ἐπειδὴ τὸ ἥμισυ τοῦ φωτισμένου αὐτῆς μέρους εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν, ὅτε λέγεται ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν *πρῶτον αὐτῆς τετραγωνισμόν*. Τὴν δὲ 15 ἡμέραν ἡ σελήνη ἐκτελέσασα τὸ ἥμισυ τῆς περιφορᾶς τῆς στρέφει πρὸς τὴν γῆν ὅλον τὸ φωτισμένον αὐτῆς μέρος καὶ φαίνεται ἅπασα *στρογγύλη*, ὅτε λέγεται ὅτι εἶνε εἰς *ἀντίθεσιν**· διότι τότε ἡ σελήνη εἶνε εἰς ἀντίθετον θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν γῆν· ὀνομάζεται δὲ *παρσέλιμος*.

Μετὰ τὴν *πανσέληνον* τὸ φωτισμένον μέρος αὐτῆς τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν ἀδιακόπως ἐλαττοῦται, καὶ τὴν 22 ἡμέραν βλέπομεν αὐτοῦ τὸ ἥμισυ, ὅτε λέγομεν ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν *δεύτερον τετραγωνισμόν*. Μετὰ τοῦτο δ' ἔτι ἐλαττοῦται καὶ φαίνεται ἐν σχήματι μηνίσκου, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς *δυσμάς*. Τέλος ὅπως χάνεται, ὅτε ἡ σελήνη εὐρίσκεται ἐκ νέου μετὰ 29 $\frac{1}{2}$ περίπου ἡμέρας μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς.

*Ἡ σελήνη διατρέχει τὴν τροχίαν τῆς εἰς 27 ἡμ. 7 ὥρ. 43' 13", ἀλλ' αὕτη δὲν ἀνκενοῦται εἰ μὴ τὴν 29 ἡμ. 12 ὥρ. 44' 3"· διότι ἐπειδὴ ἡ γῆ προχωρεῖ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς χρειάζεται ἡ σελήνη 2 ἡμ. καὶ 4 ὥρ. περίπου, ἵνα εὐρεθῇ πάλιν εἰς *σύνοδον* μετὰ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἡλίου.

Ἡ σελήνη διχτρέγουσα τὴν τροχίαν τῆς ἐκ *δυσμῶν* πρὸς ἀνατολάς φαίνεται ὅτι μῖνει ὀπίσω καθ' ἐκάστην ὡς πρὸς τὸν ἥλιον περίπου 51'· καὶ ὅταν μὲν ἦνε *ρέα σελήνη*, ἀντέλλει καὶ δύει αὕτη συγχρόνως σχεδὸν μὲ τὸν ἥλιον· ἐπὶ δὲ τοῦ *πρώτου τετραγωνισμοῦ* ἀντέλλει τὸ *μεσημέριον* καὶ δύει τὸ *μεσονύκτιον*· ἐπὶ δὲ τῆς *παρσελίηνου* ἀντέλλει καθ' ἡν ὥραν δύει ὁ ἥλιος, καὶ δύει καθ' ἡν ὥραν αὐτὸς ἀντέλλει· ἐπὶ δὲ τοῦ *δευτέρου τετραγωνισμοῦ* ἀντέλλει τὸ *μεσονύκτιον* καὶ δύει τὸ *μεσημέριον*.

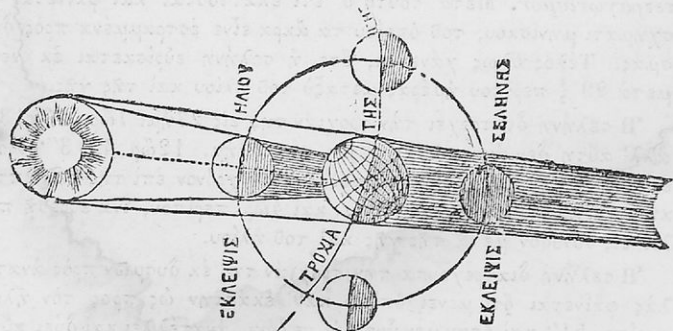
Ἐκλείψεις.

**Ἐκλείψις* ἀστέρου λέγεται ἡ πρὸς στιγμὴν παύσις τοῦ νὰ φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὁ ἀστὴρ, καθ' ἡν ὥραν συνήθως εἶνε ὀρατός. Καὶ ἐκλείψις μὲν ἡλίου συμβαίνει, ὅσκις ἡ σελήνη διέρχεται μετὰ τοῦ καὶ τῆς γῆς, ἐκλείψις δὲ σελήνης, ὅτε ἡ γῆ διέρχεται με-

ταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἡλίου τὴν καλύπτει μὲ τὴν σκιάν της. Ἐπρεπε λοιπὸν οὕτω νὰ συμβαίη καθ' ἕκαστον μῆνα ἔκλειψις ἡλίου κατὰ πᾶσαν νέαν σελήνην, καὶ ἔκλειψις σελήνης κατὰ πᾶσαν πανσέληνον. Ἄλλ' αἱ ἔκλειψεις εἶνε πολὺ σπάνιαι· ἐπειδὴ ἡ τροχιά τῆς σελήνης δὲν εἶνε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου μὲ τὸ τῆς γῆς, ὡς κεκλιμένη $5 \frac{1}{2}$ μοίρ. ἐπὶ τῆς ἑκλειπτικῆς, καὶ χωρίζουσα αὐτὴν εἰς δύο ἀντίθετα σημεῖα καλούμενα δεσμούς· ὥστε κατὰ τὰς συζυγίας ἡ σελήνη ὅτε μὲν εἶνε ὑπεράνω, ὅτε δὲ ὑποκάτω τῆς γραμμῆς, τῆς ἐνούσης τὸν ἥλιον μετὰ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τότε δὲν διακόπτονται. Αἱ ἔκλειψεις λοιπὸν συμβαίνουσιν, ὅταν ἡ σελήνη εὐρίσκηται ἐφ' ἑνὸς τῶν δεσμῶν ἢ πολὺ πλησίον αὐτῶν, καὶ τότε κατὰ μὲν τὰς ἀντιθέσεις ἔχομεν ἔκλειψεις τῆς σελήνης, κατὰ δὲ τὰς συζυγίας ἔκλειψεις τοῦ ἡλίου.

Αἱ ἔκλειψεις τῆς σελήνης εἶνε ὀλικαὶ ἢ μερικαί· καὶ ὀλικαὶ μὲν, ἂν ἡ σελήνη εἰσδύῃ ὀλόκληρος ἐντὸς τῆς σκιάς τῆς γῆς καὶ ὀλόκληρος ὁ δίσκος αὐτῆς δὲν φαίνεται (Σχ. 17), μερικὴ δ' ὅταν μέ-

(Σχ. 17).

ρος αὐτῆς χώνηται. Εἶνε δὲ αὗται ὁραταὶ ἐπίσης ὑφ' ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ ἡμισφαιρίου, ἐξ οὗ παρατηρεῖται ἡ σελήνη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἔκλειψεώς της.

Αἱ ἔκλειψεις τοῦ ἡλίου εἶνε μερικαί, ὀλικαὶ ἢ δακτυλοειδεῖς· καὶ μερικαὶ μὲν εἶνε, ὅταν ἡ σελήνη σκεπάζῃ μέρος μόνον τοῦ ἡλίου· ὀλικαὶ δὲ ἢ δακτυλοειδεῖς, ὅταν τὸ κέντρον τῆς σελήνης συμπίπτῃ ἐκριβῶς μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ τόπου ὅθεν παρατηρεῖται ἡ ἔκλειψις. Κατὰ τὴν ὀλικὴν δ' ἔκλειψιν (Σχ. 17) ἡ γῆ εἶνε ἀφῆλιος, ἡ δὲ σελήνη περιγίειος· ἕνεκα τούτου ὁ ἥλιος μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένος φαίνεται μικρότερος καὶ σκεπάζεται ὀλόκληρος ὑπὸ τῆς σελήνης, ἥτις φαίνεται μεγαλύτερα ἕνεκα τῆς προσεγγίσεώς της· τὸ ἐνκντίον δὲ συμβαίνει εἰς τὴν δακτυλοειδῆ ἔκλειψιν

(Σχ. 17), ἡ γῆ εἶνε περιήλιος, καὶ ἡ σελήνη ἀπόγειος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου αὕτη φαίνεται τότε μικρότερη, καὶ δὲν δύναται νὰ κρύψῃ ὄλον τὸν ἥλιον, ἀφήνουσα νὰ φωτίζεται γύρωθεν ὀλόκληρον δακτύλιον.

Ἐκλείψεις δὲ πάσχουσιν οὐ μόνον ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, ἀλλὰ καὶ οἱ δορυφόροι τοῦ Διὸς καὶ ὄλοι οἱ ἀστέρες ἐπὶ τινος στιγμᾶς κρυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ τῆς γῆς ὑπ' ἄλλου τινὸς σώματος.

Ἐπὶ τῆς σελήνης παρατηρήθησαν διάφορα ὄρα· πολλῶν δὲ τούτων οἱ ἀστρονόμοι καὶ τὰ ὕψη μέχρι νῦν κατεμέτρησαν· ἀλλ' οὔτε ὕδωρ οὔτε ἀτμόσφαιραν εἰσέτι ἐπ' αὐτῆς ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι.

Κομήται.

Οἱ κομήται εἶνε πλανῆται συνιστάμενοι κατὰ τινος ἀστρονόμου ἐκ νεφελῶδους ἐλαφροτάτης ὕλης καὶ ἔχοντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ὑπερμεγέθη οὐρᾶν, ἐστραμμένην πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ἡλίου· περιγράφουσι δὲ οὔτοι ἐλλείψεις (Σχ. 15) λίαν ἐκτεταμένους, καλουμένους ἕνεκα τούτου παραβολάς, τῶν ὁποίων ὁ ἥλιος κατέχει τὴν ἐστίαν· κινουνται δὲ καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις, συνοδευόμενοι συνήθως ὑπὸ οὐρᾶς ἢ κόμης, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἐνίοτε δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἀστέρας.

Καλεῖται δὲ κόμη αὐτῶν τὸ νεφελῶδες τὸ περικυκλῶν τὸν κομήτην, ἡ δὲ σφῆρα αὐτοῦ πυρῆν τοῦ κομήτου· κομητῶν δὲ τινων ὁ πυρῆν δὲν φαίνεται, καὶ ἡ οὐρᾶ δὲ αὐτῆ δὲν ὑφίσταται, ὅταν ὁ κομήτης ἀπομακρύνηται τοῦ ἡλίου· ἀναπτύσσεται δὲ πάλιν καθ' ὅσον ὁ κομήτης πλησιάζει πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ σμικρύνεται τὰ μέγιστα ὀλίγον μετὰ τὴν περιηλιότητά του. Ἐκ τῶν φαινομένων δὲ τούτων οἱ ἀστρονόμοι συμπερίνουσιν ὅτι αὐτὸ τὸ νεφελῶδες εἶνε ἀτμοὶ παραγόμενοι ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου.

Οἱ κομήται εἶνε ὄρατοι ἐπὶ μικρὸν μέρος τῆς τροχίως των, ὅταν πλησιάζωσι πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ εἶνε πρὸς ἀλλήλους διάφοροι κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν λάμψιν· τινὲς μάλιστα τούτων μόλις εἶνε ὄρατοι διὰ τηλεσκοπίου, ἐν ᾧ ἄλλοι τὸ τρίτον ἢ καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ οὐρῆνου (60°—90°) καταλαμβάνουσι διὰ τοῦ μήκους τῆς οὐρᾶς των. Ἐκαστος δὲ κομήτης ταχέως ποικίλλεται· ὁ τοῦ 1811 κατ' ἀρχῆς μόλις ὄρατος μετὰ τὴν περιηλιότητά του ἀνεφάνη ἔχων ὑπερμεγέθη καὶ λαμπροτάτην οὐρᾶν· ἐπειδὴ δ' ἕνεκα τῆς προσεγγίσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἥλιον ὁ πυρῆν του εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἀτμόν, πολλοὶ ἀστρονόμοι διΐσχυρίσθησαν ὅτι εἶδον διὰ μέσου αὐτοῦ ἄλλους ἀστέρας.

Μέχρι τοῦδε λογαριάζονται κομήται ὑπὲρ τοὺς 100· καὶ ἕκαστον δὲ σχεδὸν ἔτος νέοι ἀνακκλύπτονται, ἀλλ' ὁμως τριῶν μόνον ἐξ αὐτῶν γνωρίζομεν εἰσέτι ἀκριβῶς τὴν ἐπένοδόν των. Ὁ πρῶτος ἀναφανείς τὸ 1835 εἶνε ὁ κκλούμενος τοῦ Ἀλεξίου ἀπανερχόμενος μετὰ

75 $\frac{1}{2}$ ἔτη· ὁ δεύτερος ἀνοφανεῖς τὸ 1846 ἐπανερχεται ἀπὸ ἐξ ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας· ὁ τρίτος ὁ καλούμενος τοῦ Ἑγκου (Enke) διατρέχει τὴν τροχίαν του εἰς ὀλιγώτερόν τι τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμισσεως. Ἄλλ' ἐξ αὐτῶν τινες κατὰ τοὺς ἀστρονόμους ἐπανερχονται μετὰ πολλοὺς αἰῶνας, καὶ ἄλλοι χάνονται πλησίον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ δὲν ἀνοφανίζονται ποτε πλέον εἰς τὸ ἡλιακὸν σύστημα.

Ἄπλανεῖς ἀστέρες.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, ἐν οἷς ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, εἶνε φωτεινοὶ ἀστέρες τηροῦντες τὴν αὐτὴν πάντοτε μεταξὺ των περίπου θέσιν. Οἱ πλησιέστεροι αὐτῶν εἰς ἡμᾶς εἶνε τοῦλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδας φορὰς ἀπώτερον τοῦ ἡλίου· ἄλλοι δὲ τούτων εἶνε ἀπείρως πλέον ἀπομεμακρυσμένοι. Ἐλογαρίζσαν δὲ ὅτι τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐκπέμπουσι διατρέχον καθ' ἕκαστον δευτερόλεπτον περισσότερον τῶν 310000 χιλιομέτρ. χρειάζεται περισσότερον τῶν τριῶν ἐτῶν γὰρ φθάση εἰς ἡμᾶς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων εἶνε ἀπειροσ, ἀλλὰ τρεῖς ἕως τέσσαρες χιλ. μόνον εἶνε ὄρατοι δι' ἀόπλων ὀφθαλμῶν, ἐν ᾧ διὰ τηλεσκοπίου δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πολλὰ αὐτῶν ἑκατομμύρια.

Εἰς τὸν οὐρανὸν διακρίνομεν ἔτι μικρὰ νεφελώδη λευκώματα καλούμενα *νεφελώματα*· τούτων τὰ μὲν ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ ἀθροισμάτων ἀστέρων, τὰ δὲ διὰ συσσωρεύσεως ποσότητός τινος λευκῆς ὕλης. Τοιαῦτα δὲ νεφελώματα λογαρίζονται περὶ τὰ χίλια· ἀθροισμα δὲ τοιούτων νεφελωμάτων εἶνε καὶ ὁ *Γαλαξίας*, μακρὰ καὶ ἀκνώτιστος ταινία ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐκτεινομένη ἀπὸ μεσημ. πρὸς ἄρκτον.

Ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς εἴπομεν, ὑποτίθενται παράλληλοι καὶ μεσημβρινοὶ ἀντικρύζοντες πρὸς τοὺς παραλλήλους καὶ μεσημβρινοὺς τῆς γῆς. Οἱ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τοῦ γῆϊνου ἰσημερινοῦ βλέπουσι διερχομένους διὰ τοῦ ζενίθ των τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ ἰσημερινοῦ. Δι' αὐτοὺς οἱ οὐράνιοι πόλοι εἶνε ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, καὶ ὅλοι οἱ ἀστέρες περιγράφουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν κῆθετον ἡμικύκλιον πρὸς τὸν ὀρίζοντα· διὰ τοῦτο λέγουσιν ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι ἔχουσι τὴν *σφαῖραν ὀρθήν*, καὶ δύνανται νὰ βλέπωσιν ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς δὲ τοὺς πόλους ὅλοι οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι περιγράφουσιν περὶ τὸν οὐράνιον πόλον κύκλον παράλληλον μὲ τὸν ὀρίζοντα, καὶ τότε λέγεται ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πόλων ἔχουσι τὴν *σφαῖραν παράλληλον*. Ἐνταῦθα ὁ πολικὸς ἀστὴρ φαίνεται εἰς τὸ ζενίθ, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, οἱ δὲ ἀστέρες τοῦ ἡμισφαιρίου ἐν ᾧ ὁ παρατηρητὴς εὐρίσκεται δὲν κρύπτονται ποτε, ἐν ᾧ τὸ ἀνάγκλιον οἱ τοῦ ἄλλου ἡμισφαιρίου εἶνε ἀόρατοι.

Μεταξύ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τῶν πόλων οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι περιγράφουσι κύκλους τόσον μᾶλλον κεκλιμένους πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ὅσον πλησιάζει τις περισσότερον εἰς τοὺς πόλους καὶ τότε ἡ σφαῖρα καλεῖται *π.λαγία*.

Ἀστρική ἡμέρα καὶ ὁ ἀληθὴς καὶ ὁ μέσος χρόνος.

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν οἱ ἀστέρες διέρχονται τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινός, ὁ δὲ χρόνος, τὸν ὁποῖον πρὸς τοῦτο χρειάζονται, καλεῖται *ἀστρική ἡμέρα*, διαρκούσα 23 ὥρ. 56', καὶ οὗτος εἶνε ὁ ἀληθὴς χρόνος, τὸν ὁποῖον ἡ γῆ χρειάζεται διὰ μίαν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴν τῆς. Ἡλιακὴ ἡμέρα δὲ καλεῖται ὁ χρόνος, τὸν ὁποῖον χρειάζεται ὁ ἥλιος, ἵνα διέλθῃ τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινός· αὕτη δὲ εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἀστρικῆς κατὰ 4' ὥρας, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γῆ προχωρεῖ καθ' ἐκάστην περὶ τὴν μίαν μοῖραν εἰς τὴν τροχίαν τῆς. Ὁ ἥλιος λοιπὸν τὴν ἐπομένην ἡμέραν δὲν θὰ εὐρεθῇ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ τόπου, καὶ διὰ τὴν φθάσῃ εἰς αὐτὸν πρόπει ἡ γῆ ἐκτὸς τῆς περιστροφῆς τῆς νὰ στραφῇ ἔτι περὶ τὸν ἄξονά τῆς μίαν μοῖραν. Διὰ τοῦτο λογαριάζεται τὸ ἔτος ἐκ 365 ἡμ. 6 ὥρ. *ἡλιακῶν* καὶ ἐκ 366 ἡμ. 6 ὥρ. *ἀστρικῶν*.

Ἡ ἀστρική ἡμέρα ἔχει πάντοτε τὴν αὐτὴν διάρκειαν, ὅπερ δὲν βλέπομεν εἰς τὴν ἡλιακὴν. Ἡ γῆ κατὰ τὴν περιηλιότητά τῆς προχωρεῖ ταχύτερον εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν, ὁ δὲ ἥλιος φαίνεται τότε ὀλιγον βραδύτερον εἰς τὸν μεσημβρινόν, καὶ ἡ ἡμέρα διαρκεῖ περισσότερον τῶν 24 ὥρ. Κατὰ δὲ τὴν ἀφηλιότητα, ἐξ ἐναντίας, ἐπειδὴ ἡ πορεία τῆς γῆς εἶνε βραδύτερα εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν, ἡ ἡμέρα διαρκεῖ ὀλιγώτερον τῶν 24 ὥρ. Καλεῖται δὲ *ἀληθὴς χρόνος* ἡ ὥρα, ἣν δεικνύει τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον, καὶ *μέσος χρόνος* ἡ ὥρα, ἣν δεικνύει ἀκριβὲς καὶ καλῶς κανονισμένον ὥρολόγιον. Αἱ δύο αὗται ὥραι δὲν δύνανται νὰ ἦνε σταθερῶς αἰ αὐταί· ἐπειδὴ ἡ ἡλιακὴ ἡμέρα δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν πάντοτε διάρκειαν· ἐνίοτε μάλιστα διαφέρουσι κατὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας· καὶ κυρίως κατὰ τὰ μέσα τοῦ Φεβρουαρίου ἡ ὥρα τοῦ μέσου χρόνου προχωρεῖ περισσότερον πρὸς τὴν τοῦ ἀληθοῦς χρόνου ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον συμβαίνει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου.

Ὁπισθοχώρησις τῶν ἰσημεριῶν.

Αἱ ἰσημερίαι κατ' ἔτος συμβαίνουσι 20' 25" πρὶν ἢ γῆ ἔλθῃ εἰς συζυγίαν μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀστέρος, μετὰ τοῦ ὁποίου ἦτο εἰς τὴν αὐτὴν ἰσημερίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους· τὴν διαφορὰν ταύτην καλοῦσιν *ὀπισθοχώρησιν* τῶν ἰσημεριῶν. Ἐνεκα ταύτης ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι ὀπισθοπορεῖ ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ μίαν μοῖραν

κατὰ 72 ἔτη, καὶ ὁλόκληρον ζώδιον ἢ 30 μοίρας κατὰ 2156 ἔτη· οὕτω δὲ ἔτι διατρέξῃ ὅλον τὸν κύκλον τῆς ἐκλειπτικῆς χρειάζεται 26000 ἔτη. Ἀφ' οὗτο λοιπὸν ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα εἰς τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὃ ἥλιος ὠπισθοπόρησε κατὰ ἐν ζώδιον· ὥστε τὴν ἐκρινὴν ἰσημερίαν μάλιστα εἰσέρχεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τῶν ἰχθύων, ἀντὶ γὰρ φθάση εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ κριοῦ.

Ἡμερολόγιον.

Ἔτος καλεῖται ὁ χρόνος, τὸν ὅποσον ἡ γῆ χρειάζεται διὰ τὴν διατρέξῃ τὴν περὶ τὸν ἥλιον τροχίαν τῆς, συνιστάμενον ἐκ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 49'. Ἄν δ' ἐπὶ τέσσαρα κατὰ συνέχειαν ἔτη λογαριάζσωμεν τὸ ἔτος ἐκ μόνον 365 ἡμ. ἡ γῆ θέλει εὐρεθῆ ὅτι βραδύνει περὶ τὰς 24 ὥρας· ὅθεν ἐστοχάσθησαν ἀνὰ πάσαν τετραετίαν γὰρ κλίνωσι τὸ τέταρτον αὐτὸ ἔτος ἐκ 366 ἡμ. Οὕτω λοιπὸν τὸ 1873, 1874, 1875 εἶνε ἐκ 365 ἡμ. τὸ δὲ 1876 ἐκ 366 ἡμ. τὸ τέταρτον τοῦτο ἔτος καλεῖται ἐμβόλιμον. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο κατασταθὲν ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος ὀνομάζεται Ἰουλιανόν.

Ἐν τοῦτοις ἐπειδὴ προστίθενται σχεδὸν $\frac{3}{4}$ ὥρ. περισσότερον κατὰ τὸ τέταρτον τοῦτο ἔτος τὸ ἐκ 366 ἡμ. παρατηρήθη τοῦτο ἐπὶ τοῦ πάπα Γρηγορίου ΙΓ'. ὅστις πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ ἀπέκοψεν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 ἔτους 10 ἡμ. διατάξας γὰρ ἀκολουθήσῃ μετὰ τὴν 4 Ὀκτωβρίου ἢ 15 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἦν δὲ μὴ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ λάθος ὑποπίπτωσι, προσδιωρίσθη εἰς τὸ τέλος 400 ἔτων γὰρ ἀποκόπτωνται 3 ἡμέραι, ἧτοι τὸ τελευταῖον ἔτος τριῶν ἀλληλοδιδογῶν αἰώνων δὲν εἶνε ἐμβόλιμον, ἐν ᾧ ὡς τὸ τέταρτον ἔπρεπε γὰρ ἦνε.

Τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς δώδεκα μῆνας ἀνίσους· ὡς ἐξῆς·

Ἰανουάριος	31	Ἀπρίλιος	30	Ἰούλιος	31	Ὀκτώβριος	31
Φεβρουάριος	28 ἢ 29	Μάιος	31	Αὐγουστ.	31	Νοέμβριος	30
Μάρτιος	31	Ἰούνιος	30	Ἰούλιος	30	Δεκέμβριος	31

Οὕτως ἑπτὰ μῆνες εἶνε ἐκ 31 ἡμ. τέσσαρες ἐκ 30 καὶ ὁ Φεβρουάριος ἐξ 28 ἢ 29 ἡμ. ὅταν τὸ ἔτος ἦνε ἐμβόλιμον. Οἱ δὲ μῆνες διαιροῦνται εἰς ἐβδομάδας, συνισταμένης ἐκάστης αὐτῶν ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν.

Κινηταὶ ἑορταί.

Κινηταὶ ἑορταὶ λέγονται, ὅσαι δὲν πίπτουσιν εἰς τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐκάστου ἔτους, ἀλλὰ κανονίζονται σχεδὸν ἅπασι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός εἰς τὴν ὁποίαν πίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα.

Κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένην σύνοδον (325 μ. Χ.) τὸ Πάσχα πρέπει γὰρ ἑορτάζεσθαι τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τὴν μετὰ τὴν ἐκρινὴν ἰσημερίαν· καὶ ἂν ἡ

πανσέληνος πίπτῃ Κυριακῆν, τότε τὸ Πάσχα πρέπει νὰ τίθεται τὴν ἀμέσως ἐπομένην Κυριακῆν. Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ γίνηται καὶ ἂν ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα συμπίπτῃ μὲ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων. Οὕτω δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν πίπτει μεταξύ τῆς 23 Μαρτίου καὶ 24 Ἀπριλίου, κατὰ δὲ τὴν Δυτικὴν μεταξύ τῆς 9 Μαρτίου καὶ τῆς 13 Ἀπριλίου.

Σελήνης κύκλος.

Κύκλος σελήνης εἶνε περίοδος 19 ἔτων Ἰουλιαικῶν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας αἱ σεληνιακαὶ φάσεις ἐπανέρχονται κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμερομηνίας. Τὸ ἔτος τὸ προηγηθὲν τῆς ἡμετέρας χρονολογίας ὑπῆρξε τὸ πρῶτον τοῦ κύκλου τῆς σελήνης, τὸ ἀκόλουθον ὑπῆρξε τὸ δεύτερον, καὶ οὕτω καθεξῆς. Πρὸς εὔρεσιν δὲ τοῦ ἔτους τοῦ Κύκλου τῆς σελήνης ἢ τοῦ Χρυσοῦ ἀριθμοῦ, ὡς συνήθως ὀνομάζεται, πρέπει νὰ προσθέσωμεν 1 εἰς τὸ ὠρισμένον ἔτος καὶ νὰ διακρίνωμεν αὐτὸ διὰ 19, καὶ οὕτω θέλωμεν εὑρίσκειν τὸ ζητούμενον. Τὸ ἔτος λοιπὸν 1875 + 1 διακρούμενον διὰ 19 δίδει πηλίκον 98 καὶ κατάλοιπον 14. Ὅθεν ἀπὸ τοῦ 1 μετὰ Χριστὸν ἔτους παρήλθον μέχρι τοῦ 1875 κύκλοι σελήνης 98, καὶ ἤδη ζῶμεν εἰς τὸ 14 ἔτος τοῦ 99 κύκλου τῆς σελήνης· τὸ δὲ 14 εἶνε ὁ Χρυσοῦ ἀριθμὸς τοῦ 1875.

Ἐπακταί.

Ἐπακταὶ ἡμέραι καλοῦνται αἱ τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους δεικνύουσαι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἡλιακὸν ἔτος ὑπερβαίνει κατὰ 11 ἡμέρας τὴν διάρκειαν 12 περιόδων σελήνης (ἢ τὸ σεληνικὸν ἔτος), εἴαν αἱ ἐπακταὶ εἶνε 0 ἡμέραι κατὰ τὴν ἀ. Ἰανουαρίου ἔτους τινός, τὴν ἀ. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους θὰ ἦνε 11 ἡμέραι, τὴν δὲ ἀ. τοῦ μηνὸς τοῦ τρίτου ἔτους θὰ ἦνε 22, τοῦ δὲ τετάρτου 33 ἢ μόνον 3, ἀφαιρουμένων τῶν 30 διὰ μίαν περίοδον σελήνης εὐρισκομένης περισσώτερον εἰς τὰ τρία πρῶτα ἔτη. Πρὸς εὔρεσιν δὲ τῶν ἐπακτῶν, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἕκαστον κύκλον σελήνης, πρέπει νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὸν Χρυσοῦ ἀριθμὸν ἐπὶ 11, καὶ ἐκ τοῦ γινομένου, ἂν ἦνε μεγαλύτερον τοῦ 30, ἀφαιρούμεν τοσάκις 30, ὡσάκις ταῦτο εἶνε δυνατὸν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ πραγματευομένη περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τῆς φυσικῆς αὐτῆς διπλάσεως, τῆς περικυκλώσεως αὐτὴν ἀτμοσφαιρῆς, καὶ περὶ ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀντικειμένων.

Τῆς γῆς μόνον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰς παρὰ ταύτην οὐσίας γνωρίζομεν· ἡ δὲ παρούσα αὐτῆς μορφή φαίνεται ὅτι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας δύο στοιχείων τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός. Τὸ ὕδωρ ὑπὸ διάφορον μορφήν ἰστάμενον ἢ ῥέον ἢ καταπίπτον ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαιρῆς μεταβάλλει καὶ μέχρι νῦν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, διαπερᾶ παντοῦ εὐκόλως κατὰ μικρὸν διακλύον ἢ βικίως συνθραύον, καὶ συμπαρασύρον μέρη μεθ' ἑαυτοῦ φέρει αὐτὰ εἰς ἄλλους τόπους· ἐντεῦθεν καὶ ἡ αὔξησις τῶν ποταμῶν, τῶν χειρηνήσων κτλ. Ὡσαύτως δὲ ἡ γῆ κατέχει ἰδιάζουσάν τινα θερμότητα, ἣτις ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ κέντρον τῆς αὐξάνει ἐπὶ ποσοῦτον, ὥστε ὁ πυρὴν αὐτῆς εὐρίσκειται εἰς ῥευστὴν πυρώδη κατάστασιν· συμπεραίνομεν δὲ τοῦτο ἐκ τε τῶν θερμῶν πηγῶν, τῶν ἡφαιστείων, τῶν ἐκρήξεων καὶ τῶν σεισμῶν. Διὰ τῆς ἐνεργείας δὲ τοῦ ἐν τῇ κέντρῳ τῆς γῆς πυρός ἀποτελοῦνται εἰσέτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀνωψώσεων καὶ καθιζήσεις, ρήγματα, ὄρη, νῆσοι κτλ. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα ἐπενήργησαν εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ κατὰ διαφόρους περιόδους εἰς τὸν σχηματισμὸν βεβημηδὸν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.

Ἐπιφάνεια τῆς γῆς.

Ἄν ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ σφαιρῆς τινὸς βλέπομεν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἀνίσως διηρημένην εἰς ξηρὰν καὶ εἰς ὕδατα· ταύτης ἡ ξηρὰ κατέχει σχεδὸν τὸ $\frac{1}{4}$, τὸ δ' ἐπίλοιπον εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ ὕδατων· καὶ τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον περιλαμβάνει τὰ $\frac{4}{5}$ τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ νότιον μόνον τὸ $\frac{1}{5}$ αὐτῆς.

Πεδιάδες.

Πεδιάδες λέγονται ἐκτεταμένοι χῶροι, ἔχουσαι ἐπιφάνειαν ὁμαλὴν καὶ ἐπίπεδον. Αὗται ὅταν ποτίζωνται ὑπὸ ἀφθόνων πηγῶν ἢ ποταμῶν εἶνε εὐφορώταται· ὑπάρχουσι ὅμως καὶ ἄλλαι μὴ ἔχουσαι ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τινὰς αὐτῶν δίδονται καὶ ἰδιαιτέρῃ ὀνόματι· οἷον

Στέπαι καλοῦνται εἰς τὴν Ῥωσίαν ἐκτεταμέναι ἀμμώδεις πεδιάδες κεκαλυμμέναι καθ' ὅλον τὸ θέρος ὑπὸ φυτῶν τὸ πλεῖστον ἀλατούχων, ἀλλ' ἐστερημέναι πικντάπκσι δένδρων.

Σαβάρραι δὲ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, καὶ Πάμπαι εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν λέγονται πεδιάδες χαμηλόταται, ὑγρόταται καὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ ὑψηλῶν χόρτων. Ἐρημοὶ τέλος λέγονται ἐκτεταμέναι πεδιάδες κεκαλυμμέναι ὑπὸ ἀνύδρου ἄμμου ἀναπτομένης ὑπὸ θερμότητος ἡλίου, καὶ ἐστερημέναι τοῦ ἀναγκαίου διὰ τὴν βλάστησιν ὕδατος, ὡς αἱ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐν τούτοις ἐν τῷ μέσῳ τούτων τῶν ἐρήμων εὐρίσκονται τόποι ἔνυδρον καὶ κατὰφυτοί, ὁμοιάζοντες μὲ εὐφόρους νήσους ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρου ἄμμου καὶ ὀνομάζονται αὐάσεις ἢ ὀάσεις.

Ὅ ρ η.

Τὰ ὄρη εἶνε τὰ ὑψηλότερα ὑψώματα τῆς σφίρας· λόφοι δὲ καλοῦνται τὰ ἔχοντα ὀλιγώτερον ὕψος.

Τὰ ὄρη εἶνε ἐνίοτε μεμωμέναι, συχνότατα ὅμως σχηματίζουσι σειράς. Αἱ κορυφαὶ τῶν ἔχουσι διάφορα σχήματα λαμβάνουσαι διὰ τοῦτο καὶ διάφορα ὀνόματα· ὡς ὅταν αὕτη ἦνε πρισματοειδής, καλεῖται αἰχμή· ὅταν ἦνε ὀξεία, ὀδούς, κέρασ, βελόνη· ἐὰν δ' ἐπίπεδος, τράπεζα κτλ. Αἱ ὑψηλότεραι δὲ γνωστὰ κορυφαὶ εἶνε αἱ τῶν Ἰμαλατῶν, φθάνουσαι εἰς 27 χιλ. πόδας ὕψους ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ράχις καλεῖται τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς σειρᾶς, τὸ ἐκτεινόμενον καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτῆς· αἱ δὲ πλευραὶ τῆς ράχως, δι' ὧν ῥέουσι τὰ ὕδατα, εἶνε αἱ καλούμεναι κλιτύες.

Τὰ ὄρη χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ στενῶν χαμηλοτάτων καλουμένων κοιλάδων· ἐὰν δ' αὐταὶ περικλείονται μεταξὺ δύο πολῶν προσεγγιζόντων ὀρέων καὶ ὄχι πολὺ ὑψηλῶν, καλοῦνται αὐλῶνες μὲν ἐὰν εἶνε ἄδενδροι, γάπαι δ' ἐὰν εἶνε δρυμώδεις· στενὰ δὲ ἢ πύλαι καλοῦνται αἱ μεγάλα καὶ ταχεῖαι ταπεινώσεις τῆς ράχως, αἵτινες καὶ στενὰς διόδους σχηματίζουσι· καὶ γάραγγες ἢ αὐγέρες αἱ κείμεναι μεταξὺ ἀποτόμων βράχων, αἵτινας ἐὰν εἶνε πολὺ βραθεῖαι βάραθρα καλοῦνται.

Ἡ φαί σ τ ε ι α.

Ἡφαίστεια εἶνε συνήθως κωνοειδῆ ὄρη μετὰ χωνοειδῶν ἀνοιγμάτων καλουμένων κρατήρων, ἐναπέμποντα ἐξ αὐτῶν κατὰ καιρῶς ἀνθυμιάσεις, καπνοὺς, φλόγας, ὕλας ἀνακελυμένας, καὶ ῥίπτοντα μακρὰν τέφρα, μύδρους, χειμάρρους λάβης, ἧτις τότε μόνον σταματᾷ ὅταν ψυθεῖται χάσῃ τὴν ρευσιτότητά της. Τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ ὀρη τῶν ἠφιστείων, ὥστε ἐκ τῶν καταστροφῶν τού-

των πολλάκις ἐσχηματίσθησαν νέαι ὄρη ἢ ἐξῆλθον ἐκ τῶν πυθμῆ-
νων τῆς θαλάσσης νέαι νῆσοι κτλ.

Τὰ ἡφαιστεία δὲν εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε· τινὰ δὲ τούτων φαίνονται μὲν ἐσβεσμέναι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, ἀλλ' αἴφνης πάλιν ἀρχίζουσι καὶ ἐκπέμπουσι τέφραν καὶ λάβαν, καὶ ταῦτα καλοῦνται ἐνεργὰ ἢ ζῶντα· ἄλλα δὲ πάλιν φαίνονται ὅτι διὰ παντὸς ἔ-
χασαν τὴν φρικώδη ἐνεργειάν των, καὶ διὰ τοῦτο νεκρὰ ἡφαιστεία καλοῦνται. Ἡφαιστεία ὑποθαλάσσια λέγονται, ὅσα εἶνε κεκρυμ-
μένα ὑπὸ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης.

Σεισμοί.

Οἱ σεισμοὶ φαίνονται ὅτι προξενοῦνται ὑπὸ ὑπογείων ἀτμῶν, οἵ-
τινες ἀνυψοῦσι τὸ ἔδαφος ζητοῦντες νὰ ἀνοίξωσι δίοδον· συνοδεύον-
ται δὲ συνήθως ὑπὸ ἡφαιστείων ἐκρήξεων. Συχνὰ δ' αἰσθανόμεθα
αὐτοὺς πολὺ μακρὰν τῶν ἡφαιστείων καὶ ἄνευ τινὸς ἐκρήξεως.
Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὰ περίξ τῶν Ἄν-
δεων καὶ εἰς ἄλλας ἔτι χώρας εἶνε ἐνίοτε τοσοῦτον δυνατοί, ὥστε
συχνὰ καταστρέφουσι μεγάλας πόλεις.

Συστατικὰ τῆς Γῆς.

Εἶδη γαιῶν.

Τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς διακρίνονται ἄ. τὰ ἐκ τοῦ ὕδατος μορφώ-
ματα ἦτοι τὰ ὄρη τὰ σχηματιζόμενα ἐκ συνεχοῦς σειρᾶς στρωμά-
των κειμένων ἐπ' ἀλληλῶν καθ' ὀρισμένην τάξιν· β'. τὰ ἐκ τοῦ πυ-
ρὸς μορφώματα, ἦτοι τὰ μὴ κατὰ στρώματα εἶδη τῶν ὀρέων. Τού-
των δὲ ἄξια σημειώσεως εἶνε·

1) Αἱ ἀρχέγονοι γαῖαι ἢ τὰ πρωτογενῆ στρώματα, ἔτινα φαί-
νονται συνιστάμενα ἐκ τετηγμένης μὲν τὸ πρῶτον, ψυθχεύσεως δ'
ἀκολούθως ὕλης.

2) Αἱ δευτερεύουσαι γαῖαι (ἢ τὰ δευτερογενῆ στρώματα) εἶνε
διατεθειμέναι κατὰ στιβάδας τακτικὰς ἐπὶ τῶν πρώτων, καὶ ἀπο-
τεθειμέναι ὑπὸ τῶν ὑδάτων, περιλαμβάνουσαι συνήθως πολλὰ λει-
ψίνα ζώων καὶ φυτῶν· καὶ τὰ μὲν πανκραχαιότατα ζῶα εὕρισκον-
ται ἰδίᾳ εἰς τὰ τιτανώδη στρώματα, τὰ δὲ πανκραχαιότατα φυτὰ
εἰς τὰ ἐξ ἄμμολιθου καὶ λιθανθράκων στρώματα. Αἱ ἀποθῆκαι
τῶν κογχυλίων καὶ τῶν ἰχθύων αἰ ἐπὶ ὑψηλοτάτων ὀρέων εὕρισκό-
μεναι μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ θάλασσα τὰ ἐκάλυπτε ποτε.

3) Αἱ τριτερούσαι γαῖαι ἢ τὰ τριτογενῆ στρώματα, τὰ ὅποια
συντίθενται ἐκ λειψάνων τῶν δύο τούτων πρώτων εἰδῶν, τεταγμέ-
να κατὰ στιβάδας πρὸς τὰς ὑπερεῖκας τῶν δευτερογενῶν στρω-
μάτων.

4) Αἱ ἡφαιστειώδεις γαῖαι ἢ τὰ ἡφαιστειώδη στρώματα, αἱ

τινες ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ τῆς τέφρας, τῆς λάβης καὶ τῶν ἄλλων ὑλῶν τῶν ἐκπεμπομένων ὑπὸ τῶν ἤφραιστειῶν.

4) *Αἱ φυτικάι γαῖαι*, αἱ εὐρισκόμεναι ὑπερῶν ὄλων τῶν ἄλλων γαιῶν, αἵτινες εἶνε αἱ μόναι ἐπιτήδειοι διὰ τὴν φυτικὴν ὑπαρξίν.

Πολύτιμοι λίθοι, μέταλλα καὶ εὐπρηστοι μεταλλεῖα.

Μεταξὺ τῶν οὐσιῶν, αἵτινες ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς, διακρίνονται 1 οἱ *πολύτιμοι λίθοι*, οἷον ἀδάμαντες, ρουβίνια, σάπφειροι κτλ. 2 τὰ *μέταλλα*, ὧν ἐπισημότερα εἶνε ὁ χρυσός, ἡ πλατίνη, ὁ ἄργυρος, ὁ χαλκός, ὁ σίδηρος, ὁ κασσίτερος, ὁ μόλυβδος, τὸ ἀντιμόνιον, ὁ ὑδρᾶργυρος κτλ. 3 αἱ *εὐπρηστοὶ ὕλαι*, οἷον ὁ ἀνθρακίτης, τὸ θεῖον, ἡ ἄσφαλτος καὶ ὄλαι αἱ ἀσφαλτώδεις, οὐσίαι, οἱ γαιάνθηρακες, τὸ ἤλεκτρον, κτλ. Εἰς ταῦτα δὲ δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὰ *εὐπρηστοὰ ὀρυκτά*, ὄντα λείψανα φυτῶν κεχωσμένων εἰς εἰς τὴν γῆν.

Ὁ χρυσός, ἡ πλατίνη, ὁ ἄργυρος καὶ οἱ πολυτιμότεροι λίθοι εὐρίσκονται πρὸ πάντων εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὁ δὲ σίδηρος καὶ ὁ μόλυβδος εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τοὺς εὐκράτους καὶ ψυχροὺς τόπους. Ἐν τούτοις πολὺς χρυσὸς εὐρίσκεται εἰς τὴν Σιβηρικὴν, εἰς τὴν Καλλιφορνίαν καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Αὐστραλίας.

Ὑδρατα.

Τὰ ὕδατα τὰ διακεχυμένα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφίρας διακοῦνται εἰς δύο, εἰς *θαλάσσια ὕδατα* καὶ εἰς *ὕδατα τῆς ξηρᾶς*.

Ὑδατα θαλάσσια.

Τὰ θαλάσσια ὕδατα εἶνε πικρὰ καὶ ἀλμυρά, τὸ δ' αὐτῶν ἀλατῶδες δὲν εἶνε πικροῦ τὸ αὐτό· διότι εἰς τοὺς πόλους, ἀποχωριζομένου καὶ πηγνυομένου τοῦ γλυκέος ὕδατος, τὸ μένον ῥευστὸν ἔχει περισσότερον ἄλας· ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὅπου τὸ γλυκὺ ὕδωρ ἔχει ὀλιγώτερον ἄλας. Ἐν τούτοις ἡ Κασπία θάλασσα ἔχει περισσότερον ἄλας ὡς πρὸς τοὺς ὠκεανούς.

Ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης περιέχει τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίαις, ὅποιαι καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς· διὸ ἀπαντῶμεν ἐν αὐτῇ λόφους, ὄρη, κοιλάδας τοσοῦτου βήθους, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ μετρήσωμεν· εἶνε δὲ καταφλημένη ὑπὸ πλήθους ζώων ἐν μέρει εἰς ἡμᾶς ἀγνώστων, καὶ πλήθος ἔχει φυτῶν ἰδικζόντων.

Πολλὰ δὲ δοκιμαὶ ἀπέδειξαν ὅτι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης εἶνε ψυχρότερα ἀναλόγως τῆς βελύτητός των. Οὕτω ἡ ἔπρεπε τὰ βελύ-

τατα μέρη τῶν θλακασσῶν νὰ ἦνε παγωμένα· ἀλλ' ἤδη τέλος ἐγνώσθη ὅτι οὐδέποτε τοῦτο συμβαίνει ὅσον καὶ ἂν προχωρήσωμεν βαθύτερα.

Ἡ διαφορὰ τοῦ πλάτους πολλὴν ἐπιρροὴν ἔχει ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν θλακασσίων ὑδάτων. Πρὸς τοὺς πόλους αἱ θάλασσαι εἶνε κεκαλυμμέναι ἀδιακόπως ὑπὸ μεγίστων ὄγκων πάγων, κατασταινόντων ταύτας τὰς θλακασσας ἀδιαπεράστους εἰς τὰ πλοῖα. Τὸν χειμῶνα οἱ πάγοι οὗτοι καλύπτουσι συνήθως ὅλην τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς 88 μοίρ. τοῦ Βορ. πόλου, οἱ δὲ κόλποι τοῦ αὐτοῦ πόλου παγώνουσι μέχρι τῆς 60 μοίρ. νήσους ὅμως ἐκ πάγου βλέπομεν νὰ πλέωσιν ἐπὶ τῆς θλακασσῆς μέχρι τῆς 40 μοίρ. τοῦ βορ. πλάτους. Εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον οἱ στερεοὶ πάγοι ἐκτείνονται μικρότερον ἢ εἰς τὸν βόρειον πόλον.

Κινήσεις τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης.

Τὰ ὑδάτα τῆς θλακασσῆς ὑπόκεινται εἰς τρία ἤδη κινήσεων τὰς ἀτμοσφαιρικὰς κινήσεις, τὰ ρεύματα καὶ τὰς παλλροίας.

Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ κινήσεις προκύπτουσιν ὑπὸ τῆς ὠθήσεως τῶν ἀνέμων, ἐγειρόντων ἐνίοτε ἐκπληκτικὰ κύματα· ἡ δὲ ταραχὴ αὕτη γίνεται ἐπισημητὴ μόνον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θλακασσῆς· διότι καὶ εἰς τὰς μεγαλύτερας τρικυμίας παρατηρήθη ὅτι τὰ ὑδάτα τῆς θλακασσῆς βαθύτερα τῶν 33 μέτρων μένουσιν ἀκίνητα.

Τὰ ρεύματα εἶνε μεγάλα κινήσεις, φέρουσι τὰ ὑδάτα τῆς θλακασσῆς κατὰ τινὰ διεύθυνσιν. Τὰ ἐπισημότερα δὲ τούτων εἶνε τὰ ρεύματα τῶν πόλων καὶ τὸ τροπικὸν ρεῦμα.

Τὰ ρεύματα τῶν πόλων φέρουσι τὰ ὑδάτα ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἡσημερινόν, συνεπάγοντα μετὰ τούτων καὶ ὑπερμεγέθεις ὄγκους πάγων, οἵτινες συναντῶνται ἐνίοτε πολὺ μικρὰν τῶν παγωμένων θλακασσῶν.

Τὸ δὲ τροπικὸν ρεῦμα, διευθυνόμενον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μετὰ τῶν τροπικῶν, ἀποδίδεται εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἐτησίων ἀνέμων, τῶν πνεόντων εἰς ταύτας τὰς χώρας, καὶ εἰς τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν τὰ ὑδάτα μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθοῦσιν ὡς ἐρχόμενα ἐκ τῶν περὶ τοὺς πόλους χωρῶν, ὅπου ἡ τῆς γῆς περιστροφή εἶνε ὀλιγώτερον ταχέως. Τὰ πρώτιστα δὲ ρεύματα παράγουσι πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἐπισημότερα εἶνε τὸ ἐγκόλιον *Μεξικανικὸν ρεῦμα*, τὸ ὁποῖον συνέχει αὐτὸν τοῦ τροπικοῦ ρεύματος καὶ ἀκολουθοῦν τὸ μήκος τῶν παραλλήλων τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Νεογείου, λαμβάνει ἔπειτα νέαν διεύθυνσιν πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει εἰς τὰς παραλλῆλας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς (Ἀζόρας νήσους).

Αἱ κινήσεις αὗται τῆς θλακασσῆς μεταφέρουσιν εἰς ἀπέριους ἀποστάσεις τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων χωρῶν ὑπὸ τούτων δὲ φέρονται

εις τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας, δένδρα, φυόμενα μόνον εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐνίοτε τὰ δύο ἀντίθετα ρεύματα συναντῶνται καὶ τότε σχηματίζονται οἱ θαλασσοστρόβιλοι, ὧν ἐπιστημότερος εἶνε ὁ τοῦ Μαλοστρόμ πρὸς Ν. τῶν Λοφοδενῶν νήσων, καὶ ἡ Χάρυβδις εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μεσοήνης.

Αἱ παλίρροιαι εἶνε κανονικαὶ κινήσεις τῶν ὑδάτων, δις ἐπαναλαμβανόμεναι ἐν διαστήματι μιᾶς ἡμέρας καὶ 51'. Τὰ ὕδατα ἀναβάνουσι καὶ ἐκτείνονται ἐπὶ τῶν αἰγιαλῶν ἐπὶ 6 ὥρας, ἡ δὲ ἀνάβασις αὕτη καλεῖται πλημμυρίς· ἀφ' οὗ δὲ φθάζουσιν εἰς τὸ μέγιστον ὕψος των, μένουσι στάσιμα περὶ τὸ ἐν τέταρτον ὥρας, εἶτα ὀπισθοδρομοῦσι πάλιν ἐν διαστήματι 6 ὥρων, καὶ αὕτη ἡ ὀπισθοδρομῆσις καλεῖται ἀμπωτις, μετὰ τὴν ὁποίαν τὰ ὕδατα, ἀφ' οὗ μείνωσιν εἰς τὴν ταπεινοτάτην αὐτῶν θέσιν περὶ τὸ $\frac{1}{4}$ ὥρας ἀρχίζουσι πάλιν νὰ ὑψῶνται. Ἡ περίοδος αὕτη τῶν δύο ἀναβάσεων καὶ καταβάσεων τοῦ ὕδατος ὀνομάζεται ἡμερησία περίοδος, πρὸς διακρίσιν τῆς μηνιαίας καὶ ἐτησίας περιόδου, αἵτινες παρατηροῦνται κατὰ πάσαν νέαν σελήνην καὶ κατὰ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς. Ἀρχεται δὲ ἡ πλημμυρίς μετ' ὀλίγην ὥραν ἀπὸ τῆς διπλῆς διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ διαβάσεως τῆς σελήνης, καὶ συμβαίνει εἰς μὲν τοὺς ἀνατολικούς αἰγιαλοὺς προτῆτερ, εἰς δὲ τοὺς δυτικούς ἀργότερ.

Αἱ παλίρροιαι θεωροῦνται ὡς ἀποτελέσματα τῆς ἑλξεως τοῦ ἡλίου καὶ μάλιστα τῆς σελήνης· διότι αἱ ἰσχυρότεραι παλίρροιαι συμβαίνουσι κατὰ τὰς συζυγίας, ὅτε ἡ ἑλξις τοῦ ἡλίου συνεννοῦται μετὰ τῆς ἑλξεως τῆς σελήνης. Ἐν τούτοις μιᾶς καὶ ἡμισείας ἡμέρας διάστημα ὑπάρχει μετὰ τῆς στιγμῆς τῶν συζυγιῶν καὶ τῶν μεγαλειτέρων παλίρροιῶν, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀπομακρύνσεως τῶν δύο τούτων ἀστέρων. Αἱ παλίρροιαι δὲ καθίστανται ἀνεπαίσθητοι ὑπεράνω τῶν τροπικῶν κύκλων· διότι ἡ σελήνη ἐνεργεῖ ἐνταῦθα πλαγιώτερον ὡς μὴ ἀποχωροῦσα τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ τὰς 28 μοίρας.

Ὑδατα τῆς ξηρᾶς.

Οἱ ἀτμοὶ οἱ διὰ τῆς θερμότητος ἐκ τῶν ὠκεανῶν καὶ ἐξ ὄλων τῶν ὑγρῶν τόπων παρχγόμενοι καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ὑψόμενοι σχηματίζουσι τὰ νέφη, τὰ ὁποῖα μεταβάλλονται εἰς βροχὴν· τὸ δὲ ὕδωρ τῶν βροχῶν εἰσδύον εἰς τὴν γῆν καὶ ἀπαντῶν ἀντίστασιν εἶτα δὲ διεξοδὸν ἀποτελεῖ τὰς πηγὰς, ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ ρύακες· οὗτοι δὲ ἐνούμενοι πρὸς ἀλλήλους σχηματίζουσι τὰ ποτάμια καὶ τοὺς ποταμούς, χύνοντας τὰ ὕδατά των συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐπικράτεια ποταμοῦ λέγεται ἄπασα ἡ χίρρα, τὴν ὁποίαν κατέχει ποταμὸς τις μετὰ τῶν παραποτάμιων καὶ τῶν ρύακων του·

γραμμαλὴ δὲ τῆς διαχωρίσεως τῶν ὑδάτων λέγονται τὰ ὄρια δὴ παρκειμένων ἐπικρατειῶν ποταμῶν· εἶνε δ' αὐταὶ συνήθως σειραὶ ὄρεων, ὡς αἱ Ἄλπεις χωρίζουσι τὴν ἐπικρατείαν τοῦ Πάδου ἀπὸ τῆς τοῦ Ῥοδνοῦ, τῆς Ῥήνου καὶ τοῦ Δουνάβεως.

Βροχαί.

Αἱ βροχαὶ δὲν εἶνε πνιτοῦ ἐπίσης ἀφθοναί· ἐν γένει δὲ αὐταὶ εἶνε ὀλιγώτερον δυναταί, καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τοῦ ἰσημερινοῦ ἢ τῆς γειτνιασέως τῆς θαλάσσης, ἂν καὶ αἱ βροχαὶ ἡμέραν ἦνε περισσότεραι πρὸς βορρᾶν.

Βροχαὶ περιοδικαὶ καὶ πλημμύραι τῶν ποταμῶν

Μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἢ περιοδικὴ ἐπάνοδος τῶν ἀνέμων ἐπακφέρει κατ' ἔτος βροχὰς σταθεράς κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τοῦ ἔτους· ἢ δὲ μεγάλῃ ποσότητι τοῦ ὕδατος ἢ ἐντὸς αὐτῶν πίπτουσα πρέπει συγχρόνως νὰ ἐκρέη, καὶ ἐντεῦθεν προκύπτουσιν αἱ τακτικαὶ πλημμύραι σχεδὸν ὅλων τῶν ποταμῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς σφαίρας.

Ἡ πλημμύρα τοῦ Νείλου κατασταίνει εὐφορον τὴν λαμπρᾶν κοιλάδα τῆς Αἰγύπτου· ἀλλ' εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἄνδεων οἱ ποταμοὶ πλημμυροῦντες δὲν ἔχουσι τὴν ἀναγκαίαν κατωφέρειαν διὰ νὰ ἐκρυσώσῃ, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ταύτης καλύπτεται ὑπὸ ἑλών.

Λίμναι καὶ ἔλη.

Τὰ ὕδατα μὴ δυνάμενα διὰ τὴν πολλὰ βαθεῖαν θέσιν τόπων τινῶν νὰ ἐκρέωσιν ἐκτείνονται κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ σχηματίζουσι τὰς καλουμένας λίμνας καὶ τὰ ἔλη. Μεταξὺ δὲ τῶν λιμνῶν ὑπάρχουσι τινες, δι' ὧν διέρχονται ποταμοί, ὡς οἱ τῆς Κωνσταντίας καὶ ἡ τῆς Γενεύης· ἀλλὰ δὲ δὲν ἔχουσι καμμίαν ἐκροήν, ὡς ἡ Κασπία, ἡ Ἀράλη λίμνη κλ. αἱ τελευταῖαι δὲ αὐταὶ συνήθως εἶνε ἀλκτοῦχοι.

Μεταλλικὰ καὶ θερμὰ ὕδατα.

Μεταλλικὰ ὕδατα καλοῦνται τὰ ῥέοντα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς καὶ γέροντα μεταλλικῶν οὐσιῶν, ὡς τοῦ θείου, σιδήρου κλ. Καλοῦνται δ' ἔτι αὐτὰ θερμὰ ὕδατα, ὡς θερμαινόμενα ὑπὸ αἰτίας εἰσέτι ὄχι πολὺ γνωστῆς ἀποδιδομένης συνήθως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα τῆς γῆς.

Ἡ θερμότης τῶν ἐνίοτε εἶνε ἴση μὲ τὴν θερμότητα βράζοντος ὕδατος· τοιαῦτα δὲ θερμὰ ὕδατα ὑπάρχουσιν εἰς πλείστας χώρας καὶ πολλὰ εἶνε χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην. Τῶν πηγῶν τούτων τινὲς παρουσίζουσι μεγαλοπρεπεῖς θέματα· ὡς αἱ τοῦ Γεν-

σέρου ἐν Ἰσλανδίᾳ, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα ἀνκπηδῶσι συνήθως ἐν σχήματι πυραμίδος εἰς ὕψος 38 μέτ. καὶ αἱ τοῦ Στρόκ ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ, ὧν τὰ ὕδατα ἀνκπηδῶσιν ἔτι πλέον τῶν ρηθέντων.

Ἄ τ μ ό σ φ α ι ρ α .

Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε μίγμα διαφόρων βευστῶν, τὰ ὅποια περικυκλώνουσι τὴν σφαῖραν μέχρι τοῦ ὕψους 70—90 χιλιομ. καὶ αὐτὸ εἶνε ὁ ἀήρ, τὸν ὁποῖον ἀνκπνεόμεν.

Ὁ ἀήρ εἶνε διαφανής καὶ ὅταν ὁ οὐρανὸς ᾔηθε καθαρὸς, φαίνεται ὅτι ἔχει ὠραῖον κυκνοῦν χρῶμα. Οὗτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶνε 770 φορές ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος· στήλη δὲ ἀέρος ἀπὲ τῶν ἀνωτάτων ὀρίων τῆς ἀτμοσφίρας μέχρι τῆς θαλάσσης ἔχει βάρος ἴσον μὲ τὸ βάρος στήλης ἰσοπαχοῦς ὕδατος 10 $\frac{1}{2}$ μέτ. ὕψους ἢ στήλης ἰσοπαχοῦς ὕδραργύρου 757 χιλιοστομέτ. ὕψους.

Ὁ ἀήρ εἶνε μᾶλλον πυκνὸς καὶ δυσκινητότερος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὰς πεδιάδας ἢ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἀποκαθιστάμενος ἐλαφρότερος εἰς ἔτι μεγαλείτερον ὕψος. Ἡ διαφορικὴ αὐτῆ ἐλάττωσις τῆς βεχύτητος τοῦ ἀέρος παρέσχε τὸ μέσον τῆς μετρήσεως τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων· διότι παρετηρήθη ὅτι στήλη ὕδραργύρου περικεκλεισμένη ἐντὸς ὀργάνου καλουμένου βερομέτρου καταβαίνει καθ' ὅσον ἀνκβαίνομεν περισσότερον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφίρας ἐλαττοῦται ἐπικαισθητῶς, καθ' ὅσον ἀνκβαίνομεν εἰς ὑψηλοτέρους τόπους· διότι ἀριστέρως οὕσης τῆς ἀτμοσφίρας εἰς τὰ ἀνώτερά αὐτῆς στρώματα, αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου διέρχονται ἐν μικροτέρᾳ θλάσει αὐτῆς, διὰ τοῦτο τὰ ὑψηλότερα ὄρη εἶνε κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀδικοπού χιόνος· παρετηρήθη δ' ὅτι ἡ χιών ἀρχίζει νὰ πίπτῃ ἐπὶ μὲν τοῦ ἰσημερινοῦ εἰς ὕψος 4900 μέτ. ἐπὶ δὲ τῶν 45 μοιρ. πλάτους εἰς ὕψος 2000 μέτ. καὶ πρὸς τὸν 60ον παράλληλον εἰς ὕψος 1100 μέτ.

Καὶ ἄλλαι δ' αἰτίαι ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφίρας κατὰ τὰς διαφόρους χώρας. Ἡ θερμότης εἶνε τόσον μεγαλειτέρη ὅσον ὁ τόπος εἶνε πλησιέστερος εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ τὰνάπλιν μικροτέρη ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους. Ὡσαύτως αὐτῆ εἶνε ἔτι ἀνάλογος τῆς ἐκθέσεως τοῦ τόπου, καθότι αἱ μεσημβριναὶ κλιτύες τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων εἶνε θερμότεραι τῶν ἄλλων κατωφερειῶν. Ἐπίσης τὰ δυτικὰ παράλια οἰασιδῆποτε χώρας εἶνε θερμότερα τῶν ἀνατολικῶν παραλίων, καὶ παρετηρεῖται ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλάτους αἱ χῶραι τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ψυχρότεραι τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὅτι τὸ βόρειον

ἡμισφαίριον εἶνε θερμότερον τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου. Καὶ αἱ νῆσοι δὲ αὐταὶ αἰ κείμεναι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ ἔχουσι χειμῶνα ὀλιγώτερον δριμύνη καὶ θέρος ὀλιγώτερον θερμὸν ἢ αἱ ἄλλαι χῶραι· διότι αἰ θάλασσαι δικτηροῦσιν εἰς αὐτάς, θερμοκρασίαν μᾶλλον ὁμοίωμορρον.

Μετέωρα.

Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν συμβαίνουσι διάφορα φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα καλοῦνται μετέωρα· εἶνε δὲ ταῦτα τριῶν εἰδῶν μετέωρα ἃ τοῦ φωτός· β' τοῦ ἠλεκτρισμοῦ· γ' τοῦ ὕδατος.

Μετέωρα τοῦ φωτός. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀντανκλιᾷ καὶ διαθλιᾷ τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου, ὥστε βλέπομεν τὸν ἥλιον πρὶν αὐτὸς ὑψωθῆ ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος, καὶ μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ· τὸ φαινόμενον δὲ τοῦτο καλεῖται *λοκαυγές*, ἢ δ' ἐρυθρότης ἐκείνη ἢ γεννωμένη ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ πρὸ τῆς ἀνκτολῆς τοῦ ἡλίου καλεῖται *ἠώς*.

Εἰς τὰς αὐτάς δ' αἰτίαις τῆς θλάσεως καὶ ἀντανκλάσεως τοῦ φωτός ἐπὶ τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ὁφείλονται οἱ κατοπτρισμοί, καθ' οὓς τὰ ἀντικείμενα τὰ τε ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα καὶ τὰ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα φαίνοντα εἰς ἡμᾶς διπλᾷ, ἀνεστραμμένῃ, μετακεκινημένῃ καὶ αἰωρημένῃ εἰς τὸν ἀέρα· τὸ φαινόμενον τοῦτο συγχρότερη παρατηρεῖται ἐν Αἰγύπτῳ, Σαχάρῃ, κατὰ τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας κτλ. Ὡσαύτως οἱ παρῆλιοι, οἵτινες πρέχουσι τὴν ταυτόχρονον ἐμφάνισιν πολλῶν ἡλίων, αἰ παρασελῆται, δι' ὧν βλέπομεν πολλὰς σεληνας, καὶ οἱ ἄλλοις ἢ φωτειοὶ κύκλοι, οἵτινες σκεπάζουσιν ἐνίοτε τοὺς δύο τούτους ἀστέρους. Καὶ τὸ οὐράνιον δὲ τὸξον ἢ ἡ *Ιρις* προκύπτει ἐκ τῆς διαθλάσεως ἢ ἀποσυνθέσεως τοῦ φωτός ἐπὶ τῶν σφαιρικῶν τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς, τῶν διακεχυμένων ἐπὶ τοῦ ἀέρος.

Μετέωρα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν ἀναγγέλλει τὴν παρουσίαν του εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν διὰ διαφόρων φαινομένων· τὰ γνωστότερα δὲ τούτων εἶνε ἡ ἀστραπή, ἡ βροχή, ὁ κεραυνός, τὸ βόρειον σέλας, αἱ πύρραι σφαῖραι, οἱ ἀερόλιθοι, κτλ.

Εἰς τὰ νέφη παρατηροῦμεν ἐν καιρῷ ῥαγδαίως βροχῆς λάμψιν φωτός, ἣν τινι συνήθως παρακολουθεῖ πολλὰκις ἐπικινλαμβανόμενος πάταγος. Ἡ λάμψις αὕτη καλεῖται ἀστραπή, οὗσα μέγας ἠλεκτρικὸς σπινθήρ, μετακινῶν ἀπὸ νέφους εἰς νέφος ἢ εἰς γήινον σῶμα, καὶ τότε καλεῖται κεραυνός, ὁ δὲ παρακολουθῶν αὐτὴν πάταγος καλεῖται βροχή.

Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ τῶν κακῶν τῶν ὑπὸ τῶν κεραυνῶν συμβαινόντων ἐφευρὲν ὁ αἰμίμηστος Φραγκλῆνος τὰ ἀντικεραυνία· ταῦτα δ' εἶνε μεταλλικοὶ ῥάβδοι λήγουσαι πρὸς τὸ ἄνω εἰς ὄξυ, αἱ ὁποῖαι

τιθέμενοι καθέτως ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῶν οἰκοδομῶν κλ. καὶ συγκοινωνοῦσαι μετὰ τοῦ ἐδάφους διὰ μεταλλίνου σύρματος ἔλκουσι πρὸς ἐκντὰς τὸν ἠλεκτρισμὸν τῶν νεφῶν καὶ τότε αὐτὸς διέρχεται δι' αὐτῶν ἀνευβλάβης τῶν οἰκοδομῶν καὶ φθάνει εἰς τὴν γῆν.

Τὸ δὲ βόρειον σέλας εἶνε λαμπρὸν μετέωρον, φωτίζον συχνὰ τὰς βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης, μέρη τινὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰ γειτνιαζόμενα μέρη τοῦ νοτίου πόλου· τούτου τὰ σχήματα καὶ χρώματα εἶνε λίαν ποικίλα· ἐν γένει δὲ παρουσιάζει ὄψιν τόξου κύκλου φωτεινοῦ, τὸ ὁποῖον δοῦναι πυρὸς διατρέχουσι πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον διευθυνομένη, ἀλλὰ ταῦτα ἐνίοτε τινάσσονται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἀποδίδουσι σοφοὶ τινες τὰς πυρίνους σφαίρας, αἵτινες διατρέχουσι τὴν ἀτμόσφαιραν μετὰ μεγίστης ταχύτητος, συνοδευομένης τῆς πορείας τῶν ὑπὸ κερυνῶν καὶ ὑπὸ τῆς πτώσεως τῶν καλουμένων *αερολίθων* ἢ *βολίδων*· δὲν γνωρίζομεν ὅμως εἰσέτι τὴν ἀληθῆ αὐτῶν καταγωγὴν. Καὶ τινες μὲν διίσχυρίζονται ὅτι εἶνε λίθοι ῥιπτόμενοι ἐκ τῶν ἠρκαστειῶν τῆς σελήνης, ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι εἶνε μικροὶ τινες πλανῆται, τοὺς ὁποίους ἡ γῆ παρασύρει ἐκτὸς τῆς τροχίᾳς τῶν.

Εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἀποδίδονται ἔτι μικρὰ τινες καὶ ἀβλαβεῖς φλόγες, αἵτινες ἐν ἑρᾷ μάλιστα τρικυμίας φαίνονται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν πύργων, τῶν ἰστῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῶν πλοίων· αὗται δὲ καλοῦνται *Διδόσκουροι*, *Κάστωρ* καὶ *Πολυδεύκης*.

Μετέωρα τοῦ ὕδατος λέγονται ὅσα προέρχονται ἐκ τῶν ἀτμῶν, αἵτινες ὑπάρχουσι πάντοτε εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θερμότητος ἀναβάνουσιν ἀπὸ τῆς γῆς· ταῦτα δὲ εἶνε τὰ *νέφη* καὶ ἡ *ὀμίχλη*, συνιστάμενα ἐκ λίαν μικρῶν ὑδατίνων σφαιριδίων· καὶ τὰ μὲν νέφη διαφόρους ἔχοντα μορφὰς εἶνε ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἡ δὲ ὀμίχλη πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς σχηματίζομένη κυρίως εἰς χώρας ἐλώδεις, ἢ διαβρεχομένας ὑπὸ πελλῶν ὑδάτων.

Τὰ ὑδάτινα ταῦτα τῶν νεφῶν σφαιρίδια, ὅταν γείνωσι μεγάλα καὶ συρρεῦσωσι, σχηματίζουσι τὰς *σταγόνας*, αἵτινες ἕνεκα τῆς βαρύτητός τῶν καταπίπτουσι εἰς τὴν γῆν καὶ σχηματίζουσι τὴν *βροχὴν*· ἐὰν ὅμως τὰ ὑδάτινα ταῦτα σφαιρίδια τὰ μεταβληθέντα εἰς σταγόνας πρὶν καταπέσωσι παγώσωσι, τότε σχηματίζεται ἡ *χιόλαξα*. Ὅταν δὲ οἱ ἀτμοὶ νέφους τινὸς πρὶν μεταβληθῶσι εἰς σταγόνας βροχῆς παγώσωσι, τότε καταπίπτουσι εἰς *χιονάδας* *χιόνος*. *Δρόσος* δὲ καλεῖται ἡ ὑγρασία, ἡ ἐπικαθημένη ὀλίγον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐν ἑρᾷ νηνεμίας καὶ αἰθέρου οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας διαφόρων σωμάτων κειμένων ἐν ὑπάρθρῳ· προέρχεται δὲ αὕτη ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἐπὶ ψυχρῶν ἀντικειμένων τῆς γῆς· ἐὰν ὅμως τὰ σώματα ταῦτα ἔχωσι

θερμοκρασίαν κατωτέρην τοῦ 0 τοῦ θερμομέτρου Ρεωμύρου, τότε μεταβάλλεται εἰς πάχνην, ἥτις εἶνε παγωμένη δρόσος.

Εἰς τὰ μετέωρα ὡσαύτως ἀνάγονται τὰ καλούμενα *πλατώματα φῶτα*, ἅτινα εἶνε μικραὶ φλόγες, παρατηρούμεναι κατὰ τὴν νύκτα πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐπὶ τόπων ἐν οἷς γίνεται σῆψις ζωϊκῶν οὐσιῶν· οἷον νεκροταφείων κτλ. προέρχονται δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ φωσφορούχου ὑδρογονικοῦ ἀερίου, τοῦ ἀναπτυσσομένου κατὰ τὴν σῆψιν ζωϊκῶν οὐσιῶν καὶ ἔχοντος τὴν ιδιότητα, ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, νὰ ἀνάπτῃ.

Διάττοιτες ἀστέρες δὲ λέγονται μικρὰ φωτεινὰ σώματα ὅμοια μὲ ἀστρα, τὰ ὁποῖα κατ' αἴθριον νύκτα αἴφνης σχηματίζόμενα κινουῦνται πρὸς τὰ κάτω καὶ σβύνουσιν, οὐδὲν ἔχον ἀφήνοντα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Θεωροῦσι δὲ ταῦτά τινες τῶν ἀστρονόμων ὡς σώματα κινούμενα περὶ τὸν ἥλιον, καὶ ὅταν προσεγγίσωσι κατὰ τὴν πορείαν τῶν πολῶν τὴν γῆν καὶ ἐλκυσθῶσιν ὑπ' αὐτῆς, τότε καθίστανται ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ φωτεινὰ, πολλακίς δὲ καταπίπτουσιν ἐξ ὀλοκλήρου ἢ κατὰ μέρος.

Ἄνεμοι.

Ἄνεμοι λέγονται αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ κινήσεις τοῦ ἀέρος ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς ἄλλο. Αἰτίαι δὲ τῶν ἀνέμων δύνανται νὰ ᾖνε ἡ θερμότης ἢ ἐκτείνουσα τὸν ἀέρα εἰς τινὰς τόπους, τὸ ψῦχος τὸ παράγον κενόν τι ὅταν αἱ ἀτμοὶ μεταβάλλωνται εἰς βροχήν, ἢ ἔλξις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφή τῆς γῆς.

Ἄνεμοι καταικτικοὶ καλοῦνται οἱ πνέοντες πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν· τοιοῦτοι δὲ εἶνε· 1ον οἱ ἀπόγαιοι ἀνεμοὶ καὶ ἡ ἐμβάται, προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν μὲν ἡμέραν πνέει ὁ ἀνεμος ἐκ τῆς θαλάσσης ὡς ἐμβάτης πρὸς τὴν ξηράν, τὴν δὲ νύκτα ὡς ἀπόγαιος ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν· 2ον οἱ ἐτησίοι ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, οἵτινες πνέοντες ἀκκαπαχύτως ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἀποδίδονται εἰς τε τὴν ῥοήν τοῦ ψυχροῦ ἀέρος ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινὸν καὶ εἰς τὴν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴν τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὁ ἀήρ ὁ ἀπὸ τῶν πόλων πνέων ἐνταῦθα μὴ ἀκολουθῶν μετ' ἀρκετῆς ταχύτητος φκίνεται ὅτι φέρεται ἀκκαπαχύτως πρὸς δυσμὰς.

Ὡς ἀνέμους κανονικοὺς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ τοὺς *Μουσωνίους* τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, οἵτινες πνέουσιν ἐκ τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ ἐκ τοῦ βορειανατολικοῦ κατὰ τοὺς ἄλλους ἐξ μῆνης. Ἐν τούτοις οἱ ἀνεμοὶ οὔτοι ἐπὶ

ἔξ ἑβδομάδας κατὰ τὸ διάστημα ἐκάστης ἀλλαγῆς ποικίλλουσι καὶ τότε εἶνε ἀναμεμιγμένοι μὲ γαλήνην, καταιγίδας καὶ θυέλλας.

Αἱ εὐκρατοὶ ζῶναι ἔχουσι ἀνέμους μεταβλητοὺς καὶ ἀκανόνιστους· τοιοῦτοι δὲ εἶνε ὁ Σαμὸν ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Σαχάρῳ, ὁ Σιρρόκος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐνίστ' ἐν Ἑλλάδι. Οὗτοι φαίνονται μὴ ὑποκείμενοι εἰς θυέλλας, αἵτινες καταστρέφουσι τὰς ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης χώρας.

Ὅταν δύο ἀνεμοὶ ἐναντίοι συναντῶνται, παράγεται ταχεῖα θυέλλα γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *σίφων*, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ὄλα τὰ μέρη τῆς σφίρας προσβάλλονται. Οὗτος ὅτε καταρροφᾷ τὰ ὕδατα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ σύρει καὶ θρῦει τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα συναντᾷ ἐπὶ τῆς διαβάσεώς του, ὅτε δὲ ἀποξηραίνει τὰ ἔλη καὶ τὰς λίμνας, ἐγείρει παμμεγέθεις ὄγκους, τοὺς μεταφέρει εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, καὶ καλύπτει διὰ τῶν θραυσμάτων των καὶ διὰ κατακλυσμοῦ ὑδάτων τὴν ξηρὰν, ἐφ' ἧς ἐκρήγνυται.

Μαγνητικὴ βελόνη.

Ἡ *μαγνητικὴ βελόνη* (νυκτικὴ πυξίς) στρέφει ἀκαταπαύστως τὸ ἐν τῶν ἄκρων τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ ἄλλο πρὸς νότον. Εἰς ταύτην δὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς βελόνης δύο ἀταξίαι συμβαίνουσιν ἢ ἀπόκλισις καὶ ἡ κλίσις.

Ἡ *κλίσις* εἶνε ἡ γωνία, τὴν ὁποίαν ἡ βελόνη κάμνει μετὰ τοῦ μισημερινοῦ τοῦ τόπου εἰς ἃν εὐρίσκεται· εἶνε δὲ αὕτη διάφορος εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ ἀκαταπαύστως ποικίλλει εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

Ἡ *ἀπόκλισις* εἶνε ἡ γωνία, τὴν ὁποίαν ἡ μαγνητικὴ βελόνη σχηματίζει μετὰ τοῦ ὀρίζοντος. Καὶ εἰς μὲν τὰς παρὰ τὸν ἰσημερινὸν χώρας ἡ βελόνη αὕτη μένει ὀριζόντιος, καθ' ὅσον ὅμως πλησιάζομεν πρὸς βορρᾶν τὸ βόρειον ἄκρον τῆς κλίνει πρὸς τὴν γῆν, τὸ δὲ νότιόν τῆς ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαίριῳ.

Προϊόντα τῶν διαφορῶν ζωνῶν.

Φ υ τ ά.

Τὰ διάφορα εἶδη τῶν φυτῶν δὲν ἐπιδίδουσιν ἐπίσης εἰς ἅπαντα τὰ κλίματα, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν φαίνεται ὅτι περιλαμβάνεται ἐντός τινος πλάτους ἢ μᾶλλον ὑπὸ θερμοκρασίαν ἰδιαίτην.

Ἡ κατεψυγμένη ζώνη παράγει ὀλίγα εἶδη φυτῶν ἐν αὐτῇ φύονται ἐν ἀφθονίᾳ βρύα, λειχῆνες, πτερίδες, εἶδη τινὰ μύρων καὶ τινὰ δένδρα· ὅσον σημύδαι καὶ ἰτέαι, ἀλλὰ πάντοτε εἰς θαμνώδη κατάστασιν· μόνη δὲ ἡ Ἀσπωνία κατὰ ταύτην τὴν ζώνην παράγει σίκαλιν καὶ λαχανικὰ καὶ ἔχει δάση ἀπὸ ἐλάτης.

Εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην ἡ πεύκη καὶ ἡ ἐλάτη ἐκτείνονται μέχρι

τῆς κατεψυγμένης ζώνης, εἰς τινὰ δὲ μέρη καὶ ἐντὸς αὐτῆς. Πρὸς νότον δὲ προχωροῦντες εὐρίσκομεν τὴν φηγόν, τὴν δρυῖν, τὴν σφένδαμον, τὴν πελέεον, τὴν φιλύραν, τὴν κέδρον, τὴν κυπάρισσον, τὸν φελλόν. Ἡ μηλέα ἄρχεται νὰ φύηται ἀπὸ τῆς 60⁰ πλάτους· ἡ κερασεά ἐκτείνεται ἔτι πλεον πρὸς τὸν πόλον, εἶτα ἄρχεται ἡ ἀπιδέα πάντοτε πλησιάζουσα πρὸς τοὺς τροπικούς· μετὰ ταῦτα ἡ δαμασκηνέα, ἡ καστανέα, ἡ καρυά, ἡ ἄμπελος, ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ πορτοκαλέα ἐκτεινομένη εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ κατέχουσα ἐπὶ τῆς γῆς περισσοτέραν θέσιν οἰουδήποτε ἄλλου ὕψωροφόρου δένδρου. Τὰ διάφορα εἶδη τοῦ σίτου εἶνε διεσπαρμένα καθ' ἅπασαν τὴν εὐκρατον ζώνην, τὸ δὲ ὀρύζιον καὶ ὁ ἀραβόσιτος εἶνε ἄφθονα εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας.

Ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ ὀριμάζουσιν οἱ εὐχυλότατοι καὶ ἀρωματικώτατοι τῶν καρπῶν, καὶ ἅπασα ἡ φυσικὴ ὑπαρξίς ἔχει περισσοτέραν ζωηρότητα καὶ λαμπρότητα. Ἐνταῦθα βλέπομεν δένδρα λίαν ὑψηλὰ καὶ παμμεγέθη, ὡς τὸ βαοάθ· ὡσαύτως φύεται τὸ ζαχροκάλαμον, ἡ καφέα, ὁ φοῖνιξ, τὸ ἀπτόδενδρον, τὸ κακάον, ἡ βανίλλη, ἡ κανέλλα, τὸ μοσχοκάρυον, τὸ πεπερόδενδρον κτλ.

Ἄλλ' ἡ εἰς τὰς ζώνας αὐτῆς δικρίσεις τῶν φυτῶν κατὰ τὰ διάφορα πλάτη δὲν εἶνε πάντοτε ἀκριβής· διότι καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν ἰσημερινὸν βλέπομεν παρὰ γόμενα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ὑψηλῶν ὄρεων προϊόντα τῶν εὐκράτων χωρῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν· εἰς τινὰ δὲ μέρη τῆς εὐκράτου ζώνης αἱ χαμηλαὶ χῶραι παράχουσι καρποὺς τῶν θερμότερων χωρῶν.

Z ᾧ α.

Ἐν τῶν ζῴων ἄλλα μὲν ζῶσι μόνον ἐπὶ τῆς κατεψυγμένης ζώνης· οἷον ἡ λευκὴ ἄρκτος, αἱ βένται, ἡ πολικὴ ἀλώπηξ, ἥτις ἐκτείνεται ἔτι μικρὸν εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην, τὸ σαρθέριον, τὸ κακοῦμι, ὁ κάστωρ, καὶ ἐν γένει ὄλα τὰ σισυροφόρα ζῶα κατοικοῦσι πρὸς τὰ βόρεια, εἰς τόπους σκεπασμένους ὑπὸ μεγάλων δασῶν καὶ ὀλίγων κατοικουμένων.

Αἱ παγωμένη θάλασσα κατοικοῦνται ὑπὸ φλικινῶν καὶ εἰδῶν τινῶν φωκῶν· ἐντεῦθεν ὡς λέγεται ἀνχωροῦσι κατ' ἔτος ἀπειρήριθμοι ἀρίγγαι καὶ διασπείρονται εἰς τὰ παράλια τῆς Εὐρώπης, τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τῆς Καμπουσιτικῆς.

Αἱ εὐκράτοι χῶραι παρέχουσι ὀλίγα ἰδιάζοντα εἶδη· τούτων δ' ὁ σκύλος, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον ἠκολούθησαν τὸν ἄνθρωπον εἰς ὄλας τοὺς μεταναστεύσεις· ἐνταῦθα ὀλίγιστα εἶνε τὰ σαρκοβόρα καὶ ἐπιφόρα θηρία· οἷον ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος καὶ ὁ ἀετός· τὰ

δ' ἄγρια ζῶα εἶνε πολλά· οἷον ὁ λαγιδεύς, ὁ λαγωός, ἡ ἔλαφος, πλῆθος ἐνδημικῶν πτηνῶν κτλ. τὰ δὲ ἀποδημητικὰ πτηνὰ ἔρχονται ἐξ ἄρκτου καὶ μεσημβρίας.

Αἱ δὲ θερμότεραι χῶροι παράγουσι τὰ τρομερώτατα τῶν θηρίων τὸν λέοντα, τὸν τίγριν, τὴν ὕξιαν, τὸν πάνθηρα, τοὺς ὄφεις, τοὺς κροκοδείλους κτλ. Ὡσαύτως δὲ τὰ μέγιστα καὶ ἰσχυρότατα πτηνὰ καὶ τετράποδα· οἷον τὴν στρουθοκάμηλον, τὸν κόνδορα, τὸν ἐλέφαντα, τὸν ρινόκερων, τὸν ἵπποπόταμον, τὴν καμηλοπάρδαλιν, καὶ τέλος τὴν κάμηλον, τὴν ὀποίαν, ὁ ἄνθρωπος ἐξῆπλωσεν εἰς πολλὰς εὐκράτους χώρας. Ἐπίσης τρέφουσιν ἔντομα λαμπρότατα καὶ πτηνὰ μὲ ὠριότατα πτερά· οἷον τὸν ψιττακόν, τὸ κολίθριον, τὰ παραδείσια πτηνὰ κτλ. Παρατηρητέον δ' ἐνταῦθα ὅτι ἡ νέα ἡπειρος οὐδὲν τρέφει τῶν μεγάλων τετραπόδων.

Ἀνθρώπινον γένος.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι οἱ διεσπαρμένοι ἐπὶ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν ἓν μόνον γένος· ἀλλὰ διακροῦνται εἰς πολλὰ φυλάς, τὰς ὁποίας τὸ κλίμα, τὸ εἶδος τοῦ βίου ἢ ἄλλαι ἄγνωστοι αἰτίαι κατέστησαν ἀρκετὰ πρὸς ἀλλήλας διαφόρους· τούτων δ' ἐπισημότεροι εἶνε.

α.) Ἡ *Καυκασία* ἢ *λευκὴ φυλή*, ἣτις εἶνε διεσπαρμένη εἰς ἄπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, εἰς τὸ νότιον καὶ δυτικὸν τῆς Ἀσίας, καὶ εἰς τὸ βόρειον τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ τῆς φυλῆς ταύτης ἄνθρωποι ἔχουσι χρῶμα λευκὸν ἢ μελαγχροινόν, μικρά, λεῖα καὶ διαφόρου χρώματος μαλλία, πυκνὸν γένειον, ὡσείδες κρηνίον καὶ ὀλίγον ἐσχισμένον στόμα.

β.) Ἡ *Μογγολικὴ*, ἣτις εἶνε ἐξῆπλωμένη εἰς τὴν λοιπὴν Ἀσίαν, εἰς μικρὸν μέρος τῆς βορείου Εὐρώπης καὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Οἱ ἀνήκοντες εἰς ταύτην τὴν φυλὴν ἔχουσι χρῶμα ὀχρόν, μαῦρα καὶ ἄγρια μαλλία, τραχὺ καὶ ἀρκιὸν γένειον, ῥίνα πλατεῖαν, πρόσωπον πλατὺ, ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ λοξούς, προεξέχοντα μῆλα τῶν παρειῶν καὶ κρηνίον σχεδὸν τετράγωνον.

γ.) Ἡ *Αἰθιοπικὴ* ἢ *μαύρη φυλή*, ἣτις κατοικεῖ ἅπασαν τὴν Ἀφρικὴν πλὴν τοῦ βορείου μέρους αὐτῆς. Οἱ εἰς ταύτην ἀνήκοντες ἔχουσι μέλαν χρῶμα, μαῦρα, κοντὰ καὶ οὐλα μαλλία, ῥίνα σιμὴν, χεῖλη παχέα καὶ ἀνεστραμμένα, γένειον πυκνὸν καὶ τὸ ὀπισθεν τοῦ κρηνίου ἐπίπεδον.

δ.) Ἡ *Ἀμερικανικὴ*, ἣτις ἐξαπλοῦται καθ' ἅπασαν τὴν ἐπίλοιπον Ἀμερικὴν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους. Οἱ τῆς φυλῆς ταύτης ἔχουσι χρῶμα χαλκόφυιον, μαῦρα, τραχέα καὶ στιλπνὰ μαλλία, γένειον ἀρκιὸν, πρόσωπον πλατὺ, κρηνίον περὶ τοὺς κροτάφους πεπισμένον, μικροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐξέχοντα μῆλα τοῦ προσώπου.

έ. Ἡ *Μαλαικίη*, ἥτις κατοικεῖ τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ. Οἱ εἰς ταύτην ἀνήκοντες ἔχουσι χροῶμα καστανόν, πυκνά, μαῦρα καὶ οὖλα μαλλία, βίνα πλατεῖαν, στόμα μέγα καὶ κρανίον πεπιεσμένον περὶ τοὺς κροτάφους.

Θ ρ η σ κ ε ῖ α ι.

Ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἀνγνωρίζουσι τὴν ὑπαρξίν θεότητος τινος· ἀλλ' ἄπαντες δὲ λατρεύουσι ὁμοίως τὸ θεῖον. Αἱ πρώτισται θρησκεῖαι αἱ ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε ὁ *Χριστιανισμός*, ὁ *Ἰουδαϊσμός*, ὁ *Μωαμεθανισμός*, ὁ *Βραχμανισμός*, ὁ *Βουδισμός*· αὗται δὲ ἀνγνωρίζουσι ἓνα μόνον θεόν, καὶ ὁ *πολυθεῖσμός* περιλαμβάνων ἀπάσας τὰς θρησκείας τὰς διδασκούσας τὴν ὑπαρξίν πολλῶν θεοτήτων.

Ὁ *Χριστιανισμός* εἶνε ἡ ἀποκαλυφθεῖσα θρησκεία ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· εἶνε δ' ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν καὶ ἐξασκεῖται ὑπὸ τοῦ $\frac{1}{3}$ ου σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς γῆς. Δικαιρεῖται δ' αὕτη εἰς τρεῖς μεγάλους κλάδους·

1) Τὴν *Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν θρησκείαν*, εἰς ἣν ὑπάγονται ἔτι καὶ αἱ αἰρέσεις τῶν Νεστοριανῶν, Κοπτῶν, Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν.

2) Τὴν *Καθολικὴν θρησκείαν*, τῆς ὁποίας πνευματικὸς ἀρχηγὸς εἶνε ὁ πάππας.

3) Τὴν τῶν *Διαμαρτυρομένων θρησκειῶν*, διηρημένην εἰς πολλὰς αἰρέσεις, ὧν ἐπισημότεραι εἶνε ὁ *Λουθηρανισμός* ἢ ἡ *εὐαγγελικὴ θρησκεία*, ὁ *καλβινισμός* ἢ ἡ τῶν *ἀναμορφωτῶν* καὶ ἡ *Ἀγγλικανὴ* ἢ *ἐπισκοπικὴ*.

Ὁ *Ἰουδαϊσμός* δὲν ἐπικρατεῖ εἰς κανὲν μέρος· διότι οἱ Ἑβραῖοι εἶνε διεσπαρμένοι καθ' ἅπασαν τὴν γῆν καὶ διατηροῦσι τὸν ἀρχαῖον νόμον τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ *Μωαμεθανισμός* ἢ *Ἰσλαμισμός* δικαιρεῖται εἰς δύο ἐπισημότερας αἰρέσεις· ἓν τὴν τῶν Σουννιτῶν, οἵτινες πλὴν τοῦ Κορανίου παραδέχονται καὶ βιβλίον τι παραδόσεων καλούμενον *Σουννά*· 2 τὴν τῶν Σχιτῶν ἢ ὀπαδῶν τοῦ Ἀλή, οἵτινες ἀπορρίπτουσι τὸ Σουννά.

Ὁ *Βραχμανισμός*, οὔτινος οἱ ὀπαδοὶ λατρεύουσι πολλοὺς ὑποδεεστέρους θεοὺς, ἀλλ' ἀνγνωρίζουσι τὴν ὑπαρξίν μιᾶς ἀνωτέρας θεότητος.

Ὁ *Βουδισμός* ἔχει πολλὴν σχέσιν μὲ τὸν Βραχμανισμόν καὶ εἶνε πολὺ ἐξηπλωμένος· δικαιρεῖται δ' εἰς πολλοὺς κλάδους· τούτων οἱ μὲν ἔχουσι ἀρχηγὸν τὸν *Σαλαϊλάμαρ*, ἱερέα ὧς θεὸν τιμώμενον καὶ θεωρούμενον ὡς μηδέποτε ἀποθνήσκοντα· ἄλλοι δ' ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Βούδδην τὸ ὄνομα τοῦ *Σομμοκακκόδοτος*. Τῆς θρησκείας

δὲ ταύτης αἱρεσίς τις ἐν Κίνα καλεῖται *θηρησκεία* τοῦ Φωῆ. Εἰς τὸν Βουδισμόν δὲ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ καὶ ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ *Σιντολατρεία* ἢ *θηρησκεία* τοῦ Σίντου.

Εἰς ταύτας τὰς θρησκείας προσθετέα ἡ τῶν *Σελκων* εἰς τὸ Ἰνδοστάν, καὶ ἡ τοῦ *Κομφουκίου* εἰς τὴν Κίνα, αἵτινες διδάσκουσιν ἐν ὄν παντοδύναμον

Ἡ *πολυθεΐα* ἢ ἡ τῶν *ἐθνικῶν θρησκεία*, ἣτις πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπεκράτει εἰς ὅλας τὰς γνωστάς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χώρας, ἐξέλιπε σχεδὸν ἐξ ἀπαθῶν τῶν πολιτισμένων χωρῶν.

Ὁ *φетиχισμὸς* εἶνε ἡ ἀγροικότερα ὄλων τῶν θρησκείων τῶν παροδεχομένων πολλοὺς θεοὺς. Καλοῦνται δὲ *φetiχ* ὄλα τὰ ἐμψυχα ἢ ἄψυχα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῦ λαοὶ δεισιδιχίμονες λατρεύουσι. Ὁ *φетиχισμὸς* εἶνε ἐξηπλωμένος ὑπὸ δικφόρους μορφὰς εἰς πολλοὺς ἐγκρίους λαοὺς.

Πολιτισμὸς.

Οἱ λαοὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ βίου των καὶ τὰς προόδους των εἰς τὰς τέχνας δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς 3 τάξεις· εἶνε δὲ αὗται.

1) Οἱ *ἄγριοι*, οἵτινες ὡς θρησκείαν ἔχουσι δεισιδιχίμονίς τινὰς, δὲν γνωρίζουσι τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, καὶ ἡ βιομηχανία των περιορίζεται εἰς μικρὰν τινα κηπουρίαν, τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν θήραν· εἶνε δὲ συνήθως νομάδες καὶ σχηματίζουσι πάντοτε μικροὺς λαοὺς.

2) Οἱ *βάρβαροι* ἢ *ἡμιπολιτισμένοι* λαοὶ ἔχουσι θρησκείαν καὶ ἴμους καὶ γνωρίζουσι πολλὰς τέχνας ὡς καὶ τὴν γραφὴν· τούτων οἱ μὲν εἶνε δεδομένοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν καὶ λέγονται *γεωργοί*, οἱ δὲ εἰς τὴν ποιμενικὴν καὶ λέγονται *ρομάδες*.

3) Οἱ *πολιτισμένοι* λαοὶ ἔχουσι τελειοποιήσει τὰς μηχανικὰς τέχνας, καὶ διὰ τῶν φῶτων, τῶν σορῶν νόμων καὶ τοῦ ἐμπορίου των ὑπεραυξάνουσι τὸν πληθυσμόν, τὴν εὐπορίαν καὶ ἐν γένει τὴν εὐδαιμονίαν των.

Τ Ε Λ Ο Σ .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
Γενικό Λύκειο
Μαθηματικά Β' Λυκείου
Εκδόσεις 2003

